જાહેર ખબર.

અપૂર્વ નવીન પુસ્તક સિદ્ધાંત સાગર (છત્રીસ થોકડા) હાલ છપાઈ તૈયાર થયેલ છે. દરેક જૈન બંધુઓને અવશ્ય ઉપયોગી હોવાથી તેની ઓહળી નકલો ખપવા લાગી છે. કિંમત માત્ર એક રૂપીયો આઠ આના છે. તેમજ નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ કે જે જૈન ધર્મના મહાન પંડિત આચાર્ય શ્રી નરચંદ્રજી મહારાજે શાસ્ત્રના આધારે આ એકજ પુસ્તક રચ્યું છે. તેની અંદર વરસ કેવું નીવડશે, તેમજ ભવિષ્યમાં દુનીયા ઉપર સુખ દુઃખના બનાવો કેવા બનશે, તેમજ તમામ જાતનાં મુહુર્ત તેનાં શુભાશુભ ફળ દુંકાળમાં સ્વરોદય જ્ઞાન વગેરે વિષયથી ભરપુર છે કે જેની માગણી કાશી સુધી ચાલુ છે. હવે તેની નકલો સીલીકમાં થોડીજ રહી છે. માટે જલદી મંગાવો. કિંમત માત્ર એક રૂપીયો ચાર આના છે. વળી હાલમાં અતિ ઉપયોગી વાંચવા લાયક સુબોધક કથા સંગ્રહ શાસ્ત્ર અધ્યયનોને દ્રઢ કરનાર જ્ઞાન સાથે ગમત આપનાર ઉતરાધ્યયન સુત્રની ગાથાઓ સહિત ચોરાશી રશીક કથાઓનું પુસ્તક છપાઇ તૈયાર થયેલ છે. કિંમત રૂ ૧-૦-૦ તેમજ વાર્તાઓ, નોવેલો, નાટકો વિગેરે પુસ્તકો નિચેના શીરનામે મળશે.

ત્રીભોવનદાસ રૂગનાથદાસ શાહ.

ઠે. આકાશેઠના કુવાની પોળ, અમદાવાદ.

જૈન ધર્મનાં તમામ પુસ્તકો વેચનાર.

આભાર પત્રીકા.

શેઠ હીરજીભાઈ રતનજીભાઇ દસ્તે પાનાચંદભાઇ હીરજી; શેઠ મુળચંદ કેશાભાઈ દસ્તે બાઇ દેમકોર બાઈ; સૌભાગ્યવંતાં બાઈ માણીબાઈ; શેઠ નાનચંદભાઈ દેવચંદ; શેઠ નથુભાઈ મુળજી; શેઠ નરબેરામ ગોપાળજીભાઇ; શેઠ જમનાદાસ ખુશાલભાઇ; શેઠ મોરારજીભાઇ મુળજી; સૌભાગ્યવંતા બાઈ ગુલાબ; શેઠ ખુશાલદાસ ગીરધર; શેઠ લખમીચંદ દાદાભાઇ; તથા શેઠ ભીખાલાલ જગજીવન. મુ. મુંબાઇ.

ઉપર લખેલા સદ્ગૃહસ્થોએ અને બાઇઓએ આ પુસ્તક છપાવવામાં જે પોતાનો ઉત્સાહભાવ અને ઉદારવૃત્તિ બતાવી છે, તેબાબત તેઓ સર્વનો આભાર માનુંછું.

લી૦ પ્રગટકર્તા.

આ પુસ્તક મળવાના ઠેકાણા:—

ખંભાત:—શા. છોટાલાલ મોતીચંદ. ઠે. સુનારવાડો.

અમદાવાદ:—શા. [illegible] જૈન બુકસેલર.

ઠે. રાયપુર—આકાશેઠ કુવાની પોળ.

તથા

„ [illegible]

ઠે. સારંગપુર—તળીયાની પોળ.

મુંબઈ—[illegible]

ઠે. [illegible] મચ્છીજી [illegible]

સુરત—શા. [illegible]

[illegible]

તથા

„ [illegible]

[illegible]

અને [illegible] મળવાના ઠેકાણા:—

મુંબઈ—[illegible]

[illegible]

[illegible]

„ [illegible]

[illegible]

પ્રસ્તાવના.

પ્રીય વાંચક વર્ગ આપને યાદ તો હશે કે, હમેશાં જુની વસ્તુઓ અને બાબતો ઘણા વખત સુધી ટકી રહે છે અને ખપ પણ તેનોજ વધારે જોવામાં આવે છે. ભલે નવી ચીજો ઘણી થાય અને વપરાય પણ અંતે જુની વસ્તુઓજ સર્વનું મન સમાધાન કરે છે. તે બાબતનો અનુભવ આ પુસ્તક ઉપરથી આપને થશે.

શ્રી સઝાય માળા ભાગ ચોથાની, પ્રથમ આવૃત્તિ અમે સાધુ મહાત્માઓની મદદથી જુના ભંડારોમાંથી સાધુ મહારાજોએ તથા કવીઓએ શાસ્ત્રાનુસારે રચેલી સજ્ઝાયો, કવીતો, અને દોહરાઓનો સંગ્રહ કરી ખંભાત જૈન પુસ્તકાલય તરફથી છપાવી બહાર પાડેલ અને તે તુરતમાંજ ખપી જવાથી અને ફરી તેની ઉપરા ઉપરી માગણી શરૂ થવાથી કાગળોની સખ્ત મોંઘવારી છતાં આ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિ અમારે છપાવવી પડી છે, અને તેજ તેની ઉપયોગતા બતાવી આપે છે.

આ પુસ્તકનાં પ્રુફ સુધારવામાં ત્રીભોવનદાસ રૂગનાથદાસે બનતી કાળજી રાખેલ છે, છતાં દ્રષ્ટિ દોષ કે છાપ દોષથી કાંઇ ભુલ રહી ગયેલ હોય તો તે સુધારી વાંચવા વિનંતી છે.

કર્તા.

આ પુસ્તકના અગાઉથી ગ્રાહક થયેલા સદ્‌ગૃહસ્થોનાં મુબારક નામ.

મુંબઈ.

૨૫) રા. રા. નથુભાઈ કાથુભાઈ શાહ. શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજના માલીક ૫) શા. નવજીભાઈ આણંદજી, ૨) શા. પોપટલાલ માવજી મસાલાવાળા, ૨) વનમાળીભાઈ માવજી મસાલાવાળા, ૨) શેઠ ભગવાનદાસ મકનજી; ૨) શા. વલ્લભભાઈ ગુલાબચંદ; ૨) શા. લખમસીભાઈ લધાભાઈ; ૨) શેઠ પ્રભુભાઈ વીરજીભાઈ; ૨) દેસાઈ મણીલાલ ભાઈ જીવરાજ. ૧) શેઠ ઉમરશી જેવત; ૧) શા. પુંજાભાઈ લાધા; ૧) ભાઈ [illegible], ૧) શા. ખેતશી જેઠાભાઈ; ૧) શા. પેથાભાઈ કાનજી.

અનુક્રમણિકા.

॥ श्री जीनवरेंद्राय नमः ॥

॥ श्री ॥

॥ जैन सज्झायमाळा ॥

भाग ४ थो.

श्री पंचपरमेष्टीनी स्तुति.

(દોહરો.)

ૐ નમો અરિહંતાણું, એમ પાંચુ પદ માંય;
ૐ હ્રાઁ હ્રીઁ શ્રી હ્રૌં સ્વાહા, જપતાં હ્રાઁ શ્રીઁ થાય. ॥ ૧ ॥

(ત્રિભંગી છંદ.)

પ્રણમું સરસ્વતિ, હોય વરમતિ, ચિત્ત હુલસે અતિ, ગુણ ગુણવા,
શુદ્ધ ભાવે ધ્યાવે, સો સુખ પાવે, એક ચિત્ત લાવે, યશ સુણવા,
જયજય પરમેષ્ટી, જગમેં શ્રેષ્ટી, કે પદ જયેષ્ટી, જગધારં,
ત્રીજગ મઝારં, નામ ઉદારં, જય સુખકારં, નવકારં, (એ ટેક.) ૧
બારે ગુણવંતા, શ્રી અરિહંતા, લોગ મહંતા, ગુણ ગહેરા,
ઘનઘાતિક કર્મ, મિથ્યા ભર્મં, ત્યાગ અધર્મં, વિષ લહેરા
શુકલ મન ધ્યાયા, કેવલ પાયા, ઈંદર આયા, તિણવારં. ત્રી૦ ૨
વર પ્રખદ બારે, હર્ષ અપારે, સુણી અવધારે, જીનવાણી,
અમૃતથી પ્યારી, જગહિતકારી, સુર નરનારી, પહેચાણી,
કેઇ સંજમ ધારે, કેઇ વ્રત ધારે, કર્મ વિદારે, શિવત્યારી. ત્રી૦ ૩
દ્વિતિય પદ ધ્યાવો, સિદ્ધ ગુણ ગાવો, ફિર નહિં આવો, છુટાં જર્ઠ,
એ અલખ નિરંજન, ભવિ મન રંજન, કર્મકે ભંજન, શિવ સાંઇ,
પુગ્રલકા ફંદ, દૂર નિકંદા, પરમાનંદા, અવિકારં. ત્રી૦ ૪

અષ્ટ ગુણકે ધારે, જગત નિહારે, કાલ ન મારે, ઉનતાંઈ,
જીહાં સુખ અનંતા, કેવલ વંતા, ગુણ ઉચરંતા, છે નાંઈ,
નિજ વાસ બતાઈ, દ્યો મુજ તાંઈ, તુમસા નાંઈ, દાતાર. ત્રી૦ ૫
ગણીવર પદ ત્રીજે, નિત્ય નમીજે, સેવા કીજે, હર્ષ ધરી,
પંચ મહાવ્રત પાલે, દૂષણ ટાલે. ગજ જીમ ચાલે, શૂર હરી,
પાંચું વશ કરતે, પંચ ઉચ્ચરતે, પાંચુંઇ હરતે, દુઃખકાર. ત્રી૦ ૬
શીતલ જેમ ચંદા, અચલ ગિરિંદા, ગનપતિ ઈંદા, શિરદાર,
સાગર જેમ ગહેરા, જ્ઞાન લહેરા, મિથ્યા અંધેરા, પરિહાર,
સંપદ વસુ પાવે, ન્યાય બઢાવે, પાળે પળાવે, આચાર. ત્રી૦ ૭
ગુરૂ સેવા સાધી, વિનય આરાધી, ચિત્ત સમાધી, જ્ઞાન ભણી,
બારે અંગ વાણી, પેટી સમાણી, પૂરવ નાણી, સંસય હણી,
નિરવદ્ય સત્ય ભાંખે,શાસતર શાખે,ગુણ અભિલાખે,નિજ સાર. ત્રી૦૮
ઉવજ્ઝાયા સ્વામી, અંતરજામી, શિવ ગતી ગામી, હિતકારી,
શીખણને આવે, જોગ સિખાવે, ન્યાય બતાવે. ઉપગારી,
દુર્ગતિમાં પડતો, કાદવ ગડતો, ચિત્ત કરે ચડતો નિણવ.ર. ત્રી૦ ૯
કંચુક અહિ ત્યાગે, દૂરે ભાગે તિમ વરાગે, પાપ હરે,
જૂઠા પરછંદા. મોહની ફંદા પ્રબલ મદા [illegible] તગ ધરે,
સબ માલ ખજીના.ત્યાગ ન કીના.નાહાનવ લીના,અણગાર ત્રી૦ ૧૦
પાળે શુદ્ધ કરણી ભવજલ તરણી, આપદ હરણી દ્રષ્ટિ રખે,
બોલે સત્ય વાણી. ગુમી ટાણી, જગત પ્રાણી [illegible],
શિવ મારગ ધ્યાવે, પાપ દહાવે, ધર્મ મહાવે [illegible] ત્રી૦ ૧૧
એ પ્રણમે ભાવે, વિઘ્ન હટાવે, અરિહંત [illegible] નહી,
જે તપ તેજારી, દુઃખ બિમારી [illegible] સવારી [illegible] નહી,
ગ્રહ પીડા ભાગે, દ્રષ્ટિ ન લાગે, [illegible] ન [illegible] લીગાર ત્રી૦ ૧૨
એહ મંતર નીકો, તારક જીકો [illegible], સુખ[illegible].
એ મંત્ર કરારી, મહિમા ભારી. [illegible]
સરજી વનવેલી, દે ધન હેલા ભવ [illegible] ત્રી૦ ૧૩
પદ્માસન વાળી. [illegible] નીહાળી, [illegible] ધ્યાન ધરે

તિલોક પંથપે, બાવશું જપે, ઋદ્ધિ સિદ્ધિ સંપે જેહ ઘરે,
એહ છંદ ત્રિભંગી, ગાવે ઉમંગી, અવલંબ સંગી, જયંકારે, ત્રી૦ ૧૪

श्री ऋषभदेवनुं स्तवन.

(ઈડર સરોવરીયાની પાળ, ઉભી રોય નાગરી-એ ઢાળ. ગ- એ દેશી.)

શ્રી સદ્ગુરૂનુ પસાય, જણ્યા શિવપુર ધણી, આશાભરે
શ્રી મરૂદેવીના નંદ; નાભિ કુલ ગુણમણી; આ૦
ત્રીભુવન નાયક દેવ, પાયકની વિનંતિ, આ૦
મોહે રીપુ ભય હાણ, શરણ આવ્યો શુભમતિ. આ૦ ૧
તારે તાર ગુજ તાત, વાત કહું મનતણી; આ૦
જનમ મરણ જંજાળ, આવે ભવભ્રમણી, આ૦
તાથી જીવ અનંત, શાંતિ સુગુણા ઘણા; આ૦
ઉદ્ધરીયા અપરાધિ; મોટા અવગુણ તણા. આ૦ ૨
તુમ બિરૂદ દીનદયાળ, હું બાળ દયામણો, આ૦
કર્યો ન કેણે મુજ સાર, વિલાયો કેમ ઘણો; આ૦
એ તારો ગુણવંત, અચરીજ કે નહી, આ૦
એ મુજ સરીખો દીન, ઉદ્ધાર્યો જશ સહી. આ૦ ૩
આપદ પડીયો આજ, આવ્યો શરણે વહી, આ૦
બીજા ન તારણહાર, તે માટે મેં કહી; આ૦
મુજ સરીખો કોઇ દિન, પ્રભુ તુજ સારીખો, આ૦
લાધે નહિં જગમાંય, કિયો મેં પારીખો આ૦ ૪
તુંહીજ તારશે નેહ, પરિહરા પાછા નહિ, આ૦
સેવક કરે પોકાર, બાહિર ઠેલા નહિ. આ૦
સમરથ છો તુમે સ્વામિ, જગત તારણ ધણી, આ૦
હવે મુજ વેળા કેમ, અજાણાની ઘણી. આ૦ ૫
ભાવે તારણહાર, આડા શું આવશો, આ૦

પણ તુમ તારક બિરૂદ, કિણ વિધ આવરો; મા૦
કહેશો એ છે અજાણ, આવે નહિ વિનંતિ, મા૦
માવિત્ર વિના કહો કોણ, શીખાવે તે રીતિ. મા૦ ૬
શિખાવો મુજ સોય, કૃપા કરી નાથજી. મા૦
વિણ મનાયા નહિ છોડું, તુમારો સાથજી; મા૦
કરૂણા કરી મુજ કાઢયો, નરક નિગોદશું, મા૦
આણ્યો આપ હજુર, ત્હારો હવે મોદશું. મા૦ ૭
ગજ હોદે નિજ માત, મુગતી મેલી ખરી, મા૦
ભરતને અરીસા ભુવને, દીની કેવલ સીરી; મા૦
બ્રહ્માણું નીજ પુત્ર, ઝુઝંતા વારીયા, મા૦
બાહુબળ ગજ માન, થકી તેં ઉતારીયા. મા૦ ૮
વિતરાગ સમભાવ, છો સમતાસાગરૂ, મા૦
મ્હારો થારો નહિં આપ, તો તારો જગ ગુરૂ; મા૦
માત પિતાથી જેમ, બાળક આડો કરે, મા૦
ઋષભ જીણંદશું તેમ, તિલોકરીખ ઉચ્ચરે. મા૦ ૯

अथ श्री शांतिनाथजीनी लावणी.

[" અગડદમ બગડદમ બાજે ચોઘડા " અથવા
" સોળ સ્વપ્નાની "—દેશી.]

પ્રભુ તુમવિણ મેં ભમ્યો જગતમેં, અખયો સુખ સંપત્ત સ્વામિ,
શાંતિ જીનેશ્વર શાંતિ કરો મોય, વિઘન હરણ અંતરજામી. એ ટેક.
પાળ્યો પારેવો મેઘરથ નૃપભવ, ગોત્ર તીર્થંકર બાંધ્યો જીહાં,
સ્વાર્થસિદ્ધ પ્રત્યે સંયમ લેકર, સ્થિતિ તેત્રીશ સાગરકી તિહાં;
હસ્થિણાપુર વિશ્વસેન પટરાણી, અચીરા કુખે જન્મ લીયો,
બે પદવી ઉપરાજી પુન્યસેં, મરકી રોગ પ્રભુ દૂર કીયો;
જશ ફેલ્યો તબ સારે દેશમેં, પરજા પણ શાતા પામી. શાં૦ ૧
પચિશ પચિશ હજાર વરસલગ, કુંવર રાજ ચકરવર્તી,

એક હજાર પુરૂષ સંગે પ્રભુ, સંયમ લીનો શુભમતી;
એક વરસ છદ્મસ્થપણામેં, સહ્યા પરીસા જીનરાયા,
ઘનઘાતીક ચો કર્મ કાટકે, શ્રી જીનવર કેવલ પાયા;
દિયો ઉપદેશ ભવીક જન તારણ, ધન જગવત્સલ શીવગામી. શાં૦ ૨
પચીસ સહસ્ર વર્ષમેં એક કમ, કેવલ પદવી દીપાઈ,
છત્રીસ ગણધર હુવે નાથકે, બાસઠ સહસ ભયે મુનીરાઈ;
એકસઠ હજાર ઓર છસેં આર્જીકા, એક લક્ષ નેવું હજારા,
ભયે શ્રાવક એકવીશ ગુણ પૂરણ, બારા વ્રત ધારણહારા,
તીનલક્ષ ચાલું સહસ્ર શ્રાવિકા, કરણીમેં કાંઈ નહિ ખામી. શાં૦ ૩
લક્ષ વર્ષકો સર્વ આઉખો, જીન મારગ દઢ દીપાયા,
સમેતશીખર પર્વતપર ચઢકે, જગતારક અણસણ ઠાયા;
વદી તેરશ નક્ષત્ર રેવતિ, જ્યેષ્ટ માસમેં મુગતી લહી,
અજર અમર અવિકાર નિરંજન, દુખભંજન બિરૂદ આપ સહી;
તિલોકરીખ કહે તારો મુજકું, અર્જ કરે નિત શીરનામી. શાં૦ ૪

શ્રી મહાવીરદેવનું સ્તવન.

["પહેરણ દક્ષિણી ચીર, ઓઢણ પીળી પામરી-લલના" એ રાગ.]

મોહન ત્રીસલાનંદ, ચઢયો ચિત્ત માહરે, લલના. ૧
અવર ન આવે દાય, વારી ગુણ તાહરે; લલના.
દેખી અનુપમ રૂપ, મોહ્યો તુજ મુખડે, લલના.
મધુકર રસીયો જેમ, લપટાણો ફુલડે. લલના. ૧
સમોસરણે મહારાજ, બેઠાં શોભા ધરી, લલના.
હેજ ભરી ગુણ ગાય, ઉભી સુર કુંમરી; લલના.
તુજ ગુણ મોહ્યા ઈંદ્ર, અવર ચિત્ત નવી ગમે, લલના.
ઉવેખી સુર ધામ, આવી ચરણે નમે. લલના. ૨
વરસે પ્રભુ મુખ વાણુ, સુધા ગુણ ઉપતિ, લલના.

પામે પરમ વિલાશ, ભવીક વન માલતી; લલના.
તુજ મળવાની નાથ, ઘણી મુજ આતુરી, લલના.
પણ પામું નહિં આજ, કરૂં લખ ચાતુરી. લલના. ૩
રહે એ ચિત્ત ઉદાશ, જીણંદ તુજ કારણે, લલના.
આપે કોણ વિશ્રામ, જાઉં તસ વારણે; લલના.
શું થાય પરશું વાત, કિયાં મન મોકળે, લલના.
જેમ દવ નહિ ઓલવાય, છાંટયે મુખ કોગળે. લલના. ૪
ભમતા ચોગતિ માંય, મળી શેવા તાહારી, લલના.
અવગુણ જોશો જો આપ, તો કોણ ગતી માહારી; લલના.
આપે તું શીવરાજ, કિયાં તુમ ચાકરી, લલના.
પામું કિણ વિધ ઈશ, ઉદયગતિ આકરી. લલના. ૫
દૂર થકી પણ નાથ, આધાર છે એવડો, લલના.
શીર વહું તુજ આણ, તરૂણ જેમ કેવડો; લલના.
જપે શિષ્ય એમ, હરિસુમિ દેવરાજનો, લલના.
મળીયો મોહનવીર, સુફલ દીન આજનો. લલના. ૬

श्री मंदिरस्वमिने विनंति विषे स्तवन.

[" એક દિવસ રૂકિમણી હરી સાથે. "—એ દેશી.]

શ્રી શ્રી મંદિર સાહેબ મોરા, હું દર્શન ચાહું પ્રભુ તારાજી;
શિવપુર નગરીમાં ઘો મુજ ડેરા, ફરી ન ફરૂં ભવ ફેરાજી. શ્રી. શ્રી. ૧
પુરવ મહાવીદેહ બીરાજે, જ્યાં સદા પ્રવર્તે ચોથો આરોજી;
દિન પ્રત્યે દર્શન દેખે પ્રભુના, ધન્ય તેનો અવતારોજી. શ્રી. શ્રી. ૨
વાર અનંતી હું વીજયમાં ઉપન્યો, અનંત અરિહંત તેં દીઠાજી;
કેવલી આગળ રહી ગયો કોરો, તન મનમું ભાવ્યા ન મીઠાજી શ્રી શ્રી. ૩
ભરતના જીવ તો બારે કર્મી, દુઃખમ પંચમ આરોજી.
તોને આરે પુન્ય પ્રગટયા હમારા, મે પામ્યો ધર્મ, તમારોજી શ્રી. શ્રી. ૪

અંતરજામી તો અગમ્ય બિરાજે, કેમ કરી આવું તુમ જોડેજી;
ડહુંડુ અમારે અતિ ઘણું દાઝે. પણ કર્મ કેડો નહિ છોડેજી. શ્રી. શ્રી.૫
પ્રીત પ્રભુજી પ્યારી બહુ લાગે, મન મારે થાયે રળીયુંજી;
ચુગપ લેતાં જેમ હર્ષિયું દરખે, જેમ ચંપેકી કળીયોજી. શ્રી. શ્રી. ૬
અવર દેવની મેં તો આખડી લીધી; ન જાણ્યા અંતરજામીજી;
કૃપા કરો હવે મોહોટા પ્રભુજી, ભ્રાન્તમિથ્યાત્વની ભાગીજી. શ્રી. શ્રી. ૭
હું તો અહિં ને આપ તિહાં બીરાજો, વચમાં છે એટલ ભારેજી;
એણે આરે કોઇ આવે ન જાવે, જો કરૂ કોડ ઉપાયજી. શ્રી. શ્રી. ૮
સંવત અઢારને વરસ છત્રીસમા, જોધપુર ગામ ચોમાસજી;
પુજ્ય જેમલજી કેરે પસાયે. એહ કરી અરદાસજી. શ્રી શ્રી. ૯

શ્રી યુગમંદીર સ્વામિને વિનંતિ વિષે સ્તવન.

કાયાએ પાંજર્યો અતિ ફરી પાખ વિના કેમ આવું ઉડી,
લબ્ધિ નહિ કોઈ એવી રૂડીરે. શ્રી યુગમંદીરને કહેજો.
ચન્દ્રમા વિનતડી સુણજોરે. શ્રી યુગમંદીરને કહેજો. એ ટેક. ૧
તમ સેવામાં સુર કોડી તેહમાંથી આવે એક દોડી,
તો આશા ફળે પાતિક મોડીરે શ્રી યુગ૦ ૨
હું મન આવે કહું જગતે અતિશય જ્ઞાનિ નહિ વરતે;
કહિએ કહે, કોણ સાંભળશે તેરે શ્રી યુગ૦ ૩
શ્રવણ સુખીયા, તુમ નામે નયણ દરિશણ નહિ પામે;
એહ છે ઝગડાને ઠામેરે શ્રી યુગ૦ ૪
ચન ચાતુરને અંતરે રહેવું, શોક તણી પરે દુખ સહેવું;
પ્રભુ વિના કોણ આગળ કહેવું રે શ્રી યુગ૦ ૫
મોટા મોટી કરી આપે એને નમતોલ કરી થાપે;
તે સજ્જન જન જગમાં વ્યાપે રે શ્રી યુગ૦ ૬
એહની વેળા એક મન થાવે તો કેવળજ્ઞાન સુગણ પાવે;
માન નવમી વાતો બની આવે રે શ્રી યુગ૦ ૭.

ગજ લંચ્છન ગજગતિ ગામી. વિચરે વિપ્રા વિજ્યે સ્વામિ;
નગરી વિજ્યા ગુણધામી રે. શ્રી યુગ૦ ૮
માતાસુતારાએ જાયો, સુદ્રઢ નરપતિ કુલે આયો;
પંડિત ચંદ્ર મુનિએ ગુણ ગાયો રે. શ્રી યુગ૦ ૯

श्री गौतम स्वामी–इंद्रभुतिजीनो रास.

[સીદ્ધ ચક્રજીને પુજોરે ભવિકા.—એ દેશી.]

પ્રણમું શ્રી વૃધમાન સુહંકર, સતગુરૂ શીષ નમાઉં,
જેષ્ટ શિષ્ય શ્રી ગૌતમ સ્વામી શુદ્ધ ભાવે ગુણ ગાઉરે;
ભવિકા ગૌતમ ગણધર વંદો, ભવભવ દુખ નિકંદોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૧
ગોબર ગામ આરામ મનોહર, વસુભુતિ વીપ્ર જાણો;
તસ ઘર પૃથવી નારી સુલક્ષણ, શીખ ગુણે મૃદુવાણોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨
એક દીન સુખ સેજ્યામાં સુતિ, ઇંદ્રભુવન ઝલકંતો;
દીઠો સ્વપ્ન હરખ અતિ પામી, કંથસુ કહ્યો વીરતંનોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૩
સવાનવ માસ પુરણ થયા જનમ્યા, દાન માન બહુ કીનો;
ઇંદ્રભુવન દેખ્યો તિણ કારણ, ઇંદ્રભુતિ નામ દીનોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૪
રૂપ અનુપમ કેનકસી કાયા, ઝલક ઝલક તન ચમકે;
પંચધાવે કરી વધ્યા દીન દીનસો, દુરમમ દેખીને ચમકે. ભ૦ ગૌ૦ ૫
ચાર વેદ ૭ શાસ્ત્ર સો ભણીયા, અરથ તરક વિધિ સારી;
ચઉદે વિધા નિધાનસો પંડિત, વીરતરી મહીમા સો ભારીરે. ભ૦ ગૌ૦ ૬
મધ્ય પાપાપુર સોમલ બ્રાહ્મણ, યજ્ઞ કરણ સૌ બુલાયા;
અગ્નીભુતિ વાયુભુતિ સંગે, અતિ આડંબરે આયારે. ભ૦ ગૌ૦ ૭
વિદ્યાપાત્ર છાત્ર નરસંગે, એક એકને લારે;
પાંચ પાંચસે આયા વિચિક્ષણ, યજ્ઞ માંડયો તીણવારેરે. ભ૦ ગૌ૦ ૮
શ્રી મહાવીર અતિ ગુણોતમ, તપ કીયો દુક્કરકારી;
જંભગામીએ નદી તીર છઠતપસ્યા, ગોદુહ આસન મહારીરે ભ૦ ગૌ૦ ૯

કૈલાશ ભાર કહ્યો જીન ભાખ્યો, ધ્યાન શુકલ મન ધ્યાવો;
તેમ તારણપણું કરણ આરાધું, દાખી કેવળપદ પાવારે. અ૦ ગૌ૦ ૧૦
સંઘ પાપાપુરી બાહીર પધાર્યા, કેવળ અરિહંનાથ કહાવે;
ઇંદ્ર પ્રમાદ ભીત આવ્યા ઉમંગશું, શ્રીમહાવતણી વિધિ સારેરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૧
તીણ અવસર સાર માની ના આવે, દેવ દેવી કેઈ કોડી;
અમર વીમાનનું અંબર છાયો, કૈવા કરે કર જોડીરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૨
યજ્ઞ ઉપર થઈ દેવતા જાવે, ઇંદ્રભુતિ તબ બોલે;
યજ્ઞ તણે આવી કીહાં જાવે, કીધું પારખા ગુરુ ભોળેરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૩
એટલે કોઈ કહે સુર આવકે, આયાતિ દીનદયાળા;
ત્રીસલાનંદન જીણંદ દીવાકર, પરબાયા મુનિપાલરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૪
તેહના દરશન કાજે અસુરસુર, આયાતિ ઇહાં સહાઈ;
ઇંદ્રભુતિ ઇમ સુણી જાવતાણી, આણે માન અહંકારે. અ૦ ગૌ૦ ૧૫
મુજથી અધીક કવણ જગમાંહી, વિદ્યા ગુણ બલ ધારી;
ઇંદ્રજાળથી સુર વશ કીધા, આડંબર રચ્યો ભારીરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૬
મુજ આગળ સો કરી નહિ કેરે, ઇમ બોલી તીણવારે;
બેહ પાલખી મન ધરીને, પાંચસે છાત્ર પરીવારેરે. અ૦ ગૌ૦ ૧૭
સમોસરણ તણી દેખી રચના, મનમાંહી તેમ વિચારે;
એસડકાઈ નહિ મુજમાંહી, વશ કીમ આવશે મહારે. અ૦ ગૌ૦ ૧૮
પાછો ફરે તો નીંદા થાયે, પગ પગ સોધે પહોંચે;
દેખ્યા થી જીનરાજ નયણશું, વીસ્મય થયા બહુ તેહારે. અ૦ ગૌ૦ ૧૯
હરિહર બ્રહ્મા નહિ રવિ ઇંદર, દીસે પ્રતાપ સવાયો;
ઇણશું વિવાદ કરી નહિ જીતું, નાહક મેં યશ ખોયોરે. અ૦ ગૌ૦ ૨૦
સાહમા ઉભા અણબોલ્યા તબ, શ્રી જગદીશ ઉચ્ચારે;
ઇંદ્રભુતી સુખે આવ્યા ચલાઈ. તબ મનમેં સો વિચારેરે. અ૦ ગૌ૦ ૨૧
દીનકરને સબ જાણે જગતમેં, તિમ મુજ નામ એ જાણે;
પણ જો મુજ મન શંકા એ નીવારે, તો સહી ભાવ પીછાણુંરે. અ૦ ગૌ૦ ૨૨
પરમેશ્વર કહે તુજ ચિત શંકા, વેદમે જીવ કહારો;
દયા દાન દમથી ઉદ્ધરી મન. તત્વ શુભ એ વિચારોરે. અ૦ ગૌ૦ ૨૩

જીવ છે નિશ્ચે એ ત્રીહુ પદસે, વેદ શાસ્ત્રો પણ ન્યાયે;
ઇમ સુણી પંચસયા પરીવારે, સંજમકો પદ ઠાવેરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૪
અગ્નિભુતિ વાયુભુતિ પણ આયા, સંજમ લીયો ત્રીહુભાઈ;
ત્રીપદીજ્ઞાન લબ્ધી થઇ પ્રકટ, ગણધર પદવી પાઇરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૫
છઠ છઠ તપ નીરંતર કરણી, વર્ણવી સૂત્ર મોઝારો;
ચારે જ્ઞાન ચઉદે પુરવધર, ઉકડું આસણ ધારોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૬
રાત દીવસ પ્રભુ સેવના કીધી, પુછયા પ્રશ્ન અપારો;
ચર્ચાવાદ વિષે અતિ કરડા, કીનો અતિ ઉપગારોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૭
એક દીવસ શ્રી ગોયમ સોચે, પ્રથમ મેં દીક્ષા ધારી;
મુજને કેવળજ્ઞાન ન ઉપનો, થઇ ચિંતાતુર ભારીરે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૮
વીરપ્રભુ કહે ગોયમસેતિ, આગે આપણ રહ્યા ભેળા;
વહુક વડાઈકી રીત જ હોતી, ઈહાં પણ થયા તુમ ચેલારે. ભ૦ ગૌ૦ ૨૯
અબ ઈણ ભવકે આંતરે આપણ, થાસ્યા બરાબર દોઇ;
મોહની કીલ્લો જીત લેવાથેં, કમી ન્હે નહિ કોઇરે. ભ૦ ગૌ૦ ૩૦
એમ સુણી હીય હર્ષ ઘણેરો, ઇંદ્રભુતિ મન આયો;
ધન ધન અંતરજામી દયાનિધિ. મુજપર પ્રેમ સવાયોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૩૧
લબ્ધી નીધી શ્રી ગૌતમ સ્વામી, ગ્રહવાસે રહ્યા પચાસો;
ત્રીશ વરશ છદ્મસ્થપણામાં, પ્રભુ સેવ્યા ઉલ્લાસોજી. ભ૦ ગૌ૦ ૩૨
[illegible] વદ અમાવાસ્યાની રાત્રે, શ્રીજીન મુક્તિ સીધાયા;
[illegible] સ્વામીને કેવળ ઉપનો, ઇંદ્ર મોછવ ભણી આયારે. ભ૦ ગૌ૦ ૩૩
[illegible] વરસ કેવળ પદમાંહી, શ્રીજીન ધર્મ દીપાયો;
[illegible] મોક્ષી મુક્તિ સીધાયા, પરમ મંગળ પદ પાયોરે. ભ૦ ગૌ૦ ૩૪
ચાર [illegible] સર્વ આઉખો, જગમેં કીર્તી સવાઇ;
ચઉદે [illegible] રોગ ને વ્યાપે, સોગ ન આવે [illegible] ભ૦ ગૌ૦ ૩૫
મધ્ય [illegible]
અગ્નીભુતિ [illegible] ક્રમણ, જંત્ર મંત્ર
વિદ્યાપાત્ર [illegible] આથી, [illegible] ભ૦
પાંચ પાંચસે [illegible] ચોર ચ [illegible]
[illegible] બીમારી
શ્રી [illegible]

ગૌતમ નામથી હ્રીં શ્રીં સંપત્તિ, સિદ્ધ સિદ્ધ ભંડ આવે;
પુત્ર પરિવાર સજ્જન સુખશાતા, એ સઘળે સુખ આપેરે; ભ૦ ગૌ૦ ૩૮
અષ્ટમો કામધેનુ સુખકારી, નમો સુગુરૂ અનંતોરે.
અમૃત સરખી શીતલ વાણી, ગૌતમ નામ વખાણ્યુંરે, ભ૦ ગૌ૦ ૩૯
મહાસિદ્ધિ આઠમો આગમ સારથી, પંચમી નિધિ કહીજેરે;
શ્રીસો કરી ભક્તે ગૌતમ પ્રભુને, કીજે સદા નમસ્કારોરે, ભ૦ ગૌ૦ ૪૦

समोसरणनुं स्तवन.

("હાંરે હું તો ભરવા ગઈતી, જમનાજળના નીર જો"—એ દેશી.)

હાંરે મારે ઠામ ધરમના, સાડા પચવીસ દેશ જો
દીપેરે તિહાં દેશ મગધ, સહુમાં શીરેરે લોલ. ૧
હાંરે મારે નગરી તેમાં, રાજગૃહી સુવિશેષ જો;
રાજેરે તિહાં શ્રેણીક, ગાજે ગજ ઘેરેરે લોલ. ૨
હાંરે મારે ગામ નગર પુર, પાવન કરતા નાથ જો;
વિચરતા તિહાં આવી, વીર સમોસર્યારે લોલ. ૩
હાંરે મારે ચોદ સહસ, મુનીવરનો સાથે સાથ જો;
સુધારે તપ સંયમ શીયળ, પાળતારે લોલ. ૪
હાંરે મારે ફુલ્યા વનભર, ફુલ્યા આમ કદમ જો;
જાણુરે ગુણશીલ વન, હસી રોમાંચીઓરે લોલ. ૫
હાંરે મારે વાયા વાયા સુવાયા, અવિકંપ ત્યાંજ જો;
વાસેરે પરિમલ ચિહુ, પાસે સંચિઓરે લોલ. ૬
હાંરે મારે દેવ ચતુર્વિધ, આવે કોડા કોડ જો;
ત્રિગડેરે મણિ હેમ, રજતનો વધેરે લોલ. ૭
હાંરે મારે ચોસઠ સુરપતિ, સેવે હાથ જોડ જો;
આગેરે રસ લાગે, ઈંદ્રાણી નચેરે લોલ. ૮
હાંરે મારે મણિમય હેમ, સિંહાસન બેઠા આપ જો;
ઢાળેરે સુર ચામર, મણિરત્ને જડયારે લોલ. ૯

હાંરે મારે સુણતાં દુંદુભિ, નાદ ટળે સવિ તાપ જો;
વરસેરે સુર ફુલ સરસ, જાનુ અહયાંરે લોલ. ૧૦
હાંરે મારે તાજે તેજે, ગાજે ઘન જેમ હુંબ જો;
રાજેરે જિનરાજ સમાજે, ધર્મનેરે લોલ. ૧૧
હાંરે મારે નિરખી હરખી, આવે જન મન હુંબ જો;
પોષેરે રસ ન પડે શોષે, ભર્મમાંરે લોલ. ૧૨
હાંરે મારે આગમ જાની, જિનનો શ્રેણિક રાય જો;
આવ્યોરે પરિવરિયો, હયગયરથ પાયગેરે લોલ. ૧૩
હાંરે મારે દઈ પ્રદક્ષિણા, રવી બેઠો ઠામ જો;
સુણવારે જિનવાણી, મોટે ભાવગેરે લોલ. ૧૪
હાંરે મારે ત્રિભુવન નાયક, લાયક તવ ભગવંત જો;
આણીરે જન કરૂણા, ધર્મ કથા કહેરે લોલ. ૧૫
હાંરે મારે વેર વિરોધ. વિસારી જગના જંત જો;
સુણવારે જિનવાણી, મનમાં ગહગહેરે લોલ. ૧૬

अथ श्री अजोग पचिशी.

(" ધેં ઘરેંણા કહાંસુ લાવીયાં "—એ રાગ.)

ત્રીજે અંગમે દાણે તિસરે, અર્થ મેં એટલો લેશ મુનીવર૦
વળી વેદ કલ્પમાં વરણ્યો, અરીહંતે દિયો ઉપદેશ, મુનીવર૦
દિક્ષા મ દેજો અયોગ્યને. એ ટેક.
હાવકિયા વિણ ઠીક સુનીવર, પાછે હિ પસ્તાવશો,તિનમાં ન
મિન ને મેષ મુનિવર, દિક્ષા મ દેજો અયોગ્યને. ૧
આતિબુઢ્ઢો ને વિધા નહિ. વળી નિર્બલ નાનો બાળ; મુ૦
નપુસક ને રોગીયો, ચોર વળી ચંડાલ. મુ૦ દિ૦ ૨
કોઇ રાજાનો અપરાધીયો, ગેરી જારી ગુલામ; મુ૦
અંધો ને વળી ઉનમતિ, કુધી દુષ્ટી પરીણામ. મુ૦ દિ૦ ૩
મોલ લિયો ન દેવાળીઓ, હિણો હોયે કુળ જાત; મુ૦

સુગાવણો ને શુદ્ધ બહેરો, હરખે દિન ને રાત. મુ૦ હિ૦ ૪
ચુપ વિના હસવો કરે, વળી ગર્ભવંતી નાર, મુ૦
કીણુરો ચુકયો છાકરો, તે પણ તજવો નિરધાર. મુ૦ હિ૦ ૫
કાન નાક બુચા હોય, ચક્ષુહિણો મુંગો મુખ; મુ૦
હોય ઘણાં દોષ તે માંહિ, નામહિણો આંગો ભુંગો. મુ૦ હિ૦ ૬
હોય બુદ્ધિહિણો વળી, અપચ્છંદો અવીનિત; મુ૦
કપટી લંપટ કદાગ્રહી, તીણુરી પૂરી ન પરતિત. મુ૦ હિ૦ ૭
ક્રોધી અને કલેશીયો, લોલપી રસને કાજ; મુ૦
ચપળ બોલો વાંકા વેણનો, નહિ નેનમેં લાજ મુ૦ હિ૦ ૮
સંયમમા સમજે નહિ, નહિ મુસત ગુપતરી ઠીક; મુ૦
શુન્ય ચિત્ત સમજે નહિ, દીધી ન લાગે શીખ. મુ૦ હિ૦ ૯
પહેલાથી કિજે પારખો, જતનેં લીજે જોય; મુ૦
અધીગ ને ઉતાવળા, કદી ન હોશો કોય. મુ૦ હિ૦૧૦
મૂરખ ને મુડકો અતિ જડ મુડ ને જડ ડેરો; મુ૦
મુસલો કર્મ ઉસલો પરે, વળી નાગો ભુંગો ને ભુંગળ મુ૦ હિ૦૧૧
નહા કુટયે, ઘોડ હોય નહિ, જે કિજે લાભ પ્રકાર; મુ૦
નાશાબગ્ગુ આલે નહિ કમરી હાથીના બાગ. મુ૦ હિ૦૧૨
કાળીયો ને કુભાણુનો કદી દુર્જન ન લાગે રંગ. મુ૦
કાગ ન હોવે ઉજળો, જે નહાવે કદી ગંગ મુ૦ હિ૦૧૩
લોક નહુ કાંધી કરે વળા વરજવો તેહ, મુ૦
લેતા ને વળા છોડતા દોનુ વાતે દુખ. મુ૦ હિ૦૧૪
છોડવા પછિ કિક તાડના રાકા ન મલા મજ; મુ૦
તીણુ વસી કિજે પારખો, શીખ કિજે નુવિનિત મુ૦ હિ૦૧૫
વિકલને બેગા હોય, પછી સતાંવ બેગ મુ૦
અવગુણ તીણુરા ઉપજ ન જે વિવેક વિશેષ. મુ૦ હિ૦૧૬
કોઇ ભગત ન્યાની જેગી જતી વગા ડાગ દુ કાગ બખધારી. મુ૦
એ ત્રણને નગન ન મુડજે, પરખો માન બે ચાન. મુ૦ હિ૦૧૭
કાઇ અકલમૂઢો આવીયો તીણુરી ઠીક ન કાય મુ૦

[illegible]

अथ श्री अभाग पचिशी.

[illegible]

મુગાવણો ને શુદ્ધ બહેરો, ટરપે દિન ને રાત. મુ૦ દિ૦ ૪
ચુપ વિના હસવો કરે, વળી ગર્ભવંતી નાર, મુ૦
કીણુરો ચુકયો છોકરો, તે પણ તજવો નિરધાર. મુ૦ દિ૦ ૫
કાન નાક બુચા હોય, ચક્ષુહિણો મુંગો મુખ; મુ૦
હોય ઘણાં દોષ તે માંહિ, નામહિણો બાંગો બુંગો. મુ૦ દિ૦ ૬
હોય બુદ્ધિહિણો વળી, અપચ્છદો અવીનિત; મુ૦
કપટી લંપટ કદાગ્રહી, તીણુરી પૂરી ન પરતિત. મુ૦ દિ૦ ૭
ક્રોધી અને કલેશીયો, લોલપી રસને કાજ; મું૦
ચપળ બોલો વાંકા વેણુનો, નહિ નેનમેં લાજ. મુ૦ દિ૦ ૮
સંયમમાં સમજે નહિ, નહિ સુમત ગુપતરી ઠીક; મુ૦
શુન્ય ચિત્ત સમજે નહિ, દીધી ન લાગે શીખ. મુ૦ દિ૦ ૯
પહેલાથી કિજે પારખો, જનસેં લીજે જોય; મુ૦
અધીરા ને ઉતાવળા, કદી ન હોશે કોય. મુ૦ દિ૦૧૦

મૂરખ ને મુંડજો મતિ, જડ મુંડ ને જડ ઠકે; મુ૦
મુલટો કહ્યે ઉલટો પડે, વળી નાગો બુંગો ને ભુરંગ. મુ૦ દિ૦૧૧
ગદ્ધા કુટયો ઘોડો હોય નહિ, જો કિજે લાખ પ્રકાર; મુ૦
રાશભગું ચાલે નહિ, કબહી હાથીનો ભાર. મુ૦ દિ૦૧૨
કાળીયો ને કુમાણુસો, કદી દુજો ન લાગે રંગ; મુ૦
કાગ ન હોએ ઉજળો, જઈ નહાવે ટદી ગંગ. મુ૦ દિ૦૧૩
લોક સહુ ક્રોધી કહે, વળી વરજ્યો તેહ; મુ૦
લેતા ને વળી છોડતા, દોનું વાતે દુઃખ. મુ૦ દિ૦૧૪
છોડયા પછિ છિદ્ર તાકસે, શંકા ન રહી મન; મુ૦
તીણુશું વલી કિજે પારખો, શીખ કિજે સુવિનિત. મુ૦ દિ૦૧૫
વિકલને ભેગા કીયા, પછી લજાવે ભેખ; મુ૦
અવગુણુ તીણુશું ઉપજે, રાખજો વિવેક વિશેષ. મુ૦ દિ૦૧૬
કોઇ ભક્ત સન્યાસી જોગી જતી, વળી કાળ દુઃકાળ ભેખધારી; મુ૦
એ ત્રણુને તરત ન મુંડજો, પરખો માસ બે ચાર. મુ૦ દિ૦૧૭
કોઇ અનતણ્યો આવીયો, તીણુરી ઠીક ન કાંય; મુ૦

તિણુરો ભરૂસો મતિ રાખજો, જેમ જતના પોતાની થાય. મુ૦ હિ૦૧૮
જેસા તેસાને મુંડીને, પુરી ચેલારી ચ્હાય; મુ૦
ગળીયા ગદ્ધા સારીખો, અવગુણ કાઢીને જાય. મુ૦ હિ૦૧૯
ગુરૂવાદિક પર વળી, તીણુમે નહિ ભલીવાર; મુ૦
અધીક બોલો અટકળી, ચતુર લેજો ચિત્ત વિચાર. મુ૦ હિ૦૨૦
એવા ગુરૂ પામી ભાખીયો, થોડામે ઘણો સમાસ; મુ૦
દીક્ષા દેજો દેખીને, મનમાં શોચ વિમાસ. મુ૦ હિ૦૨૧
મહિમા હોય જેમ ધર્મનો, થાય વળી સઘળી સોભાગ્ય; મુ૦
ચેન ચિત્ત પાવે આપણો, લોકોને વધે વૈરાગ્ય. મુ૦ હિ૦૨૨
હિક્ષા પચ્ચીશીએ પરખજો, રૂપી રાયચંદજી કહે વિમાસ; મુ૦
સંવત અઢાર છત્રિશમે, નાગોર શહેર ચોમાસ. મુ૦ હિ૦૨૩
પહેલી શીખ પોતા ભણી, વળી બાંધજો પહેલેથી પાળ; મુ૦
પુજ્ય જેમલજી પ્રસાદથી, જુગતશું જોડી ઢાળ. મુ૦ હિ૦૨૪

साधुने शीखामण विषे.

(" વિંછીયાની " દેશી.)

જીસ્વામી ઘર છોડીને નિકળ્યા, થેં લીધો સંજમ ભાર,
જીસ્વામી પાંચે મહાવૃત પાળજો, મત લોપો ગુરૂની કાર;
જીસ્વામી અરજ સુણો શ્રાવક તણી. (એ આંકણી.) ૧
જીસ્વામી ઇરીયા ભાષા એષણા, થેં બોલજો બોલ વિચાર;
જીસ્વામી બાવીશ પરીષા જીતણા, ચારીત્ર ખાંડાની ધાર. જી૦અ૦ ૨
જીસ્વામી આધાકરમી લેણો નહિ, જો હોયે લાખ પ્રકાર;
જીસ્વામી અશુજતો દેખી કરી, થેં ફરી જજો તત્કાળ. જી૦અ૦ ૩
જીસ્વામી દોષ ટાળી કરજો ગોચરી, ગુરૂને દેજો પૂચ્છ;
જીસ્વામી નિત્યપ્રત્યે લેણો નહિ, જો પહોંચવા ચાહો મોક્ષ. જી૦અ૦ ૪
જીસ્વામી વિચરજો મુનિવર દોય ભલા, શેખા કાળે આરજા ત્રણ;
જીસ્વામી વધુ રહે તો આગના, ઘટતાનો નહિ કોઈ કામ. જી૦અ૦ ૫

જીસ્વામી દેખી પૂછીને દિશા દેજો, થેં લેજો ઉત્તમ વિચાર;
જીસ્વામી આરજા ધણી મત મુંડજો, ટોળાટોળગાદે તોલ. જી૦અ૦૬
જીસ્વામી ધોવુ પાણી કે કારણે, ચેલાશું કરો મુનીરાજ;
જીસ્વામી ગોચરીકો આળસ મતિકરો, એતો વડેરાકો કામ. જી૦અ૦૭
જીસ્વામી કોઈ કરશે થાને વંદણા, બહુ નિચો શીષ નમાય;
જીસ્વામી કોઈ દેશે થાને ગાલીયા, થેં મન હોજ્યો દિલગીર. જી૦અ૦૮
જીસ્વામી કોઇ વહોરાવે થાને લાડવા, થાને કોઈ વ્હોરાવે ખીર;
જીસ્વામી કોઇ વહોરાવે સૂકા ટુકડા, થેં મત હોજો દીલગીર. જી૦અ૦૯
જીસ્વામી ગૃહસ્થી કે ઘેર જાયકે, કથા અથવા મત કરો વખાણ;
જીસ્વામી ત્યાગ કરે તો કરાવજો, બિજાકો નહિ કાંઈ કામ. જી૦અ૦૧૦
જીસ્વામી એક મહિનામાં દોય નદી, વિર ભાંખ ગયા મુખ આપ;
જીસ્વામી તેમાં બે આલોયણ લેજો, ઉતર જાય થાંકો પાપ. જી૦અ૦૧૧
જીસ્વામી શેખાકાલે માસ રહેજો, ચાર માસ રહો ચોમાસ;
જીસ્વામી વિનાકારણ પછી રહેવોનહિ, જેથીસરશેઆતમકાજ. જી૦અ૦૧૨
જીસ્વામી માસખમણ કે પારણે, કાંઇ ભીક્ષા વરસે મેહ;
જીસ્વામી ગોચરી મતી ઉઠજો, તેમાં નહિ મીન ને મેષ. જી૦અ૦૧૩
જીસ્વામી શક્તિ હોય તો તપસ્યા કરો, નહિતર કરજો વિગયનો ત્યાગ,
જીસ્વામી નિત્ય પ્રત્યે ભોગવવી નહિ, જો રાખવા ચાહો શીયળ. જી૦અ૦૧૪
જીસ્વામી વ્હોરણ વેળા જુરશો, દેખશો નારીનાં રૂપ;
જીસ્વામી સાધુપણાને છેદશો, થેં નારી સામું મતી જોય. જી૦અ૦૧૫
જીસ્વામી આવણ જાવણ કહેવો નહિ, થેં દેજો ધરમ ઉપદેશ;
જીસ્વામી નિરવદ્ય ભાષા બોલજો, જેમ ન લાગે થાને પાપ. જી૦અ૦૧૬
જીસ્વામી આપચ્છંદે ચલજ્યો નહિ, જો ટોળામાં રહેજ્યો મ્હાયજી;
જીસ્વામી તિન પછેડી તિન પાતરા, વીર ભાંખ ગયા મુખઆપ. જી૦અ૦૧૭
જીસ્વામી પરમાદ તો કરજ્યો નહિ, થેં ભણજો ગણજો ચિત્તલાય; ...
જીસ્વામી નિંદા કોઇકી મત કરો સંસારકો હોજાશે અંત. જી૦અ૦૧૮
જીસ્વામી અસ્તતશું પરચો ઘણો, ઘણું આવણ જાવણ કો નહિ કામ;
જીસ્વામી લેણો દેણો ને સટાપટો, સાધુને બરજે ના કોઇ. જી૦અ૦૧૯

જીસ્વામી સાતારણુ મીઠા બોલો, કરપણુ જોયે નહિ મન્ન;
જીસ્વામી એ મારગ નહિ સાધુકો, ચારીત્રમાં પડશે ભંગ. જી૦અ૦૨૦
જીસ્વામી રંગાચંગા રહેજો નહિ, નહિ કરજો દેહી શણગાર;
જીસ્વામી મેલ ઉતારો શરીરકો, એ તો સાધુને લાગે જંજાળ. જી૦અ૦૨૧
જીસ્વામી સંથારો કરજો દેખીને, ઘેં તપસ્યા કરજો વિચાર;
જીસ્વામી નિકર પછી થેં ડગી જાશો, થાંને હસશે નર ને નાર. જી૦અ૦૨૨
જીસ્વામી ગૃહસ્થકે ઘર જેમજો નહિ, કોઈ વિના કારણ નહિ સાધ;
જીસ્વામી ખુશામત તો કરણી નહિ, નીકર નવાં કરમ બંધાય. જી૦અ૦૨૩
જીસ્વામી નારી આવે એકલી, પદ આંક શીખવા કાજ;
જીસ્વામી વેગા આવે કુવેળાગતથી, થેં મતશીખાવો મુનીરાજ જી૦અ૦૨૪
જીસ્વામી કપડા ઓઢો ઉજળા, થે તો ભારે મુરા [illegible] સાય;
જીસ્વામી સાધુ ઘણા શણગારીયા, પ[illegible] લોકોમા નિંદા થાય જી૦અ૦૨૫
જીસ્વામી ચોમાસું કરજો દેખને, થેં થાનક જોજો વિચાર;
જીસ્વામી જીહાં રહે પરૂષ એક નારી [illegible] ન [illegible]. જી૦અ૦૨૬
જીસ્વામી [illegible] પીને [illegible], [illegible] પડિકમણું થાય,
જીસ્વામી વસ્ત્ર પાત્ર ગણ્યા ઘણા થે [illegible] કહેવાય જી૦અ૦૨૭
જીસ્વામી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
જીસ્વામી એ તો લક્ષણ નહિ સાધુના [illegible] જી૦અ૦૨૮
જીસ્વામી [illegible] કરજો નહિ, નહિ [illegible] વાત
જીસ્વામી અંતર નિમિત્ત ભાખવું નહિ, [illegible] જી૦અ૦૨૯
જીસ્વામી ઉંચે દેરે મુહપતિ, [illegible] નહિ [illegible]
જીસ્વામી દેવ [illegible] મોચરી, થેં [illegible] જી૦અ૦૩૦
જીસ્વામી [illegible] સદગુણ, [illegible] સાધુ [illegible] જાય,
જીસ્વામી [illegible] આપને, [illegible] નહિ કોઈ [illegible]. જી૦અ૦૩૧
જીસ્વામી [illegible] પાળજો, એ તો [illegible] હોય;
જીસ્વામી થેં શુદ્ધ [illegible], નહિંતર [illegible]. જી૦અ૦૩૨
જીસ્વામી દેવ [illegible] આવશે, સુખે કરજો [illegible] આય;
જીસ્વામી [illegible] થને [illegible], [illegible] જી૦અ૦૩૩

જીસ્વામી ઠાણાંગ સૂત્રમાં ચાલીયા, શ્રાવક ચાર પ્રકાર;
જીસ્વામી ભલી બુદ્ધિએ થાંને શીખ દેવે, થેં માની લેજો મુનીરાજ. જી૦૩૪
જીસ્વામી થેં હૈયાકેરા હાર છો, છોટી વડી મોતીયાંકી માળ;
જીસ્વામી તીરથ ચાર થાપીયા, જાને જોડે નમાવું શીશ. જી૦અ૦૩૫
જીસ્વામી દશવિકાલિક આચારાંગમેં, હીર ઓર સૂત્રકી શાખ;
જીસ્વામી જીન આજ્ઞાયે તુમે ચાલજો, હોઇ જાશે બેડા પાર. જી૦અ૦૩૬
જીસ્વામી થોડીને ઘણી જાણજો, મુનિ છો ગુણના ભંડાર;
જીસ્વામી મુજ ચાકર ઉપર કૃપા કરો, મોક્ષમાં લેજો મોય લાર. જી૦અ૦૩૭
જીસ્વામી સૂત્ર સિદ્ધાન્ત દેખ્યો નહિ, મેં તો સૈંથાશું કિયો ઉપાયજી;
જીસ્વામી અધીકો ઓછો કિયો હોય તો, મિચ્છામી દુક્કડ મોય. જી૦અ૦૩૮
જીસ્વામી સાધુમાં ગુણ તો છે ઘણાં, મેં પુરા કહ્યાં ન જાય;
જીસ્વામી સાચાને મન ભાવશે, ડીલાને નહિ લાગે દાય. જી૦અ૦ ૩૯
જીસ્વામી સંવત અઢાર છત્રીસમેં, એ તો દક્ષીણ ધરા મોઝાર;
જીસ્વામી જોડી મોતીચંદે જુગતીશું, સાંભળજો તુમે નર નાર. જી૦અ૦૪૦

श्रावकनी करणी विषे.

(ચોપાઈ.)

શ્રાવક તું ઉઠજે પ્રભાત, ચાર ઘડી લે પાછલી રાત;
મનમાં સમરો શ્રી નવકાર, જેમ પામો ભવસાગર પાર. ૧
કવણ દેવ કવણ ગુરૂ ધર્મ, કવણ હમારે છે કુળ કર્મ;
કવણ હમારે છે વ્યવસાય, એવું ચિંતવજો મનમાંય. ૨
સામાયક લેઇ મન શુદ્ધ, ધર્મતણી હૈયે રાખો બુદ્ધ;
પડિક્કમણું કરજો રયણીતણું, પાતીક આલોવજો આપણું. ૩
કાયા શક્તિએ કરો પચ્ચખાણ, સુધી પાળો જીનવર આણ;
ભણજે ગણજે સ્તવન સઝાય, જીણ હુતીનીસ્તારો થાય. ૪

ચિતારો નિત ચોદ નીયમ, પાળો જીવદયા ત્યાં શીમ;
પરભાતે ઉઠી ચોવીસથો કરે, અનંત ચોવીશી ધ્યાનજ ધરે. ૫

ઉપાસરે ગુરૂ વંદન જાય, સુણજે વખાણ સદા ચિત્ત લાય;
નિર્દોષ સુઝતો આહાર, સાધુને દેજો સુવિચાર. ૬

સ્વામીવત્સલ કરજે ઘણાં, મ્હોટા સગપણ સ્વામીતણાં;
દુઃખીયા હીણા અધા દેખ, કરજે તાસ દયા સુવિશેષ. ૭

ઘર સારૂ તું દીજે દાન, મોટાંગું કરો માં અભીમાન;
ગુરૂને મુખ લઈ આખડી, ધરમ મ મેલીશ એકે ઘડી. ૮

અનંતકાય કહી બત્રીશ, અભક્ષ બાવીશે વિશવાવીશ;
એ ભક્ષણ નવિ કીજે હીમ, કાચા કુણા ફળ મત જીમ. ૯

વારૂ ગું કીજે વ્યાપાર, ઓછા આધેકાનો પરીહાર;
મ ભરીશ કેહની કુડી શાખ, કુડા મુખથી કથન ન ભાંખ. ૧૦

રાત્રીભોજનનો બહુ દોષ, જાણીને કરજે સંતોષ;
સાંજી સાબુ લોહ ને ગળી, ધાવડીયા માં વેચો વળી. ૧૧

વળી માં કરાવીશ રગ ને પાસ, દોષ ઘણાં કહ્યાં છે તાસ;
પાણી ગળજે બે બે વાર, અણગળ પીતાં દોષ અપાર. ૧૨

જીવાણીનાં કરજો જતન, પાતક છાંડી કરજ્યો પુન્ય;
છાંણા ઈંધણ ચુલો જોઈ, વાવરજે જેમ પાપ ન હોય. ૧૩

ઘૃતનીપેરે વાપરજે નીર, અણગળ નીરે મ ધોજે ચીર;
બારે વ્રત સુધા પાળજે, અતિચાર સઘળા ટાળજે. ૧૪

કહીયે પંદર કર્માદાન, પાપતણી પરહરજે ખાણ;
શીર મળે જે અનર્થ દંડ, મીથ્યા મેલમાં મ ઘાલે પીંડ. ૧૫

સમકીત શુદ્ધ હૈયે રાખજે, બોલ વિચારીને ભાંખજે;
ઉત્તમ ઠામે ખરચો વિત્ત, પર ઉપગાર ધરો શુભ ચિત્ત. ૧૬

તેલ તક ઘૃત દૂધ ને દહીં, ઉઘાડા મત મેલો સહી;
પાંચે તિથિ મ કરો આરંભ, પાળો શીયળ તજો મન દંભ. ૧૭

દીવસ ચરીમ કરજે ચોવીહાર, ચારે આહાર તણો પરીહાર;
ચાર શરણા કરી દ્રઢ સુજે, સાગારી અણસણ લીજે. ૧૮

શ્રાવકની કરણી છે એહ, એહથી લહીએ ભવજળ છેહ;
આઠે કર્મ કરી પાતળાં, પાપતણાં છુટે આમળા. ૧૯
વારૂ લહીએ અમર વિમાન, અનુક્રમે લહીએ શીવપુર ઠામ;
કહે જીન હરખ શીખામણ એહ, ઉત્તમ જીવ પાળો ધરી નેહ. ૨૦

પ્રવચનની પ્રભાવના વિષે

(" તીરથની આશાતના નવ કરીએ "—એ રાગ.)

પ્રવચનની પ્રભાવના નિત્ય કરીયે, હાંરે નિત્ય કરીએ હાંરે નિત્ય કરીયે;
પ્રવચનની પ્રભાવના નિત્ય કરીયે. (એ. ટેક.)
હાંરે મન નિશ્ચલ એવો ધરીયે, હાંરે જેથી શુભ ગુણ સ્થાને ચડીયે;
હાંરે એ છે તારણીઝહાજ. પ્ર૦ ૧
પ્રવચનની પ્રભાવના હિતકારી, હાંરે કોઇ પાર પામ્યા નરનારી;
હાંરે શું જીને ગાયો છે વિસ્તારી, હાંરે જેનો જન્મ પ્રમાણ. પ્ર૦ ૨
થાવચ્ચો પુત્ર પરીવારશું રિદ્ધી ભારી, હાંરે હુવા સંજમ લેવા તૈયારી;
હાંરે આવ્યા કૃષ્ણ કરી અસ્વારી, હાંરે લિયો ગોદ બિછાય. પ્ર૦ ૩
મસ્તક ચુંબિ પૂછીયો મન જોયું, હાંરે જેનું નેત્ર ચરણ ચિત્ત મોહ્યું;
હાંરે જેણે જન્મ મરણ દુઃખ ખોયું, હાંરે જેની પૂરી છે આશ. પ્ર૦ ૪
પડો વગારાવ્યો સહસનેશુંહાથી, હાંરે નીજ સૈન્ય સકલ શણગારી;
હાંરે મ્હોટો મહોત્સવ કીધો મોરારી, હાંરે સોપ્યાં છે પ્રભુ હાથ. પ્ર૦ ૫
એમ જીનમત દીપાવતા ગુણ બાંધ્યો, હાંરે ધન્ય માનવનો ભવ સાધ્યો;
હાંરે જેણે તિર્થંકર ગોત્ર બાંધ્યો, હાંરે હોશે બારમો દેવ. પ્ર૦ ૬
શ્રી વીરને વારે જાણીએ મગધ દેશે, હાંરે જેનો પુન્ય પ્રભાવ વિશેષે;
હાંરે ગુણ સમુદ્ર કહ્યો ઉપદેશે, હાંરે પ્રભુ ભક્ત નરેશ. પ્ર૦ ૭
ગોત્ર તિર્થંકર બાંધીયું હિતકારી, હાંરે હોશે પદમનાભ અવતારી;
હાંરે શ્રી શ્રી જૈન ધર્મ અજવાળી, હાંરે લેશે શીવપુર વાસ. પ્ર૦ ૮
શ્રી ગુરૂદેવ પસાયથી ગુણ ગાયા, હાંરે જેના ચરણકમળ સુખદાયા;
હાંરે હુવા ઉલટ અંગ સવાયા, હાંરે પ્રણમે જીનદાસ. પ્ર૦ ૯

एक वचानी सज्झाय.

(" પુરવ દિશે હુઈ પાવાપુરી "—એ રાગ.)

બુદ્ધિ વિના ધરમ નહિં પાવે, બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ આવે;
બુદ્ધિ વિના મન રહે કાચું, એક વચન વિના નરવે કાચું, ૧
બુદ્ધિ થોડી ને બહુ નરડે, વળી મોટા તણા તો વેણજ મરડે;
બુદ્ધિ વિના સૂત્ર વાચ્યું, એક વચ૦ ૨
કોઇ વાત કરે ઘરને ખુણે, ત્યાં [illegible] થઇને ચૌટે ચોવટે ભુણે;
નહિવચાએ જેમ ચાયું વાચ્યું, એક વચ૦ ૩
લોઢ વાણીયો જેમ આવે [illegible] જેવું હોય મેળીને લોઢો સાધી;
ઘેરાએ જેમ નાકું ખેચ્યું, એક વચ૦ ૪
આરજખા અંકાતે ગુન કર, તિહાં ગુરુ આવિ પ્રવેશ કરે;
વિવેક વિના પાકે કચ્યું એક વચ૦ ૫
જય વિહેરો વસ્તુ આવે તેની વસ નાએ મુરખ થઇ લેવે;
પછી હાય હાય કર કયું નીચું એક વચ૦ ૬
કેપતે [illegible] કપતો જુનમાંહી જવન પાકે;
ખાય મોગુ ન આખુ [illegible] એક વચ૦ ૭
બુદ્ધિ હોય તો માન પાવે બુદ્ધિ હોય તો સમકિત પાવે;
બુદ્ધિ હોય તો ગર્વ નાચ્યું એક વચ૦ ૮
બુદ્ધિ વિના માન નહિ પાવે બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ પાવે;
બુદ્ધિ વિના મન રહે કાચું, એક વચ૦ ૯
વિવેક વિના બડબડ બોલે, આપણા પરાયાની ગુજ ખોલે;
વિવેક વિના ધાર્યું ધાચ્યું એક વચ૦ ૧૦
શુદ્ધિ વિના સાંભળવું [illegible] કપતો વખાણ સુણે;
સમજે નહિ તે કહે સાચું એક વચ૦ ૧૧
મુખે હસે ને વાતુ કરે, વળી [illegible] મુકી ફુવાડે ઠરે;
આપો જઈને જુવે પાછું એક વચ૦ ૧૨

एक वचानी सज्झाय.

(" પુરવ દિશે હુઈ પાવાપુરી "—એ રાગ.)

બુદ્ધિ વિના ધરમ નહિ પાવે, બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ આવે;
બુદ્ધિ વિના મન રહે કાચું, એક વચા વિના ગરવે કાચું. ૧
બુદ્ધિ થોડી ને બહુ ખરડે, વળી બોલતા [illegible] તો વેળુજ ખરડે;
બુદ્ધિ વિના સૂત્ર વાંચ્યું, એક વચા૦ ૨
કોઈ વાત કરે ઘરને ખુણે, ત્યાં જતા થઈને ચારે ચોવટે મૂકે;
બહિરાએ જેમ પાયું વાંચ્યું, એક વચા૦ ૩
લોહ વાણીયો જેમ આવે [illegible] જળ દીઠે મીસીને ઢોરો સાધે;
ધોરાએ જેમ નાકું બંધ્યું, એક વચા૦ ૪
ચાવખ્યા એકાંતે ગુરુ [illegible], [illegible] ગુરુ આદિ પતરા કરે;
વિવેક વિના ઘાલે [illegible] એક વચા૦ ૫
તવ વિશેષે વસ્તુ [illegible] મુરખ કાંઈ લેવે;
પછી હાય હાય કરે [illegible] એક વચા૦ ૬
[illegible] ગુનવાડો [illegible] ઘાલે;
[illegible] એક વચા૦ ૭
બુદ્ધિ હોય તો જ્ઞાન પાવે બુદ્ધિ હોય તો સમકિત પાવે;
બુદ્ધિ હોય તો નવું [illegible] એક વચા૦ ૮
બુદ્ધિ વિના જ્ઞાન નહીં પાવે બુદ્ધિ વિના સમકિત નહિ પાવે;
બુદ્ધિ વિના મન રહે કાચું, એક વચા૦ ૯
વિવેક વિના બડબડ બોલે, આપણા પરાયાની ગુજ ખોલે;
વિવેક વિના ઘાલે ઘાચું એક વચા૦ ૧૦
બુદ્ધિ વિના સામાયક બહુ વળી ઉઘતા ઉઘતો વખાણ સુણે;
સમજે નહિ તે કહે સાચું એક વચા૦ ૧૧
મુખે હસે ને વાતુ કરે વળી ભારત મુકી ચુંવાટે ઠરે;
આપો જઈને જુવે પાછું એક વચા૦ ૧૨

ચોથે ચોકસ નહિં કોઈ પોતાનું, અવર આરંભ શું કરે;
મંદિર માળીયા હાટ હવેલી, કોણ આવે સહિ છઠે. ચતુર૦ ૫
પાંચમે પાપમાં ફર્યા કામી, ન કર્યાં ધર્મનાં કામ;
વિષયમાં લુબ્ધો પ્રાણી, ન લાગી ભગવંતની વાણી. ચતુર૦ ૬
છઠ્ઠે ઝિગઝગીઓ થઈ હાલે, પણ જમણું જોઈ ન ચાલે;
માત પિતા ને બાંધવ ડાહ્યા, મરતાં કોઈ ન ઝાલે. ચતુર૦ ૭
સાતમે સમજ્યો નહિં પ્રાણી, સુણી સાધુજીની વાણી;
પરભવ જાતાં જીવને રોકી, માગ ધર્મ ભણાઈ. ચતુર૦ ૮
આઠમે અનંતા ભવ તું ભટક્યો, ધર્મ વિનાનો જીવ;
કુગુરુ કુદેવ કુધર્મ છાંડીને, આદર સદ્ગુરુ સેવ. ચતુર૦ ૯
નવમે નિવર્તો આશ્રવથી, લાગ્યો સંવરના રાગી;
મન વચન ઉત્તમ પ્રાણી, થાઓ મમતને ત્યાગી. ચતુર૦ ૧૦
દશમે દશ દૃષ્ટાન્તે દોહીલો, માનવીનો અવતાર;
પૂરવ પુન્યે પામ્યો પ્રાણી, તે માટે મતિ હારો. ચતુર૦ ૧૧
અગ્યારશે એવું જાણી, ધર્મ કરો તમે પ્રાણી;
પરભવ જાતાં તે સુખ પામે, જે કરે ભલી કમાણી. ચતુર૦ ૧૨
બારશે બાર વ્રત જે પાળે, શ્રાવક કહીએ તેહ;
સંસાર માયાથી રહે અળગો, રાખે ધર્મશું સ્નેહ. ચતુર૦ ૧૩
તેરશે ત્રણ મનોરથ ચિંતવે, ભાવ ધરી નરનારી;
વીરજીનેશ્વર સ્વયં મુખ ભાખ્યું, લખ્યાં સૂત્ર મોઝારી. ચતુર૦ ૧૪
ચૌદશે ચોપ કરીને પ્રણમું, જે મોટા મુનીરાજ;
દિલ ટાળી દયા અજવાળી, તારણ તરણ જહાજ. ચતુર૦ ૧૫
પુનમે પરખીને નમે સેવો, દેવ મોટા જીનરાય;
સાધુ સંગતથી શુદ્ધ જીવને, લાભ ઘણેરો થાય. ચતુર૦ ૧૬
પન્નર તિથિ પૂરણ કીધી, કહે જ્યો હર્ષચંદ;
દેવજી સ્વામિ ગુરૂ પ્રતાપે, દિન દિન અધિક આનંદ. ચતુર૦ ૧૭

પાંચમે પાપમાં રહ્યો રાચી, ન કર્યા ધર્મનાં કામ;
...ચોકસ નહિં એક પળનું, અવર આરંભ શું મંડે;
મંદિર માળીયા હાટ હવેલી, મોત આવ્યે સવિ છડે. ચતુર૦ ૫
પાંચમે પાપમાં રહ્યો રાચી, ન કર્યાં ધર્મનાં કામ;
વિષયમાં લુબ્ધાણો પ્રાણી, ન ગમી ભગવંતની વાણી. ચતુર૦ ૬
છઠ્ઠે છેલછબીલો થઈ હાલે, પણ જમશું જોર ન ચાલે;
માત પિતા ને ચાકર ઠાકર, મરતાં કોઈ ન ઝાલે. ચતુર૦ ૭
સાતમે સમજ્યો નહિં પ્રાણી, સુણો સાધુજીની વાણી;
પરભવ જાતા જીવને હોશે, સાચો ધર્મ સખાઈ. ચતુર૦ ૮
આઠમે અનંતા ભવ તું ભટક્યો, ધર્મ વિનાનો જીવ;
કુગુરૂ કુદેવ કુધર્મ છંડીને, સાચા સદ્ગુરૂ સેવ. ચતુર૦ ૯
નવમે નિવર્તો આશ્રવથી, થાઓ સંવરના રાગી;
મત્ત વધારો ઉત્તમ પ્રાણી, દ્યો અવ્રતને ત્યાગી. ચતુર૦ ૧૦
દશમે દશ દ્રષ્ટાન્તે દોહીલો, માનવીનો અવતાર;
પૂરવ પુન્યે પામ્યો પ્રાણી, તે માટે મતિ હારો. ચતુર૦ ૧૧
અગ્યારશે એવું જાણી, ધર્મ કરો તમે પ્રાણી;
પરભવ જાતાં તે સુખ પામે, જે કરે ભલી કમાણી. ચતુર૦ ૧૨
બારશે બાર વ્રત જે પાળે, શ્રાવક કહીએ તેહ;
સંસાર માયાથી રહે અળગો, રાખે ધર્મશું સ્નેહ. ચતુર૦ ૧૩
તેરશે ત્રણ મનોરથ ચિંતવે, ભાવ ધરી નરનારી;
વીરજીનેશ્વર સ્વયં મુખ ભાખ્યુ,ઠાણાંગ સૂત્ર મોઝારી. ચતુર૦ ૧૪
ચૌદશે ચોંપ કરીને પ્રણમું, જે મોટા મુનીરાજ;
હિંસા ટાળી દયા અજવાળી, તારણ તરણ જહાજ. ચતુર૦ ૧૫
પુનમે પરખીને તમે સેવો, દેવ મ્હોટા જીનરાય;
સાધુ સંગતથી શુદ્ધ જીવને, લાભ ઘણેરો થાય. ચતુર૦ ૧૬
પન્નર તિથિ પૂરણ કીધી, કહે ઋષી કર્મચંદ;
દેવજી સ્વામિ ગુરૂ પ્રતાપે, દિન દિન અધિક આનંદ. ચતુર૦ ૧૭

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એહી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી છોરૂ કછોરૂ થાય કે, માવિતર તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, રોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કથે આળ કે, કરે અણદીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, લીલુ લીલુ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એવું કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી ફોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાય કે, મનમાં જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગૌબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ કે, સૌ તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે, સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોયે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે, વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી આણુસ હોયે એહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ કે, રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણાં ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પૂરવ ભવનાં પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ધાક કે, હવે હું કેમ સહું રે લોલ,
પ્રભુજી અંખંડ એવાતણ રાખ કે, બીજું શું કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોંડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એહી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી ઓરૂ કઠોરૂ થાય કે, આવિતર તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, રોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે. દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કથે આળ કે. કરે અણદીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, ક્ષીણુ ક્ષીણુ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એહે કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણિવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી દોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મધાય કે, મનમા જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગોબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ કે, મેં તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે. સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોશે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે. વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માણસ હોશે એહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંહ્ય ગૃહ્યાની લાજ કે. રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણા ફળ એહ કે, તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પુરવ ભવના પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી માઠ કે. હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અખંડ એવાતણ રાખ કે, આવું શુ કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે. વેહેલે. રથ જોડવા રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોયં કે, કિરતાર એહી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી છોરૂ કછોરૂ થાય કે, માવિતરં તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, દોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડુ રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કયે આળ કે, કરે અણુદીઠડુ રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, ક્ષીણ ક્ષીણ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એસુ કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગઇ પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી દોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાય કે, મનમાં જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગોપાલણ પ્રતિપાળ કે, સો તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે, સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોશે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે, વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માણસ હોશે એહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંહ ગૃહાની લાજ કે, રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણાં ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પૂરવ ભવના પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી પાક કે, હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અખંડ એવાતણ રાખ કે, આજું શું કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એરેહી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી છોરૂ કછોરૂ થાય કે, માવિતર તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, રોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, હિસમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કયે આળ કે, કરે અણુરીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, ક્ષીણ ક્ષીણ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એણે કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી દોઇ કુંતાની લાજ કે, હિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાય કે, મનમાં જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગોપાલણ પ્રતિપાળ કે, સો તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે, સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોશે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે, વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માણુસ હોશે એહ કે, વાત બની થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંધ ગૃહાની લાજ કે, રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણાં ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પૂરવ ભવનાં પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ધાક કે, હવે હું કેમ સહું રે લોલ;
પ્રભુજી અખંડ એવાતણ રાખ કે, ઝાઝું શું કેહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એદી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી ભોરૂ કભોરૂ થાય કે. આવિતર તોડી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, રોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે. મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે. દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે. એહે સુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કયે આળ કે. કરે અણુદીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રોપદી ત્હારા પતિના બોલ કે. હીણુ હીણુ સાંભરે રે લોલ,
દ્રોપદી એણે કિધાં જે કામ કે, વેરી પણુ નવી કરે રે લોલ;
દ્રોપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

ગણી વિલખાણી તેણીવાર કે આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે. ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી કેઇ કુળની લાજ કે દિલના આણુવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય નદય કે મનમા જાણુવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગાયબ્રાહ્મણુ પ્રતિપાળ કે. તો તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે તો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થય તુમ આજ કે કિમ કહીયે સહી રે લોલ
પ્રભુજી કઠિન કેનની વાત કે વાક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી નાયુન કેહે અહ કે વાત ઘાણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાહ્ય ગૃહાની લાજ કે ર બે કેન લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી ભાભા કર એહ કે તુમચી બિનતી રે લોલ,
પ્રભુજી ગવ ભવના પાપ કે. નાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ખટ કે હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અમ [illegible] રે લોલ,
પ્રભુજી [illegible] રે લોલ,
પ્રભુજી મેલ મનની [illegible] કે [illegible] રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એવી અમે રે લોલ,
પ્રભુજી ઊરૂ દશરૂ થાય કે, અવિતર તોદી અમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, દોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોરા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કથે આળ કે, કરે અમૃતીકડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, શીખુ શીખુ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એણે કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
બાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી દોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાય કે, મનમા જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગોબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ કે, સો તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે, સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોયે સદી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે, વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માજુન્ર હોયે અહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ કે. રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણાં ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પૂરવ ભવના પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ધાક કે. હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અખંડ એવાતણ રાખ કે, આજું શું કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

પ્રભુજી દોષ નહિ તુમ કોય કે, કિરતાર એહી ગમે રે લોલ,
પ્રભુજી છોરૂ કછોરૂ થાય કે, માવિતર તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોદ બિછાય કે, દોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કયે ખાળ કે, કરે અણુદીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, ક્ષીણુ ક્ષીણુ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એણે કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગદા પાણી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે. ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી ફોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાય કે, મનમા જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગોપાકાળ પ્રતિપાળ કે, સો તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે. સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે. કિમ હોશે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે. વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માણસ હોશે એહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ કે રાખો હેત લઈ રે લોલ;
પ્રભુજી કન્યા તણા ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પુરવ ભવના પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ધાક કે હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અખંડ એવાણુ રાખ કે, ઝાઝું શું કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છાડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

अथ उपदेशी सात वार.

(" ભાવથી ભવીજન સાંભળો "—એ રાગ.)

સરસ્વતી સ્વામિને વિનવું, સદ્દગુરૂ લાગુંજી પાય;
સાતે વાર શીખામણનાં, સુણતાં પાતિક જાય કે,
'ધરમ' ભલો જીનવર તણો—એ ટેક. ૧
સોમે તે ધન ઘણો સંચીયો, નવિ ખરચ્યો વાવરીયો;
પુન્ય ન કીધો માઇકો, મનખો એળે ગમાયો કે   ધરમ૦ ૨
મંગળીક ભવે માનવી, મન જો જો વિચારી;
દાન શીયળ તપ ભાવના, પાળજો નરનારી કે   ધરમ૦ ૩
બુદ્ધવંતની સંગત થકી, બુદ્ધિ સારેરી આપે;
કાળ ક્રોધને મારીને, વિષયા નવી વ્યાપે કે   ધરમ૦ ૪
ભલી સંપત્ત છે તાહરી, કોટીધ્વજ કહેવાણો;
પુન્ય મારગ સમજ્યો નહી, મનખો એળે ગમાયો કે   ધરમ૦ ૫
સુકૃત કમાઈ તેં શું કરી, નવિ પાળ્યો જૈનધર્મ;
પરનિંદા તેં મુકી નહિં, કુડા બાંધ્યા તેં કર્મ કે   ધરમ૦ ૬
સ્નેહ ન કર પરનારીનો, મન રાખી નિરધાર;
મોહ મચ્છર મદ ગાળીને, અભિમાન અહંકાર કે   ધરમ૦ ૭
આદિતે તપસી ઉદ્ધર્યા, સિધ્યા સાધુ અનંત;
કહે મુળચંદ ભાવે કરી, આરાધો અરીહંત કે   ધરમ૦ ૮

द्रौपदी, कृष्णजीनी गरबी.

(" રાયજી હમને હિંદુ આણુ કે, રાય ગરાશીયારે લોલ " એ દેશી.)
કૃષ્ણજી તુમને કહું કરજોડ કે, સુણો પ્રભુ વિનતિ રે લોલ,
પ્રભુજી નહિં કોઈ તુમચો દોષ કે, નઠોર થયા મુજ પતિ રે લોલ;
પ્રભુજી તુમશું એવડી હાંશ કે, કરવી કેમ ઘટે રે લોલ,
પ્રભુજી લખ્યા છઠ્ઠીના લેખ કે, મટાડયા નવી મટે રે લોલ. ૧

अथ उपदेशी सात वार.

(" ભાવથી ભવીજન સાંભળો "—એ રાગ.)

સરસ્વતી સ્વામિનેં વિનવું, સદ્ગુરૂ લાગુજી પાય;
સાતે વાર શીખામણનાં, સુણતાં પાતિક જાય કે,
ધરમ ભલો જીનવર તણો—એ ટેક. ૧
સોમે તે ધન ઘણો સંચીયો, નવિ ખરચ્યો વાવરીયો;
પુન્ય ન કીધો કાંઇક, મનખો એળે ગમાયો કે ધરમ૦ ૨
મંગળીક ભવે માનવી, મન જો જો વિચારી;
જ્ઞાન શીયળ તપ ભાવના, પાળજો નરનારી કે ધરમ૦ ૩
બુદ્ધવંતની સંગત થકી, બુદ્ધિ સારેરી આપે;
કામ ક્રોધને મારીને, વિષયા નવી વ્યાપે કે ધરમ૦ ૪
ભલી સંપત્ત છે તાહરી, કોટીધ્વજ કહેવાણો;
પુન્ય મારગ સમજ્યો નહી, મનખો એળે ગમાયો કે ધરમ૦ ૫
સુકૃત કમાઈ તેં શું કરી, નવિ પાળ્યો જૈનધર્મ;
પરનિંદા તેં મુકી નહિં, કુડા બાંધ્યા તેં કર્મ કે ધરમ૦ ૬
સ્નેહ મ કર પરનારીનો, મન રાખી નિરધાર;
મોહ મચ્છર મદ ગાળીને, અભિમાન અહંકાર કે ધરમ૦ ૭
આદિતે તપસી ઉદ્ધર્યો, સિધ્યા સાધુ અનંત;
કહે મુળચંદ ભાવે કરી, આરાધો અરીહંત કે ધરમ૦ ૮

द्रौपदी, कृष्णजीनी गरबी.

(" રાયજી હમને હિંદુ આણ કે, રાય ગરાશીયારે લોસ "-એ દેશી)

કૃષ્ણજી તુમને ટહુંકં કરજોડ કે, સુણો પ્રભુ વિનતિ રે લોલ,
પ્રભુજી નહિં કોઈ તુમચો દોષ કે, નઠોર થયા મુજ પતિ રે લોલ;
પ્રભુજી તુમશું એવડી હાંસ કે, કરવી કેમ ઘટે રે લોલ,
પ્રભુજી લખ્યા છઠ્ઠીના લેખ કે, મટાડયા નવી મટે રે લોલ. ૧

પ્રભુજી દોષ નહિં તુમ કોય કે, ફિરતાર એહી ભમે રે લોલ,
પ્રભુજી છોરૂ કછોરૂ થાય કે, માવિતર તોહી ખમે રે લોલ;
બાંધવ તુમચી મોટી લાજ કે, કાજ વિચારીયે રે લોલ,
પ્રભુજી વિનવું ગોંદ બિછાય કે, રોષ નિવારીયે રે લોલ. ૨

પ્રભુજી તુમે મહોટા મહારાજ કે, મનમાં જાણીયે રે લોલ,
પ્રભુજી પોતાનો પરીવાર કે, દિલમાં આણી રે લોલ;
પ્રભુજી મોટા હોય દાતાર કે, બોલે મુખ મીઠડું રે લોલ,
પ્રભુજી મોટા ન કહે આળ કે, કરે અણુદીઠડું રે લોલ. ૩

દ્રૌપદી ત્હારા પતિના બોલ કે, ક્ષીણ ક્ષીણ સાંભરે રે લોલ,
દ્રૌપદી એહેવું કિધાં જે કામ કે, વેરી પણ નવી કરે રે લોલ;
દ્રૌપદી મારી એકજ વાત કે, ગઇ પાછી નવી ફરે રે લોલ,
એહને બળ દેખાડું આજ કે, મનમાં રીશ ધરે રે લોલ. ૪

રાણી વિલખાણી તેણીવાર કે, આંખે આંસુ ઢળે રે લોલ,
ભાઇજી એવડો મ કરો રોષ કે, ઉભી એમ ટળવળે રે લોલ;
પ્રભુજી ફોઇ કુંતાની લાજ કે, દિલમાં આણવી રે લોલ,
પ્રભુજી પાંડુરાય મયાપ કે, મનમાં જાણવી રે લોલ. ૫

પ્રભુજી ગૌબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ કે, સૌ તમને કહે રે લોલ,
પ્રભુજી તુમ શરણે જે આય કે, સો નર નીર વહે રે લોલ;
પ્રભુજી કઠોર થયા તુમ આજ કે, કિમ હોયે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી કઠિન કરમની વાત કે, વાંક કેનો નહિ રે લોલ. ૬

પ્રભુજી માણુસ હોશે એહ કે, વાત ઘણી થઇ રે લોલ,
પ્રભુજી બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ કે, રાખો હેત લઇ રે લોલ;
પ્રભુજી કરણી તણાં ફળ એહ કે; તુમચી બેનડી રે લોલ,
પ્રભુજી પુરવ જનમનાં પાપ કે, તાસ વેળા પડી રે લોલ. ૭

પ્રભુજી એવડી તુમચી ધાક કે, હવે હું કેમ સહું રે લોલ.
પ્રભુજી અખંડ એવાતણ રાખ કે, આજું શું કહું રે લોલ;
પ્રભુજી રાખો એટલી લાજ કે, છોરૂ કરી છોડવા રે લોલ,
પ્રભુજી મેલો મનની રીશ કે, વેહેલો રથ જોડવા રે લોલ. ૮

એહવા વચન સુણી જદુરાય કે, મનશું વિચારીયો રે લોલ,
હઠે મળીયો અબળા અંત કે, એમ મન વાળીયો રે લોલ;
કેશવ ઉપાડી લોહ દંડ કે, કોપ કરી તીહાં રે લોલ,
પાંચે રથ કીયા ચકચૂર કે, પાંડવ ઉભા જીહાં રે લોલ. ૯
ભાંખે રોષ ધરી હરીરાય કે, આણુ માહારી વહે રે લોલ,
પાંડવ તુમચો સૌ પરીવાર કે, રહેવા નવી લહે રે લોલ;
રહેજો દ્રષ્ટી થકી તુમ દૂર કે, પાસે મતિ આવજો રે લોલ,
પ્રભુજી મન ફાટયો ન સંધાય કે, સહી એમ જાણજો રે લોલ. ૧૦
પ્રભુ રથ મર્દનને ઠામ કે, કોઠો વસાવીયો રે લોલ,
પ્રભુજી સૈન્ય સકળ તેણીવાર કે, સન્મુખ આવીયો રે લોલ;
પ્રભુજી દ્વારાપુરી સૌ સાથ કે, પહોંચ્યા તે સહી રે લોલ,
પ્રભુજી એકસો પચાસમી ઢાળ કે, ગુણસાગર કહી લોલ. ૧૧

तप विषे सझाय.

રાગ—" પરજીયો, "

તપ વડો રે સંસારમાં, જીવ ઉજ્વળ થાય રે;
કરમરૂપ ઇંધણ બળે, શીવપુર નગરી સીધાવે રે. તપ૦ ૧
તપથી રૂપ પાવે ઘણું, તપથી સુર અવતાર રે;
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ સંપદા, પામે લબ્ધીજ ભારી રે. તપ૦ ૨
રાજા આદર દેવે ઘણો, ચાવે જાણે નીર જેમ ખીર રે;
લોક એણીપેરે કહે, ઇણુરો તપસામાં શીરો રે. તપ૦ ૩
તપથું રોગ દૂરે ટળે, વિઘન સહુ ટળ જાવે રે;
દેવતા સાન્નિધ તપે કરે, ઘર લક્ષ્મી ઘણુ આવે રે. તપ૦ ૪
અજ્ઞાનપણે તપસ્યા કરે, તોહિ નીષ્ફળ ન જાવે રે;
જ્ઞાન સહિત તપસ્યા કરે, તેનો પાર ન આવે રે. તપ૦ ૫
કરે એક નોકારશી, સો વરસ નરકના છુટે રે;
બાંધે આયુષ્ય દેવનું, શ્રી જીનવર એમ ભાંખે રે. તપ૦ ૬

અહો ખજાનો તપ આકરો, કોઈ પુન્યવંત આદરે રે;
આવ્યો જાય દેવલોકમાં, જાતાં કોઈ ન વારે રે. તપ૦ ૭
પોતે તો તપે પૂરો હુવે, સદા વર્તે આનંદ રે;
સેવક આણ માને સહુ, તેજ ના પડે મંદ રે. તપ૦ ૮
તપથી ઋષી મહાવીરજી, કર્મ કઠણ છેદે રે;
ધન્ના અણગારે તપ કીયો, પહોંચ્યો મોક્ષ મોઝારો રે. તપ૦૯
એલે એલે ઋષિ પારણું, ગણધર ગૌતમ સ્વામિ રે;
મંત્રી ખંધકજી તપ તપ્યાં, હુવા મોક્ષના કામી રે. તપ૦૧૦
અર્જુન માળી ઉદ્ધર્યો, મુનિવર મેઘકુમાર રે;
હાથ પ્રદેશી તપ તપ્યા, જાસે મોક્ષ મોઝારો રે. તપ૦૧૧
આઠ રાણી શ્રી કૃષ્ણની, પ્રાણી ચંદનબાળા રે;
તેવીસ શ્રેણીકની સુંદરી, કાટી કર્મની જાળી રે. તપ૦૧૨
ઇત્યાદિક બહુ તપ તપ્યા, કહેતા ન આવે પાર રે;
કર્મ કટક દલ જીતીને, પામ્યા અવિચળ ઠામ રે. તપ૦૧૩
સુગત સારૂ તપ કરો, સુખ નિશ્ચે પામો રે;
આશાકરણ મુનીવર ભણે, જોધપુરમેં ચોમાસો રે. તપ૦૧૪

અથ શ્રી સુબાહુકુમારની સઝાય.

("આજ હજારી ઢોલા પ્રાહુણા"—એ રાગ.)

હવે સુબાહુકુમાર એમ ચિંતવે,
અમે લેશું સંજમ ભાર; માડી મોરીરે
મેં વિર પ્રભુની વાણી સાંભળી,
તેથી મેં જાણ્યો છે અથીર સંસાર; માડી મોરીરે
હવે હું નહિં રે રાચું સંસારમાં. એ ટે. ૧
કાંઈ જાયા સંજમ પંથ છે આકરો,
મત છે ખાંડાની ધાર; જાયા મોરારે
બાવીશ પરીસા જીતવા,

માટી પછી બળશી શીખ્યુથી નાથ; માટી મોરીરે
એમ જીવડો ગયો ને કાયા પડી રહી;
સુવા પછી બાળી કરશે રાખ; માટી મોરીરે હવે હું૦ ૯
હાંરે માછ માત પિતા ને ભાઇ બહેનડી,
નારી કુટુંબ પરીવાર; માટી મોરીરે
અંતકાળે સહુ આળશા કરેશે,
એક જૈન ધર્મ તારણહાર; માટી મોરીરે હવે હું૦ ૧૦
હવે ધારણી માતા એમ ચિંતવે.
આ પુત્ર નહિ રહે સંસાર; ભવિક જન રે
એક દિવસનું રાજ ભોગવી,
સંજમ લીધો મહાવીર પાસ; ભવિક જન રે
સુબાહુકુમારે સંજમ આદર્યો. ૧૧
તપ જપ કરી કાયા શોષવી,
આરાધીક થઇ ગયા પહેલે દેવલોક; ભવિક જન રે
પંદર ભવ ત્યાં પુરા કરી,
મહાવિદેહ ક્ષેત્રે જાશે મોક્ષ, ભવિક જન રે સુબાહુ૦ ૧૨
સંવત અઢાર બાણું સાલમાં
[illegible] ભવિક જન રે
પુજ્ય પુરશોત્તમના શિષ્ય ભલું.
પાનાચંદજી [illegible] ભવિક જન રે સુબાહુ૦ ૧૩

अथ श्री दशार्णभद्र राजानी लावणी.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

સુરસ આપી ઉલાંધ્યો, ચઢ્યો શ્રાપ્યો શકેંદ્ર; વીર૦ ૮
ઇંદ્ર જબ મુનીવરસે બોલે, નહિં એ આપતણી તોલે;
બોરતો સર્વ આત ભાષાએ, વિકથ્ય દિશા નહિં બોલે.
સાખી-ધન્ય ધન્ય હો મુનીરાજજી, થંભ્યો મન આણંદ;
વાર વાર ગુણ ગાવતો, સુર ગયો અમનકે ચંદ. વીર૦ ૯
મુનીવર સંયમ શુદ્ધ પાળી, પધાર્યા મોક્ષ મોઝારી;
મીટાયા જન્મ મરણ ફેરા, આત્મા અટલ હુવા ડેરા.
સાખી-ગુરૂ દેવ પ્રસાદથી, ગુણને જાણપણ કીધ;
જે કરણી સાચી કરી તો, મીલે શુદ્ધ પીર. વીર૦ ૧૦
સંવત ઓગણીશસો સોવે, સાલ તેત્રીશકી મન મોવે;
આશો શુદી પંચમી જાણો, કરખણું દીવાલાલ માનો.
સાખી-દેશ હાથીવીને વિષે, મોટો મોટો શહેર;
ચોમાસો કીધો શામપુરમિ, ચાર સંતકી લહેર. વીર૦ ૧૧

અથ શ્રી નંદિષેણની સજ્ઝાય.

("લાવણી" અથવા "અવગુન બીન મુજ નેમજીનું પ્રેમપીતું" —એ રાગ.)

વીર જીનેશ્વર સાહેબ પધાર્યાને, રાજગ્રહી નગરી મોઝારી,
શ્રેણીકરાય તિહાં વાંદવા આવ્યા, દેયે હરખે અપારી;
હાંરે હાંરે કે દરીશણ કરવા, ચોગતી તરવા રે વાણ,
અવગુણ વિના શ્રી વીરજીણંદની રે વાણી, મેરે દિલે માણીરે વાણ. એ ટેક
સમોસરણ તિહાં રચીયો સુંદર, સુરત મોહનગારી,
સિંહાસન પર દેવ બિરાજે, લલીત છબી હિતકારી;
હાંરે હાંરે કે દેશના દાખે, ભવિજીવ આખેરે વાણ. અવગુણ૦ ૨
નંદિષેણ તિહાં વૈરાગજ પામીને, વચન સુણી હિતકારી,
માત પિતાને કહે અનુમતી આપો, અમે સંયમ લેશું સુખકારી;

ચોખે ચિત્તે મુનિ મત્ત જ પાળે ને, દોનું થયાં ઉગ્ર વિહારી,
કર્મ ખપાવી કેવળ પામ્યા, હું તો જાઉં તેમને બલીહારી;
હાંરે હાંરે કે મતિ કોઈ નીંદો; ભવી જીવ વંદોરે વ ન્મ. અવગુણ૦ ૧૩
સંવત ઓગણીશે ત્રીસની સાલે, ફાગુણ માસ ઉલાસે,
રૂષી રામચંદજી કેરા પ્રતાપે, રૂષી રૂપચંદજી ગુણ ગાશે;
હાંરે હાંરે કે જે ધર્મ કરશે, તે સંસારને તરશે રે વાણુ. અવગુણ૦ ૧૪

अयवंता मुनिनी सज्झाय.

(રાગ—મલાર, " પાંડવ પાંચ વાંદતા મન મોહ્યુંજી "—એ દેશી.)
એક દિન ઋતુ વર્ષા તણી, આવી વરસે મેહ અપાર રે,
ઝબકતી વીજ સોહામણી, મોર કરે મધુરી કંગાર રે;
મોર કરે મધુરી કંગાર, જલધર વરસતો બહુ ગાજે રે. ૧
કાળે ઘન તે વરસીયો, મુનિ દેશાને કારણ જાય રે;
અયવંતો ઋષિ તેણે સમે, તે તો મુનિવર સાથે જાય રે (૨) જ૦ બ૦ ૨
નગરી બાહિર મુનીવર ગયા, ચાલે ભૂતળ અતિ ઘણો નીર રે;
અયવંતો ઋષી ઢુકડો, મેલી ગયા સાહસ ધીર રે (૨) જ૦ બ૦ ૩
મોહ ઉદયે તેણે મુનિવરે, બાંધી ભૂતળ માટીની પાળ રે;
જળ વહેતો તેણે રાખીયો, કીધા અધિક અતિ શોચાળ રે (૨) જ૦ બ૦ ૪
માંહિ તે મુંદી કાચલી, તે તો તરતી રહી ઉપર સોય રે;
મધુર વચન એમ ઉચરે, મોરી નાવ તરંતી જોય રે (૨) જ૦ બ૦ ૫
મુનિવર દેશાથી વળીયાં, આવી દેખે તો કૌતુક સાર રે;
મુનિવર તિહાં ઉચરે, તમે લીધા સંયમ બાર રે (૨) જ૦ બ૦ ૬
એક ઉદક બિંદુમાં કહ્યા, જીવ અસંખ્યાતા જાણ રે;
તે પ્રત્યે કેમ હીસીએ, જેહની ચાર પર્યા ચાર પ્રાણ રે (૨) જ૦ બ૦ ૭
પાપ થયાં શિષ્ય અતિ ઘણા, કાંઈ મોટી આલોયણ લીજે રે;
આપણે સૂરમણી સારીખા, માટે એ કરણી કેમ કીજે રે (૨) જ૦ બ૦ ૮
મુનિવર મનમાં એમ ચિંતવે, જીનજીને પુછશુ એ વાત રે;

જેથી જમડા રહેશે રે દૂર, અંત સમયે કામનું. ૩
હાંરે ભાઈ આષાઢ મહિને મન મોહ્યુરે, ભામની કેરા સંગમાં,
એમાં શું રે રહ્યો લલચાઈ, વિષયના રંગમાં,
મારી બુદ્ધી સહિત અંકુશ, વિષયના ઉન્માદમાં,
એની તૃષ્ણામાં ગયો રે તણાઈ, સમજ્યો નહિ સાનમાં. ૪
હાંરે ભાઈ ફાગણે રહ્યો શું ફુલાઈ, જુવાની કેરા જોરમાં,
ત્હારા શીરપર ફરે છે કાળ, લેશે પલક પહોરમાં;
તિહાં જમડા માગે રે જવાબ, અગ્નિમાં ઉંધો રાખશે,
માથે પડશે મુદગરનો માર, ઉંધે મસ્તક ટાંગશે. ૫
હાં રે ભાઈ ચૈતરે ચિત્ત રાખો રે, ગુરૂજી કેરા ચરણમાં,
બીજા ન કરો અવર ઉપાય, મારગ મળે મુગતીનો;
સેવો સદ્ગુરૂ સુખના દાતાર, કરમ તારા કાપશે,
મિટાવશે જન્મ મરણનો જંજાળ, અભય પદ આપશે. ૬
હાંરે ભાઈ વૈશાખે વહી ગયા રે, દિવસ તારા વાટમાં,
એમાં શું રે રહ્યો લલચાઈ, મનુષ્યના ઘાટમાં;
હાં રે ભાઈ પરનારીશું પ્રીત નહિં પ્રભુના નામની,
પહોર આઠ ને ઘડી બે ત્રીશ, કલપના કામની. ૭
હાં રે ભાઈ જેઠે જીવતરને ધિક્કાર, જપ્યા નહિં જગનાથને.
કલપી કલપીને દીધાં રે દાન, વહાલે ત્હારા હાથશું;
તું તો મિથ્યા સુખમાં મોહ્યો મતિ મુંઢ, પ્રભુને નથી પેખતો,
ત્હારી ફુટી ગઇ આંખો રે દોય, તેણે રે નથી દેખતો. ૮
હાં રે ભાઈ અષાઢે અનંત અનંત, કરમ તેં તો બાંધીયા,
તેં તો જાણ્યા નહિં જગદીશ, ગુરૂને નહિં વાંદીયા;
ત્હારા શ્રવણ પડયાં સુનકાર, પ્રભુને નથી પેખતો,
ત્હારે માથે ભયો છે મોહોટાઈનો ભાર, તેણે નથી દેખતો. ૯
હાં રે ભાઈ શ્રાવણે શીયળ પાળીને ઉદાર, સમજ્યા વિનાશું મળે,
સાકર કહે કહે નહિં આવે સ્વાદ, શીવરમણી સુખ મળે;
લાગ્યો અનુરાગપણાનો જંજાળ, દાઝે ત્રિવિધિ કેરા તાપમાં,

[illegible] १०
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ११
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] १२

अथ श्री [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

अथ श्री उपदेशी शीखामण विषे

" गमार बावनी. "

(દોહરા.)

કરી ભરંસો કર્મનો કહે થાશે થનાર;
આપ તજે ઉદ્યોગને, એ પણ એક ગમાર. ૧
આખાની આશા થકી, અડપો તજે આહાર;
પછી પુરો પસ્તાય છે, એ પણ એક ગમાર. ૨
જે વસ્તુ જતી રહે, એનો શોક અપાર;
કરે સદા સંભારીને એ પણ એક ગમાર. ૩
તેલ તુલ્ય અંતર તપે, મુકે વળી વધાર;
બળતાને બાળે બહુ, એ પણ એક ગમાર. ૪
કરે વિચાર કર્યો વિના, અવસર વિરૂદ્ધ ઉચ્ચાર;
સમય વિષે સમજે નહિં, એ પણ એક ગમાર. ૫
જેની સોબતથી થયું, અતિ દુઃખ એક વાર;
વળી તેની સાથે વસે, એ પણ એક ગમાર. ૬
જાણે જે જેની જીભે, નીકળે સદા નકાર;
તોપણ માગે તે કને, એ પણ એક ગમાર. ૭
સહેજ વાતમાં સર્વપર, ખોટો રાખે ખાર;
વેર વધારે વિશ્વમાં, એ પણ એક ગમાર. ૮
સહસા કામ સમેટીને, વળતી કરે વિચાર;
પાણી પીને ઘર પૂછે, એ પણ એક ગમાર. ૯
વાધે નાણું વાવરે, આપે બની ઉદાર;
કરજ કર્યાનો ડર નહિં, એ પણ એક ગમાર. ૧૦
નિજ દુર્ગુણ દેખે નહિ, પરનિંદા પર પ્યાર;
છિદ્ર ઉઘાડે અવરનાં, એ પણ એક ગમાર. ૧૧
ભૂતળમા બુરાઇનો ભરે ભલો ભંડાર;
શાબાશી સ્વપ્ને ન લે, એ પણ એક ગમાર. ૧૨

વિરૂદ્ધ દીસે વિશ્વમાં, એમ સજે શણગાર;
અપજશથી નહિં ઓસરે, એ પણ એક ગમાર. ૨૭
કરે ખુશામત ચોર જન, વખાણ વારંવાર;
સાચું માને સર્વ તે, એ પણ એક ગમાર. ૨૮
આગળ કહે અમીર તું, પાછળ કહે કુંભાર;
એવાને નવ ઓળખે, એ પણ એક ગમાર. ૨૯
ઉપજ ખરચના આંકનો, શોધે નહિં સુમાર;
વણ લેખે ધન વાવરે, એ પણ એક ગમાર. ૩૦
પ્રથમ ચડાવી પુષ્પને, છેવટ છાંટે છાર;
ખચ્યું કનક ધૂળે ધરે, એ પણ એક ગમાર. ૩૧
સ્વારથ સાધ્ય સમે કરે, સ્નેહીનો સંહાર;
થોભ ન રાખે લોભનો, એ પણ એક ગમાર. ૩૨
છેતરવા જન જાતને, હિંમત કરે હજાર;
નીતિની રીતિ તજે, એ પણ એક ગમાર. ૩૩
કથને જનના કાળજા, કાપે જેમ કટાર;
ચતુરપણું ચિન્તમાં ગણે, એ પણ એક ગમાર. ૩૪
પાછળ જેના પંડને પડે સહુ ધિક્કાર;
એવા જેના આચરણ, એ પણ એક ગમાર. ૩૫
ભોગપણાથી ભમિમાં [illegible] હારોહાર;
કપટ કશું ન કળી શકે એ પણ એક ગમાર. ૩૬
વણ તેડ્યો વળી વળી આવે વાર અઢાર;
વણ બોલાવ્યો બહુ બકે એ પણ એક ગમાર. ૩૭
સંત જનને છળવા ધને બની ભલા [illegible];
માણસની નજર નહિ એ પણ એક ગમાર. ૩૮
ગુણ તો [illegible] ગણાય નહિ અવગુણનો અવતાર;
નિશ્ચ [illegible] એ પણ એક ગમાર. ૩૯
જનની [illegible] પ્રતિકાર
[illegible] ભવિષ્યનો એ પણ એક ગમાર ૪૦

માલ તણી મીઠાશનો, વિધની ભરે વખાર;
સાકી સોને સાક સમ, એ પણ એક ગમાર. ૪૧
પરનારીની પ્રીતથી, ખાંતે મળે ખુવાર;
જર જશ ને જોબન ખુવે, એ પણ એક ગમાર. ૪૨
ઉદ્યમને અળગો ધરી, જઈને રમે જુગાર;
ઇચ્છે ધન એના થકી, એ પણ એક ગમાર. ૪૩
પાપે પેટ ભરે સદા, ચહે સ્વર્ગ સંચાર;
ભભકો રાખે ભગતનો, એ પણ એક ગમાર. ૪૪
પક્ષ પાખંડી તણો, પણ રાખે પતિયાર;
ખત્તા ખાય ખરો પછી, એ પણ એક ગમાર. ૪૫
જેનાં કંઈક જતા રહ્યાં, જન જમરાજ દુવાર;
તોપણ તેનો ત્રાસ નહિં, એ પણ એક ગમાર. ૪૬
વેષે કલાક વહી ગઈ, ઉગ્યા પછી અગ્યાર;
તોય ન ચેતે ચિત્તમાં, એ પણ એક ગમાર. ૪૭
પોતે સોંપે પુત્રને, અન્ન ધન ને આગાર;
વેઠે સંકટ વૃદ્ધ થઈ, એ પણ એક ગમાર. ૪૮
વૃદ્ધપણે પરણે વળી, નાની સરખી નાર;
વગની હેરે હેરવાં, એ પણ એક ગમાર. ૪૯
પ્રભુ કરૂણાથી પૃથ્વી પર, મેં સુખી સરદાર;
આશીષ લે નહિં અવરની, એ પણ એક ગમાર. ૫૦
ઉપકારી જનનો કદી, ઉર ન ધરે આભાર;
દુનીયામાં દલપત કહે, એ પણ એક ગમાર. ૫૧
કાં તો નગર ભણ્યો ભલો, કાં તો ભલો ભણેલ;
અધવધરા જનથી જુઓ, બહુ બિગાડ બનેલ. ૫૨

मरनारनी पाछळ न रोवा कुटवा विषे.

("ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું વણઝારારે."—એ રાગ.)

માનવીયો મરનારને ન રોયોરે, રોયે લાભ નથી લવલેશ;
ખાલી આંખ ખોયો રે.—એ ટેક.
ધીરજ મનમાંહિ ધારજો, ન૦ રોયોરે, હૈયું કુટીને રોતાં હમેશ; ખા૦ ૧
નરનું ધાર્યું તો થતું નથી, ન૦ એ ધાર્યું ધણીનું થાય; ખા૦
સઘળું બને તે તો સાંખજો, ન૦ એનો એકે નથી રે ઉપાય. ખા૦ ૨
જનમ લીધા જગે જેટલાં, ન૦ નથી સાથે સઉ જોડનાર; ખા૦
એકે આવ્યા ને એકે જવું, ન૦ નાના મોટાનો નહિં નીરધાર ખા૦ ૩
જન્મ્યાં કે સઉ મરી જાય છે, ન૦ નથી એમાં કશીરે નવાઈ; ખા૦
કાળજું બાળી ન કુટજો, ન૦ ભેળાં થઈને ન કરજો ભવાઈ. ખા૦ ૪
જ્યાં જ્યાં ગમે ત્યાં તમે જુઓ, ન૦ બહુ એવા બનાવ બનેલ; ખા૦
પુત્ર મુઆ કંઇક પરણીને, ન૦ ગુણવંતા ભણેલ ગણેલ. ખા૦ ૫
મેલી બાળક એક માસનું, ન૦ કંઈક માતાઓ પામી છે મરણું; ખા૦
તે જોઈ દુઃખ તમે તજો, ન૦ સમરો ઇશ્વર અશરણશરણ. ખા૦ ૬
રામ જેવા ગયા રાજવી, ન૦ ગઈ સીતા સમી સતી નાર; ખા૦
કુંવર ગયા શ્રી કૃષ્ણના, ન૦ સ્થિર કોઇ ન ઠર્યું આ ઠાર. ખા૦ ૭
ઇંદ્રપુરીયો ઉજ્જડ થઈ, ન૦ પાછી પૃથ્વીયો પામી વિનાશ; ખા૦
અગણીત પેઢી ગઈ આપણી, ન૦ નથી આપણે રેહેવાની આશ. ખા૦ ૮
કેને સંભારીએ કાળજે, ન૦ વળી કેની વિસારીએ વાત; ખા૦
જન્મ મરણ નદી જળ સદા, ન૦ વહે ચાલતુ દીવસ ને રાત. ખા૦ ૯
હિંમત ધરો હૈયા વિષે, ન૦ આપો બીજાને ધીરજ એમ; ખા૦
રડતા દેખીને બીજા રૂવે, ન૦ માટે કરીએ એવું કહી કેમ. ખા૦ ૧૦
વીતી તે વાત વિસારજો, ન૦ નહિં તો પામશો પીડા પંડ; ખા૦
રાખે હરી તેમ તો રહો, ન૦ એમ આનંદ પામો અખંડ. ખા૦

राम तंथा लक्ष्मणे वनवास जती वखते सीताजीने पियर तरफ जवा करेली भलामण विषे धोळ.

("આમેરૂં મોઘા મુલનું"—એ રાગ.)

રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતાં, સતી સીતાને આવતાં સાથ;
કહે રઘુનાથ, પધારો પિયર ભણી.
નહિં તો અહીં રહો સસરાના રાજ્યમાં, હેતે હળીમળી સાસુ સંગાત;
નહિં તો જોડી હાથ, પધારો પિયર ભણી.—એ ટેક. ૧
અમે વસ્તી નહિં વસીએ વનિતા, અમે કરશું જઈ વનવાસ;
તમે પામો ત્રાસ, પધારો પિયર ભણી.
સાથે રથ કે ઘોડું નહિં રાખીએ, નહિં રાખીયે દાસી કે દાસ;
કોઈ અમ પાસ, પધારો૦ ૨
તમે કોશનો પંથ કીધો નથી, ચરણે ચાલવાથી પામો થાક;
દીઠી જેવો નાક, પધારો પિયર ભણી.
અમે વન ફળ ખાઈ ખુશીમાં રહેશું. કોઈ દિવસે તો કેવળ શાક;
વિના લુણ પાક, પધારો૦ ૩
વનમાં નથી મંદિર નથી માળીયા, નથી પોઢવા કાજે પલંગ;
રંગીત નવરંગ, પધારો પિયર ભણી.
કરશું ઘાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સંથારો તે ખુંચે અંગ;
એમાં શો ઉમંગ, પધારો૦ ૪
વનમાં હીરના ચીર તો નહિં મળે, વનમાં નહિં મળે ફરતા ફુલેલ;
કે તેલ ધુપેલ, પધારો પિયર ભણી.
વનમાં નહિં મળે સાહેલી સાહેલીયો, કરશો કેસંગ ખાંતથી ખેલ;
ઉમંગ ભરેલ, પધારો૦ ૫
ઉષ્ણ કાળે વાશે ઉના વાયરા, એવું દેખીને થાશોઉ દાસ;
ત્યારે જોઈ આસ, પધારો પિયર ભણી.
વરસે મેઘ ને ઝબકે વિજળી, તેવે ટાણે તો તરૂ તળે વાસ;
નહિ છત્ર પાસ, પધારો૦

સીતાજીના ઉત્તર વિષે ધોળ.

(રાગ-ઉપર પ્રમાણે.)

એવું સાંભળીને સીતાજી કહે, સુણો સુંદર સ્વામ સુજાણ;
પ્યારા મારા પ્રાણ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
જુદા પડવાની વાત વ્હાલા કહો, તે તો બોલ લાગે તિક્ષણ બાણ;
રઘુકુળ ભાણ, સાથે રાખો સ્નેહથી. એ ટેક. ૧
સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં ઘર માહરે, તુમથી વેગળી તે પરદેશ;
હું જાણું હમેશ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
તમે જોગીનો વેષ જો ધારશો, તો હું જોગણનો ધરૂં વેષ;
જટા કરૂં કેશ, સાથે૦ ૨
સ્વામિ તુમેરે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુઃખમાં તો દુઃખમારે દેહ;
એમાં શો સંદેહ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર બળ્યો ધીક એહ;
મુવા જેવી તેહ, સાથે૦ ૩
સ્વામી તુમ વિના મંદિર ને માળીયાં, ભાસે પરવત મોટાં સમાન;
વસ્તી તો વેરાન, સાથે રાખો સ્નેહથી.
મહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે. જ્યારે પામીશ દર્શન દાન,
કૃપાના નિધાન, સાથે૦ ૪
સાસુ સસરા ને માત પિતા સહુ, ભલે જીવો કરો રૂડાં રાજ;
મ્હને મહારાજ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
સ્વામિ શું કરૂં ભાઈ ભોજાઈને. સ્વામિ શું કરૂં નૈયર સમાજ;
એનું નથી કાજ સાથે૦ ૫
સાચું સગપણ જગમાં સ્વામિતણું, બીજો સ્વાર્થી સઘળો સંસાર;
કુટુંબ પરીવાર, સાથે રાખો સ્નેહથી.
નાથ સાટે પાલણ તમે રાતજી, બીજો નથી આંસુનો લુંછનાર;
હું એક આધાર, સાથે૦ ૬

શીયળ વિષે.

("આનંદ ભયા મુજનું"—એ રાગ.)

સુણો સુખનું સકળ નરનારીઓ, મોટો શીયળ તણો અધિકાર,
શીયળ પાળો પ્રેમથી.—એ ટેક.

જે કોઈ શીયળ ધારી રીતે આચરે, અને થાય મનોરથ પાર. શી૦ ૧
[illegible] કૃપાની [illegible] ન [illegible], [illegible] શીયળ [illegible]. શી૦
[illegible] નરનારીને [illegible], એવા શીયળ વિના નરનાર શી૦ ૨
[illegible] અધિક [illegible] લોકમાં, પરલોકમાં મુક્તિ પમાય. શી૦
[illegible] શીયળની [illegible], [illegible] નરનારીઓ [illegible]. શી૦ ૩
માટે શીયળ [illegible] વિષે રાખજો, [illegible] [illegible] શી૦
[illegible] ન [illegible] દર [illegible], [illegible] શીયળ [illegible] ૪
[illegible] ન [illegible], નહિં [illegible] શી૦
[illegible] [illegible] ન [illegible]. શી૦ ૫
[illegible] [illegible] શી૦
[illegible] [illegible] શી૦ ૬
[illegible] [illegible] ન [illegible]. શી૦
[illegible] શીયળ ન [illegible]. શી૦ ૭
[illegible] [illegible] શી૦
[illegible] [illegible]. શી૦ ૮

પદ્માવતી રાણીની ચોથી ઢાલ.*

([illegible])

[illegible]
[illegible] ૧

* [illegible]

ત્યાંથી આગળ ચાલતાં, દીઠો તાપસ એક;
મનમાં ધીરજ ઉપની, અળગો ટળ્યો ઉદ્વેગ. ૨
તાપસ પુછે કોણ તું, સઘળો કહ્યો સંબંધ;
તાપસને પણ સુજાગે, ચેહાશું સંબંધ. ૩
દેઇ તાપસ આશાસના, મ કરીશ દુઃખ લગાર;
એ શંસાર અસાર છે, દુઃખ તણો ભંડાર. ૪
રાણીને જોરે કરી, ખવરાવ્યાં ફળ ફુલ;
સંપ્રેડણ સાથે ચલ્યો, તાપસ સહસ અમૂલ. ૫
આગળ જઇ ઉભો રહ્યો, આવી ગામની સીમ;
હળ ખેડી ધરતી હવે, મુજ ચાંલવુનું નીમ. ૬
સુણ પુત્રી એ દંતપુર, નામે નગર નજીક;
દંતવિક્રમ રાજા ભલો, તું જાજે નિભિક. ૭
એમ કહીને પાછો વળ્યો, તાપસ પર ઉપગાર;
રાણી પણ પદ્માવતી, પોહોંચી નગર મોઝાર. ૮

॥ ઢાળ ચોથી. ॥

(રાગ—"કેદારો" અથવા "કાચી કળી અનારકીરેહાં."—એ દેશી.)

હવે રાણી નગરી ગઇરે હાં, પુછંતી ધર્મશાળ; કર્મ વિટંબના.
વિધિશું વાંદી સાધવીરે હાં, બેઠી અબળા બાળ. કર્મ વિ૦ ૧
રોવા લાગી અતી ઘણુંરે હાં, નયણે નીર પ્રવાહ; કર્મ વિ૦
કોણ કોણ કષ્ટ મેં ભોગવ્યાંરે હાં, દુઃખ ધરી મનમાંય. કર્મ વિ૦ ૨
સાધ્વીએ ધર્મ સુણાવીયોરે હાં, એ સંસાર અસાર; કર્મ વિ૦
ધર્મ સામગ્રી દોહિલીરે હાં, કુટુંબ અનંતીવાર. કર્મ વિ૦ ૩
વૈરાગે મન વાળીયુંરે હાં, લીધો સંયમ ભાર; કર્મ વિ૦
ભિક્ષાથી બ્હીતી થકીરે હાં, ન કહ્યો ગર્ભ વિચાર. કર્મ વિ૦ ૪
અનુક્રમે વ્રત્ત પાળતાંરે હાં, વાધ્યું મ્હોટું રે પેટ; કર્મ વિ૦
કોઇ પાઇ ગ્રહ એટનોરે હાં, ન રહે છાનું નેટ. કર્મ વિ૦ ૫

કરે ગુરૂજી સેવી કદા રે હાં, અમે કરશું નીવેડ; કર્મ વિ૦
કોક બીક બિછે નહિં રે હાં, છેન આસન ઉદાસ કર્મ વિ૦ ૬
બેટો જયો આપની રે હાં, ગ્યાનો મુકયો મસાણ; કર્મ વિ૦
દત્તક લેસ શીર લીધીયો રે હાં, વળી મુંદરબીબીદીનાણ.કર્મ વિ૦ ૭
ત્યાં પણ બાળ મુંકાનહિ રે હાં, રે રે મુન્ય મસાણ; કર્મ વિ૦
ચંડાલ દેખી ચમકીયો રે હાં, ઓને લીધો આવ. કર્મ વિ૦ ૮
અપકરણ નામ થાપીયુ રે હાં, દિન દિન વાધે સેહ; કર્મ વિ૦
ચંડાલણીયું આપી રે હાં, મારે અધિક સ્નેહ. કર્મ વિ૦ ૯
ગુરૂજી પુરી આપી રે હાં, ગામ ન દીસે કેણ; કર્મ વિ૦
મેં આપો મુઓ થયો રે હાં, બાદિર પરકભ્યો તેણ. કર્મ વિ૦ ૧૦
બાળકશું બાળક રમે રે હાં, આપે યો મુજ દંડ; કર્મ વિ૦
આજ અણાવે હાથશું રે હાં, નામ પડ્યું દરદંડ, કર્મ વિ૦ ૧૧
સાધી આજ તપે ઘણું રે હાં, બાળકશું બહુ પ્રેમ, કર્મ વિ૦
બેટો પણ આને મળે રે હાં,મોહ વાધ્યો બહુ એમ. કર્મ વિ૦ ૧૨
મીઠા મેવા આપી રે હાં, ખાજા લાડુ ખુમં; કર્મ વિ૦
ચોરીને દીયે બાળને રે હાં; પિતા પિતા મોહનું. કર્મ વિ૦ ૧૩
કરહંડુ મોટો થયો રે હાં, રખવાળો મસાણ; કર્મ વિ૦
કર્મ ફુલાવે જીવને રે હાં, કોઈ ન ચાલે તાણ. કર્મ વિ૦ ૧૪
ઘાઘીકાળ એ મેંહદી રે હાં, રાગ કેદારે ગાય; કર્મ વિ૦
શામસુંદર કહેકર્મનીરે હાં,મેં ગવી કહી એનળાય. કર્મ વિ૦ ૧૫

अदेखा जवासा विषे.

(" વાંસલડી વાગી ને રે હું તો જાગી. "—એ રાગ.)
જવાસા શીદને મરે છે સુકાઈ, ભુંડું શું દીઠું વરસાદે ભાઈ,
જવાસા શીદને મરે છે સુકાઈ.—એ ટેક.
ચારે દિશા વર્ષાદની થઈ ચડાઈ, દેખી તેની સર્વ વધી સરસાઈ;
કાંરે ત્હારા ઉરમાં આવી અદેખાઈ. જવાસા૦ ૧

ચોથો કાળ અનંત ભવ દાખ્યમાં રે લોલ,
પ્રાણી એને તું મન વિચાર જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૧
એક ગોળ આગર અવિકાશમાં રે લોલ,
ત્યાં શરીર અસંખ્ય નીગોદ જો;
જીવ અનંત કહ્યા જીન વીરજી રે લોલ,
પ્રાણી વીઠી આદ નિગોદ જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૨
કોઈ દિન શુરપતિ નરપતિ તું થયો રે લોલ,
પામ્યો રૂપ અપ રાજ્ય ઉદાર જો;
કોઈ દિન રોયો ભોહીલો તું શાનમાં રે લોલ,
એમ ભટક્યો ચેતન નિરાધાર જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૩
વરજી નીજ ગુણ મોહની છાકમાં રે લોલ.
પડ્યો અશુભ તણો પટરાય જો;
દેખી શ્વાન ભસે નીજ રૂપનેરે લોલ,
પરખુ કાચ તણા ઘરમાંય જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૪
ભમ્યો ચોગતી ભાવ ચોગાનમાં રે લોલ,
પામ્યો ઉત્તમ એ નર દેહ જો;
ટાળે પાતીક એ હીણુ આદરે રે લોલ,
ધરણુ ધર્મ તણાં ગુણ એહ જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૫
ભરી સુમતી સરોવર નીરશું રે લોલ,
કરો ઉજવળ નીજ ગુણ ચંદ જો;
કહે હીર મુનિ ભવ તારણો રે લોલ,
એમ ભાખ્યાં ઉપદેશ જીણંદ જો. શુભ જ્ઞાન૦ ૬

પ્રથમ પોતાનું સંભાળવા વિષે.

(દોહરા.)

પોતાનું ઘર પ્રજળે, તે તો પીઆ ટાળ;
પરની તારે શી પડી, તું તારૂં સંભાળ. ૧

વખત જશે વહી વાતમાં, કાળ ઝડપશે સાલ;
ચતુર હોય તો ચેતીને તું તારૂં સંભાળ. ૨
જળ લઇ જોઇએ તેટલું, ગરણું લઇને ગાળ;
નદી તળાવ ગળાય નહિં, તું તારૂં સંભાળ. ૩
તુજ ઘર પર પાણી પડે, પરઠવ ત્યાં પરનાળ;
નભ સઘળું ઢંકાય નહિ, તું તારૂં સંભાળ. ૪
પગે પગરખા પહેરીને, તાપ તપે તો ચાલ;
મેદની બધી મઢાય નહિં, તું તારૂં સંભાળ. ૫
પેખી જો તુજ પગ વિષે, આગી લાગી આળ;
શું બીજાને શીર જુવે, તું તારૂં સંભાળ. ૬
જલાય પાપ ન જગતનું, તારૂં પાપ પ્રજાળ;
બીજાને પછી બોધ કર, તું તારૂં સંભાળ. ૭
જળ તુજ ઘરથી વહી જવા, ખોદ પ્રથમથી ખાય;
વળતી બીજી વાત કર, તું તારૂં સંભાળ. ૮
પ્રથમ પેખ ઘરને પછી, જો આકાશ પાતાળ;
પાર ન આવે પર તણો, તું તારૂં સંભાળ. ૯
કર તું તારા બાગને, પાણી પેહેલી પાળ;
કરશે તો કરશે બીજા, તું તારૂં સંભાળ. ૧૦
પેખી ચળગત પારકી, અમથો અંતર બાળ;
કરશે તે ફલ પામશે, તું તારૂં સંભાળ. ૧૧
પાપ ન પેખીશ પારકું, નિજ ગુણ દોષ નિહાળ;
દુનિયામાં દલપત્ત કહે, તું તારૂં સંભાળ. ૧૨

श्री ऋषभदेवनुं स्तवन.

(" કર પડીકમણું ભાવશું "—એ દેશી.)

જગજીવન જગ વાલ હો, મરૂદેવીનો નંદ લાલ રે;
મુખ દીઠે સુખ ઉપજે, દરશણે અતિહી આનંદ લાલ રે, જગ૦ ૧

આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમી શશી સમ ભાળ લાલ રે;
વદન તે શારદ ચંદલો; વાણી અતિ રસાળ લાલ રે. જગ૦ ૨
લક્ષણ અંગે બિરાજતા, અષ્ટ સહસ ઉદાર લાલ રે;
રેખા કર ચરણાદિકે, અભ્યંતર નહિ પાર લાલ રે. જગ૦ ૩
ઇંદ્ર ચંદ્ર રવી ગીરી તણાં, ગુણ લઈ ઘડીયું અંગ લાલ રે;
ભાગ્યકિહાં થકીઆવીયું, અચરીજ એહ ઉત્તંગ લાલ રે. જગ૦ ૪
ગુણ સઘળા અંગે કર્યાં, દૂર કર્યા સવિ દોષ લાલ રે.
વાચક જશ વિજય સુણ્યો, દેજો સુખનો પોષ લાલ રે. જગ૦ ૫

શ્રી बाहु जीन स्तवन.

સાહેબ બાહુ જીનેશ્વર વિનવું, વિનતડી અવધાર હો;
સાહેબ ભવ ભયથી હું ઉભગો, હવે ભવ પાર ઉતાર હો. ૧
સાહેબ તુમ સરીખા મુજ શીર છતે, કર્મ કરે કેમ જોર હો;
સાહેબ ભુજંગ તણો ભય ત્યાં નહિ, જે વન વિચરે મોર હો. ૨
સાહેબ જીહાં રવિ તેજે જળહળે, તિહાં કેમ રહે અંધકાર હો;
સાહેબ કેશરી જીહાં ક્રીડા કરે, તિહાં નહિં ગજ પરીચાર હો. ૩
સાહેબ તિમ જો તુમે મુજ મન રમો, તો નાશે દૂરીત સંભાર હો;
સાહેબ વચ્છ વિજય સુસીમાપુરી, રાય સુગ્રીવ મલ્હાર હો. ૪
સાહેબ હરીણ લંછન એમ મેં સ્તવ્યો, મોહની રાણીનો કંત હો;
સાહેબ વિજયાનંદન મુજ દીયો, જસ કહે સુખ અનંત હો. ૫

द्रौपदी अने नारदनी सज्झाय.

("રાયજી અમને હિંદુ આણ્યા કે રાય ગરાશીયાકે લોલ"-એ દેશી
આવ્યા નારદ મુનિ તેણીવાર કે, પાંડવ પાંચ ઘરે રે લોલ,
ઉઠી મળીયા યુધીષ્ટિર રાય કે, ભીમ હરખ ધરે રે લોલ;

દીકરા દ્રૌપદી લેઈ ગયો સોઈ કે, વેરી દેવતા રે લોલ,
અમને ન મળી ત્રીખંડ કે, શુદ્ધ કરી ઘો સુતા રે લોલ. ૮
નારાયણે તિહાં દીધો ટોલ કે, બોલ છે માહરો રે લોલ,
દ્રૌપદી દઉ તુમ હાથોહાથ કે, ભત્રીજો તાહરો રે લોલ;
એમ કરી ખબર કરાવી ત્રીખંડ કે, થઈ નહિં તે છતી રે લોલ,
એહવે આવ્યો નારદ તેણે કે, પ્રગટ કરી સતી રે લોલ. ૯
પાંડવ પાંચ ને જદુપતિ નાથ કે, પહોંચ્યા કંકાપુરી રે લોલ,
જીત્યો તિહાં પદ્મોત્તર વળી રાય કે, દ્રૌપદી વારી હરી રે લોલ;
વાજ્યો તિહાં જીતનો શંખ વાજીંત્ર કે, પહોંચ્યા સર્વે ઘરે રે લોલ,
મંગળ માય શીયળ પ્રભાવે કે, ઘરઘર ગુહી ઉછળે રે લોલ. ૧૦
દ્રૌપદીએ પાળ્યું નીર્મળ શીળ કે, લીલ પામી ઘણું રે લોલ,
આયુ પાળી પહોંચી બ્રહ્મલોક કે, આગમ વચન સુણી રે લોલ;
પોરબંદરમાં રહી ચોમાસ કે, સતી ગુણ વર્ણવ્યા રે લોલ,
મુનિ મયાચંદને શ્રાવકે સહુ કે, ભલે ભાવે વિનવ્યા રે લોલ. ૧૧

उपदेशी सज्झाय.

("રાગ પરજીયો.")

જ્ઞાન સુધા રસ પીજીયે, જબ લગે ઘટમાં પ્રાણ;
આ જુગ જુઠો જાણજો, જાણો સ્વપ્ન વીલાસ. જ્ઞાન૦ ૧
અમૃત પીતાં ના કીજીયે રે, કાંઈ આળસ અંગ;
ઓચિંતાનો આવી મળે, કાળ રૂપી ભોરંગ. જ્ઞાન૦ ૨
લખ ચોરાશી યોનીમાં રે, ધર્યાં બહુ અવતાર;
દુર્લભ દેહી માનવની; પામ્યાં મનુષ્યાવતાર. જ્ઞાન૦ ૩
ફરી ફરીને નહિં મળે રે, આ અવસર સાર;
ઝબકે શું મોતી પરોવી લ્યો, પછી ઘોર અંધાર. જ્ઞાન૦ ૪
જેવાં તે ઝાકળ ઝાંઝવા રે, જળ બીંદુ ને વીજ;
એવાં આ દેહીના રૂપ છે, આતમ કારજ સાધ્ય. જ્ઞાન૦

પાંચમો ભવ અતિ દીપતો, એતો નર અપરાજીત સાર મારા વાલા;
પ્રીતવંતી હું તાહરી, હું તો હતી હૈયાનો હાર મારા વાલા. હું૦ ૭
છઠ્ઠો ચારિત્ર હરખે ભરી, હવે છઠ્ઠો ભવ ઉદાર મારા વાલા;
આરણ દેવલોકે બે જણાં, સુખ વીલસ્યાં શ્રીકાર મારા વાલા. હું૦ ૮
સંખરાજાનો ભવ સાતમો, હું તો જસોમતિ પ્રાણ આધાર મારા વાલા;
વીસ સ્થાનક ફરસ્યાં તિહાં, તિહાં વર્ત્યો જયજયકારમારા વાલા.હું૦ ૯
આઠમો ભવ અપરાજીત, કાંઈ વરસે જાય બત્રીસ હજાર મારા વાલા;
ઇચ્છા તે ઉપજે આહારની, એ તો પુર્વ ભવ પુન્ય પ્રકારમારાવાલા.હું૦૧૦
હરીવંશ માંહે ઉપના, તોરી શીવાદેવી માત મલ્હાર મારા વાલા;
નવમે તે ભવ કયાં પરીહરો, કાંઈરાખોજી લોક વહેવારમારાવાલા.હું૦ ૧૧
એવું સુંણીને સંબંધ પાછલા, નેમજી ભણ્યા બ્રહ્મ આચાર્ય મારા વાલા;
તમને સાથે તેડવા, હું આવ્યો સસરા દુવાર મારા વાલા. હું૦ ૧૨
એવું સુંણી રાજેમતિ, ગયાં તે પીઉજીની લાહાર મારા વાલા;
નિશ્ચિંકરએનાસાહેબા,રૂડે સ્નેહ પાળો મુક્તિ મોઝાર મારા વાલા,હું૦૧૩
ધન્ય ધન્ય તે જીનબાવીસમાં,જેણે તારી પોતાની નાર મારા વાલા;
ધન્ય ઉગરસેનની નંદીને, એ તો સતીયો માંહે શીરદારમારાવાલા,હું૦૧૪
સંસાર છોડી સંયમ આદર્યો, કર્મ ખપાવી કેવળ પામીયા મારા વાલા;
પહોંચ્યા છે મુક્તિમાંય, વર્ત્યો છે જયજયકાર મારા વાલા. હું૦ ૧૫

माननी सज्झाय.

માન ન કીજે રે માનવી, માને જ્ઞાન વિનાશ
ધ્યાન ન પામે ધરમનો, મરી મરી દુર્ગતિ જાય. માન૦ ૧
જે નર મહેલે રે પોઢતાં, કરતાં હાસ વિલાસ;
તે નર મરી રે માટી થયા, ઉપર ઉગ્યાં છે ઘાસ. માન૦ ૨
જે નર કસી કમ્મર બાંધતાં, શાલુ કસબી રે પાઘ;
તે નર રણુ અટવી પડયાં, ચાંચો મારે રે કાગ. માન૦ ૩
ચોસઠ સહેસ અંતેઉરી, પાયદલ છન્નુ રે ક્રોડ;
તે નર અંતે રે એકલા, સુતા ચીવર ઓઢ. માન૦

વન ઠાય મુનિવર વાંદવા છે, વચન સુણી વૈરાગ;
માત પિતાને એમ કહે છે, લેશું સંયમ ભાર. મુનિ૦ ૩
માત પિતા વળતા ઈમ કહે છે, તું નાનડીઓ રે બાળ;
ચારિત્ર છે વત્સ દોહીલો છે, જેસી ખાંડાની ધાર. મુનિ૦ ૪
પંચમહાવ્રત પાળવા છે, પર્વત મેરૂ સમાન;
દોષ બેંતાલીશ ટાળવા છે, લેવો સુજતો આહાર. મુનિ૦ ૫
મોહ રાજાના પ્રભાવથી છે, કાંઈ ઉઠી રે આગ;
મ્હારો કુંવર છે નાનડો છે, કેમે દુહવ્યો સુકુમાળ. મુનિ૦ ૬
રાય રાણીને વિનવે છે, રાણી કરીને વિચાર;
પાંચશે જણ વળી કરો છે, મેલો કુમારની સાથ. મુનિ૦ ૭
પાંચ સુમતિ તીન ગુપતશું છે, મુનિવર કરે રે વિહાર;
નગરી કુંતિ આવીયા છે, જન મન હરખ અપાર. મુનિ૦ ૮
નગરી તો બનેવી તણી છે, ડર નહિં એક લગાર;
નરેશ તો કામે ગયા છે, એકલા રહ્યા સાધ. મુનિ૦ ૯
મહેરજી વેગ પાંગર્યો છે, નગરી દીઠો રે પ્રવેશ;
શીર કાંઝે પાય બળે છે, મમતા નહિ લવલેશ મુનિ૦ ૧૦
રાય રાણી સોગઠે રમે રે, દ્રષ્ટે દીઠો રે સાધ;
મુજ બાંધવ ઈમહીજ હતા છે, નયણે વાહ્યા નીર. મુનિ૦ ૧૧
રાય રાણીને નીરખતાં છે, રાય મન હુઓ રે વીખવાદ;
રાયના જન હંકારીયા છે, જતીનો કરો પરીહાર. મુનિ૦ ૧૨
રાયના જન સાથે થયા છે, જતીની સાહી રે બાંહ;
અમને રાય આદેશીયો છે. બંધન દીધા રે સાધ. મુનિ૦ ૧૩
ધીરજ તો સાધુ કરે છે, ન લીયે આપણો રે નામ;
સમતા ભાવે ચાલીયા છે, લેતાં ભગવંતનું નામ. મુનિ૦ ૧૪
મસાણ ભૂમિકા લેઈ ચાલ્યા છે, કોપ ચડ્યો તેણીવાર;
ત્વચા ઉતારી દેહની છે, ના આણ્યો રોષ લગાર. મુનિ૦ ૧૫
પરિસહ તો સાધુ સહે છે; અંતગડ કેવળી રે હોય;
આઠ કર્મનો ક્ષય કરી છે, પહોંચ્યા મુક્તિ સોય. મુનિ૦ ૧

અઠે પંખી મુજીયા જી, રોયા રોઝ શીયાળ;
ત્વચા ઉતારી જીવતાં જી, તે રાણીનો વીર. મુનિ૦ ૧૭
હાહાકાર નગરી હુઈ જી, જોવા મળીયાં રે લોક;
રાય રાણી જોવા મળ્યાં જી, મળીયાં રાણો રાણુ. મુનિ૦ ૧૮
નજર તો ચૌદીશે જોઇ જી, ના દેખે મુનિના રે પાય;
કયાંય તો દીસે નહિ જી, હઈડો મ્હારો ભરાય. મુનિ૦ ૧૯
હવે આમણ દુમણ નીકળ્યા જી, ચેડી પુછે રે વાત;
દીહાંથી આવ્યા દીહાં જશો જી, કુણ તણા રજપુત, મુનિ૦ ૨૦
સાવથીનગરી અમે વસી જી, કનકકેતુ તિહાં રાય;
ખંધકકુમાર સંયમ લીયો જી, તેહની ચોકી થાય. મુનિ૦ ૨૧
વચન સુણી ચેડી તણાં જી, હઈડે ઉઠી રે ઝાળ;
હા હા મેં એ શું કર્યું જી. હણીયો નાનડીયો બાળ. મુનિ૦ ૨૨
પરિસ્સાહ તો સાધુ સહે જી, અવરે સહ્યા નહિ જાય;
આઠ કરમનો ક્ષય કરી જી, પામ્યાં સુખ અનંત. મુનિ૦ ૨૩
રાય રાણીને વિનવે જી, રાણી કરો રે વિચાર;
બંધવના દુઃખ દોહીલા જી, લેશું સંયમ ભાર. મુનિ૦ ૨૪
મણી માણેક ને મોતી જી, છોડયો રયણ ભંડાર;
મમતા મુકી રાજની જી, લેશું મંયમ ભાર મુનિ૦ ૨૫
મમતા મુકી રાજની જી, છોડયો સઘળો રે સાથ;
રાય રાણી સંયમ લીયો જી, પાંચસોને પરિવાર. મુનિ૦ ૨૬
કેવળજ્ઞાની સમોસર્યાં જી, પ્રશ્ન પુછે રે રાય;
આગે હતાં કે નવાં બાંધીયાજી, તે ભાંખ્યો ઋષીરાય. મુનિ૦ ૨૭
ઘણે કાળે બાંધ્યા હુતા જી, જે નથી હુયો રે ક્ષય;
સુરપણે પરિસ્સાહ સહ્યા જી, પહોંચ્યા મુકિત મોઝાર. મુનિ૦ ૨૮
વચન સુણી કે વળી તણાં જી, અધિકો હુઓ વૈરાગ;
આઠ કરમનો ક્ષય કરી જી, પહોંચ્યા મુકિત મોઝાર. મુનિ૦ ૨૯
કરજોડી કવીયણ ભણેજી, સુણજો ભવીયણ લોક;
કર્મતણાં બંધ મત કરો જી, જાઓ શીવપુર લોક. મુનિ૦ ૩૦

राजेमती अने नेमनाथनी सज्झाय.

છેનેશર કેશર ભીનેવેશ,(૨) રાજેમતી રાણીને તજ્યારે.માણુરાજ.

૨વ ભવની પ્રીતલડી સંભાળ રે, કાંઈ પ્રીતલડી સંભાળ;
કોર નં થઈયે નાહલા રે. માણુ૦ ૧

દેવરાય તાહરી જાન જોયાની હોંશ રે, કાંઈ જાન જોયાની હોંશ;
રણુથી કેમ પાછા વળ્યા રે. માણુ૦ ૨

જુલ ચાલ્યા પીયુજીની પાસ રે, કાંઈ પીયુજીની પાસ;
ટમાં વરસ્યા મેહુલા રે. માણુ૦ ૩

ભીંજાય ભીંજાય ચુંદડીયો ને ચીર રે, કાંઈ ચુંદડીયો ને ચીર;
ભીંજાય કોશ કંચુવા રે. માણુ૦ ૪

જુલ પેઠાં ગીરી ગુફાની માંહી રે, કાંઈ ગીરી ગુફાની માંહિ;
તાર્યાં ભીના વેશવા રે. માણુ૦ ૫

મુક્યાં કાંઇ ચુંદડીયો ને ચીર રે, કાંઇ ચુંદડીયો ને ચીર;
મુક્યાં કોશં કંચવા રે. માણુ૦ ૬

દીઠાં દીઠાં રાણીજીનાં રૂપ રે, કાંઈ રાણીજીનાં રૂપ;
કાઉસગ્ગથી રહનેમી ડગ્યા રે. માણુ૦ ૭

પદમણી કાંઈ પુરૂ મનની આશ રે, કાંઈ પુરૂ મનની આશ;
રમીને મન રીઝવું રે. માણુ૦ ૮

જમ્યાં જમ્યાં ભાત રસાળ રે, કાંઇ ભાત રસાળ;
વમેલો વાંછે ભુંડલો રે. માણુ૦ ૯

દીયરજી તુમ દુષ્ટ વચન સંભાળ રે, કાંઈ દુષ્ટ વચન સંભાળ;
આશા ન કરશો અમ તણી રે. માણુ૦ ૧૦

એ રે સતીનાં જે ગુણ ગાશે રે, કાંઈ જે ગુણ ગાશે;
મનવંછીત આશા તો ફળે રે. માણુ૦ ૧૧

परनारीनी प्रीत तजवा विषे सज्झाय.

(દેશી—'લલના' ની.)

પરનારીની રે પ્રીત, ભવોભવ છંડીયે, લલના.
શીયળ અમુલક રત્ન, જતન કરી રાખીયે; લલના.
ખરચે સોનાની કોડ્ય, રતન હીરા ઘણા, લલના.
તોયે ન છુટે રે પાપ, એ પરનારી તણાં. લલના. ૧
પરણ્યો પંચની શાખ, તો તે નારી ભલી, લલના.
જો હોય પોતાની નાર, તોય આખર છંડીયે; લલના.
શીયળ અમુલક રત્ન, જતન કરી રાખીયે, લલના.
જે નર ઘોડે સ્વાર, તો પાળા દોડી વળ્યાં. લલના. ૨
જે નર હોય ચતુર, તો તે નર ચેતી રહ્યાં, લલના.
જે નર હોય મુંઢ ગમાર, તો તે નર લપટાઇ રહ્યાં; લલના.
અખડ બખડની વાતો, વસે રે ખંડખંડમાં, લલના.
ખાસી અંધારી રાત, ઝબુકે વીજળી. લલના. ૩
ઝરમર વરસે છે મેહ, રાજુલ ભીંજાય ચુંદડી, લલના.
સરખી સહીયરોની ટોળીમાં, રાજુલ બેઠાં માળીયે; લલના.
ફરકે છે જમણેરૂં અંગ, જાદવ પાછા વળ્યા, લલના.
પેલી બની બેઠું શું બોલો, જાદવ પાછા નહિ વળે. લલના. ૪
જેસું બંધાણી છે પ્રીત કે, ટાળી નહિ તુટે, લલના.
દુધ સીંચાવોને લીંબ કે, કડવાસ નહિ મટે; લલના.
જેણે ખાધા વછનાગ કે, ઝેરથી નહિ મરે, લલના.
જેણે ઓળંગ્યા સાપ કે, વીંછીથી નહિ ડરે. લલના. ૫
ઝેર સીંચાવો દ્રાક્ષ કે, મીઠાસ નહિ મટે, લલના.
એક મોતી ને બીજું મન કે, ભાગ્યું નહિં ભળે; લલના.
જેના પડયાં રે સ્વભાવ કે, ટાળ્યાં નહિં ટળે, લલના.
હીરવિજયની જોડ તો, સઘળી પુરી થઈ. લલના. ૬

कायाये जीवप्रत्ये करेली विनंति विषे सज्झाय.

એકલડી મત મેલો, જીયા જી માને એકલડી મતી મેલો. એ ટેક.
સેજ બીછાય પલંગ પર સુતી, અબ ધરતીયે મતી મેલો;
ઝાઝા જતન કરાવું મ્હારા પ્રભુ જી, માહરે મંદીરીયે ખેલો. જી૦ ૧
જીવ કહે રે સુણુ કાયા રે ભોળી, થારો મારો ન્યારો [1]ગેલો;
હમેં પરદેશી ઉઠકર જાસી, મ્હારો રહેણો બને નહિં ભેળો. જી૦ ૨
લાખ ચોરાશીમા ભમતાં ભમતાં, પ્રીત કરી ઘણી વેળા;
આપ ઘર એ શી રીત બની હે, અંતે થારો માહરો દેહેણો એકીલો. જી૦ ૩
ખાઈ ખાઇ લોહી માંસ વધાર્યો, દ્રવ્ય કુટુંબ કરી ભેળો;
સજ્જન ધન અંતે કામ નહિં આવે, મ્હારો શ્વાસ ગયો જબ છેલ્લો. જી૦ ૪
દયા વીહુણા મુને લોક ઉઠાવે, જંગલ લગે દેવે જેરો;
તુજ વીના મુને માટીમા મીલાવે. હાયહાય પાડું [2]હેલો. જી૦ ૫

चेतनने समजनी सज्झाय.

("સદ્‌ગુરૂ ગુણજો રે કરમ સમો નહિં કોઈ."—એ દેશી.)

ચેતન ચેતજો રે એ કાળ ન મેલે કેડે,
સંબલ સીધર સાથે લેજો, કીનાસ વસે છે નેડે. ચેતન૦ ૧
છાયા મીશ કરીયે નિત્યે, છળગ વેશે છાનો;
ઓચિંતા એ પકડી જાશે, કાંઈક ચલાવી બાનો. ચેતન૦ ૨
તનું રૂપ એ જીવ બટેરો. ઇચ્છારામે રમતો;
ક્રુર વિનાશ એ સમળી પેરે, લેઈ જાશે ભમતો. ચેતન૦ ૩
બાળા બુઢ્ઢા ગર્ભે હુતા, જોબન વય લેઈ જાવે;
કાચાં પાકાં સઘળાં એંઠાં. અહને દયા ન આવે. ચેતન૦ ૪

---

૧. રસ્તો. ૨. બુમ.

परनारीनी प्रीत तजवा विषे सज्झाय.

(દેશી—'લલના' ની.)

પરનારીની રે પ્રીત, ભવોભવ છાંડીયે, લલના.
શીયળ અમુલક રત્ન, જતન કરી રાખીયે; લલના.
ખરચે સોનાની કોડી, રતન હીરા ઘણા, લલના.
તોયે ન છુટે રે પાપ, એ પરનારી તણાં લલના. ૧
પરણ્યો પંચની શાખ, તો તે નારી ભલી, લલના.
જો હોય પોતાની નાર તોય અંબર છાંડીયે, લલના.
શીયળ અમુલક રત્ન, જતન કરી રાખીયે, લલના.
જે નર ધોરે [illegible] લલના. ૨
જે નર [illegible] લલના.
જે નર [illegible] લલના.
અખંડ [illegible] લલના.
[illegible] લલના. ૩
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
[illegible] લલના. ૪
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
[illegible] લલના. ૫
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
[illegible] લલના.
હીરવિજયના [illegible] લલના. ૬

कायाये जीवप्रत्ये करेली विनंति विषे सज्झाय.

એકલડી મત મેલો, જીયા જી માને એકલડી મતી મેલો. એ ટેક.
સેજ બીછાય પલંગ પર સતી. અબ ધરતીયે મતી મેલો;
આશ જતન [illegible] મહાના પ્રભ જી. [illegible] મંદીરીયે એલો. જી૦ ૧
જીવ કહે રે સુણ કાયા. [illegible] ગેલો;
હમ પરદેશી ઉઠકર જાસી મહારો સંદેશો બને નહિં બેગો. જી૦ ૨
લાખ ચોરાશીમ ભમતા ભમતા. પ્રીત કરી ઘણી વેળા;
આપ ઘર [illegible] દેહેકો એદીલો. જી૦ ૩
ખાઈ ખાઈ [illegible],
સજ્જન ધન [illegible] જીવા જબ [illegible] જી૦ ૪
દયા [illegible]
[illegible] જી૦ ૫

चेतनने समजनी सज्झाय.

તું જાણે પરવારી જઇશું, લોચા સઘળા ધોઇ;
હાંહાં કરતાં લેઇ જાશે, સહુકો રહે એમ જોઇ. ચેતન૦ ૫
તું અમરપેરે સ્થીર થઇ બેઠો, લોચા વાળે મુંહ;
લખપતિ નરપતિ શેઠ સાર્થવાહ, તુજ આગળ કેઇ ખુંઠ. ચેતન૦ ૬
આજ કાલ કે પોર પરારે, ધર્મે વિલંબ જ કરતો;
ક્ષણ ક્ષણ આયુષ્ય ઓછો થાયે, અંજળી જળ જીમ ખરતો. ચેતન૦ ૭
તારે તો રોહણમાં ગાજે, બહેરો થઇને બેઠો;
તુજ આગળ કેઈ નર ચાલ્યા, તું એ પંથે પેઠો. ચેતન૦ ૮
વાર કવાર એ સુખી દુઃખી, ન ગણે એકે ટાણું;
અવર રૂઠયા તે દામે યાચે, ન વળે એહનું આણું. ચેતન૦ ૯
નિશ્ચિંત નવ સુઇયે પ્રાણી, જમનો ઝાઝો જોરો;
માત પીતાદિક જોતાં લેશે, કેનો ન ચાલે તોરો. ચેતન૦૧૦
સમરથાયે ચેત્યો નહિં પ્રાણી, આવે આયુ બહુ ઝુરે;
ખુટતાં વારે કેવી લાગે, શાયરને જેમ પુરે. ચેતન૦૧૧
રાત દિવસ ચાલે એ પંથે, કિણે ન જાયે કળીયો;
થાવચ્ચાદિક તે મુનિ ચેત્યા. તેહને એ ભય ટળીયો. ચેતન૦૧૨
પાણી પહેલી પાળ જે બાંધે, તે જગમાહિ બળીયો;
ઘર લાગે કુવો જે ખોદે, તે મુરખમાં ભળીયો. ચેતન૦૧૩
જરા કુત્તિ જોબન એ સસલો, આહેડી જમ જાણો;
જીહાં જાસે તિહાં એ મારે, ચિત્તમાં કાં નવિ આણો. ચેતન૦૧૪
એવું જાણી ધર્મ આરાધો, શું કરે તે જમ બળીયો;
વીર વીમળ ગુરૂ શિષ્ય વિશુદ્ધ કહે, જઈ શીવપુરમાં ભળીયો. ચેતન૦૧૫

શ્રી ધર્મનાથજીનું સ્તવન.

("હાંરે મારે જોબનીયાનો લટકો દહાડા ચાર જો"—એ દેશી.)
હાંરે મારે ધર્મ જીણંદશું, લાગી પુરણ પ્રીત જો,
જીવડલો લલચાણો, જીનજીની ઓલગે રે લોલ;

તું જાણે પરવારી જાઉં, હોયા ગળાના પોઇ;
હાંહાં કરતાં હોઇ જાશે, સહુકો રહે એમ જોઇ. ચેતન૦ ૫
તું અમરપેરે સ્થીર થઇ બેઠો, હોયા વાળે મુંછ;
લખપતિ નરપતિ શેઠ સાર્થવાહ, તુજ આગળ કોઇ તુછ. ચેતન૦ ૬
આજ કાલ કે પાર પરારે, ધર્મ વિલંબ જ કરતો;
ક્ષણ ક્ષણ આયુષ્ય ઓછો થાયે, અંજલી જલ જીમ ખરતો. ચેતન૦ ૭
તારે તો રોહણમાં ગાજે, બહેરો થઇને બેઠો;
તુજ આગળ કેઇ નર ચાલ્યા, તું એ પંથે પેઠો. ચેતન૦ ૮
વાર કવાર એ સુખી દુખી, ન ગણે એકે ટાણું;
અવર રૂઠયા તે હામે વાર્યે, ન વળે એહનું આણું. ચેતન૦ ૯
નિશ્ચિંત નવ સુઇયે પ્રાણી, જમનો ગાઢો જોરો;
માત પીતાદિક જેના લેરો, કેનો ન ચાલે તોરો. ચેતન૦૧૦
સમરથાયે ચેત્યો નહિ પ્રાણી, અંતે આયુ બહુ ઝુરે;
બુડતાં વારે કેવી લાગે સાગરને જેમ પુરે ચેતન૦૧૧
રાત દિવસ ચાલે એ પંથે, કિણે ન જાયે કળાયો;
થાવચ્ચાદિક તે મુનિ ચેત્યા તેહને એ ભય ટળીયા. ચેતન૦૧૨
પાણી પહેલી પાળ જે બાંધે તે જગમાહિ બળાયો;
ઘર લાગે કુવો જે ખોદે તે મુરખના બળાયો ચેતન૦૧૩
જરા કુલિ તેબન એ નનલ. બાહિર જેમ ગાઢો;
જીહા જાસે તિહાં એ મારે, ચિત્તમાં કાં નવિ આણ્યો. ચેતન૦૧૪
એવું જાણી ધર્મ આરાધો શુભ કરતાં જમ બળાયો;
વીર વીમળ ગુરૂ શિષ્ય વિશુદ્ધ કહે જસ રીખ પુરનો બળીયો. ચેતન૦૧૫

શ્રી ધર્મનાથજીનું સ્તવન.

("હાંરે મારે જોબનીયાનો લટકો દહાડા ચાર જો"—એ દેશી.)
હાંરે મારે ધર્મ જીણંદશું લાગી પુરણ પ્રીત જો,
જીવડલો લલચાણો, જીનજીની ઓલગે રે લોલ;

કોઈ હેત ને પ્યાર ગણ્યો નહિ, તેણે માંડી ધણીની ઘાત રે;
રાણી લોકીક શું લાજી નહિ, ઈસી અગાઈરી જાત રે. તમે૦ ૧૦
એ તો અવળી ગત નારી તણી, એણે કાંઈ ન કર્યો વિચાર રે;
એટલો મન શોચ્યો નહિ, મારા ખાલી હોઈ જાશે હાથ રે. તમે૦ ૧૧
કુમાર સુણી મન ચિંતવે, એ તો દુષ્ટણ દીસે છે માત રે;
બાપ મારો દુઃખી હતો, રહેતાં લોહી ખરડ્યા હાથ રે. તમે૦ ૧૨
જો ના કહું તો માતા છે બુરી, હા કહું તો પિતાની ઘાત રે;
કુંવર અવસરનો જાણ છે, મુખ બહાર ન કાઢી વાત રે. તમે૦ ૧૩
એ તો અણબોલ્યો ઉઠી ગયો, રાણીને ન દીધો જવાબ રે;
રાણી મન વિલખી થઈ, હાં હાં ગઈ મારી આબ રે. તમે૦ ૧૪
મેં તો કહ્યું હતું હિત ભણી, કુંવરને ન આવી દાય રે;
વાત પ્રગટ હુવા થકા, પડશે મુજ ગળામાં આય રે. તમે૦ ૧૫
કુંવર કહેશે એના બાપને, મ્હારી છાની પ્રગટશે વાત રે;
તો હું પહેલાં જ અવશર દેખીને, વ્હેલી કરૂં રાજાની ઘાત રે. તમે૦ ૧૬
એમ મનમાંહિ વિચારીને, કિહાં રાજા એકલો હોય રે;
છિદ્ર વિવર કરતી ફરે, તિહાં એક દીન અવશર દેખ રે. તમે૦ ૧૭
અતિ હાથ જોડી કરે વિનતિ, મુજને કૃપા કરો મહારાજ રે;
તુમને છે છઠ્ઠતણું પારણું, શો તો કીજીએ મ્હારે હાથ રે. તમે૦ ૧૮
એ તો મુખ ઉપર મીઠો લવે, માંડે છે બહુલી પ્રીત રે;
પણ અંતર ઘાત એશે ઘણી, જાણે દુશ્મન કેરી રીત રે. તમે૦ ૧૯
કુણ માતા પિતા ભામની, કોણ પૂત્ર સજ્જન મિત્ર ભાઈ રે;
દુશ્મન હોવે કપટા હિલરા, જબ કર્મ ઉદય હોય આઈ રે. તમે૦ ૨૦
વારંવાર રાણીએ કહ્યો, પરદેશીએ માની વાત રે;
હવે કુણ ઉપાય રાણી કરે, તે સાંભળજો ચિત્ત લાય રે. તમે૦ ૨૧
એક સગપણ પીયુંતણું, વળી બીજો મત્તનો ધાર રે;
ત્રીજો તપસી વૈરાગીયો, રાણીને નાવી કરૂણા લગાર રે. તમે૦ ૨૨
શ્રાવક મત લીધાં પછી, રાયે તેર બેલાં દીધાં રે;
ઓગણચાલીશ દિનમેં કરી, રાયે જશનાં નગારાં દીધાં રે. તમે૦ ૨૩

નમોથ્થુણં બોલે મુખ પૂર્વ રે, બાવણું દેશી ગમણને દીધ રે;
ધર્માચાર્ય મોટા આદરી રે, પૂર્વે મેં શ્રાવકના વ્રત લીધ રે. જોજો૦ ૮
આદરે હવડા વ્રત છે એમહીજ છે રે, જીવને ત્રિવિધ ત્રિવિધ ખમાય રે;
ઇહાં સેઉણું સુસને અખાખડી રે, ત્યાં આપ કહ્યા છો દેખ રે. જોજો૦ ૯
પાપ અઢારે સર્વ પરહરી રે, વળી પચખ્યો છે ચોવીહાર રે;
ઇષ્ટ કિંટંગ કાયા હુતી રે,ઓરાગવી છે છેલે શ્વાસોશ્વાસ રે. જોજો૦ ૧૦
સુરીકંતાએ એમ જાણીયું રે, હવે જીવ્યાનો કરે ઉપાય રે;
સુખ સમાધિ પુછણને મસે રે, રાજાને ગળે ટુંપો દીધ રે. જોજો૦૧૧
પણ પરદેશીએ ક્ષમા કરી રે, રહ્યો ધર્મનો શુભ ધ્યાન રે;
ઇસિથી ક્ષમા જો કોઈ સાધુ કરે રે, સહતે ઉપજે કેવળજ્ઞાન રે. જોજો૦ ૧૨
તેરમા બેલાનો હુતો પારણો રે, આલોઇને નિશ્ચલ થાય રે;
કાળ કરીને ઉપન્યા રે, સૂરભલ દેવ વિમાન રે. જોજો૦ ૧૩
પાંચે પર્યાપે કરી દીપતા રે, પ્રથમ દેવલોકે તતકાળ રે;
ક્ષમાને ટરણી દીપી અતિ ભલી રે,અલ્પ દિવસ વ્રત પાળીયા રે.જોજો૦૧૪

॥ ઢાળ ૨ જી. ॥

(રાગ—ચોપાઈ.)

રાણી લટા તોડી કરે સોગો, મ્હારા વ્હાલા તણો રે વિજોગો;
મને અન્નપાણી નવિ ભાવે, પરીવાર નહિ રે સુહાવે. ૧
હું તો ચાર દેશની હું નારી, કંથ કરી ચાલ્યા રે ખુવારી;
મારૂ નામ મતિ કોઈ લેજો, મ્હને દરિસણ દેખવા દેજો. ૨
રાણી લજ્જા કપટ મન ધરતી, ઉમરાવોને દૂરે કરતી;
રાણી આવી પરીચ કરાવી, રાણી માંહિ ગઇ રે ચલાઇ. ૩
રાણીએ ઇસડો અકારજ કીધો, રાજાને ગળે જઈ ટુંપો દીધો;
રાણીએ મનમાં ન આણી મયા, રાજાની નહિ જાણી રે દયા. ૪
મુવાનો કારજ કીધો, સુરીકંત કુંવર રાજ દીધો;
એવો અસ્થીર પદારથ જાણો, સંસારનો મોહ મતિ આણો. ૫
એમ ભાખ્યો શ્રી કેવળજ્ઞાની, જીણું વાત નહિ કોઈ છાની;
જીણે કહ્યો જે જીવ કરશે, સંસાર સમુદ્રને તરશે. ૬

॥ ઢાળ ૨ જી ॥

(દેશી—"બાર માસની".)

ી રે જે કહો તે સાચો સહી, માંરે ન આવે દાય, મોરી માતા.
મ લેશું માતજી, સાચો સુખ જેમ થાય; મોરી માતા.
એ ટેક. ૧
ચ્ચા કહે માતા પ્રત્યે.
ડી રે વિષયમાં ખુત્યાં માંનવી, તેને દોહિલો હોય; મોરી માતા.
ીરને છે સોહિલો, સંયમ વિચારી જોય. મોરી માતા. થા૦ ૨
ડીરે એ સંસાર અસાર છે,દુઃખમાં પૂર્યા છે લોક; મોરી માતા.
મ મરણ ભય તેહનો, દેહમાં છે બહુ રોગ. મોરી માતા. થા૦ ૩
ડીરે લક્ષ્મી ચંચળ જાણીયે,વિજળીનો જેમ ઝબકાર; મોરી માતા.
ીર કુટુંબની પ્રિતડી, આખર ધર્મ આધાર. મોરી માતા. થા૦ ૪
યડી રે કામની રંગ પતંગ છે, સાચો ન પાળે નેહ; મોરી માતા.
ગતી માર્ગની દ્વેષણી, તેણે શું કરવો સ્નેહ. મોરી માતા. થા૦ ૫
યડીરે લાખ ચોરાશી ફેરા ફર્યો,જીવ કર્મ તણે પરીમાણ;મોરી માતા.
ાનવ ભવ પુન્યે પામીયો,હવે કેમ થાઓ અજાણ. મોરી.માતા. થા૦ ૬
ાયડી રે દીન મુખે રડતી કહે, લીયો દીક્ષા કુમાર; મોરા પૂત્ર.
ર્મ જતન કરજો ઘણાં, જેમ જીવને હોય હિતકાર. મોરા પૂત્ર.
ાતા કહે થાવચ્ચા પ્રત્યે.

॥ ઢાલ ૩ જી ॥

("જીવડલા રે તું મ કર નિંદા પારકી રે."—એ દેશી.)

થાવચ્ચા ગાહાવણી ભેટણું લેઇને, આવ્યા શ્રી કૃષ્ણજીની પાસે જી,
હે સ્વામિ મુજ પુત્ર એક છે, તે લેશે સંજમ ઉલ્લાસે જી;
એ આંકણી. ૧
થાવચ્ચા ગાહાવણી ભેટણુ લેઇને.
તે માટે સ્વામિ તુમે દિજીયે, છત્ર ચામર ને વાજીંત્ર જી;
દિક્ષા મહોત્સવ કરવા કારણે,મન ઉમાહ્યો વિચિત્ર જી. થાવચ્ચા૦ ૨
કૃષ્ણ કહે શેઠાણી સાંભળો, તમે પધારોને ઘેર જી;
દિક્ષા મહોત્સવ હું કરશું સહી,તમારા કુંવરનો જેહ જી. થાવચ્ચા૦ ૩

કૃષ્ણ આવ્યા રે હરખ અતિ ઘણો, થાવચ્ચા કુમારને ઘેર જી,
દિક્ષા લ્યોછો તુમે શું કારણે, મુજને કહોને રે તેહ જી;
કૃષ્ણજી કહે થાવચ્ચા કુમારને. ૪
મુજ છત્ર છાંયામાં કુંવર તમે વસો, ભોગવો સુખ શીરતાજો જી;
તુમને પીડાકારક જે હુવે તેહને વારૂં આજ જી. કૃષ્ણ૦ ૫
દુખકારી નર મુજને કોઈ નહિ, સ્વામિ તુમારો આધારો જી,
પણ મુજ જીવને દુઃખ દીયે ત્રણ જણાં, મુકુંદ તેણે સંસારો જી;
થાવચ્ચા કહે શ્રી કૃષ્ણજી પ્રત્યે. ૬
કૃષ્ણ કહે રે તે નર કોણ છે, નામ કહોને કુમારો જી;
જન્મ જરા મરણ દુઃખ દિયે છે,કાયા દુઃખનો ભંડારો જી. થાવચ્ચા૦૭
એને નિવારો સ્વામિ જો તુમે. તો રહું ઇણ સંસારો જી;
તે નરને હું નવિ વારી શકું, મનુષ્યને વાર કુમારો જી. કૃષ્ણ૦ ૮
જીનવર સુરીવર ચક્રિ જે થયા. તેણે નવિ વાર્યો એહ જી;
કર્મ ક્ષય કરે છુટે તે સહી. લિયો દિક્ષા ધરી નેહ જી. કૃષ્ણ૦ ૯
સાદ પડાવે નગરી દ્વારીકા, રાજા અથવા કુમારો જી;
શેઠ સેનાપતિ દિક્ષા જે લીયે. પાળું હું તસ પરીવારો જી. કૃષ્ણ૦૧૦
થાવચ્ચાકુમાર દિક્ષા લે સહી, ધન મુકી પરીવારો જી:
તેહના રાગી સહસ્ત્ર પુરૂષ થયા, સંજમ લેવા ઉદારો જી. કૃષ્ણ૦૧૧
ઓત્સવ કૃષ્ણ મહારાજ કરે, ખરચે બહોળા દામ જી;
શીવીકાએ બેસે નીજ નીજ રથ થકી, આવ્યા વન તેહ ઠામ જી. કૃષ્ણ૦ ૧૨
સ્વહસ્તે દિક્ષા દીધી નેમજી; હુવા થાવચ્ચા અણગાર જી;
શિષ્ય પોતાના કરી થાપીયા, મહિતળે કરે વિહાર જી. કૃષ્ણ૦ ૧૩
અનુક્રમે શેલંગપુરી આવ્યા, શેલંગરાય શ્રાવક કીધા જી;
સોગંધીક નગરી થાવચ્ચા આવ્યા, સુદર્શન વ્રત લિનો જી. કૃષ્ણ૦ ૧૪
વાત સુણીને શુક તિહાં આવ્યો, સહસ સેનાપતિ સંઘાત જી;
મારો શિષ્ય એણે ભોળવ્યો, હવે કરૂં થાવચ્ચા શું વાત જી. કૃષ્ણ૦ ૧૫
પ્રશ્ન પડુત્તર શુક બહુ પુછીયા, કુટીલપણે ઉહાસો જી;
ચૌદ પૂરવ થાવચ્ચા મુનિવરૂ, પહોંચાય કેમ તાસ જી. કૃષ્ણ૦ ૧૬

છોડી ધર્મ મિથ્યાત્વ, શુક થયો અણુગારો જી;
સહસ્ત્રસન્યાસી દિક્ષા લીયે તિહાં, હુવો ચૌદ પૂરવ ધારો જી. કૃષ્ણ૦ ૧૭
આમ અણુગાણ સહસ્ત્ર સાધુશું, શેત્રુંજે કીધો સંથારો જી;
થાવચ્ચા મુની કેવળ પામ્યા, પોહોંચ્યા મુગતી મોઝારો જી. કૃષ્ણ૦ ૧૮

॥ ઢાળ ૪ થી. ॥

(" હું બલિહારી રે વીર ગુણ તાહરે રે " અથવા: " દેવકી તો આવી નંદન વાંદવા રે "—એ રાગ.)

શેલગપુર આવ્યા હો, શુક મુનિવરૂ રે, સહસ શિષ્ય પરીવાર,
શેલંગરાજા હો, પાંચશે મિત્રશું જી, કરે ધર્મનું કાજ;
હું ગુણ ગાઉં હો, થાવચ્ચા મુનીવરૂ રે, એ આંકણી. ૧
વૈરાગ્ય પામ્યો હો, શેલંગ રાજીયો રે, મંડુકને દેઈ રાજ;
દિક્ષા લીધી હો, પાંચશે મંત્રીશું રે, કરે ધરમનાં કાજ. હું ગુ૦૨
શુક આચાર્ય હો, પુંડરીકે ચડી રે, પાદોપગમન સંથારો કીધ;
સાથેસહસસાધુ હો, પરીવારે કરીરે, લીધી મુગ્તી થયા સિદ્ધ. હું ગુ૦૩
શેલંગઋષી હો, વિહાર કરતાં થકા રે, અંત પ્રાંત કરે આહાર;
રોગ વ્યાપો હો, કાયા તેહની રે, આવ્યા નીજ પુરી સાર. હું ગુ૦૪
તાત શરીરે હો, રોગ દેખી કરી રે, મંડુક કરે ઉપચાર;
વિવિધ પ્રકારે હો, ઓખધે કરી રે, સમાવ્યો રોગ તેણીવાર. હું ગુ૦૫
આહાર તણા હો, રસનાં લોલપી રે, થયા શેલંગ ઋષીરાય;
પડિકમણાદિ હો, કીયાને વિષે રે, પ્રમાદી હુવા ગુરૂરાય. હું ગુ૦૬
પાંચશે સાધુઓ હો, મનમાં ચિંતવે રે, રહેવુ નહિ એક ઠામ;
પંથક શિષ્યને હો, પાસે થાપીને રે, ચાલ્યા મુનિ સુજાણ. હું ગુ૦૭
કાર્તિક ચોમાસી હો, આહાર કરી ઘણો રે, સુતા શેલંગ ઋષીરાય;
પંથક ખમાવે હો, પડિકમણા સમે રે, આવ્યા મુનિ ચિત્તલાય. હું ગુ૦૮
શિષ્ય સંઘટે હો, તતક્ષણ જાગીયા રે, ક્રોધ ચડયો વિકાળ;
સુખ ભર સુતો હો, મુજને જગાડીયો રે, એવો કોણ ચંડાળ. હું ગુ૦૯
પંથક નામે હો, સ્વામિ શિષ્ય છું રે, ખમજો મુજ અપરાધ;
આજ પછી હું હો, અવિનય નહિ કરૂં રે, શ્રી જીનવચન આરાધ. હું ગુ૦૧૦

આમને વાવડીયાં રળીયામણી રે, સરોવર છે કાંઈ નેવાળોજ રે;
કેતકી ને મોર લવે બહુ કોયલો રે, શબ્દ રૂપ બોધ કરમના ભોગરે. ૨૦૪
જો થાંને નિણમાંહિ નહિ ગમે રે, તો તું જાજે ઉતારકેરે બાગ રે;
આવા ઝાડવીનાં શબ્દ સોહામણાં રે, શરદ હેમંત વસંતનજ્ગુ સુખકારરે. ૨૦૫
પશ્ચીમનો ત્રીજો બાગ સોહામણો રે, વસંત ગ્રીષ્મ ફળ સુખદાય રે;
લેજો ને આજે ફળ રળીયામણાં રે, રખે જાજો દક્ષિણ બાગ દુઃખમાંયરે. ૨૦૬
નિણમાંહે વાઘ સરપ છે મોટકા રે, ચંડ રૂદ્ર છે વિકરાળ રે;
રખે પીડા ઉપજાવે તુમ બાળી રે, માનજો મ્હારા વચન રસાળ રે. ૨૦૭

(દોહરો.)

રાની જીભ રસામણી, ચંડ રૂદ્ર છે તેણ;
તિણ કારણ તમે માનજો, માણવહ્મ મુજ વેણ. ૧

॥ ઢાળ ૯ મી. ॥

(" જાબજુ જાયો વીરો રે, વૈરાગી થયો. "—એ દેશી.)

બાઈ રોયે મતો દીયો રે, પડિયા સોચ અથાગ,
શા કારણે દેવી વર્જિયા, ચાલો દેખો દક્ષિણનો બાગ રે;
કિણ વિધ નીકળો. એ આંકણી. ૧
દેખતા દુર્ગંધ છે ઘણી રે; માથા બહુ હાડ તિણમાંય;
દીઠો એક શૂળીએ પુરૂષને, બંધન દીઠા થાય રે. કિણ૦ ૨
કિણ નગરી વસતો હતો રે, કેમ દુઃખ પડીયો રે આય;
થેં અન્યાય કિયો કીયો રે, થાંને શૂળીએ દીયો ચડાય. કિણ૦ ૩
હું કાકંદીનો વાણીયો રે, ઘોડા વેચવા જાય;
ડુબી જહાજ તિહાં નીકળ્યો રે, ભગ્નાદેવી વશ થાય રે. કિણ૦ ૪
કેઈ દિન સુખ ભોગવ્યાં રે, કાળ કેટલો જાય;
જે દિનથી ઇણને થેં મળ્યા રે, માને શૂળીએ દીયો ચડાય રે. કિણ૦ ૫
એ ગઈ છે સમુદ્ર બહારવા રે, પુરૂષ મીલે કોઈ આય;
ભોગવશે સુખ તિણ થકી, થાને દેશે શૂળી ચડાય રે. કિણ૦ ૬
જો બંચ્છો તમે જીવણો રે, બાગ પૂરવમેં જાય;
શેલક જક્ષ પાયે પડો, જક્ષ દેશે પાર પહોંચાય રે. કિણ૦ ૭

(દોહરો.)

હૈયે દ્વેષ છે અતિ ઘણો, વીલ વીલ કરે અપાર;
આડી નજરે જોવતી, કહે દેખુ તુમ અણપાર. ૧

॥ ઢાળ છઠ્ઠી. ॥

("શ્રીપત વજાવે વાંસળી" અથવા "અંજના સતીની"—દેશી.)

ફુલપગર વીખરા કરે, ગંધ વરણ વરસાવે મેહ તો,
રતનની ઘંટા વજાવતી, બોલે વચન ઘણાં સસનેહ તો;
મેલી કેમ જાઓ રે વ્હાલા, (એ આંકણી.) ૧
મેં ઉપકાર કર્યો ઘણો, વિસર્યા કેમ થોડા માંય તો;
ચુક બતાવો કોય મુજ ભણી, તો મારે મનમાં સુખ થાય તો. મેલી૦ ૨
કેમ મુજથી વિરક્ત થયા, મારૂં હૈયું ફાટી જાય તો;
મુખ દેખાડો રે મુજ ભણી, તો મુજ હૈયું ટાઢું થાય તો. મેલી૦ ૩
સમુદ્ર ભર્યો કાછબે, હું એકલડી રહી અનાથ તો;
પ્રાણ તજુ થારા ઊપરે, માંનો માંનો થેં મારી વાત તો. મેલી૦ ૪
વીલ વીલ કરતી વીનવે, શો અવગુણ પર મેલી મોય તો;
અવગુણ જાણું હું માહરો, થેં મારો દોષ ન કાઢ્યો કોય તો. મેલી૦ ૫
હાથ ઘસે શીષ ધુણતી, પસ્તાવો કરતી કેડે જાય તો;
કોઈ ઊપાય મળે નહિ, હાય હાય મુજને કેમ સુખ થાય તો. મેલી૦ ૬
ગળગળે નયણે વિનવે, એકવાર મુજ મુખને ભાળ તો;
દેવીને વચને મોહ્યો, મન ડગીયો જનરખ તત્કાળ તો. મેલી૦ ૭
અરજ સુણો એક માહરી, તુજ વીરહ મુજથી ન ખમાય તો;
ઘણા દીવસની પ્રીતડી, મુજથી કિમ વીસારી જાય તો. મેલી૦ ૮
મેં લાડકોડ કીધાં ઘણાં, પેહેરાવ્યાં ઘરાંણાં નવનવા વેશ તો;
અમૃત ભોજન ખાવતો, સાહામો દેખો નેહ નીરેસતો. મેલી૦ ૯
જીનરખ મુખ દેખાડજો, તો હૈયું મુજ ટાઢું થાય તો;
બહુ વીલખે છે બાપડી, જનરખ જોયો નેણ નીહાળતો. મેલી૦ ૧૦

(દોહરો.)

જહી જાણ્યો મન ડોલીયો, જનરખનો નિરધાર;
પુંઠ ઊછેડી પાછલી, નાંખી દીયો તેણીવાર. ૧

પુન્ય જહાજ બેઠા થકાં રે, સમુદ્ર તરીયા જાય રે;
જેહનો પુન્ય પુરો હુવે રે,તે તો બુડે ઇણ સમુદ્ર માંહિ રે. સમજો૦૩
એક જીવ તરી ગયા રે, તિહાં બેઠા સુખ માંહિ રે;
હાથે તે પડ્યો જિનરખજી રે,રયણાદેવીએ લીધો ઉપેટ માંહિ રે.સમજો૦૪
ટુંકીને સુળીયે ચઢાવીયા રે, વેહના મહા દુઃખ થાય રે;
આર્ત્ત રૌદ્ર ધ્યાનમાં રે,તે તો મરીને માઠી ગતિમાં જાય રે. સમજો૦૫
રયણાદેવી તે કામની રે, તે વંશ બંધાયા ઘણા જીવ રે;
ઘાંણીના બળદતણી પરે રે, ચ્યારે ગતિમાં હાથી લોબા તાણે રે. સમજો૦૬
ધર્મથકી અળગા રહે રે, અહોનીશ નારીના કામ રે;
આંધીને બે કર બેસાડીયો રે,કેઇ જાણે તેનો અસલ ગુલામ રે. સમજો૦૭
હાય હાય કરતા દિન ગયા રે, દયા ન કીધી કાંઇ રે;
દાન સુપાત્રે દીધા નહિ રે, મરીને દુર્ગતિમાં જાય રે. સમજો૦૮
કોઇ પુન્યવંત પ્રાણીયો રે, શરણે ધરમ કેરે જાય રે;
શેલક જક્ષ સાધુ મળ્યા રે,રયણાદેવીનો કોઈ જોર ન થાય રે. સમજો૦૯
બારે વ્રત શ્રાવક તણા રે, પાળે નીર અતિચાર રે;
જઘન તીન ભવે ઉદ્ધરે રે, ઉત્કૃષ્ટો પનરે ભવે પાર રે સમજો૦૧૦
પાંચે મહાવ્રત સાધુના રે, પાળે જો નીર અતિચાર રે;
જઘન તેજ ભવે ઉદ્ધરે રે, ઉત્કૃષ્ટો પન્નરે ભવે પાર રે. સમજો૦૧૧
દેવલોક કેરી સાહ્યબી રે, પલ્ય સાગર સુખ માંય રે;
બત્રીશ વિધ નાટક પડે રે,એમ સુખમાં કંઇ સાગર જાય રે. સમજો૦૧૨
સાતે ભવ દેવો તણાં રે, આઠમો નર અવતાર રે;
દશાંગી ઋદ્ધી કહી રે, ઉત્તરાધ્યયન ત્રીજે અધ્યયન સાર રે. સમજો૦૧૩
જન્મ મરણ દુઃખ જાણીને રે, લે તિહાં સંજમ ભાર રે;
કરમ તોડી હુવો કેવળી રે, મુક્તિપુરીમાં પામે સુખ સાર રે. સમજો૦૧૪
તે નગરીમાં સુખ શાશ્વતા રે, અનંત કુટુંબ સુખ માંય રે;
જન્મ મરણ રોગ કો નહિ રે, ચારે ગતિ અટવીમાં ન જાય રે. સમજો૦૧૫
સંવત અઢાર બેંતાલીસમાં રે, સાવંત સુખ ચોમાસ રે;
ઋષી ગુમાનસિંહ એમ કહે રે,રયણાદેવીનો છોડ કોઇપાસ રે. સ૦૧૬

[illegible] [illegible] લાલા, [illegible] નાચ એને. ૪
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] નહિ કરીશું એને;
[illegible] [illegible], [illegible] ન રહે, એને. ૫
[illegible] ગાળીયા, એણે કરી વિચાર એને;
[illegible] [illegible], કપટ કરી અપાર એને. ૬
ધન [illegible] લાવીયાં, [illegible] એને;
[illegible] [illegible], [illegible] નથી હોય એને. ૭
[illegible] [illegible], [illegible] નહિ હોય એને;
[illegible] [illegible], [illegible] હોય એને. ૮
દુઃખ આવ્યે [illegible] કરીએ, સુખમાં [illegible] એને;
[illegible] [illegible], [illegible] એને. ૯
[illegible] [illegible], [illegible] એને;
[illegible] [illegible], [illegible] એને. ૧૦
વિચાર કરતાં [illegible] પડશે, કોણ વેરી કોણ વ્હાલો એને;
પાપ કર્મનાં ભાતાં લઈને, દુર્ગતિમાં જઈ મ્હાલો એને. ૧૧
[illegible] એને [illegible], [illegible] કે જ્ઞાન એને;
ઉમેદચંદના ગાનમાં [illegible], ધરશે નિર્મળ ધ્યાન એને. ૧૨

॥ *ગહૂંલી ૨ જી. ॥

(" આવોને નંદલાલ રમવા આવોને રે. "—એ રાગ.)

(સાત વાર)

આદિતે આપ વિહાર કરીને, ગામે ગામમાં પાવ ધરીને,
પંથીપા પંથ [illegible] કરીને, મુનિવર શાતામાં રહેજો;
સુખ સહીયા રહેજો, મુનિ ફરી દરશન દેજો. ૧
સોમવારે શિષ્ય સંઘાતે લીધાં, બહુ વધે જ્ઞાન રસ ભરી પીધાં;
ભવ સાગર અંત કીધા, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૨
મંગળે મંગળિક મુનિવર ટોળી, ચાલે છે ગજગતે [illegible];

* સાધુઓ વિહાર કરે ત્યારે ગાવાની ગહૂંલી.

મુક્તિનો મારગ ખોલી, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૩
બુધવારે તમે બુદ્ધિના બળીયા, ઉપસમ રસની ઢાળમાં ઢળીયા;
ભાગ્ય ભલે મુનિ મળીયા, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૪
ગુરૂવારે ગુરૂ જન ગુણ ગાતા, જ્ઞાન ગોઠ કરી ઉપજાવી શાતા;
ભાવિક મન હરખાતા, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૫
શુક્રવારે સુમતિ લઈ સાથે, હળી મળી રહેજો એકજ વાતે;
જીવ જતન કરજો ખાંતે, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૬
શનીવારે શુભ ભાવમાં રહેજો, વહેલા વહેલા મુનિ દરશન દેજો;
વિનંતિ હમારી લેજો, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૭
સંયમ જતના કરીને વિચરજો, શાન્ત સ્વભાવમાં નિતનિત ઠરજો;
ભવસાગર વહેલા તરજો, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૮
ધર્મી સંઘ સરવે અરજ કરેછે, ગુરૂ બોધ વિના ખોટ પડેછે;
તેથી વિજોગ નડે છે, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૯
વાહાણ વિના કદી વેલો ન ચડશે, શૂર વિના જેમ વિર ન લડશે;
ગુરૂ વિના જ્ઞાન ન જડશે, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૧૦
શેષ કલ્પ કરી કરજો ચોમાસા, ઢળશે સુખ માગ્યાં દાવના પાસા;
અમને છે તરવાની આશા, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૧૧
વિદેશમાં જઈ વેહેલેરા વળજો, તરણ તારણ તમે બોલથી પળજો;
ઉમેદ વારથી મળજો, મુનિવર શાતામાં રહેજો. સુખ૦ ૧૨

॥ गहूंली ४ थी. ॥

(" કુકંટ અક્ષર લખી કહે તાત "—એ રાગ. અથવા
" આસણરા યોગી "—એ દેશી.)

શ્રીગુરૂપદપંકજની સેવા, લાગીછે મુજ મન હેવા રે; ગુરૂજી ઉપગારી. એ ટેક.
ગુરૂ ગુણ દરિયો, શુંપેરે ભરીયો, મુજથી કેમ જાયે તરીયો રે. ગુરૂજી૦ ૧
જ્ઞાન પાંચ માંહિ ઉપકારી, એ શ્રુત જ્ઞાનની બલિહારી રે; ગુરૂજી૦
અસંખ્ય જીવના ભાવ વિલાસે, સંખ્યાતા ભવ પ્રકાશે રે. ગુરૂજી૦ ૨
લોકના ભાવ તે જ્ઞાનથી કહીયે, સદ્ગુરૂ મુખથી લહીયે રે; ગુરૂજી૦
દરશન સહિત જ્ઞાન તે ભાસે, દરશન મોહની નાશે રે. ગુરૂજી૦ ૩

...ળીને વિચાર કરશો ૩૧, તોપણ તે જાણવું હોય છે. ...
...વિચાર કરતાં નહિ, ... આત્મા ... છે ...
...સહિત કરે છે. કિયા, તે અભ્યાસથી ... છે; ...
...આવું જાણો ... છે, ... તે કર્તવ્ય છે. ...

॥ ગહુંલી ૫ મી. ॥

(એ ચાલ ... રાગ ... એ ચાલ.)

હાંરે સામળી ... , હાંરે ... આતમ ... રે;
... મુનિવર ... વાણી ... એ ટેક.
હાંરે ... , હાંરે ... અહાલીર રે, સાજુ૦ ૧
હાંરે ... , હાંરે ... રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે ... રે, સાજુ૦ ૨
હાંરે ... , હાંરે ... રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે ... . સાજુ૦ ૩
હાંરે ... , હાંરે ... રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે ... રે. સાજુ૦ ૪
હાંરે ... , હાંરે ... રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે ... રે. સાજુ૦ ૫
હાંરે ... , હાંરે ... મુનિરાજ રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે આનંદ આનંદ અપાર રે. સાજુ૦ ૬
હાંરે ... , હાંરે ... રે; સાજુ૦
હાંરે ... , હાંરે ... રે. સાજુ૦ ૭

॥ ગહુંલી ૬ ઠી. ॥

(હરીયાળી.)

સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, સાધુ સરોવર ઝીલતા રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, નાકે રૂપ નીહાળતા રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, કાનનથી રસ ચાખતાં રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, મુનિવર નાચીયો રંગે રે. ૧
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, નારી ... રે,

વિઘટે મિથ્યાત્વ આતમ કેરા, ટાળે તે ભવનો ફેરો રે; ગુરૂજી૦
સમકીત વિણ સંજમ નહિ રચના, આગમ માંહે છે વચનાં રે.ગુરૂજી૦૪
સમકીત સહિત કરે જે ક્રિયા, તે ભવસમુદ્રથી તરીયા રે; ગુરૂજી૦
એહવી વાણી ઓઠમ કેરી, નાસે દૂર કર્મરૂપ વેરી રે. ગુરૂજી૦૫

॥ गहुली ५ मी. ॥

(" વાડીના ભમરા દ્રાક્ષ મીઠી રે ચાંપાનેરની "—એ રાગ.)

જીરે કામની કહે સુણો કંથ જી, જીરે ફળીયા મનોરથ આજ રે;
નણદીના વીરા, મુનિવર પધાર્યો ચાલો વાંદવા.   એ ટેક.
જીરે ભવોદધી પાર ઉતારવા, જીરે તારણ તરણ જહાજ રે. નણ૦૧
જીરે ગુણશીલ ચૈત્ય સમોસર્યો, જીરે વીરતણાં છે પટોધાર રે; નણ૦
જીરે પાંચશેં મુનિ પરીવાર છે, જીરે તિરથના અવતાર રે. નણ૦૨
જીરે કંચન કામની પરીહર્યો, જીરે પ્રગટયા છે ગુણ વિતરાગ રે; નણ૦
જીરે પરીસ્સાહની ફોજને જીતવા, જીરે કર ધર્યું ઉપશમ ખડ્ગ. નણ૦૩
જીરે પ્રવચન માતાને પાળતા, જીરે સુમતી ગુપતી ધરનાર રે; નણ૦
જીરે મેરૂ ગીરી સમ મોટકા, જીરે પંચે મહાવ્રત ભાર રે. નણ૦૪
જીરે સુરપતી નરપતી જેહને, જીરે હોય કરજોડી હજુર રે; નણ૦
જીરે અમૃત સરિખી દેશના, જીરે પાપ પડલ હોય દૂર રે. નણ૦૫
જીરે કામની વયણે મીઠડાં, જીરે વાંદ્યા છે એમ મુનિરાજ રે; નણ૦
જીરે ગુરૂ મુખથી સુણી દેશના, જીરે આનંદ અંગ અપાર રે. નણ૦૬
જીરે દિપવિજય કવિરાજ જી, જીરે પૃથ્વી નંદન બલિહાર રે; નણ૦
જીરે ગૌત્તમ ગણધર પૂજ્ય જી, જીરે વીર શાશન શણગાર રે. નણ૦૭

॥ गहुली ६ ट्ठी. ॥

(હરીયાલી.)

સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, સાધુ સરોવર ઝીલતાં રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, નાકે રૂપ નીહાળતાં રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, લોચનથી રસ જાણતાં રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, મુનિવર નારીશું રમે રે. ૧
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું. નારી હીંચોળે કંથને રે,

સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, કંથ ઘણાં એક નારીને રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, સદા યૌવન નારી તે રહે રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, વેશ્યા વિલુધ્ધા કેવળી રે. ૨
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, આંખ વિના દેખે ઘણું રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, રથ બેઠાં મુનિવર ચલે રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, હાથ જલે હાથી ડુબીયો રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, કુતરીએ કેસરી હણ્યો રે. ૩
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, તરસ્યો પાણી નહિ પીયે રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, પગ વિહુણો મારગ ચલે રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, નારી નપુશક ભોગવે રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, અંબાડી ખર ઉપરે રે. ૪
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, નર એક નિત્ય ઉભો રહે રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, બેઠો નથી નવિ બેસશે રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, અર્ધ ગગન વચ્ચે તે રહે રે,
સખી રે મેં તો કૌતુક દીઠું, માંકડે માહાજન ઘેરીયો રે. ૫
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, ઉંદરે મેરૂ હલાવીયો રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, સૂર્ય અજવાળું નવી કરે રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, લઘુ બંધવ બત્રીસ ગયા રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, રોકે નહિ ઘડી બેનડી રે. ૬
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું. શામળો હંસ મેં દેખીયો રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, કાટ વળ્યો કંચન ગીરી રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, અંજનગિરી ઉજ્વળ થયા રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, તોય પ્રભુ ના સંભારીયા રે. ૭
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, વયર સ્વામિ સુતા પારણે રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, શ્રાવિકા ગાવે હાલરાં રે;
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, મોટાં થઈ અર્થ તે કહેજો રે,
સખી રે મેં તો કૌતક દીઠું, શ્રી શુભ વીરને વાલડાં રે. ૮

पांच गतिमां जीव कया कया प्रकारथी जाय छे तेनी सज्झाय.

("અરણીક મુનિવર ચાલ્યા ગોચરી"—એ રાગ.)

આરંભ કરતાં રે જીવ શંકે નહિ, મદ માંસનો કરે આહારો જી,
ઘાત કરે રે પંચેન્દ્રિ જીવની, મન મેલણ તૃષ્ણા અપારો જી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય નરકમાં. ૧
કૂડ કપટને રે કૂડ માયા કરે, બોલે મૃષા વાયજી,
કૂડા તોલા રે કૂડા માપલા, ખોટા લેખ લખાયજી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય તિર્યંચમાં. ૨
સરલ સ્વભાવિક ભદ્રિક પ્રણામથી, વિનય તણાં ગુણ આય જી,
દયા ભાવ રે રાખે દીલમાં, મત્સર નહિ ઘટ માંય જી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મનુષ્યમાં. ૩
સરાગપણેથી પાળે સાધુપણું, શ્રાવકના વ્રત બારો જી,
અજ્ઞાન કષ્ટ અકામ નિર્જરા, તિણથું સુર અવતારો જી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય દેવમાં. ૪
જ્ઞાનથી જાણે રે જીવ અજીવને, શ્રદ્ધા ને સમકીત આવે જી,
ચારિત્રથી રોકે નવા કર્મ આવતાં, તપે પૂર્વના કર્મ ખપાવે જી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મોક્ષમાં. ૫

दीवाळीनुं स्तवन.

॥ गहुली ७ मी. ॥

("ચિત્ત ચોખે ચોરી નવ કરીએ રે."—એ રાગ.)

રમતી ગમતી અમુને સાહેલી, બેહુ મળી લીજીએ એક તાલી રે;
સખી આજ અનુપમ દીવાળી.—એ ટેક
શીલ વિલાસે પૂરણ માસે, પોષ દશમ નીશી રળિયાળી રે. સ० ૧

પંશુપંખી વસીયા વનવાસી, તે પણ સુખીયા સમકાલી રે; સ૦
એણી રીતે ઘર ઘર ઓછવશે, સુખીયા જગતમેં નરનારી રે. સ૦ ૨
ઉત્તમ ગૃહ વિશાખા જોગે, જનમ્યા પ્રભુ જી જયકારી રે; સ૦
સાતે નરકે થયા અજવાળા, સ્થાવરને પણ સુખકારી રે. સ૦ ૩
માત નમી આઠે દિગકુંવરી, અધો લોકની વસનારી રે;
સુતી ઘર ઇશાને કરતી, જોજન એક અશુચી ટાળી રે. સ૦ ૪
ઉર્ધ્વલોકની આઠ કુમારી, વરસાવે જલ કુસુમાલી. રે
પૂરવ રૂચક આઠ દર્પણ ધરતી, દક્ષીણની અષ્ટ કળશાળી રે. સ૦ ૫
આઠ પશ્ચીમની પંખા ધરતી, ઉત્તમ આઠ ચમર ઢાળી રે; સ૦
વિદિશીની ચૌ દીપ ધરંતી, રૂચક દ્વિપની ચોબાળી. રે. સ૦ ૬
કેલી તણા ઘર ત્રણ કરીને, મર્દન સ્નાન અલંકારી રે;
રક્ષા પોટલી બાંધી બેહુને, મંદીર મેલ્યા શણગારી રે. સ૦ ૭
પ્રભુ કમળે અમરી ભમરી, રાશ રમંતી લટકાળી રે;
પ્રભુ માતા તું જગતની માતા, જગ દિપકની ધરનારી રે. સ૦ ૮
માજી તુમ નંદન ઘણું જીવો, ઉત્તમ જીવને ઉપગારી રે; સ૦
છપન દિગકુંવરી ગુણગાતી, શ્રી શુભવીર વચનશાલી રે. સ૦ ૯

દીવાળીનું સ્તવન.

("ભમરા પહેલો વધાવો મારે આવીયો."—એ દેશી.)

ભવીયાં પ્રથમ જીનેશ્વર પાય નમી, ભવીયાં પ્રણમી તે સદગુરૂ પાય રે;
પરવ આવીયો. (એ આંકણી.)
સાનીધ કારણ સરસ્વતિ, ભવીયાં અક્ષર આણજો સોય રે. દી૦ ૧
પાવાપુરી તે પુર્વ દીસે, ભવીયાં વીર પધાર્યા ઉલ્લાસ રે; દી૦
ભવીયાં હસ્તીપાળ રાજાની વિનતિ, ભવીયાં જઇ કીયો ચોમાસ રે. દી૦ ૨
ભવીયાં પક્ષ નેવાસી બાકી રહ્યાં, ભવીયાં ચોથા આરાની જેણીવાર; દી૦
ભવીયાં સોલ પહોર લગે દેશના, ભવીયાં દોય દીન કેરો સંચાર રે. દી૦ ૩
ભવીયાં રાજ અઢારે દેશના, ભવીયાં દોય દોય પોસા કીધ રે; દી૦

ભવીયાં કાંરતક વદી અમાવાસ્યાં,ભવીયાં વીરજીએ શીવસુખ લીધ રે,દી૦૪
ભવીયાં સકળ તિર્થમાંહિ જીનવરા,ભવીયાં નામે તે જીન વર્ધમાન રે;દી૦,
ભવીયાં તે વીર શીવસુખ પામીયાં, ભવીયાં ગૌતમ કેવળજ્ઞાન રે. દી૦૫
ભવીયાં જ્યારી પાટે તે શોભતાં, ભવીયાં શ્રી સોહમ ગણધાર રે; દી૦,
ભવીયાં જાસ પરંપરા ચાલશે, ભવીયાં વરસ એકવીશ હજાર રે, દી૦૬
ભવીયાં દેવ ઈંદ્ર બહુ આવીયાં, ભવીયાં વીર તણો નીરવાણ રે; દી૦,
ભવીયાં તિણ દીન કરણી ઈસી કરો,ભવીયાં સકલ કરમનો નાશ રે. દી૦૭
ભવીયાં સમ સંવેગ નિર્વેગશું, ભવીયાં લીપોને આતમ એહ રે; દી૦,
ભવીયાં અનુકંપા ને વળી આસતાં. ભવીયાં આછો રંગ કરે રે. દી૦૮
ભવીયાં કમલ પુલાદિક ચીતરો, ભવીયાં આચાર આઠ વખાણ રે; દી૦,
ભવીયાં નિસંકીયાદિક દેખ લ્યો, ભવીયાં સમકીતનાં તે જાણ રે. દી૦૯
ભવીયાં ઉપસમ જળે ન્હાઈ કરી, ભવીયાં નરનારી કરો શણગાર રે. દી૦
ભવીયાં વિવેક વસ્ત્ર સોહામણાં, ભવીયાં આભુષણ આશા ત્યાંય. દી૦૧૦
ભવીયાં ધ્યાન તેહલ મોદકભલાં, ભવીયાં મગદળીયાં મનસ્થીર રાખરે;દી૦,
ભવીયાં મરમરીયાં મરદવ તણાં, ભવીયાં સરલ સેવઇયા આપ રે. દી૦૧૧
ભવીયાં ગંભીર ગુણ ગણા વળી, ભવીયાં દમ ગુણ દંઈવડા જાણ રે;દી૦,
ભવીયાં સકરપારા ભલાં સંવેગના, ભવીયાં ખાજલાં ક્ષેમા પરમાણ રે.દી૦૧૨
ભવીયાં શુદ્ધ સદહણાં એહવી, ભવીયાં પડપણા શુદ્ધ તેમ રે; દી૦
ભવીયાં ફાફ્ડા શુદ્ધ ફરસણ તણાં, ભવીયાં ભાવશું કીજીયે એમ રે. દી૦૧૩
ભવીયાં લાવણ્યતા મીઠી લાપસી, ભવીયાં વડાઈ શણે વડા હોય રે;દી૦,
ભવીયાં દયાળ દાતારપણું તિહાં,ભવીયાં ચિત્ત ચોખા તિહાં જોય રે.દી૦૧૪
ભવીયાં સેવ સેવા સદ્ગુરૂ તણી, ભવીયાં ગુણ ગ્રહણ મત આંણ રે;દી૦,
ભવીયાં ખમાંસમણાં ખાંડ શોભતી, ચઢશે તે કાજ પરમાણ રે.દી૦૧૫
ભવીયાં પાપડ પાપ આલોઈયા, ભવીયાં કાઉસગ્ગ કર કપુર રે;દી૦
ભવીયાં સત્ય વચન તણાં સાલણાં, ભવીયાં તપ તંબોલ ભરપુર રે.દી૦૧૬
ભવીયાં દીર્ઘ દ્રષ્ટી દીવા કરો, ભવીયાં વિનય તણી કરો વાટ રે, દી૦
ભવીયાં કરમ પકાવી કરો કોડીયાં,ભવીયાં જીમ મટે સર્વ ઉચાટ રે.દી૦૧૭

ભવીયાં તેલ સીંચો નવ તત્વનો, ભવીયાં દેવ ગુરૂને વળી ધર્મ રે;દી૦
ભવીયાં શુદ્ધ અર્થે એને આળેખો, ભવીયાં ધર્મ તણો એ છે મર્મ રે.દી૦
ભવીયાં મેરાયાં ત્રણ મનોરથ તણાં, ભવીયાં બીજે હાણે અધીકાર રે; દી૦
ભવીયાં દીવાળી તે દરશન તણી, ભવીયાં શુદ્ધ ગ્રહે જે કોય રે. દી૦
ભવીયાં પડીક્કમણાં હોય ટંકના, ભવીયાં સાંજ અને પરભાત રે; દી૦
ભવીયાં પાપ આલોઇને આપણાં, ભવીયાં કીજે તે નીરમળ ગાત્ર રે.દી૦
ભવીયાં નાળ કરો રે નવવાડની. ભવીયાં બુદ્ધી તણીરે બંધુ કરે. દી૦
ભવીયાં દારૂણ કરો દાન કરમના, ભવીયાં ફટાકીયા છે સુખકાર રે. દી૦
ભવીયાં ફટપ્રગટ કરણી તણાં. ભવીયાં ફટાકીયા છે સુખકાર રે; દી૦
ભવીયાં ભંભુ ભગવંતના નામનો. ભવીયા જેણશું જયજયકાર રે.દી૦
ભવીયાં બાર વ્રત બપોરીયા, ભવીયા મેરાયાં કરો મર્યાદ રે; દી૦
ભવીયાં હવાઇયો હણો કષાયની,ભવીયા તીણમાં મ કરો પરમાદ રે.દી૦
ભવીયાં કુલખંડીયો ફગફગાવજો. ભવીયા નીંદા ને વિકથા જેહ રે; દી૦
ભવીયાં કુણ એ રમત કીહા કરે, ભવીયા હવે વળી સુણજો તેહ રે. દી૦
ભવીયાં નિવૃત્તિ નગર સજ કરો, ભવીયાં જ્યારાં છે નવે કોટ રે; દી૦
ભવીયાં કરણ ને જોગ કોઠા ભલા. ભવીયા કીણ રીત લાગે ચોટ રે. દી૦
ભવીયાં જ્યાંરા દરવાજા નવ વીમ છે, ભવીયા ઉઘાડા થૈં મતિ રાખરે;દી૦
ભવીયાં સંવર કવાડે કરી સાચવો,ભવીયા ભાવ ભુંગલ તીરે ભાખરે.દી૦
ભવીયાં રાજ કરે તિહા રાજીયો. ભવીયા નામે તે ચેતનરાય રે; દી૦
ભવીયાં ચારિત્ર ચોક સોહામણો,ભવીયા ભાવ રમત તીહાં થાયરે. દી૦
ભવીયાં વાજાં તે વાગે રે ધરમના, ભવીયા નગારા તે નવકાર રે; દી૦
ભવીયાં આંણુ વરતાવો જીનતણી, ભવીયા વર્ત્યાં તે મંગળ ચાર રે.દી૦
ભવીયાં મંગળ પહેલો અરીહંતનો,ભવીયા દુજો તે સીદ્ધ મંગળકારી રે;દી૦
ભવીયાં તીજો તે મંગળીક સાધુતણો, ભવીયા ચોથે દયા ધર્મ ઠીક રે.દી૦
ભવીયાં એવા રે મંગળ વરતીયા. ભવીયા વીઘન સહુ ટલી જાય રે;દી૦
ભવીયાં મંગળમાંએ મોટકો, ભવીયા મુક્તિ નગર લે જાય રે. દી૦
ભવીયાં અજ્ઞાની ફોડે છે હાંડલાં, ભવીયા આળસ કાઢણને કાજ રે.દી૦
ભવીયાં આલસ કાઢો અસમાધીની,ભવીયા લક્ષ્મીયો મુગતીના રાજ રે.દી૦

ભવીયાં દષ્કર પુન્ય દોષ ટાળીને, ભવીયાં આલોવી નીસહ થાય રે; દી૦
ભવીયાં સંવર શ્રીફળ ભેટીયે, ભવીયાં શેઠ મોટા મુનિરાય રે. દી૦૩૨
ભવીયાં દીન દીવાળીનો આવીયો, ભવીયાં નીરમળ પાળોને શીયળરે;દી૦
ભવીયાં રાત્રીભોજન પરીહરો,ભવીયાં ફળ હોવે રે અવીચળ લીલરે.દી૦૩૩
ભવીયાં આવી દીવાળીઓ જે કરે, ભવીયાં તસ ઘર મંગળ ચાર રે;દી૦
ભવીયાં તસ ઘર નવ નીધી સંપજે, ભવીયાં તસ ઘર જયજયકાર રે.દી૦૩૪
ભવીયાં સંવત અઢાર અઠાવને, ભવીયાં ભુજનગર ચોમાસ રે. દી૦
ભવીયાં પુન્ય કૃષ્ણજી પ્રસાદથી,ભવીયાં સ્વામિ ડાહ્યાજી ઉલાસરે.દી૦૩૫
ભવીયાં છત્રીસી દીવાળી દીનેરે,ભવીયાં કહી મુનિ મુલચંદજીએ પરે;દી૦
ભવીયાં દેવ અરીહંત દેવ વાંદતા; ભવીયાં આનંદ મંગળ હોય રે. દી૦૩૬

શીખામણ વિષે ગહુલી.

("પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીં રે." —એ રાગ.)

અલ્પ ઉમરમાં દુષ્કિત કર્મ કરો નહિ રે,
ધરજો નિત્યે માથે નાથ ત્રીલોકી ત્રાસ;
હેતે નમિયે જઇને ઉત્તમ તો ગુરૂદેવને રે. એ ટેક,
નિત્યે જીનવર વાણી, સુણવા જઇયે પ્રેમથી રે;
જેથી ભવભવ સંચિત, પાતિક દુર પળાય. હેતે નમિયે૦૧

સાખી—વાલેસર ગુરૂ માહરા, પ્યારા પ્રાણાધાર;
ભવસાગરમાં ડુબતાં, છો ગુરૂ તારણહાર,
પર ઉપગારી પુરણ, ભાગ્યે ગુરૂજી આવિયા રે;
તે તો ધર્મી કંજવન, ઉલસીતના કરનાર. હેતે નમિયે૦૨

સાખી—ગુરૂ મુખ વાણી સાંભળી, તજો જ પાતિક પંથ;
કરજો જતના જીવની, વંદો ગુરૂ નિગ્રંથ,
દુખીયા દીણાદીણા, દેખી દીલ દયા ધરો રે;
તેને પાળો જેવાં, નિજ તણાં સંતાન. હેતે નમિયે૦૩

સાખી—જુઠ વચન તો બોલતાં, જગમાં ઈજ્જત જાય;
મળે ન લાંબુ આઉખું, હાગાબડે પકડાય,

જુઠે બકરા થઇને, જશો કસાઇના હાથમાં રે;
વળી ગર્ભ તણું દુઃખ, સહેશો અપરંપાર. હેતે નમિયે૦૪
સાખી—ચોરી કુડા લેખ તો, લખો ન જુઠા ભાય;
પુરો ન ખોટી સાક્ષીયો, કદુ ન વદશો વાય,
ગુણિયલ પરની થાપણ, ઓળવશો ન કદી તમે રે;
જાણી પરભવ માંહિ, પુત્ર તણો વિજોગ. હેતે નમિયે૦૫
સાખી—પરનારીની પ્રીત તો, કરતાં જીવ ગમાય;
બુદ્ધિ ધન જશ હારીને, ઝાઝા ખત્તા ખાય,
પત્થરી રોગ થશે ને, જાશો જમના હાથમાં રે;
પાવક પુતળી સંગે, થાશે દુઃખ અપાર. હેતે નમિયે૦૬
સાખી—નિંદા વેણ કદુ વદી, કરો ન પર સંતાપ;
જીભે પર મળ પાપને, શું ધોવોછો આપ,
નિજ અવગુણને શોધી, કરજો તનથી વેગળા રે;
નિંદા કર્યાં ન પામે, ભવભવમાંહિ જીભ. હેતે નમિયે૦૭
સાખી—અકડ અકડ શું કરો, જતાં ન જોબન વાર;
પડશો જ્યારે તાહારે, માથે જમના માર,
ત્યારે ઉગરવાનો આરો, તારે છે નહિ રે;
માટે સમજી દુઃખની, બીતી રાખો ભાય. હેતે નમિયે૦૮
સાખી—મનુષ્ય જન્મને પામીને, કરો ન નિંદિત કામ;
પરભવ નીશ્ચે ચાલવું, રમો જ ધર્મારામ.
કાયા માયા જાણો, બાદળ કેરી છાંયડી રે;
પાણી પુરને જતાં, કદી ન લાગે વાર. હેતે નમિયે૦૯
સાખી—દેવગુરૂ ને ધર્મની, શ્રદ્ધા રાખો શુદ્ધ;
પાખંડી સંગ વારતાં, નિર્મળ થાયે બુદ્ધ.
નિર્મળ સમકિત રત્ન, જત્ને કરીને રાખજો રે;
જેથી ભવસાગરનો, વેગે પાર પમાય. હેતે નમિયે૦૧૦
સાખી—ધરમીની સોબત કરી, કરીયે સદ્ગુણ કામ;
સજ્જન સાધુ સંગથી, વધશે મોટી મામ.

એવા ગુણિજન ગુરૂને, દેવ નિરંજન સેવતાં રે;
પાપી લોહું પારસ, સંગે થાશે હેમ. હેતે નમિયે૦ ૧૧
સાખી—પુરણ વેરણ પાપણી, આળસડી દુઃખદાય;
ધર્મે ધક્કો લગાડીને, દુર્ગતિયે લઈ જાય.
તેને કાઢી દાન કર્યાને, પોષા આદરો રે;
જેથી ભવ દુઃખભંજન,ભેટે શ્રી જગદીશ. હેતે નમિયે૦ ૧૨
સાખી—તપ કરીને તન ગાળજો, પાતિક દુર પળાય;
જ્ઞાન ગ્રહી ગુરૂ સંગથી, કરોને પાવન કાય.
ઋષી ગીરધારીની સાર શીખામણ સાંભળી રે;
ધારી કરજો ઉત્તમ, શીવરમણીશું પ્યાર. હેતે નમિયે૦ ૧૩

અથ શ્રી પાસકુમારનો થાળ.

(દેશી—હાલરડાની. અથવા " માતા ત્રીશલા ઝુલાવે પુત્ર પારણે "—એ રાગ.)

માતા વામાદે બોલાવે જમવા પાસને,
જમવા વેળા થઈ છે રમવા શીદને જાય;
રાયજી વાટ જુવેછે થાશે બહુ ઉતાવળા,
વહેલા હીરાને ભોજનીઆ ટાઢા થાય. માતા૦ ૧
માતાજીનો વચન સુણીને જમવાને બહુ પ્રેમશું,
બુદ્ધિ બાજોઠ ઢાળી થઈ બેઠા હોંશીયાર;
તેથી થાળ અજવાળીને લાલની આગળ મુકીઆ,
વિવેક વાટકીઓ સોવરાવી થાળ મોઝાર. માતા૦ ૨
સમતા સેલડીઓ છોલીને પીતા મુકીયા,
શીલના દાડમ દાણા ફોલી મુકયા સાર;
સમકિત સીતાફળનો રસ લેવા બહુ રાગીઆ;
જુગતે જામફળ કેળાં આરોગો અપાર. માતા૦ ૩
કુરણા કેરી ધોળી મીઠી રસની વેલડી,
સાકર કેળાં ફોલી ઉપર ભેમા ખાંડ;

સેવા જમીસો રસીલા પ્રેમે પકવાન પીરસું.
ભાવે ઘીમાં તળીયાં રખે રાખો ચિત્ત. માતા૦ ૪
પ્રભુજીને મન મોતૈયા ગુણના ગુંદવડાં પીરસ્યાં,
પ્રેમના પેંડા જમજો માનવ ધારણ કાજ;
જાણપણાની જલેબી ખાતા ભાગે ભુખડી,
દીલનો દુધપાક મીઠો આરોગો અપાર. માતા૦ ૫
મારા લાડકડાને શીરાં સેવનું મન ઘણું,
જમતાં સાકર લઈને ઉપર ભેળો ઘુત;
ભક્તિ ભજીયાં એ તો ખાતા લાગે રૂયડાં,
અનુભવ અથાણા ચાખો રાખો એક ચિત્ત. માતા૦ ૬
સરધા શીરોને વળી પુનની પુરી પામતા,
સંવેગ શાક તણો વળી-હરખે આવે સ્વાદ;
રસ રોટલીઓ પોળી થોડી લીજીયે,
વિચિક્ષણ વડી વધારી તીખી તમતમ સાર. માતા૦ ૭
શાંતી રૂપતી કેરી આગળ તમારે ઘણી હતી,
પ્રભાવના રૂપ પુડલાનો છમકાર;
ચતુરાઈ ચુરમાના લાડુડા ભાવે હેમના,
દસના રૂપ તણી વળી રાખો એક ઉદાર. માતા૦ ૮
પ્રભુજીને પુન્યનો પાપડ જમતા પોચો લાગતો,
ચિત્તના ચોખા ઓસાવ્યા અણીયાળા અણીદાર;
જ્ઞાની ગાયના દુધ તપાવ્યા સમતા સાકર ઉપરે,
હળવે હળવે જમજો જગજીવન એ કુર. માતા૦ ૯
આસ્તા શ્રદ્ધાના શીત અમૃત જળ પીતા ઘણાં,
તનનાં તંબોલ છાંટયા પ્રભાવતી મન રંગ;
સેજે સોપારી સુડી બીડી આપે માવડી,
પીતાજીની સાથે ચાલ્યા પાસકુંવર. માતા૦ ૧૦
પ્રભુના થાળ તણો અર્થ ગાય શીખે ને સાંભળે,
ભેદાનભેદ સમજે તે જ્ઞાની કહેવાય;
પંડિત ગમનવિજયને શિષ્ય નમાવું કરજોડીને,
સોભાગવંતા વાંદુ મનથી જે સહાય. માતા૦ ૧૧

અથ શ્રી નાગલાની સજ્ઝાય.

(" મેરુ નજર કેમ નાથજી "—એ દેશી. " ચાર મુઝિ હવે પાંચમી રે "—એ રાગ)

ભુદેવ ભાઈ ઘરે આવીયા રે, પ્રતિબોધવા મુનિરાય રે,
હાથમાં લીધું ઘીનું પાતરું રે, ભાઈ મુજને આપેરો બોલાવ રે;
નવી પરણીને ગોરી નાગલા રે. (એ ટેક.) ૧
એમ કહી ગુરુજી પાસે લઈ આવ્યા રે,ગુરુજી પુછે દિક્ષાનો કાંઈ ભાવ રે;
લાજે નાકારો નવી કર્યો રે,દિક્ષા લીધી ભાઈ પાસે ભોળે ભાવ રે.નવી૦ ૨
બાર વરસ સંજમમાં રહ્યા રે. હૈડે ધરતો નાગલાનું ધ્યાન રે;
હાંહાં મુરખ મેં શું કર્યું રે, નાગલા તે જીવન પ્રાણ રે. નવી૦ ૩
ચંદ્રવદની મૃગાલોચની રે, વચવલતી મુદી નીજ નારરે;
સોળ વરસની તે સુંદરી રે, સુંદર તનુ સુકુમાળ રે.—નવી૦ ૪
માત પીતા તેહને નથી રે, એકલડી તે અબળા નાર રે;
મુજ ઉપર અનુરાગણી રે, તો કરવી તેહની સંભાળ રે. નવી૦ ૫
ઉજર પુષ્પ તણી કરી રે, અરક શુદ્ધિ કર માળ રે;
પામીને સુખ તણી કરી રે, પડીયો કઈ જંજાળ રે. નવી૦ ૬
ભુદેવ ભજ ચિત્ત આવીયો રે, અણઓળખીતે પુછે ઘરની નાર રે;
કેણે દીઠી તે ગોરી નાગલા રે, અમે મત તે છોડણ હાર રે. નવી૦ ૭
નારી બને ગુણો સાધુજી રે, વમ્યો ન લીજે આહાર રે;
હસ્તી ચઢીને ખર કુણ ચઢે રે, તમે છો જ્ઞાનના ભંડાર રે. નવી૦ ૮
હવે કેમ વન્છો વમ્યા આહારને રે, તે નહિ માનવ આચાર રે;
તમે ઘર ઘરણી તજી કરી રે, તો શી કરવી તેની સંભાળ રે.નવી૦૯
ધન્ય સુબાહુ ધન્ના શાળીભદ્રજી રે, ધન્ય ધન્ય મેઘકુમાર રે;
નારી તજી સંજમ લીયો રે, ધન્ય ધન્ય ધન્નો અણગાર રે. નવી૦૧૦
દેવકી સુત સોળસા તણા રે, નેમ તણી વાણી સુણી ઉલ્લાસ રે;
બત્રીસ બત્રીસ સતીયા તણો રે, પરહર્યો ભોગ વીલાસ રે,નવી૦૧૧
નરકની ખાણ નારી છે રે, નરકની દીવીય છે નાર રે;
તમે તજો મુનિરાજજી રે, જેમ પામો ભવતણો પાર રે.નવી૦૧૨

अथ श्री नागलानी सज्झाय.

(" નેક નજરે કરો નાથજી "—એ દેશી. " વાડ સુણો હવે પાંચમી રે "—એ રાગ)

ભુદેવ ભાઈ ઘરે આવીયા રે, પ્રતિબોધવા મુનિરાય રે,
હાથમાં લીધું ધીનું પાતરે રે, ભાઈ મુજને આપેરો બોલાવ રે;
નવી પરણીતે ગોરી નાગલા રે. (એ ટેક.) ૧
એમ કહી ગુરૂજી પાસે લઈ ગયા રે, ગુરૂજી પુછે દિક્ષાનો કાંઈ ભાવ રે;
લાજે નકારો નવી કયો રે, દિક્ષા લીધી ભાઈ પાસે ભોળે ભાવ રે. નવી૦ ૨
બાર વરસ સંજમમાં રહ્યા રે, હૈડે ધરતો નાગલાનું ધ્યાન રે;
હાંહાં મુરખ મેં શું કર્યું રે, નાગલા તે જીવન પ્રાણ રે. નવી૦ ૩
ચંદ્રવદની મૃગાલોચની રે, વલવલતી મુકી નીજ નાર રે;
સોળ વરસની તે સુંદરી રે, સુંદર તનુ સુકુમાળ રે. નવી૦ ૪
માત પીતા ત્હેને નથી રે, એકલડી તે અબળા નાર રે;
મુજ ઉપર અનુરાગણી રે, તો કરવી ત્હેની સંભાળ રે. નવી૦ ૫
ઊંબર પુષ્પ તજી કરી રે, અરક અહિ કર માળ રે;
પામીને સુખ તજી કરી રે, પડીયો કષ્ટ જંજાળ રે. નવી૦ ૬
ભુદેવ ભગ્ન ચિત્તે આવીયો રે, અણઓળખીતે પુછે ઘરની નાર રે;
કેણે દીઠી તે ગોરી નાગલા રે, અમે વ્રત તે છાંડણ હાર રે. નવી૦ ૭
નારી ભણે સુણો સાધુજી રે, વમ્યો ન લીજે આહાર રે;
હસ્તી ચઢીને ખર કુણ ચડે રે, તમે છો જ્ઞાનના ભંડાર રે. નવી૦ ૮
હવે કેમ વંછો વમ્યા આહારને રે, તે નહિ માનવ આચાર રે;
તમે ઘર ઘરણી તજી કરી રે, તો શી કરવી તેની સંભાળ રે. નવી૦ ૯
ધન્ય સુબાહુ ધન્ના શાળીભદ્રજી રે, ધન્ય ધન્ય મેઘકુમાર રે;
નારી તજી સંજમ લીયો રે, ધન્ય ધન્ય ધન્નો અણગાર રે. નવી૦ ૧૦
દેવકી સુત સોળસા વળ્યા રે, નેમ તણી વાણી સુણી ઉલ્લાસ રે;
બત્રીસ બત્રીસ સ્ત્રીયા તજી રે, પરહર્યો ભોગ વીલાસ રે. નવી૦ ૧૧
નરકની ખાણું નારી છે રે, નરકની દીવીય છે નાર રે;
તમે તજો મુનિરાજજી રે, જેમ પામો ભવતણો પાર રે. નવી૦ ૧૨

અંકુશે વશ ગજ આણીયો રે, રાજેમતી રહેનેમ જેમ રે;
તિમ વચન વશ આણીયા રે, નાગલાએ ભુદેવ એમ રે. નવી૦ ૧૩
નાગલાએ નાથ સમજાવીયો રે, ફરી લીધો સંજમ ભાર રે;
ભુદેવ દેવલોક ગયો રે, હુવા હુવા શીવકુમાર રે. નવ૦ ૧૪
પાંચમે ભવે જંબુ સ્વામિજી રે, પરણ્યા પદમણી આઠ રે;
ક્રોડ નવાણું ધન લાવીયા રે, એ છે સુત્રનો પાઠ રે. નવી૦ ૧૫
પ્રભવાદિક ચોર પાંચસે રે, પદમણી આઠે નાર રે;
કર્મ ખપાવી મુગતે ગયા રે; સમય સુંદર સુખકાર રે. નવી૦ ૧૬

अथ श्री मुनिसुव्रत जीन स्तवन.

("અહો પીયુ પંખીડા નારી ગુણવાળી તામ જો"–એ દેશી)

અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, ન્યારા થયા કેઈ રીત જો,
ઉલગીઆને આલાલું, બનતાહશે રે લોલ;
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, ભક્તવત્સલ ભગવંત જો,
આપ વસો મુજ મંદીર, સાહેબ માહરે રે લોલ. ૧
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, ક્ષણ ન વીસારૂં તુજ જો.
તંબોલીના પાન તણી, પરે ફેરતો રે લોલ,
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, લાગી મુજને માયા જોર જો,
દિલપરવાસી સુ સાહીબ, તુમને હેરતો રે લોલ. ૨
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, તુનિ સનેહી જિનરાય જો,
એક પંખી પ્રીતલડી કિણ, પરે રાખીયે રે લોલ;
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, અંતર્ગતની મહારાજ જો,
વાતલડી વિણ સાહેબ, કહેને દાખીયે રે લોલ. ૩
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, અલખરૂપ થઈ આપ જો,
જઈ વસો શિવ મંદીર, માંહે તું જઈ રે લોલ;
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, લાધ્યો તુમારો ભેદ જો,
સુત્ર સિદ્ધાંતે ગતિ મેં, સાહીબ તુમ લઈ રે લોલ. ૪

અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, જગજીવન જીનરાય જો,
મુનિસુવ્રત જિન મુજરો, માનજો માહરો રે લોલ;
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, પય પ્રણમી જીન રાય જો,
ભવ ભવ સરણો સાહીબ, સ્વામિ તાહરો રે લોલ. ૫
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, રાખશું હૃદય મોઝાર જો,
આપોને શામળીયા, પહી તાહરી રે લોલ;
અહો પ્રભુ મુજ પ્યારા, રૂપવિજયનો શિષ્ય જો,
મોહનને મન લાગી, માયા તાહરી રે લોલ. ૬

अथ श्री महावीर जीन स्तवन.

(" પ્રવચનની પ્રભાવના નિત્ય " કરીયે "—એ દેશી.)

વીર કુમારની વાતડી કેને કહીયે, હાંરે કેને કહીયે રે કેને કહીયે;
નવિ મંદીર બેસી રહીયે, હાંરે સુકુમાળ શરીર. વીર૦ ૧
બાળપણાથી લાડકો નૃપ બાળ્યો, હાંરે મળી ચોસઠ ઇંદ્રે મલ્હાવ્યો;
ઇંદ્રાણી મળી હુલરાવ્યો,, હાંરે ગયો રમવા કાજ. વીર૦ ૨
છોરૂ ઉછાંછળાં લોકના કેમ રહિયે, હાંરે એની માવડીને શું કહીયે;
કહિયે તો અદેખાં થઇયે, હાંરે નાશી આવ્યાં બાળ. વીર૦ ૩
આમલકી ક્રીડા વશે વિંટાણો, હાંરે મોટો મોરિંગ રોષ ભરાણો;
વીરે હાથે ઝાલીને તાણ્યો, હાંરે કાઢી નાંખ્યો દૂર. વીર૦ ૪
રૂપ પિશાચનુ દેવતા કરી આવ્યો, હાંરે મુજ પુત્રને લેઇ ઉછાળ્યો;
વીર મુષ્ટિ પ્રહારે વળીયો, હાંરે સાંભળીયે એમ વીર૦ ૫
ત્રિસલા માતા મોજમાં એમ કહેતી, હાંરે સખીઓને ઓલંભા દેતી;
ક્ષણ ક્ષણ પ્રભુ નામજ લેવી, હાંરે તેડાવે બાલ. વીર૦ ૬
વાટ જોવંતા વીરજી ઘેર આવ્યા, હાંરે માતા ત્રિસલાએ નવરાવ્યા;
ખોળે બેસાડી હુલરાવ્યા, હાંરે આલિંગન દેત. વીર૦ ૭
યોવન વય પ્રભુ પામતા પરણાવે, હાંરે પછી સંજમશું દીલ લાવે;
ઉપસર્ગની ફોજ હઠાવે. હાંરે લીધું કેવળનાણ. વીર૦ ૮

મેં સુડન તપ ભાંખીયું જીનરાજે, હાંરે ત્રણ લોકની ઠકુરાઇ છાજે;
[ઉ]ચિત પૂજા કહી શિવ કાજે, હાંરે ભવીને ઉપગાર. વીર૦ ९
[શ]ાતા અશાતા વેદની ક્ષય કીધું, હાંરે આપે અક્ષય પદ લીધું;
[પ્ર]ભ વીરનું કારજ સીધું, હાંરે ભાંગે સાદિ અનંત. વીર૦ १०

अथ श्री नेमीनाथ जीन स्तवन.

(" કાચી કળીના અનારકી રે હાં. "—એ દેશી.)
[ત]ારણ આવી રથ ફેરી ગયા રે હાં. પશુઆ દેઈ દોશ; મેરે વાલીમા.
[ન]વ ભવ નેહ નિવારિયો રે હાં, શ્યો જોઈ આવ્યા જોશ. મેરે० १
[ચ]ંદ્ર કલંકી જેહથી રે હાં, રામને સીતા વિયોગ; મેરે०
[તે]હ કુરંગને વયણડે રે હાં, પતિ આવે કુણ લોગ. મેરે० २
[ઉ]તારી હું ચિત્તથી રે હાં, મુક્તિ ધુતારી હોત; મેરે०
[સ]િદ્ધ અનંતે ભોગવી રે હાં, તેહશું કવણ સંકેત. મેરે० ३
[પ્ર]ીત કરતાં સોહિલી રે હાં, નિર વહેતાં જંજાળ; મેરે०
[જ]હેવો વ્યાલ ખેલાવવો રે હાં, જહેવી અગ્નિ ઝાળ મેરે० ४
[જો] વિવાહ અવસરે દીઓ રે હાં, હાથ ઉપર નવિ હાથ; મેરે०
તો દિક્ષા અવસર દીજીયે રે હાં, શીર ઉપર જગ નાથ. મેરે० ५
ઇમ વલવલતી રાજુલ ગઈ રે હાં, નેમી કને મત લીધ; મેરે०
વાચક યશ કહે પ્રણમિયે રે હાં, એ દંપતી દોય સિદ્ધ. મેરે० ६

.अथ श्री धर्मनाथ जीन स्तवन.

(" એડલે ભાર ઘણો છે રાજ, બાતાં કેમ કરોછો. "—એ દેશી.)
થાશું પ્રેમ બન્યો છે રાજ, નિર વહેશો તો લેખે,
મેં રાગી થેં છો નીરાગી, અણજુગતે હોય હાંસી;
એક પખો જે નેહ નિર્વહિએ, તેહમાં શી શાબાશી. થાશું०१
નીરાગી સેવે કાંઇ હોવે, ઇમ મનમાં નવિ આણું;
ફલે અચેતન પણ જિમ સુરમણિ, તિમ તુમ ભક્તિ પ્રમાણું. થાશું०२

ચંદન શીતળતા ઉપજાવે, અગ્નિ તે શીત મિટાવે;
સેવકનાં તિમ દુઃખ ગુમાવે, પ્રભુ ગુણ પ્રેમ સ્વભાવે. થાશું૦ ૩
વ્યસન ઉદય જે જલધિ અણુ હરે, શશીનું તેજ સંબંધે;
અણુ સંબંધે કુમુદ અણુ હરે, શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રબંધે. થાશું૦ ૪
દેવ અનેરા તુમથી છોટા, થૈં જગમાં અધિકેરા;
યશ કહે ધર્મ જિનેશ્વર થાશું, દિલ માન્યા હૈ મેરા. થાશું૦ ૫

અથ શ્રી ઉપદેશી સજ્ઝાય.

("સીતાજી દીયરે ઓલંભડા."—એ દેશી.)

રે જીવ જીન ધર્મ કિજીએ, ધર્મના ચાર પ્રકાર;
દાન, શીયળ, તપ, ભાવના, જગ માંહે એ તત્ત્વસાર. રે જીવ૦ ૧
વરસ દિવસને પારણે, શ્રી આદીશ્વર આહાર;
ઇંક્ષુરસ પ્રતિલાભીયો; શ્રી શ્રેયાંસકુમાર. રે જીવ૦ ૨
ગજ ભવે સસલો રાખીયો, કીધી કરૂણા સાર;
શ્રેણિક નૃપ ઘર અવતર્યો, અંગજ મેઘકુમાર. રે જીવ૦ ૩
ચંપા પોળ ઉઘાડવા, ચાળણી કાઢયો નીર;
સતીય સુભદ્રા જશ થયો, તીણુંરે શીયળ સધીર. રે જીવ૦ ૪
તપ કરી કાયા શોષવી, અરસ નીરસ લે આહાર;
વીર જીણંદ વખાણીયો, ધન્ય ધન્નો અણગાર. રે જીવ૦ ૫
અનંત ભાવના ભાવતાં, ધરતા નિર્મળ ધ્યાન;
ભરત આરિસા ભુવનમેં પામ્યા કેવળ જ્ઞાન. રે જીવ૦ ૬
એહ ધર્મ સુરતરૂ સમો, એહની શીતળ છાંય;
સમય સુંદર કહે સેવતાં, મોહતણાં ફળ પાયારે. જીવ૦ ૭

अथ श्री जीरण शेठनी सज्झाय.

(દોહરો)

શ્રી અરીહંત અનંત ગુણી, અતિશય પૂરણ આત્ર;
જ્ઞાની મુની સંજતી, તે બાંધે ઉત્તમ પાત્ર. ૧

દેવ અંતરિક્ષ દુંદુભી જી રે, બોલે છે એ દરશેઠ;
હેમ વૃષ્ટી હુઈ તેહને જી રે, સાડાબાર કરોડ. જગત૦ ૧૧
લોકરાય તવ એમ કહે જી રે, ધન્ય ધન્ય પુરણ શેઠ;
ઉત્તમ કરણી એણે કરી જી રે, અવર સહુ તમ હેઠ. જગત૦ ૧૨
રાય કહે તમે શું દીયો જી રે, પારણું કીધું રે વીર;
રાય બણી ને એમ કહે જી રે, મેં તો વહોરાવી ખીર. જગત૦ ૧૩
જીરણ શેઠ શ્રવણે સુણી જી રે, વાજીંત્ર દુંદભી નાદ;
અનથ દીયો પ્રભુ પારણું જી રે, મનમાં થયો વીખવાદ. જગત૦ ૧૪
જેજે મનોરથ મેં કીયા જી રે, તે તો રહ્યા મનમાંય;
નીરધનીયો જેમ જેમ ચીંતવે જી રે, તેમ તેમ નીષ્ફળ થાય. જગત૦ ૧૫
પ્રાપ્તિ વીનાં હેમ પાંમીયે જી રે, મહેર ન આવી રે સ્વાંમ;
કલ્પતરૂ કેમ પાંમીયે જી રે, મેરૂ મંડળને ઠામ, જગત૦ ૧૬
અનથ દીયો પ્રભુ પારણું જી રે, અન્યત્ર દીયો રે વિહાર;
પાર્શ્વ સંતાનીયા આવીયા જી રે, તે મુનિ કેવળધાર. જગત૦ ૧૭
વિશાળાપુરીનો રાજીયો જી રે, લોક સર્વેને આનંદ;
રાય પ્રસન્ન તવ કરે જી રે, ગુરૂ ચરણે નીજ મંદ. જગત૦ ૧૮
મારી નગરીમાં કોણ છે જી રે. પુન્યવંત ને જશવંત;
કહે કેવળી આજ તો જી રે, જીરણ શેઠ મહંત. જગત૦ ૧૯
રાય કહે કોણ કારણે જી રે, જીરણ શેઠ મહંત;
દાન દીયો શ્રી વીરને જી રે, તે તો પુરણ શેઠ. જગત૦ ૨૦
રાય પ્રત્યે કહે કેવળી જી રે, પુરણે દીયો રે દાંન;
હેમ વૃષ્ટી હુઈ તેહને જી રે, અવર ન કોઈ પ્રમાણ. જગત૦ ૨૧
એક ઘડીલગ દુદુભી જી રે, જીરણ ન સુંણુંત કાન;
તો લીયત જીરણ સહી જી રે, ઉત્તમ કેવળ નાણ. જગત૦ ૨૨
દેવલોક વળી બારમે જી રે, જીરણ પુન્ય પ્રબંધ;
વગર દાન દીધે ફળ્યો જી રે, ઉત્તમ સુર સંબંધ. જગત૦ ૨૩
ભવ્ય જીવ તમે સાંભળો જી રે, દાન દીયે સુખ હેત;
દાન તણી અનુમોદના જી રે, જેમ જીરણ ફળ દેત. જગત૦ ૨૪

લાખ ટકે બાઈ મુલવે, મોં માગ્યા આપે તે મુલ;
લાખ ટકા ને વળી અધલાખ, બાઈ તમારે ઘેર કેવો આચાર. હો૦ ૧૧
રાગ દ્વેષ બનાવવા, કરવા તે સોલ શણગાર;
હીરાળા ખાટે હીંચવા, અમ ઘેર ચાવવા કેવડીયા પાન. હો૦ ૧૨
મારો ભૂંડ પડયો અવતાર હો સ્વામિ, મેં તો નહિ આરાધ્યા અરીહંત હો૦
મેં તો નહિ સમર્યો ભગવંત હો સ્વામિ,મેં તો તોડી પુન્યની પાળ. હો૦
મેં તો માય વછોડા બાળ હો સ્વામિ, મેં તો કુડા દીધા આળ. હો૦ ૧૩
આકાશે ઉભા દેવતા, સાંભળ્યાં એવા બોલ;
એને ઉલટી વલુરી વાંદરે. હો૦ ૧૪
નાક કાન વલુરીયા, દોસ્યા તે નાશી જાય;
એ તો નાશી ગઇ તત્કાળ. હો૦ ૧૫
ખાંધે ચડાવી લઈ ગયો, વેચે ચ.બારની માંહી;
ચઉટામાં ઉભી કરી, એને મુલવે ધરરથ શેઠ. હો૦ ૧૬
લાખ ટકા રે બાઇ મુલવે, મોં માગ્યા તે મુલ;
લાખ ટકા ને વળી અધલાખ, ભાઇ તમ ઘર કેવો આચાર.હો૦ ૧૭
અપવાસ એકાસણા અતી ઘણા, આંબેલનો નહિ પાર;
પોષા પડીક્રમણા સુખે કરો, અમ ઘેર પાણી ગળવા ત્રણ કાળ.હો૦ ૧૮
મારો સફળ થયો અવતાર હો સ્વામિ, મેં તો આરાધ્યાં અરીહંત, હો૦
મેં તો સમર્યા શ્રી ભગવંત હો સ્વામિ,મેં તો બાંધી પુન્યની પાળ.હો૦૧૯
શેઠજી વખારેથી આવીયા, ધોવે તે શેઠના પાય;
મુલાએ મન ચીતવ્યું, એ તો નારી કરીને રાખ. હો૦ ૨૦
હાથે તે ઘાલ્યા દડકલાં, પગે ઘાલી હેડ;
મસ્તક મુંડાવે વેણીના કેશ હો સ્વામિ,એમને ઘાલ્યા ગુપ્ત દરબાર.હો૦૨૧
પેહેલો દીવસ ત્યાં થયો, કયાં ગયા ચંદનબાળ;
સરખી સૈયરમાં રમવા ગયાં, એ તો કહ્યું ના કરે લગાર. હો૦૨૨
બીજો દીવસ ત્યાં થયો, કયાં ગયા ચંદનબાળ;
સરખી સાહેલીમાં રમવા ગયાં, એ તો ઘરમાં ના આવે લગાર. હો૦૨૩
ત્રીજે દહાડે ત્યાં થયો, કયાં ગયા ચંદનબાળ;
સરખી સાહેલીમાં રમવા ગયા, એ તો મનમાં ના આણે લગાર.હો૦૨૪

પ્રભુજી શિરનામી, કુમતિ વામી,
સુમતિ સ્વામિ, પુરો હમારી આશ. એ ટેક.
સાખી—પરમ કરમ સંચ્યા ઘણા, મેં સેવ્યાં વીષય વીકાર;
આત્મદોષ નહિ ઓળખ્યો, ગર્વ સહિત ગમાર.
બાંધ્યા કર્મ અપારી, વિનંતિ મારી;
ચિત્તમેં ધારી, પુરો હમારી આશ, મહા૦ ૧
સાખી—આવ્યો હું આપને આશરે, બાંહ્ય ગૃહ્યાની લાજ;
ભમતાં ભવજળ પાર ઉતારો, ગીરવા ગરીબ નીવાજ.
એ છે અરજી હમારી, લેજો સ્વીકારી;
છો ઉપકારી, પુરો હમારી આશ. મહા૦ ૨
સાખી—વીર પ્રભુ મુજ હાર હૈયાના, આતમના આધાર;
તુમ ચરણાંબુજ વાશના કેરી, અંતર હોંશ અપાર.
છો વિશ્વાધારી, સુરત પ્યારી;
લેજો ઉગારી, પુરો હમારી આશ. મહા૦ ૩
સાખી—જન્મોજનમ હું દાસ તુમારો, વ્હાલા પ્રભુશું વિશ્વાસ;
ચંપાલાલજી મુનિ પ્રતાપે, અરજી કાળીદાસ.
કીધી હર્ષ અપારી, ચિત્ત વિચારી,
લ્યો અવધારી, પુરો હમારી આશ. મહા૦ ૪

अथ श्री उपदेशी सज्झाय.

("તું તો અનંત કાળથી ભમીયો રે." —એ દેશી.)
મન ઠર રે ચોરાશીને ગરહરે, મન ઠર રે. એ ટેક.
તુંતોલાખચોરાશીમાંભમીયોરે, તું તો જન્મોજનમ કરી મરીયો રે;
તારો કાજ કર્યું નહિ સરીયો રે. મન ઠર રે૦ ૧
નવ માસ ઉદરમાંહિ રહ્યો રે, મલ મુત્ર તણો દુઃખ સહ્યો રે;
માતાજીકે હાથે ઉછરાયો રે. મન ઠર રે૦ ૨
તિહાં નવનવ મંગળ ગાયા રે, તિહાં વાજા બહોત બજાયા રે;

સહુકે મન હરખ ઉભાયા રે. મન ઠર રે૦ ૩
પુત્રજતન કરીને પાળ્યો રે, પરણી કાઢવા લાગ્યો ગાળી રે;
દુનીયા હસી હસી દેવે તાળી રે. મન ઠર રે૦ ૪
કેઇ મરણીને મારગ ચાલે રે, મુછો મરડીને બાંહિ વળ ઘાલે રે;
પણ કાળશું જોર ન ચાલે રે. મન ઠર રે૦ ૫
હીંર જોબન વય મદમાંતો રે, મુંઢે કાળ ન જાણ્યો જાતો રે;
વીષય રંગ રસમાંહિ રાતો રે. મન ઠર રે૦ ૬
શીરે હોય હોય તોરા ટાંકે રે, તારી દેહ અનુપમ ઓપે રે;
પણ ધારાપર જમ કોપે રે. મન ઠર રે૦ ૭
ઉંચામહેલચણાવ્યાઅતિભારીરે, જાળી જરૂખાનીછબી ન્યારીરે;
આઇ કાળ તણી અસ્વારી રે. મન ઠર રે૦ ૮
યોં કરીયો ને યોં કરશું રે, અંદર જાયી ફેર ભરશું રે;
મુંઢ ના જાણું અબ મરશું રે. મન ઠર રે૦ ૯
રંગ મહેલ પલંગ પર પોઢેરે, તિહાં હોય હોય દીપક જોયાં રે;
રમણીકા રંગ મોહ્યા રે. મન ઠર રે૦ ૧૦
તું જાણે એ ઘર મારૂંરે રે, પણ સંગ નહિ આવશે તારે રે,
કાયા બાળીને કરી દેશે છારી રે. મન ઠર રે૦ ૧૧
એમ જાણીને સુકૃત કરીયે રે, સંસાર સમુદ્રથી તરીયે રે;
એમ આતમ કાજ કરીયે રે. મન ઠર રે૦ ૧૨
શ્રી રાયચંદજી એમ બોલે રે, દયા ધર્મ તણે નહિ તોલે રે;
તીન લોકનાહિ અમોલે રે. મન ઠર રે૦ ૧૩

गुरुजी विहार करे त्यारे श्रावके विनंति करवा. विषे स्तवन.

ગુરૂ મન જાએેા ગુરૂ માને, વિહાર મન જાએેા ગુરૂ માને;
હું અરજ કરાતા થાને, ગુરૂ મત જાએેા. એ ટેક.
શાસ્ત્રરૂ પ્રેમ કહેવા બીચ જડીયા, પ્રગટ કહું કે છાને;
એ ગુણથી અપરાધ બન્યો તો, ક્ષમા દેવ ગુરૂ માને. ગુરૂ૦ ૧

ભવસાગર જલસે ભરીયો, જીવ તરણ નહિ જાણે;
જરણ નાવ એ જરી ડુબે, પાર કરો ગુરૂ માંને. મુક્ત૦ ૨
મેં બાહર મેં શુક પરી તો, ગુરૂ અવગુણ નહિ માંને;
બાળક ગુના કીયા ઘોતેરા, પીત્યા બીરદ એમ જાણે. મુક્ત૦ ૩
મેરી દોટ હે જહાં લગે સદ્ગુરૂ, નમસ્કાર ચરણાંમે;
બેરૂલાલકી એહી બિનતિ, ધન્ય ધન્ય હે સંતાને. મુક્ત૦ ૪

અથ શ્રી ઉપદેશી સજ્ઝાય.

(" ચેતન ચેતો રે કાળ ન મેલે કેડો, "—એ દેશી.)

એમ બોલે સોહાગણ કાયા, જીવ મા ધરીશ ખોટી માયા,
કાયા ને માયા બાદળની છાંયા, હોગટ જાશે દંમ લોભાયા;
ચેતન સમજો રે માન અભીમાન ન ધરીયે. એ આંકણી૦ ૧
પ્રાણી આ સંસાર અસાર છે, દીસે આળપંપાળ;
ફેરાણીઆની જાળ નાંખી પેરે, ક્ષણમાં હોય વીસરાળ. ચે૦ ૨
લાખ કોડી રે ધન મેળો રે દીધો, કાંઇયે ન આવે સાથે;
ચેતન તમે દૂર વિદેશી, પુન્ય કરો નીજ હાથે. ચે૦ ૩
અમલતણે વશ હુકમ ચલાવે, પંચમાંહિ પંકાવે;
તે પણ પ્રાણી મરતી વેળા, અઢી વાંસે બંધાવે. ચે૦ ૪
કચેરીમાં કામ ચલાવે. બેશી સરખી ટોળી;
તે પણ પ્રાણી જમની આગળ, વચન ન જાણે બોલી. ચે૦ ૫
મેવા રૂડા ખાતો મીઠા, પંચમાંહિ કરે ગોઠ;
તે પણ પ્રાણી અવસર આવે, બોંય ખણંતા દીઠ. ચે૦ ૬
કોતલ ઘોડા આગળ ચાલે. બેસંતો સુખ પાલ;
માથા ઉપર છત્ર બીરાજે, તે પણ લીધા કાળે. ચે૦ ૭
તે માટે હું તમને વારૂં છું, વાત ન કરીયે કેની;
કુડા આળ ચઢાવે જે નર, નબળી જાત હોય તેની. ચે૦ ૮
પરનારીનો સ્નેહ નીવારો, સાત વ્યસન સંગ છોડો;

[illegible]

॥ [illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

॥ [illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ૨
[illegible]
[illegible] ૩
[illegible]
[illegible] ૪
[illegible]
[illegible] ૫
[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible] ૭

॥ ઢાળ ૪ થી. ॥

("[illegible]" એ દેશી.)

[illegible]
[illegible], સુગુણ જિન સાહિબા ૧
ત્રિભુવન સ્વામિ [illegible], પ્રભુ [illegible] જગત વિખ્યાત;
[illegible] જિન [illegible], સુગુણ જિન સાહિબા. ૨
નમિનાથ નમું [illegible], [illegible]
[illegible], સુગુણ જિન સાહિબા. ૩
નેમનાથ [illegible], [illegible] રાજુલ નાર;
[illegible] સુગુણ જિન સાહિબા ૪
પાર્શ્વનાથ [illegible] સાહિબા, [illegible];
[illegible] આનંદ, સુગુણ જિન સાહિબા. ૫
જિન શાસન પતિ શ્રી મહાવીરજી, પ્રભુ ચોવીસમા અરિહંત;
સુખ દે અનંત, સુગુણ જિન સાહિબા. ૬

ચોથી ઢાળ રસાળ રાગે કરી, કરજોડી કહે ખોડીદાસ;
પુરો મુજ આશ, સુગુણ જિન સાહિબા. ૭

(કળશ.)

ધ્યાન વાસે મન ઉલ્લાસે, ઉગણીસે અઠ્યાશીએ;
ચંદ્ર વારે શુકલ પક્ષે, ગાઈયા ગુણ તેરશે. ૧

અથ શ્રી જીવરુપી નાણાવટીની સજ્ઝાય.

(" મુજ એવાલવ્રણી ગોરસડાવાળી ઉભી રહેને "—એ દેશી.)

ઓ નાણાવટી નાણું નીરખે ખરૂં પરખીને લેજે, જેજે તને ધુતી જાશે;
પારેખ સુરતી નિર્મળ નજરે રેજે. ૧

આ શહેરમેં ઠગ બહુ આવ્યા છે, તે તો ખોટા રૂપૈયા લાવ્યા છે;
તે તો સંસારીને મન ભાવ્યા છે. ઓ૦ ના૦ ૨

આ લોભી છે શહેરનો રાજા, લાંચીએ ઠગ રાખ્યા ઝાઝા;
જેવો રાજા છે તેવી પરજા. ઓ૦ ના૦ ૩

એ રૂપીઆ ઘણાં સંઝાનાં છે, તારે પારખું હોય તો પરખી લે;
એ ખોટા પડશે તો નહી ચાલે. ઓ૦ ના૦ ૪

તમે સાંભળજો ઠગની વાતો, રખે ખોટું નાણું લઈ લલચાતો;
તું તો સુરત શહેરનો વીવાતો. ઓ૦ ના૦ ૫

તું તો હાટે બેસી વેપાર કરજે, કોથળીમાં નાણું ખરૂં ભરજે;
તું તો કપટીનો સંગ પરહરજે. ઓ૦ ના૦ ૬

તું તો ચોટે બેસી લેણું લેજે, વળી ખરૂં ખોટું પરખાવી લેજે;
તું તો એ અવસરે કમાઈ કરજે. ઓ૦ ના૦ ૭

તું તો માજનથી રાખે શાહુકારી, પરદેશે ચીઠી ચાલે તારી;
તાશ મનની હુંડી સકરાણી. ઓ૦ ના૦ ૮

એમ વિવેકી બોલ્યા વાણી, એમ કહે શા. રવજી રૂપાણી;
તમે સાંભળજો ભવીયણ પ્રાણી. ઓ૦ ના૦ ૯

अथ श्री उपदेशी सज्झाय.

(દેશી-વણઝારાની.)

શું રહ્યો જીવ લોભાઈ, નથી સાર જગતમાં ભાઇ,
તું અનાદિ કાળનો પ્રાણી, તું ફર્યો અનંતા પ્રાણી;
પછી મળી મનુષ્યની કાંઈ, નથી સાર જગતમાં ભાઇ. એ ટેક. ૧
નવ માસ ગર્ભમાં ભારે, દુઃખ વેઠી તું નીકળ્યો બારે;
જગ પવન લેહેર તવ વાઇ. નથી૦ ૨
જે ગર્ભમાં આડો આવે, તો શીશુનું શરીર કપાવે;
કેમ ભુલ્યો સ્થલ દુઃખદાઇ. નથી૦ ૩
પછી બાળપણે અજ્ઞાની, બહુ ખેલ વિષે મતી માની;
હતી પરાધીન તવ કાંઈ. નથી૦ ૪
થયો જુવાન કામ વીકારો, તવ ભુલ્યો ધર્મ વિચારો;
થઇ અંધ તેં કાયા ગુમાઇ. નથી૦ ૫
પછી ઘડપણ તુજને આવ્યુ, બળ અંગ તણુંજ ગુમાવ્યું;
છે લાળ ખાંસી મુખમાંહિ. નથી૦ ૬
જો હોય શરીરમાંહિ લોહી, બહુ માત પીતા રહે મોહી;
છે મતલબની મિત્રાઈ. નથી૦ ૭
જેવું પત્ર ડાળથી તુટ્યુ, જેવું ઠામ કાચનું ફુટ્યું;
તેમ ક્ષણમાં તન પડી જાઇ. નથી૦ ૮
નથી નારી તારી પ્યારી, બળ વીર્ય રૂપની યારી;
શીઘ્ર કરે ખુવારી ભાઈ. નથી૦ ૯
આ રંગ પતંગી કાયા, તેની ધરવી શી મમતા માયા;
તે વણસતાં વાર ન કાંઇ. નથી૦ ૧૦
જેવી ઇંદ્રજાળની માયા, જેવી વાદલ કેરી છાંયા;
તે ક્ષણ ક્ષણમાં પલટાઇ. નથી૦ ૧૧
જેવો પાણીનો પરપોટો, તેવો દેહ ભરોંસો ખોટો;
ત્યાં ચાલે નહિ ચતુરાઇ. નથી૦ ૧૨

अथ श्री उपदेशी सज्झाय.

(દેશી-વણઝારાની.)

શું રહ્યો જીવ લોભાઈ, નથી સાર જગતમાં ભાઇ,
તું અનાદિ કાળનો પ્રાણી, તું ફર્યો અનંતા ખાણી;
પછી મળી મનુષ્યની કાંઈ, નથી સાર જગતમાં ભાઇ. એ ટેક. ૧
નવ માસ ગર્ભમાં ભારે, દુઃખ વેઠી તું નીકળ્યો બારે;
જગ પવન લેહેર તવ વાઇ. નથી૦ ૨
જો ગર્ભમાં આડો આવે, તો શીશુનું શરીર કપાવે;
કેમ ભુલ્યો સ્થલ દુઃખદાઇ. નથી૦ ૩
પછી બાળપણે અજ્ઞાની, બહુ ખેલ વિષે મતી માની;
હતી પશુધીન તવ કાંઈ. નથી૦ ૪
થયો જુવાન કામ વીકારો, તવ ભુલ્યો ધર્મ વિચારો;
થઇ અંધ તેં કાયા ગુમાઇ. નથી૦ ૫
પછી ઘડપણ તુજને આવ્યુ, બળ અંગ તણુંજ ગુમાવ્યું;
છે લાળ ખાંસી મુખમાંહિ. નથી૦ ૬
જો હોય શરીરમાંહિ લોહી, બહુ માત પીતા રહે મોહી;
છે મતલબની મિત્રાઈ. નથી૦ ૭
જેવું પત્ર ડાળથી ત્રુટયુ, જેવું ઠામ કાચનુ ફુટયું;
તેમ ક્ષણમાં તન પડી જાઇ. નથી૦ ૮
નથી નારી તારી પ્યારી, બળ વીર્ય રૂપની યારી;
શીઠ કરે ખુવારી ભાઈ. નથી૦ ૯
આ રંગ પતંગી કાયા, તેની ધરવી શી મમતા માયા;
તે વણસતાં વાર ન કાંઇ. નથી૦ ૧૦
જેવી ઈંદ્રિજાળની માયા, જેવી વાદલ કેરી છાંયા;
તે ક્ષણ ક્ષણમાં પલટાઇ. નથી૦ ૧૧
જેવો પાણીનો પરપોટો, તેવો દેહ ભરોંસો ખોટો;
ત્યાં ચાલે નહિ ચતુરાઇ. નથી૦ ૧૨

જે હતા મહા ચક્રવર્તી, જેની આણ પૃથ્વીમાં ફરતી;
તે ચાલ્યા તજી સગાઈ. નથી૦ ૧૩
જેમ પાણી માંહિ પતાશા, તેવા તનના જુવો તમાસા;
તે પીગળતાં વાર ન કાંઈ. નથી૦ ૧૪
ગયો અવસર ફેર નહિ આવે, શીદ જનમ એળે ગુમાવે;
લે જ્ઞાન ગુરૂ સુખદાઈ. નથી૦ ૧૫
તું રાગ રંગમાં રાતો, તું તાલ મગન થઈ હેતો;
તે ભટકવા ભવની માંઈ. નથી૦ ૧૬
અરે સમજ કાળ રે ખુટયો, શા કર્મ બંધથી છુટો;
વૈરાગ્ય આંણ ઉરમાંઈ. નથી૦ ૧૭

अथ श्री सलुणानी सज्झाय.

(દોહરા.)

સોરઠ આંબો મોરીયો, સુડલો ગયો લોભાય;
કોયલડી ટઉકા કરે, બેઠી આંબલીયા ડાળ. ૧
સોરઠ સુગુણાં માણુસાં, નિત્ય નિત્ય કરે જુહાર;
નિગુણાં હે જ્યાં માણુસાં, ઉભા ઉભા જુહાર, ૨
કિહાં કોયલ કિહાં અંબ વંન, કિહાં દાદુર કિહાં મેહ;
દૂર ગયાં નવિ વિસરે, ગીરૂવા તણાં સનેહ. ૩
ગીરૂવા સેહેજે ગુણ કરે, મેઘ ન માગે દાણ;
કરસણ સિંચે સરોવર ભરે, કારણ કંથ મ જાણ. ૪

॥ ઢાળ. ॥

(" ધરેણું કડાસું લાવીયા. "—એ દેશી.)

ઉંડા અરથ વિચારીયે, ઊંધશું ચિત્ત લાય, સલુણા.
ઓછા સંગ ન કિજીયે, ઓછા ફેર બદલાય; સલુણા.
સુમતિ સદા દીલમાં ધરો, છાંડો કુમતિનો સંગ. સલુણા.એ આંકણી૦ ૧

અજરામર પદ પાઇયે, લહીયે અમર વિમાન; સ૦
જગ આપણો દર લિજીયે, એસી સુમતિ બતાય. સ૦ સુ૦ ૨
હંસરાજ મોતી ચુગે, કંકર કબહુ ન ખાય; સ૦
પાણી દુધ પરંતરો, એસી સુમતિ કહાય. સ૦ સુ૦ ૩
મન ભાવ્યો ચિત ઊતર્યો, આદર કરે અજાણ; સ૦
ફૂળ ત્રુટ્યો તરૂવર થકી, કબહુ ન લાગે ડાળ. સ૦ સુ૦ ૪
ખેતી વિણસે ખારશું, સભા વિણસે કુડ; સ૦
સાધુ વિણસે લોલપી, જેમ કેસરમેં ધુળ. સ૦ સુ૦ ૫
ભાંગ્યો કેસર ગુણ કરે, ભાંગ્યા પાનશું રંગ; સ૦
એ દોય ભાંગ્યા નહિ મળે, એક મોતી બીજો મન. સ૦ સુ૦ ૬
મોતી ભાંગ્યુ વિંધતાં, મન ભાંગ્યુ કુવેણ; સ૦
મોતી મુલે મંગાવશું, મન મુલે ન વેચાય. સ૦ સુ૦ ૭
સાધુ શબ્દે પરખીયે, વિપત પડયા ઘર નાર; સ૦
શુરા જબહી પરખીયે, જબ નીકસે તરવાર. સ૦ સુ૦ ૮
પહેલો મન ચંચલ ભયો, અબ મેં પાઈ જાણ; સ૦
ટાંકી લાગી જ્ઞાનકી, નિકસી હીરા ખાણ. સ૦ સુ૦ ૯
બડા બડાઇ ન કરે, બડા ન બોલે બોલ; સ૦
હીરા પણ કહે નહિ, લાખ હમારા મોલ. સ૦ સુ૦ ૧૦
કુબુદ્ધિ કપટી સંસારમાં, જેસાં આકુના ફુલ; સ૦
ઉપર લાલી ચઢી રહી, માંહી વીખનાં મુલ. સ૦ સુ૦ ૧૧
લાખ ચોરાશીમાં ભમ્યો, મનુષ્ય દેહી પાય; સ૦
ઓ સુપનો તો વહી ગયો, ફેર ચોરાશી માંય. સ૦ સુ૦ ૧૨
ફેરો દલાલી ધર્મની, દીપે અધીકી જ્યોત; સ૦
કૃષ્ણ મહાબળ જાણીયે, બાંધ્યો તિર્થંકર ગોત્ર. સ૦ સુ૦ ૧૩
કંચન થાળ ન ઠણુઠણે, કાંસુ બહુ ઠણુણાય; સ૦
ઊત્તમ પુરૂષ બોલે નહિ, નીચ બોલે જ્યું વાય. સ૦ સુ૦ ૧૪
જ્યાંકા ગુરૂ પુરા મિલ્યાં, ત્યાંકાં શિષ્ય સપુત; સ૦
વચન બાંધ્યા જ્યું રહે, જ્યું રણમાં રજપુત. . સ૦ સુ૦ ૧૫

[illegible] ૫
[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible] ૭
[illegible]
[illegible] ૮
[illegible]
[illegible] ૯
[illegible]
[illegible] ૧૦

અથ શ્રી પદમપ્રભુનું સ્તવન.

(" [illegible] " — એ દેશી.)

પરમ પ્રભુ પદ વંદિયે, પુહવીપુર હો પ્રગટ્યો જિન ભાણ કે;
[illegible] ઉદ્યોતથી, ભવતરયા હો ભવ્ય સુંદર ભાણ કે. પ૦ ૧
પ્રભુ પદ પદમની વાસના, મઘમતી હો સુરભી શુભકાર કે;
મન ઉત્સાહની પરિમલે, ગુંજારવા હો સુરગણ નરનાર કે. પ૦ ૨
ઈંદ્ર આવી [illegible] નહીં, [illegible] ગુણ [illegible] કે;
દેવ ઘણા જગ દેખીયા, ચીહું લોકમાં હો નહિ જિન તણી જોડ કે. પ૦ ૩
કાયા [illegible] શોભતી. [illegible] પદ હો છબી લાલ ગુલાલ કે;
લલીત લીલા જિનરાજની, દેખી દરશન હો ટળે [illegible] કે. પ૦ ૪
વાણી સુધારસ સારખી, ઉપદેશે હો [illegible] કે;
પ્રગટ્યો પરમ [illegible] થકી, [illegible] કે. પ૦ ૫
નિસુણી નિરમળ દેશના, તન મનમાં હો ઉપશમ રસ પુર કે;
આનંદ રંગ વધામણા, ખોડીદાસને હો નિત્ય સુખ સંપુર કે. પ૦ ૬

[illegible]
[illegible] ૫
[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible] ૭
[illegible]
[illegible] ૮
[illegible]
[illegible] ૯
[illegible]
[illegible] ૧૦

અથ શ્રી પદ્મપ્રભુનું સ્તવન.

(" નીંદરડી [illegible]. " - એ દેશી.)

પદમ પ્રભુ પદ વંદિયે [illegible] રે, [illegible] જિન [illegible] રે;
[illegible] રે [illegible] રે. પ૦ ૧
પ્રભુ પદ પદમનો [illegible] રે [illegible] રે;
[illegible] રે [illegible] રે. પ૦ ૨
[illegible] રે [illegible] રે,
[illegible] રે નહિ જિન [illegible] રે. પ૦ ૩
[illegible] રે [illegible] રે;
[illegible] જિનરાજની [illegible] રે [illegible] રે. પ૦ ૪
[illegible] રે [illegible] રે;
[illegible] રે [illegible] રે. પ૦ ૫
[illegible] નિર્મળ [illegible] રે [illegible] રે;
આનંદ [illegible], [illegible]દાસને રે નિત્ય સુખ [illegible] રે. પ૦ ૬

વિષય કષાય હાય જાય, આપ સુખ સાગરં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિદ્ધિ વૃધ્ધી સિધ્ધી કરં. ૭
નિરાકરિય કર્મ જોડ, કરું નિત્ય વંદના,
નિરોગ બોધ લાભ થાય, કર્મ કિ નિકંદના;
નહિ જગતમાંહિ કોઇ, આપ સો વિચારં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિધ્ધી વૃધ્ધી સિધ્ધી કરં. ૮
નિત્ય સેવ જો સિદ્ધાષ્ટકં, પઠંતિ જે મનોહરં,
વિજ્ઞાન શુદ્ધિ સુખ કવ્ય, ભાવ દાન નાગરં;
નાન્યત્ર દેવલોક માંહિ, સિદ્ધ સ્થાન ઉપરં,
કૃપા કરો દયાનિધિ, રિધ્ધિ વૃધ્ધી સિધ્ધી કરં. ૯

(દોહરા.)

અજર અમર અવિકાર હો, સિદ્ધ નિરંજન દેવ;
કિંકર પર કરૂણા કરો, દીજે અવિચલ સેવ. ૧

अथ श्री जीनवाणी स्तवन.

(ત્રીભંગી—છંદ.)

જય જય જીનરાયા, જ્ઞાન સુનાયા, ધર્મ બતાયા હિતકારી,
ગણધરજી લીધી, રચી સુરિધી, નયરસ ભેદી વિસ્તારી,
[illegible] અતિ ભારી
[illegible] ૧
[illegible] તીર્થંકર કેવલ [illegible] મુનિવર [illegible],
[illegible] વિદ્યાધારી, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

વિષય કષાય લાય જાય, આય સુખ સાગરં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિદ્ધિ વૃધી સિધી કરં. ૭
તિલોકરિખ હસ્ત જોડ, કરતં નિત્ય વંદના,
નિરોગ બોધ લાભ ચહાય, કર્મકી નિકંદના;
નહિ જગતમાંહિ ઓર, આપ સો વિશ્વભરં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિધિ વૃધી સિધી કરં. ૮
નિત્ય મેવ એ સિદ્ધાષ્ટકં, પઠંતિ જે મનોહરં,
વિજ્ઞાન મુક્તિ સુખ દ્રવ્ય, ભાવ હોત નાગરં;
નાન્યત્ર દેવલોક માંહે, સિદ્ધ સ્થાન ઉપરં,
કૃપા કરો દયાનિધિ, રિધિ વૃધી સિધી કરં. ૯

(દોહરા.)

અજર અમર અવિકાર હો, સિધ્ધ નિરંજન દેવ;
કિંકર પર કરૂણા કરો, દીજે અવિચલ સેવ. ૧

अथ श्री जीनवाणी स्तवन.

(ત્રીભંગી—છંદ.)

જય જય જીનરાયા, સૂત્ર સુનાયા, ધર્મ બતાયા, હિતકારી,
ગણુધરજી લીલી, સધી સુમેલી, નયરસ ફેલી, વિસ્તારી;
રચે દ્વાદશ અંગં, ભંગ તરંગં, ધ્રુવ અભંગં, અતિ ભારી,
ધન્યધન્યપ્રભુવાણી,સબસુખદાની, ભવીજન પ્રાણી, ઉર ધારી. એ ટેક. ૧
યહાં નહી તીર્થંકર, કેવલ ગણુધર, અવધિ મુનિવર, મન જ્ઞાની,
જંઘા વિદ્યાચારી, પુરવ ધારી, આહારક સારી, મહા ધ્યાની;
નહિ ગગન ગમની, પદ અનુસરણી, વૈક્રિયકરણી, પરિહારી. ધન્ય૦૨
દેવધી ખમાસમણુ, તારણુ ભવીયણુ, ઉધમ લેખણુ, જીન હીનો,
તેનુ હીજ આધારે, પંચમ આરે, ધર્મજ ધારે, જીનજીનો,
આલંબણુ મહોટો, સુત્રકો ઉટો, રંચ ન ખોટો, હીતકારી. ધન્ય૦૩
શુદ્ધ સમ્યક તરૂવર, અતિ ૬૮ પરવર, વાણી સુધારક, જલ ધારં;

વિષય કષાય લાય જાય, આય સુખ સાગરં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિદ્ધિ વૃધી સિધી કરં. ૭
તિલોકરિખ હસ્ત જોડ, કર્ત નિત્ય વંદના,
નિરોગ બોધ લાભ ચહાય, કર્મકી નિકંદના;
નહિ જગતમાંહિ ઓર, આપ સો વિશ્વભરં,
કૃપા કરો દયા નિધિ, રિધિ વૃધી સિધી કરં. ૮
નિત્ય મેવ એ સિદ્ધાષ્ટકં, પઠંતિ જે મનોહરં,
વિજ્ઞાન મુકિત સુખ દ્રવ્ય, ભાવ હોત નાગરં;
નાન્યત્ર દેવલોક માંહે, સિદ્ધ સ્થાન ઉપરં,
કૃપા કરો દયાનિધિ, રિધિ વૃધી સિધી કરં. ૯

(દોહરા.)

અજર અમર અવિકાર હો, સિધ નિરંજન દેવ;
કિંકર પર કરૂણા કરો, દીજે અવિચલ સેવ. ૧

अथ श्री जीनवाणी स्तवन.

(ત્રીભંગી—છંદ.)

ય જય જીનરાયા, સુત્ર સુનાયા, ધર્મ બતાયા, હિતકારી,
ગુધરજી ઝીલી, ગુંથી સુમેલી, નયરસ કેલી, વિસ્તારી;
વે દ્વાદશ અંગં, ભંગ તરંગં, ધ્રુવ અભંગં, અતિ ભારી,
ન્યધન્યપ્રમુવાણી,સબસુખદાની, ભવીજન પ્રાણી, ઉર ધારી. એ ટેક. ૧
હાં નહી તીર્થંકર, કેવલ ગણધર, અવધિ મુનિવર, મન જ્ઞાની,
ંઘા વિદ્યાચારી, પુરવ ધારી, આહારક સારી, મહા ધ્યાની;
હિ ગગન ગમની, પદ અનુસરણી, વૈક્રિયકરણી, પરિહારી. ધન્ય૦૨
વધી ખમાસમણ, તારણ ભવીયણ, ઉધમ લેખણ, જીન કીનો,
ણ હીજ આધારે, પંચમ આરે, ધર્મજ ધારે, જીનજીનો,
ાલંબણ મહોટો, સુત્રકો ઉટો, રંચ ન ખોટો, હીતકારી. ધન્ય૦૩
ુદ્ધ સમ્યક તરૂવર, અતિ ૬૯ પરવર, વાણી સુધારક, જલ ધાર;

તુમ વિન કોઈ દુસરો જગમેં, દીસે નહી તારણહારો;
ભક્તવત્સલ ભગવંત દયાનિધિ, અવિનાશી અવિકારો. પદમ૦ ૪
ભુખ્યાને ભોજન જળ તરશ્યાને, રોગી ઔષધ ઉપચારો;
તિમ મુઝે મનમાં નિશ્ચે નિરંતર, આપ તણો આધારો. પદમ૦ ૫
આશ નિરાશ કરે નહી દાતા, મંગન જો આવે દ્વારો;
વંછિત દાયક ભક્ત સહાયક, તુમ છો પરમ દાતારો. પદમ૦ ૬
શ્રી ધર નરાધિપ સુસમા, તનય પ્રભુ જીવન પ્રાણ આધારો;
તિલોકરિખ કહે જીમ તિમ મુજને, ઘો નિજ પદ ગુણ ધારો. પદમ૦ ૭

अथ श्री संवर भावनानी सज्झाय.

("સોવન સીંહાસન બેઠા રેવતી."—એ દેશી.)

સાર સંવર કીયા આદરો, દાદરો એ શીવ વાટ રે;
હાટ કપાટ સમ જાણીએ, આશ્રવ રજ દેવે દાટ રે. સાર૦ ૧
ત્યાગ કરી આશ્રવ નાળાને, રોકીયે મન વચ કાય રે;
કર્મ જાળ સો કીયે તપ કરી, રોકીયે શ્રી જીનરાય રે. સાર૦ ૨
અષ્ટ પ્રવચન સત આદરો, જીતો પરીસહા બાવીશ રે;
ધર્મ દસ વિધ સાધુ તણો, ભાવના બારે જગીશરે. સાર૦ ૩
પંચ ચારિત્ર સમાચરો, ભેદ સત્તાવન એહ રે;
અનુભવ જ્ઞાન દિશા કરી, જાણ સંવર સુખ ગેહ રે. સાર૦ ૪
સંવર અંબર ઓઢીયે, મોડીયે ભવદુઃખ તાપ રે;
વિષય રૂપ શીત સો લાગે નહિ, ચોટે નહિ આશ્રવ આપ રે. સાર૦ ૫
જીવ તલાવ જલ કર્મ તે, આશ્રવ નાળાં કરો બંધ રે;
બંધ હોવો મત મોહમેં, એ જીન આગમ સંધ રે. સાર૦ ૬
વશ કરો ચાર કષાયને, છોડ દો પંચ પ્રમાદ રે;
આદરો શુદ્ધ સમકીત કીયા, મેટજો ભર્મ અનાદ રે. સાર૦ ૭
શ્રી જીન આજ્ઞા આરાધીયે, પાળીયે સંજમ ભાર રે;
જનમ મરણ વિપત્તા ટળે, ઉતરો ભવજળ પાર રે. સાર૦ ૮

નિર અતિચારે પાળે જ્ઞાનાચાર રે, કાંઈ પાળે૦
ઉપીયોગે જ્ઞાન આરાધતાં રે; માણુ૦
જ્ઞાન થકી કાંઈ આવ્યા છે વિજ્ઞાન રે, કાંઇ આવ્યા૦
વિજ્ઞાને શીવ પંથ સાધતા રે. માણુ૦ ૬

પુન્ય પસાયે મળિયા ગુરૂ ગુણવંત રે; કાંઇ મળીયા૦
સેવાથી સમકિત પામીયા રે; માણુ૦
ઉઘડી છે કાંઇ અંતર કેરી આંખ રે, કાંઇ અંતર૦
દરશનથી દુખડાં વામીયા રે. માણુ૦ ૭

દ્રઢ ધરમમાં નિશ્ચળ છે પરિણામ રે, કાંઇ નિશ્ચળ૦
સુરના ચળાવ્યા નવી ચળે રે; માણુ૦
હાડ મિજાયે લાગ્યો ધર્મનો રંગ રે; કાંઇ લાગ્યો૦
મિથ્યાશું મન નવિ મળે રે. માણુ૦ ૮

ત્રણુસે ચોશઠ પાખંડનો પરિહાર રે, કાંઇ પાખંડ૦
નીનવનો સંગ નવિ કરે રે; માણુ૦
દેવ અરીહંત ગુરૂ ગમે સુસાધ રે, કાંઇ ગુરૂ૦
અહીંસા ધર્મને આચરે રે. માણુ૦ ૯

સમકિત ધારી સમતા રસના કુંડ રે, કાંઇ સમતા૦
શંકા કંખા દુરે ટળી રે; માણુ૦
વિતિગીચ્છા વર્જ્યાં વૈર વિરોધ રે, કાંઇ વર્જ્યાં૦
અંતરથી ગર્વ ગયા ગળી રે. માણુ૦ ૧૦

પાખંડીની પ્રશંસા પરસંગ રે, કાંઇ પ્રશંસા૦
કુસંગ થકી દુરે રહે રે; માણુ૦
જળ પંકજ પરે આતમ નવી લેપાય રે, કાંઇ આતમ૦
ઉવર ગુણે કરી ગહગહે રે. માણુ૦ ૧૧

ત્રણુ મનોરથ મનમાં ધારે નિત્ય રે, કાંઇ મનમાં૦
ઉદાસ રહે સંસારથી રે; માણુ૦
ઓટોજી કહે શ્રાવક ગુણ અનેક રે, કાંઇ શ્રાવક૦
મેં ગાયા ગુરણુ પ્યારથી રે. માણુ૦ ૧૨

જેહની બોઈને બેલી જી, રોષ લેટશી ઠેલીજી,
ખરી કરેલી જી, રાખીને બોલે ખરૂં જી, ૨
ચાપળુ ખોટી નવી કરે, આળ અલીક ન ઉચ્ચરે,
મદગુણ ધરે જી, કુડી શાખ નવી ભરેજી,
પ્રાણીની કોઇ હાની જી, ન વદે એહવી વાણીજી,
ગુણ ખાણીજી, પરનિંદાને પરહરેજી. ૩
સત્ય વાયક શુદ્ધ બોલે જી, બેહીને નવી ડોલેજી,
નવી ખોલે જી, મર્મ વચન મુખથી થકી જી;
વર્જ્યાં વેર વીરોધજી, સાંભળી સદ્ગુરૂ બોધજી;
કરી ક્રોધજી, બટબટ નવી જાય બકીજી. ૪
ન કરે વ્યર્થ વીવાદજી, પાપની નાપે વાદજી;
લહે સ્વાદજી, સત્ય સુધારસ પાનનાજી. ૫
ગીરવા ન દીએ ગાળજી, ન કરે જુઠ જંજાળજી,
પટે કાળજી, વાણી એહવી નવી વદેજી;
રહરી પરાઇ વાતજી, ન કરે જગત્ પ્રખ્યાતજી,
ગુણ પાતજી, ઘાત ધરે નહિ નીજ હૃદેજી. ૬
નીજ નારીના દોષજી, ન કહે કરી આક્રોશજી,
તજી રોશજી, ચિત્ત રાખે સંતોષનેજી,
દેઇ કુપથ ઉપદેશજી, ન કરાવે તે કલેશજી,
હમેશજી પરીહરે, માયા મોસનેજી.
ધરી શ્રાવકને ભેખજી, ન લખે કુડા લેખજી,
અદેખજી ન કરે, નીજ નયણો થકીજી;
પભણે પ્યારી વાણીજી, સુખ પામે સહુ પ્રાણીજી,
અજાણીજી, વાત નવી થાપે નકીજી. ૮.
કુડ કથનને પરીહરે, સુસ સર્વથા નવી કરે,
ચિત્ત ધરેજી, શરણું શ્રી વીતરાગનુંજી;
સત્ય તણો સુપ્રભાવજી, જળમાં ન બુડે નાવજી;
ધન ઘાવજી, વીષ ન વેદે નાગનુંજી. ૯.

જો કયા કીયા જોગી તુમને, નાગ નાગણી જલા દીયા;
દીયા સાર નોકાર નાગકું, ધરણીધર પદવી દીયા. તીન લોકમેં૦૬
બરે ઉમેદસે આપે સાહીબ, સંવછરીકા દાન દીયા,
માત પીતાકી આજ્ઞા લેકર, મહારાજને જોગ લીયા;
રાજ છોડ કર ચલે જંગલમેં, જુગતસે કાઉસગ્ગ કીયા,
બડે ધીર ગંભીર સાહીબને,તીન લોકમેં નામ કીયા૦તીન લોકમેં૦૭
ઉપ્રકાળકી બડી ધુપમેં, નીરંજન નીરાકાર ખડા,
કમઠાસુરને કીયા કડાકા, બાદળ વાદળ ચડા;
સોઇ દીનમેં કમઠાસુરને, પીછલા દાવા જગાયા,
મેઘમાળીકી સૈન્યા લેકર, જલદી જલદી બુલવાયા. તીન લોકમેં૦૮
બડા કીયા ઘનઘોર જોરસે, પવન ચલાયા મતવાલા,
કેડ કડ કડ હુવા કડાકા, ચમકે વીજકા અજવાલા;
મુશલધાર મેઘ વરસતે, ગગન ગરજતા ઘોતાલા,
સાત દીવસકા બડીજડીમેં, ધોર ખડા હે મતવાલા૦તીન લોકમેં૦૯
ચમક ચમક વીજળી ચમકતી, કડડ કડડ કડડાટ બડા,
નાક બરાબર આયા પાણી, નાથ નીરંજન ધીર ખડા;
સંકટસે સીંહાસન ડોલ્યાં. હુવા ધંટકા અવાજ,
અવધીજ્ઞાનસે ઇંદ્ર દેખે, ધાવો ધાવો ધરણી રાજ. તીન લોકમેં૧૦
ધરણીધર જલદીસે આયા, પદ્માવતીકું સંગ લીયા,
પદ્માવતીને લીયે શીરપર, શેષનાગને છત્ર કીયા;
કોડ ઉપાય કીયે કમઠને. કાણુભી ઇલાજ નહિ ચલતાં,
રખનેવાલા સાહીબ ઉનકા, છલનેવાલા કયા કરતાં. તીન લોકમેં૧૧
જીતે શ્રી જીનરાજ સાહીબજી, કમઠ હારકે દુર ખડા,
હાથ જોડ કર અરજી કરતાં, પાર્શ્વનાથજી તુમ બડા;
કેવલ લઇ પ્રભુ શીવપુર પહોંચ્યા, પાર્શ્વનાથજી મતવાલા,
લગી જોતમેં જોત જુગતમેં, તપે તેજકા ઉજવાલા. તીન લોકમેં૦૧૨

પૂજ્ય શ્રી દોલતરામજી, બહુ ગુણ ભંડારો;
રીખ.લાલચંદજી કરે વિનતિ, દાસ ચરણારો. ચંદા૦ ૧૩

अथ श्री मरूदेवा मातानी सज्झाय.

એક દીન મરૂદેવી માતા, પૂછેછે ઋષભજીનંદની વાતો રે બહુ નેહ ધરી.
મારો રીખવ ગયો કોઇ દેશે, કે દા'ડે મુજને મળશે રે. બહુ૦ ૧
આંખે આંસુડા બહુ વરસે, મારો રીખવ જોવા મન તલસે રે; બહુ૦
મ્હારા રીખવે મુજને વીસારી, માનો મોહ ગયો નીવારી રે. બહુ૦ ૨
વનીતા નગરીની પાસે, સ્વામી સમોસર્યા ઉલ્લાસે રે; બહુ૦
સમોસરણદેવે રચીયો, સીંઘાસન રત્ને જડીયો રે. બહુ૦ ૩
બેઠી છત્ર બીરાજે શીવ, ચામર વીંજ ચોવીશ રે; બહુ૦
વાજીંત્ર વાગે સાડીબાર કોડ, સુર આવે હોડહોડ રે. બહુ૦ ૪
ભામંડળ ઝળકે છે અંબોડે, જાણે સુરજ ઉગ્યા કોડ રે. બહુ૦
દેવ દુંદુભી આકાશે વાજે, જાણે ગગન મંડળ ગાજે રે, બહુ૦ ૫
ત્યાં તો સુરનર સૌ સેવા સારે, ભવી જીવને પાર ઉતારે રે. બહુ૦
ભરતેશ્વર કહે સુણો આઇ, પુત્ર દેખાડું તો શું દીયો વધાઇ.બહુ૦ ૬
ભરતેશ્વર વાંદવા ચાલે, આઇ ગજ ખંદે ત્યાં માલે રે. બહુ૦
ભરતેશ્વરને કહે આઇ, પુત્ર આવાની કીહાં વજાઇ રે. બહુ૦ ૭
સમોસરણ સ્વામીજી કેરા. માતા દેવ વાજીંત્ર ભલેરા રે; બહુ૦
મેં જાણ્યુ જે વચ્છબહુ દુખીયો, એતો દીસેછે સહુથી સુખીયોરે. બહુ૦ ૮
પુત્ર એવડ સુખમાં માલે, તો તે મુજને શીદ સંભારે રે; બહુ૦
મેં જાણ્યુ વચ્છ સહુથી દોહીલો, પણ દીસે છે સહુથી સોહીલો રે,બહુ૦ ૯
પુત્ર વાંધા ઉગમતે સૂરે, માતાના પાપ પડળ ગયા દૂરે રે; બહુ૦
પૂત્ર વાંદીને કેવળ પામ્યા, એમ રૂપવિજયે ગુણ ગાયારે. બહુ૦ ૧૦

अथ श्री निर्जरा भावनी सज्झाय.

(" સુરીજન સાંભળજો સહુ કોય "—એ દેશી.)
શ્રી જીન મારગ ઓળખો, હાંઇ નિર્જરા ભાવ વિચાર,

સુકે સર જળ તાપથી, કાંઇ તીમ છીજે કર્મકો વાર;
ચતુરનર અનુભવ દ્રષ્ટી નીહાળ. એ ટેક૦ ૧
દેહી ભાજન જીવ ઘૃત છે, કાંઇ કર્મ તે છાશ સમાન;
તપ હુતાશન ભીન્ન કરે, કાંઇ હેમ કીટ ઇમ જાણ. ચતુર૦ ૨
તે તપ બારે પ્રકારનું, કાંઇ અણસણ ઉણોદરી નામ;
ભીખ્યાચરી રસ ત્યાગણો, કાંઇ જાણી નિર્જરા ઠામ૦ ચતુર૦ ૩
કાંઇ કીલે સસંલ્લીનતા, કાંઇ બાજ તપ ખટ પ્રકાર;
પ્રથમ પ્રાયચ્છીત તપ કહ્યો, કાંઇ વિનય વૈયાવચ્ચ ધાર. ચતુર૦ ૪
સજ્ઝાય ધ્યાન કાઉસગ્ગ ભલો, કાંઇ એ અભ્યંતર સુ બિચાર;
ઇહિ લોક પરલોક કિર્તિ બીના, કાંઇ સો નિર્જરા તપ સાર.ચતુર૦
કર્મ પહાડ ભેદન ભણી, કાંઇ કરણીયા વજ્ર સમાન;
પુદ્ગલ મમતા ત્યાગીએ, કાંઇ શુદ્ધ ભાવ સુખદાન. ચતુર૦ ૬
ક્ષણુ અગ્નિ ક્ષણુ નીરમે, કાંઇ લુહાર સાણસી જેમ;
પુન્ય પાપ ફળ ભોગવે, કાંઇ દીનુઇ બંધન તેમ. ચતુર૦ ૭
જીહાં લગે ન મોક્ષ સર્વથા, કાંઇ તીહાં લગે નિર્જરા જાણુ;
સર્વથા નિર્જરા હોય તદા, કાંઇ લહીયે પદ નિર્વાણ. ચતુર૦ ૮
ઇમ જાણી શમ દમ ભાવશું, કાંઇ કરી અર્જુન અણગાર;
તીલોકરીખજી કહે છ માસમેં,કાંઇ પાયા ભવજલ પાર.ચતુર૦૯

अथ श्री नेमराजुलनी सज्झाय.

("રાયજી હમને હીંદુ આણુ કે રાય ગરાશીયા રે લોલ."એ દેશી.
કહે કર જોડી રાજુલ નાર કે, શુણુજો શામળા રે લોલ;
તમે છો જાદવ કુળના ચંદ કે, નિરૂપમ નિરમળા રે લોલ. ૧
પાળો પુરવ ભવની પ્રીત કે, મેલો આમળો રે લોલ;.
દેખી પંજરમાં પશું મંદ કે, કીધા મોકળા રે લાલ. ૨
વળીયા તોરણથી તતખેવ કે, થયા મન આકુળા રે લોલ;
એક ન ઘડે તુમને વાત કે, નેમજી નાહલા રે લોલ. ૩

મેં કાં અવગુણ દીઠો નાથ કે, ચાકર પાવશા રે લોલ;
આવ્યો આપણા ઘરમાંહે કે, ભોજ્યા ચાકરા રે લોલ. ૪
એનો સાંગામાંથી માંહે કે, પીઉં પાવશા રે લોલ;
દીઠે ભોજનની બહુ ભાંતિ કે, ગીત અતિ ભલા રે લોલ. ૫
નેમજી દીધાં વરસી દાન કે, ખરી મન ખાંતશું રે લોલ;
ચઢીયા ચીટુવા ગઢ ગીરનાર કે, રૂપી દીનશું રે લોલ. ૬
દીધો સંજમનો ઉપચાર કે, પુરણ પ્રીતશું રે લોલ;
સાથે સહસ સાધુ પરીવાર કે, સમતા ચિત્ત ધરી રે લોલ. ૭
એહવો સુંણી રાજુલ નાર કે, પુરણ પ્રીતશું રે લોલ;
ચાલી ચોરાંથી પીઉની પાસ કે, ગજગતિ ગામની રે લોલ. ૮
લીધા પંચ મહાવ્રત ભાર કે, બહુ પરે સ્વામની રે લોલ;
દીધો શિવપુરનો સંઘાત કે સાથ સ્વામની રે લોલ. ૯
નેમજી રાખ્યો અવિહડ નેહ કે, રાજુલ નારશું રે લોલ;
આપ્યો શીલ સુરંગો ઘાટ કે, મત આચારશું રે લોલ. ૧૦
પોહોંચ્યા મોક્ષ પુરી મોઝાર કે, બહુ પરીવારશું રે લોલ;
ધન્ય ધન્ય બાવીશમો જીનરાય કે, શીલ શીણગારશું રે લોલ.૧૧
પ્રભુજી પોતાનો કરી દાસ કે, પાર ઉતારજે રે લોલ;
દેજો દોલત દીન દયાળ કે. દુરીજન વારજો રે લોલ. ૧૨
ત્હારા સેવકની અરદાસ કે. ચિત્તમાં ધારજો રે લોલ;
આજે મેઘમુનિ માય બાપ કે. મુજને તારજો રે લોલ. ૧૩

અથ શ્રી શનિશ્ચરનો છંદ.

(ચોપાઈ.)

સરસ્વતી સંપત્ત દ્યો મુજ સદા, અહીય વિઘન નવિ આવે કદા;
નગરી ઉજેણી વિક્રમ રાય, સભા પુરીને બેઠો ઠાંય. ૧
જોતીક પાસ સભામાંહે જાણ, નવે ગ્રહનાં કરે વખાણ;
એક કહે શનિશ્ચર છે ક્રુર, દેખાડે અતિ પ્રાણી રૂર. ૨
નિજ દ્રષ્ટે શની પોતે પાગળો, પીતા સારથી તમે સાંભળો;
રાજા વિક્રમ બોલ્યો ઇશું, એણે રાંક બાપડે થાશે કીશું. ૩

ત ને સુરૂપ લાવે શા પાસ, તવ ઉતરો શનિશ્ચર તાસ;
પદમન રૂપ દેખી અતિ ઘણું, વચન કહે તે વરવા તણું. ૧૮
વેકમ કહે કર માહરે નથી, નથી પરણાયે તેહથી;
લાજે વર સંઠીયે દીધો, એ વર માગીને મે લીધો. ૧૯
ઠાનો પરણ્યો વીક્રમરાય, કે તે કાલે જાણે માય;
પ્રગટ પરણાવે તવ પુત્રીકા, શ્રી પતીને દઇ પરણ્યો તિહાં થકા. ૨૦
નરપતીના તિહાં પ્રણમી પાય, શ્રીપતી નિજ ઘર લેઈ જાય;
અશન પાન કરી શજા સુવે, ઘોર સહીત રૂપ વિચિત્ર જુવે. ૨૧
વિત્યાં વરસ તિહાં સાડા સાત, અવલોકે શનિશ્ચર પતી વાત;
શની હંસ મધે સંક્રમી, હાર ગોટલે મુકયો વમી. ૨૨
અઢી સંવછર મસ્તકે રહે, અઢી નાભે જોતીષ કહે;
અઢી સંવછર ચરણે વાસ. હુવો શનિશ્ચર તીજો તાસ. ૨૩
જનમ ઘડી દ્વીતીય ચોથો આઠમો, દ્વાદશમો શનિશ્ચર વરજ્યો;
એ કથા સાંભળશે જેહ, સર્વ રાશી ફળ પામશે તેહ.* ૨૪
તતક્ષણ શનિશ્ચર પ્રગટયો ત્યાય, વર માગો તમો વિક્રમરાય;
જો તું મુજને તુઠયો અહીં, જેહ કથા કહેશે તારી સહી. ૨૫

* આ ચોપાઇની મતલબ એ છે કે, માણસને પોતાની જે જન્મરાશી હોય તે રાશીથી ગણવું. જે શની રાશી ભોગવતા હોય ત્યાં સુધી ગણવું. તે ગણતા પેહેલો, બીજો, ચોથો, આઠમો, અને બારમો, એટલા આંક આવે તો પોતાને પનોતી છે એમ સમજવું. તેના ચોથે અને આઠમો પોતાની રાશીથી શની હોય, તો અઢી વરસની પનોતી સમજવી. અને પોતાની રાશીથી બારમો શની હોય તો સાડા સાત વરસની પનોતી સમજવી. પછી અઢી વરસ મસ્તકે રહે, અને અઢી વરસ છાતીએ રહે, અને અઢી વરસ પગે રહે, એ સાડા સાત વરસની પનોતી સમજવી. ધારો કે હાલ શનિ મેષ રાશીનો છે તો વરખ રાશીને બારમો થયો, એટલે ખ૦ વ૦ ઉ૦ આ નામવાળાને સાડાસાત વરસની પનોતી ચાલે છે. તો એ પનોતીવાળા માણસે આ ચોપાઇ હમેશાં સવારના એક વખત ભણવાથી શનિશ્ચર તેના ઉપર મેહેર નજર રાખે છે.

अथ श्री महावीर जीन स्तवन.

નહિ માંનું રે અવરની આંણ, નારે પ્રભુ નહિ માંનું;
મ્હારે ત્હારે વચન પ્રમાણ, અવરને નહિ માંનું. નારે૰ ૧
હરિહરાદિક દેવ અનેરા, દીઠા મેં જગમાંહે રે;
કામિની ભમર કુટિલ સહુ સોગી, તે તો મુજને ન સુહાય. નારે૰ ૨
કોઇક રાગી કોઇક દ્વેષી, કોઇક લોભી દેવ રે;
કોઇક મદ માયાના ભરીયા, શી કરવી તસ સેવ. નારે૰ ૩
મુદ્રા પણ દીસે નહિ જેહમાં, તારી પ્રભુ તિલમાત્ર રે;
તે દેખીને દીલ નવી રીઝે, શી કરવી તસ વાત. નારે૰ ૪
તું ગતિ તું મતિ તું મુજ સ્વામિ, જીવ જીવણ આધાર રે;
રાત દિવસ સુપનાંતર તુંહિ, તુંહિ તુંહિ મારે નિરધાર. નારે૰ ૫
ચોવીસમો જીન ત્રિભુવન સ્વામિ, રાજા સિદ્ધારથના નંદ રે;
ત્રિસલાજીના ન્હાનડીયા તુમ, દીઠ હે અતિહિ આનંદ. નારે૰ ૬
અવગુણ સરવ ઉવેખીને મુને, સેવક કરીને નિહાળ રે;
જગ બંધુએ વિનતિ માની, મ્હારા દુઃખને દુરે ટાળ. નારે૰ ૭
સુમતિવિજય કવિરાયનો, કહે રામવિજય કરજોડ રે;
ઉપગારી અરિહંતજી, મારા ભવ ભવ બંધન છોડ. નારે૰ ૮

अथ श्री अजीत जीन स्तवन.

ચોથો આરો જીનવર વારો, અજીતનાથ અધિકારી,
એકસો સીત્તેર જીનવર વિચરે, નવકોડિ કેવલ ધારી;
આરો મદુઘી આરો રાજ, અજીતનાથનો વારો. એ આંકણી. ૧
નવ સહસ્ર કોડી મુનિવર મોટા, અઢી દ્વીપે ઉપગારી;
સાધુ સાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકા, ઊંતકૃષ્ટા નરનારી. આરો૰ ૨
સોગઠું રમતા રાણી જીત્યાં, ગરભાતણો ગુણ લીધો;
પુત્ર જન્મ જાણીને રાજાયે, અજીત નામ તસ દીધો. આરો૰ ૩

અજીત કામ મોહ અજીતે જીત્યાં, જ્ઞાન કેવળ તવ પાયો;
ચોસઠ ઇંદ્ર મળી મહોત્સવ કીધો, જીનવરના ગુણ ગાયા. આરો૦
પુરવ લાખ બહોંતેર આયુ, પામી પહોંચ્યા મુગતે;
અંગ ઉલ્લાસે ગાય તેજસિંઘજી, ભાખે જીનવરના ગુણ જુગતે. આરો૦

अथ श्री राजेमती नेमनुं स्तवन.

("રાયજી અમે તો હિંદુ આપણ કે, રાય ગરાશીયા રે લોલ"—એ દેશી.)

નેમજી તોરણથી રથ વાળી કે, પ્રભુ પાછા વળ્યા રે લોલ;
ધનસ નેમજી રે લોલ. એ ટેક.
નેમજી નવભવ રાજુલ નાર કે, જગ નયણે ભર્યાં રે લોલ. ધ૦
નેમજી એમ કેમ તોડો પ્રેમ કે, કઠિણ હઇડું કરી રે લોલ; ધ૦
નેમજી પૂરવ ભવની પ્રિત કે, તે કેમ વિસરી રે લોલ. ધ૦
નેમજી આઠે નજરે દન કે, મુગુણની ચિતડી રે લોલ; ધ૦
નેમજી દિન દિન ચડતે હેત કે, ઉત્તમની રીતડી રે લોલ. ધ૦
નેમજી વાદળીયાની છાયે કે, ઘડી થીર નવી રહે રે લોલ; ધ૦
નેમજી તેમ નિર્ગુણ નિસનેહ કે, નેહ નહિ રહે રે લોલ. ધ૦
નેમજી હું તો ગુણ ગુણ હીન કે, વેરાગી તું સહી રે લોલ; ધ૦
નેમજી જહિ જહિ મરે પતંગ કે, દીવાને મન નહિ રે લોલ. ધ૦
નેમજી નિરધન અવગાન કે, તુને કાંઇ નવિ અડે રે લોલ; ધ૦
નેમજી એક એકાંગી પ્રિત કે, કેમ પુરી પડે રે લોલ. ધ૦
નેમજી વિરહ અગ્નિની ઝાળ કે, દેહ પર બળે રે લોલ; ધ૦
નેમજી [illegible] ની વાત કે, કહીએ કેહને આગળે રે લોલ. ધ૦
નેમજી [illegible] કે, [illegible] રે લોલ; ધ૦
નેમજી [illegible] કે, તે કેમ વિસરે રે લોલ. ધ૦
નેમજી [illegible] કે, [illegible] કેમ વિસરે રે લોલ; ધ૦
નેમજી [illegible] કે, [illegible] રે લોલ. ધ૦
નેમજી [illegible] કે, [illegible] રે લોલ; ધ૦
નેમજી [illegible] કે, [illegible] રે લોલ. ધ૦ ૧૬

अथ श्री संभवनाथजीनुं स्तवन.

(ચાલ.)

પ્રભુ પ્રણમું રે, સંભવનાથ સોહામણા;
વાણી સુણતાં રે, સંદેહ ભાંજે ભવતણા;
કરજોડી રે, ભાવ ધરી શિર નામીયે,
ગુણ ગાતાં રે, મુક્તિ તણાં સુખ પામીયે.

(ઉથલો.)

પામિયે સહિ મુક્તિનાં સુખ, ભાવથી જો ધ્યાઇયે,
ગુણવંત જિરવા દેવ ત્રીજા, શ્રી સંભવનાથ આરાધિયે;
નયરી સાવથ્થી તણો નરેશર, રાય જીતારી જાણીયે;
રાણી તે સૈન્યા તણો નંદન, શ્રી સંભવનાથ વખાણીયે. ૧

(ચાલ.)

ચઉદ સુપનશું રે, સ્વામિજી આવીને ઉપના;
તવ દેશમાં રે, દાનના સંભવ નીપના;
તેણે ગુણે કરી રે, સંભવ નામજ થાપીયુ;
પુત્ર જન્મે રે, દાન રાયે બહુ આપીયુ.

(ઉથલો.)

આપીયું બહુ દાન રાયે, પુત્ર જન્મ જ્યારે હુવો;
તવ દેવ દેવી ઈંદ્ર આવી, જન્મ મહોત્સવ સુર કીયો;
અનુક્રમે યૌવન વય જાણી, પાણીગ્રહણ કરાવીયો;
સંસારનાં સુખ ભોગવી, પછી સંજમશું મન આણીયો. ૨

(ચાલ.)

એક કોડને રે, આઠ લાખ દિન દિન પ્રત્યે,
સંવત્સરી રે, દાન દીધાં એવા જીનવરે;
તેવ દેવતા રે, ચોસઠ ઇંદ્ર મહોત્સવ કરે,
નર સહસ્રશું રે, સ્વામિજી સંયમ ઉચરે.

(ઉથલો.)

ઉચ્ચરે સહી સ્વામિ સંભવ, સુર શ્રમનિ સંચરે;
મુનિવર તિહાં સહે પરિસહાક, મેરૂની પરે નવિ ચળે;

તાહારો માન પુત્ર મને ખારો છે, તે તો દુર્ગતિ પુરનો દ્વારો છે;
એ તો ભવ અટવીનો આરો છે. અહો દુર્મ૦ ૬
કહે દુર્મતિ દોષ નહિ મ્હારો, મેં તેડયો નહિ સ્વામિ ત્હારો;
એ ઉપાધિ તણો અહિ ઉપગારો,
હો સુમતિજી, મુજને એવડો દોષ દીયો શા માટે. ૭
નીર વહે નીચે ઢાળે, ઉચું ન વહે કોઈ કાળે;
એ તો કલજ કરી કોઈક વાળે. હો સુમતિ૦ ૮
મેલા ખેલા જિહાં હોવે, અણતેડયો જગ સહુ જોવે;
એ તો ખાંતે નિશિ સઘળી ખોવે. હો સુમતિ૦ ૯
જિહાં દેવગુરૂ દર્શન કરવા, કથા સુણી પાતક હણવા;
તિહાં મોહ આવે છે મન હરવા. હો સુમતિ૦ ૧૦
સંગે કથા સુણવા જાવે, આળસ ઊંઘ તિહાં આવે;
ભગવાન વચન નહિ મન ભાવે. હો સુમતિ૦ ૧૧
હવે કંત તમારો સમજાવો, પ્રેમ વાયકથી પરચાવો;
તિહાં દુર્મતિનો નહિ કાંઈ દાવો. હો સુમતિ૦ ૧૨
સમતા ઘરમાં જે ઠરશે, શુદ્ધ સમકિત તેહિ જ ધરશે;
ભવસાગર પણ તેહિજ તરશે. હો સુમતિ૦ ૧૩
જે ઉપાધિ તણું ઘરથી ટળશે, સમાધિ તણું ઘરમાં ભળશે;
તે તો માહાનંદ પદમાં જઈ મળશે. હો સુમતિ૦ ૧૪

अथ श्री शिखामणनी सज्झाय.

("ધારણી મનાવે રે મેઘકુમારને રે."—એ દેશી.)

કાંઇ નવિ ચેતો રે ચિત્તમાં જીવડા રે, આયુ ગળે દિન રાત;
વાત વિસારી રે ગર્ભવાસની રે, કુણ કુણ ત્હારી જાત. કાંઈ૦ ૧
દોહિલો દીસે રે માનવ ભવ તણો રે, શ્રાવક કુળ અવતાર;
અતિ પુરી રે ગિરવા ગુરૂ તણી રે, તુજ ન મળે વારંવાર. કાંઈ૦ ૨

તું મત જાણુ રે એ ધન માહરૂંરે, કુણુ માતા કુણુ તાત;
આપ-સ્વાર્થે સહુ કોઈ મળ્યું રે, મ કર પરાઈ તું વાત. કાંઈ૦ ૩
પુણ્ય વિહુણા રે દુઃખ પામે ઘણા રે, દોષ દીએ કીરતાર;
આપ કમાઈ પુરવ ભવ તણી રે, ન મિટે તેહ લગાર. કાંઈ૦ ૪
કઠિણુ કરમને અહનશ જે કરે રે, તેહનાં ફળ જે વિપાક;
હું નવિ જાણું રે કુણુ ગતિ તાહરી રે, તે જાણે વીતરાગ. કાંઈ૦ ૫
તેં દુઃખ સહ્યાં રે બહુ રમણીતણાં રે, અનંત અનંતીવાર;
લબ્ધિ કહે રે જે જીનને ભજે રે, તે પામે મોક્ષ દ્વાર. કાંઈ૦ ૬

अथ श्री उपदेशी सज्झाय.

("અબ તો મનવા મેરા મેલી દને માન "—એ દેશી.)
અબ તો વિષયનકો રસ ત્યાગ દે ગમાર, માર૦ એ ટેક.
વીચે ઠગોરી ઈંદ્રજાળ બત, એ સમજો નરનાર;
રજ્જુ સર્પ અરૂ જ્યું મૃગ તૃષ્ના, વીણુસત લાગે ન વાર, વાર૦ અબ૦ ૧
આ ભવ અપજશ હોત હોત હે, પરભવ દુઃખ અપાર;
દસ અવસ્થા મદન્મત વારી, સબકુ કરત બીગાર, ગાર૦ અબ૦ ૨
અલી પતંગ કુરંગ મીન ગજ, એક એક નિરધાર;
શબ્દ રૂપ રસ ગંધ સ્પર્સ, એ પંચ વિષય વીકાર, કાર૦ અબ૦ ૩
પંચ વિષયકા તેવીસ તસકર, દેત દુઃખ સંસાર;
પરશોત્તમ કહે દુર કરી કે, કીજે કરણી સાર, સાર૦ અબ૦ ૪

अथ श्री मारूदेवा मातानी सज्झाय.

("રજની કયાં રમી આવ્યા જી. "—એ દેશી.)
નગરી વનીતા ભલી બિરાજે, જગમગ જગમગ સોહે જી,
કંચન માંહે કોટ બિરાજે, સુરીનરનાં મન મોહે જી;
ઈણુ:ક્રોડ પુરવ લગ પામી સાતા, મોરાદેવી માતા જી. એ ટેક૦ ૧

જઠે આદેશ્વર આવી ઉપના, મારૂદેવી પેટે જી;
બમણુ જગમેં હુઈ જ્યાંવી, જાયો રીખવ જીનેશ્વર બેટો જી. ઇણુ૦ ૨
સેજ્યા ઉપર બેઠા સોહે, તે વડા તકીયા ગાદી જી;
હુવા ભરત બાહુબળ સરખા પોતા, ત્યારી જગમેં દીપે દાદી જી. ઇણુ૦ ૩
અઠાણું વળી નાના પોતા, લળીલળી લાગે પાયો જી;
રૂપ અનુપમ અવલ બીરાજે, સુલ કંતા મુખ આગે જી. ઇણુ૦ ૪
બ્રાહ્મી સુંદરી દોનું પુત્રી, રહી અખંડ કુમારી જી;
મોહટી સતીયા મુકતે પહોંચી, જ્યાંરી જગમાં મહીમાં ભારીજી. ઇણુ૦ ૫
પાંસઠ હજાર પેઢી નજરે દીઠી, નામ સઘળાના ધરીયાં જી;
શોગ સંતાપ કદીય ન દીઠો, પુરા પુન્ય તેણે કરીયા જી. ઇણુ૦ ૬
અંગમાં કદી ના હુઇ અશાતાં, તસકો કદીય ન કીધો જી;
જ્યાં લગી જીવ્યા મોરાદેવી, અ .શદ એક નવી લીધો જી. ઇણુ૦ ૭
શ્રી આદેશરજી અઠે પધાર્યા, દીધી ભરતે વધાઇ જી;
હરખ ધરીને હાથી હોદે, પુત્ર વંદણને આઈ જી. ઇણુ૦ ૮
જયે ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી દેવી દેવતા, નરનારીના વંદો જી;
સમોશરણમાં સાહેબ બેઠા, જેમ તારામાં ચંદો જી. ઇણુ૦ ૯
જગ તારણને જોતી જામણ, આયો ઉજ્વલ ધ્યાનો જી;
મોહ કર્મ જીત્યાં મોરાદેવી, પામ્યા કેવળજ્ઞાનો જી. ઇણુ૦ ૧૦
ઈણુ ચોવીશીમાં સઘળા પહેલી. શીવનગરીમાં પેઠીજી;
મોરાદેવી મુકતે પોહોંચ્યા, હાથી હોદે બેઠા જી. ઇણુ૦ ૧૧
શ્રી આદેશર ઉદર ધરીને. મોક્ષ પોહોંચ્યા માતા જી;
ઋષિ રાયચંદજી કહે જે ગુણ ગાશે, તે નર પામે શાતાજી. ઇણુ૦ ૧૨
સંવત અઢાર વર્ષ સાડત્રીસે, મેડતા નગર ચોમાસો જી;
કાર્તિક વદ સાતમે ગુણ ગાયા, સુણતાં પામે લીલ વીલાસોજી. ઇણુ૦ ૧૩

अथ श्री उपदेशी छंद.

(મનહર.)

અતિ અપમાન કરી દયા વિના દીધું દાન,
એવું દાન દીધાથી ન દીધું તેજ સારૂં છે;

આળસ ન કીધી પણ કપટનું કીધું કામ,
એવું કામ કીધાથી ન કીધું તેજ સારૂં છે;
પાણીની તરસ લાગે વીખ તણું પીધું પાન,
એવું પાન પીધાથી ન પીધું તેજ સારૂં છે;
કહે દલપત્ત ઠગવા પ્રભુનું લીધું નામ,
એવું નામ લીધાથી ન લીધું તેજ સારૂં છે. ૧
એક સરણાઇવાળો સાત વર્ષ સુધી શીખી,
રાગ રાગણી વગાડવામાં વખણાણો છે;
એકને જ જાચું એવી ટેક છેક રાખી,
એક શેઠને રીઝાવી મોજ લેવાને મંડાણો છે;
કહે દલપત્ત પછી બાલ્યો તે કંજુસ શેઠ,
ગાયક ન લાયક તું ફોગટ ફુલાણો છે;
શીખું છે તે બોલ્યું તેમાં કરી તેં શી કારીગરી,
સાંભિનું બજાવે તો હું જાણું કે તું શાણો છે. ૨
દેખવા પરાયા દોષ ચક્ષુ જો ચંચળ થાય.
આંચળ તો આપણી જ આંખ આડું ધરીએ;
મિથ્યા મુખ સ્વાદ માટે કરે જો વિવાદ કોઈ,
રાખીએ વદન બંધ વેણ ન ઉચરીએ;
સમજી વીચારી કરી સંદાસ ઉઘાડીએ ન,
જો ઉઘાડીએ તો નાક બંધ કરી ફરીએ;
કહે દલપત્તરામ જો કદાપિ કોઈ દામ,
ખરા મુખ બોલે ત્યારે કાન બંધ કરીએ. ૩
માનવીઓ મધ્ય અભિમાન ધરી શ્વાન કહે,
નગરીના લોક છેક નબળા નરમ છે;
હું તો બધું સર્વને મને ભસી ન શકે કોઇ,
કેવું મોટું મારૂં ચોખું ચડતું કરમ છે;
ત્યારે તેને તેજ ઠામ કહે દલપત્તરામ,
બોટો એવો મોટો તારૂ મનમાં મરમ છે;

ભસવાનો ભાઇ તે તો તારોજ ધરમ ધાર,
સજ્જનને ભસવાની અતિશે શરમ છે. ૪

કીમત ન જાણે તેની કીરતી કરીએ કેમ,
કહો એના પીતાનું અમારે કયાં કરજ છે;
વગર તેડાવ્યા જઇ વદીએ વખાણ વઠાં,
એ થકી તો ઘણું સારૂં અમારૂં ઘર જ છે;
જર તણાં મદથી તે આંખો ખોલી જોતા નથી,
શારદાનો વર શીર અમારે જરજ છે;
જેને કવી જનની ગરજ નથી જણાતી તો,
એવા મગરૂરથી અમારે શી ગરજ છે. ૫

કૂકડને પકડવા ભાગ્યો સરદાર જતાં,
નાડું છુટયું કૂકડનું ત્યાં પેલો પોકારે છે;
કૂક્કટ કહે શું મને બાપ કહે તોજ બાંધું,
નહિ તો ન બાંધુ તેની શરમ તો તારે છે;
મનાવતાં બીજી રીતે માને નહિ તેનું મન,
બાંધ બાપ નાડુ અંતે એમ તે ઉચ્ચારે છે;
દાખે દલપત્તરામ દેખી લ્યો એ દાખલાથી,
નિરલજ જીતે અંતે લાજવંત હારે છે. ૬

ચોરી કરી ચોર પછી બોલે બહુ જુઠા બોલ,
જુગારીને જુઠા સમ ખાવા જીભે જોર છે;
ચોર ચોરી કરમ કરીને પાપે પેટ ભરે,
જુગારી જગતમાં ખરો હરામખોર છે;
ચોર ચીજ ચોરતાં ન લાવે લવલેશ લાજ,
જુગારી જુગારે જોતાં નિર્લજ નઠોર છે;
કહે દલપત્તરામ કેને ભલો ભુંડો કહું,
ચોર જેવો જુગારી જુગારી જેવો ચોર છે. ૭

કાગ કહે રાગ મારો હંસથી રસીક રૂડો,
અંગ તણો રંગ પણ જાણનાર જાણશે;

ભસવાનો ભાઈ તે તો તાશિજ ધરમ ધાર,
સજ્જનને ભસવાની અતિશે શરમ છે. ૪
કીમત ન જાણે તેની કીરતી કરીએ કેમ,
કહો એના પીતાનું અમારે કયાં કરજ છે;
વગર તેડાવ્યા જઈ વદીએ વખાણ વઠાં,
એ થકી તો ઘણું સારૂં અમારૂં ઘર જ છે;
જર તણાં મદથી તે આંખો ખોલી જોતા નથી,
શારદાનો વર શીર અમારે જરજ છે;
જેને કવી જનની ગરજ નથી જણાતી તો,
એવા મગરૂરથી અમારે શી ગરજ છે. ૫
ફક્કડને પકડવા જાણ્યો સરદાર જતાં,
નાડું છુટયું ફક્કડનું ત્યાં પેલો પોકારે છે;
ફક્કડ કહે તું મને બાપ કહે તોજ બાંધું,
નહિ તો ન બાંધુ તેની શરમ તો તારે છે;
મનાવતાં બીજી રીતે માને નહિ તેનું મન,
બાંધ બાપ નાડુ અંતે એમ તે ઉચ્ચારે છે;
હાંખે દલપત્તરામ દેખી લ્યો એ દાખલાથી,
નિરલજ જીતે અંતે લાજવંત હારે છે. ૬
ચોરી કરી ચોર પછી બોલે બહુ જુઠા બોલ,
જુગારીને જુઠા સમ ખાવા જીસે જોર છે;
ચોર ચોરી કરમ કરીને પાપે પેટ ભરે,
જુગારી જગતમાં ખરો હરામખોર છે;
ચોર ચીજ ચોરતાં ન લાવે લવલેશ લાજ,
જુગારી જુગારે જોતાં નિર્લજ નઠોર છે;
કહે દલપત્તરામ કેને ભલો બુરો કહું,
ચોર જેવો જુગારી જુગારી જેવો ચોર છે. ૭
કાગ કહે રાગ મારો હંસથી રસીક રૂડો,
અંગ તણો રંગ પણ જાણનાર જાણશે;

સાંભળી શીયાળ બોલ્યો, દાખે દલપત્તરામ,
અન્યનું તો એક વાંકુ, આપનાં અઢાર છે. ૧૧

કમાઇ કમાઇને કમાણી ધુળધાણી કરે,
એ તે સારો શ્રીમંત ક્યારે થશે સંસારમાં;
ભણીભણી ભુલી જાય ભણેલું સંભારે નહિ,
કહે દલપત્ત થશે કુશળ કે વારમાં;
આંધળી દળેને આટો ચાર શ્વાન ચાટી જાય,
એ તે આટો ક્યારે એને આવશે આહારમાં;
સાત ડગ સામા ભરી પાંચ ડગ પાછો ફરે,
કહો એ તે સંઘ ક્યારે પહોંચે કેદારમાં. ૧૨

સુભ કર્યું ન દેત દાન, દાન થે નવે નીધાન,
કબહું ન હોત હાન, માન સાચ મનમેં;
અધિક આદરમાન, હો ગયે તેરે બખાન,
બધિર કર્યું પુટે કાન, તાન નહિ તનમેં;
દોલત અથીર જાન, દયા દુખીકી આન,
હોયગો અંતે હેરાન, લોલકે લંછનમેં;
પરેગો નરગ ખાન, હૈયા ફુટો હેવાન,
ખોડીદાસ વિના દાન, ધુડ તેરે ધાનમેં. ૧૩

ઘરમાં ઘરણી સંગ, સંગરામે શૂરવીર,
લુંટનાર લોકને તો, આપવા ઉદાર છે;
જોરાવર જન પાસ, ખરા ક્ષમાવાન રહે,
પેટને અનાજ દાન, દેવાને દાતાર છે;
ભવનમાં ભંડારેલું, ધન કાઢે ભોગવવા,
તે તો પાછું સોંપવાને, શાણા શાહુકાર છે,
સુણો રૂડા રાજહંસ, દાખે દલપત્તરામ,
ચિત્ત પાસે સત્ય બોલે, એવા તો અપાર છે. ૧૪

વાણીએ વેપાર થાય, વાણીએ ઉગાર થાય,
રાજ કારભાર સાર, વાણીએ પ્રમાણીએ;

કહે દલપત કોઇ કવિતા ન કરે કરી,
કવિતાની કીમત ને શી પેરે પ્રમાણશે. ૧૮
કોઇ સુણી રોય તોય, તેમાં હે ઉનાડ્ગોને,
એ તે આંટીમાં ઉંડા, ઉતારવા કે તારવા;
વૈદ અનુભવ વિનાનો, વૈદ બની વઇદું કરે,
એ તે એનું શરીર, ઠમારવા કે મારવા;
કામમય કથા કહી, કહે જીતો કામ ક્રોધ,
એ તો અગ્નિ ભરેલો, ઉભારવા કે ભારવા;
શાખે દલપત શાસ્ત્ર, વિના જે સંગ્રામ સજે,
એ તે શત્રુ સૈન્યને, સંહારવા કે હારવા. ૧૯
અનુમતી ગુરૂજીકી, શિષ્યકુ લાગત નીકી,
કીરતી અધીક શુભ, વનીતકી હોય હે;
આશીરવી ગુરૂજી આપે, શિષ્ય સન્મુખ થાપે,
આપે ગુરૂ સેને પાય, ધર્મકો ઉદ્યોત હે;
અધીન ગુરૂકી રીત, જતન કરત નિત્ય,
આઠો પાયો સમકીત, બુદ્ધી ઋદ્ધિ ઓત હે;
ગુરૂજીકે આધિન રહે, આજ્ઞા અખંડીત વહે,
ઋષિ ખોડીદાસ કહે, ઉંચ કુળ ગોત હે. ૨૦

अथ श्री उपदेशी कुंडलीया.

મહોબત કીજે મર્દશું, કબહુ આવત કામ,
શિર સાટે શિર દેત હે, દુખિયનકો બિશ્રામ;
દુખિયનકો બિશ્રામ, દુખ અપને તન લીલે,
મટે ન જબ લગ માંહિ, તહાં અપનો કર દીલે;
કહે શું કવીયાં કાન, સત્યસે સાચી સોબત,
કબહું આવત કામ, મર્દસે સાચી મહોબત. ૧

મિશરી ઘેરે જાુડકી, એસે હોય હજાર,
ઝેર પિલાવે સાચકા, સો વિરલા સંસાર;
સો વિરલા સંસાર, પટંતર ઉનકા એસા,
મિશરી ઝેર સમાન, ઝેર હે મિશરી જૈસા;
કથે શું કવિયાં કાન, ભુલ મત જોયો ભોરે,
જીનકે શિર પેંજાર, જાુડકી મિશરી ઘેરે. ૨

ખરકો તુરંગ ન નિપજે, સજે અતિશે સાજ,
ઘુવડ હોય ન પદ્મણી, કગવા બને ન બાજ;
કગવા બને ન બાજ, કાચ કંચન નવ હોવે,
મર્કટ ગલેમેં હાર, જઇ જંગલમેં ખોવે;
કથે શું કવિયાં કાન, સ્વભાવ ન પલટે નરકો,
સજે અતિશે સાજ, તુરગ ન નિપજે ખરકો. ૩

ભોંદુ બાદુ માસકા, વડકું કહે જરૂર,
મોત ન દીન આવે નહિ, જગા કરો તુમ દૂર;
જગા કરો તુમ દૂર, વડે જમ અરજી કીની,
અરધાજનુ એક માસ, આશ વસંતકુ દીની;
કથે શું કવિયાં કાન, મુલ કછુ નહિ હે ઉધ,
આવ્યા અનન મનન, તુમ દુઃખ ચુકયા ભોંદુ. ૪

વચન સુનેરી નાહરી, ચિડક નદી સુનાર,
કેન કેન ચિત્ત ચાનક મન પાનીમેં હાર;
મન પાનીમેં હાર, નહીં ના કાય ન આવે,
પછી ખરારકે પાન આવે મન સુખાવે.
કથે શું કવિયાં કાન, અબ નહીં લાજ દુનેરી,
મન પાનીમેં હાર, નાહરી વચન સુનેરી. ૫

ચિન્તા જ્વાલા શરીર બન દાહ લગે ન બુઝાય,
પ્રગટ ધુમ નહિ દેખીયે, ઉર અન્તર ધુંધવાય;
ઉર અન્તર ધુંધવાય, જરે જ્યોં કાચકી ભઠ્ઠી;
રક્ત માંસ જરી જાય, રહી પાંજરકી ઠઠ્ઠી.

કહે ગિરિધર કવિરાય, સુનો રે મેરે મિંતા,
વે નર કૈસે જીએ, જાહી વ્યાપી હે ચિન્તા. ૬

ચિન્તાસે ચતુરાઈ ઘટે, ઘટે રૂપ ગુણ જ્ઞાન,
બુદ્ધિ મલીન વિદ્યા ઘટે, ચિન્તા ચીતા સમાન;
ચિન્તા ચીતા સમાન, નેન નીંદ્રા નહી આવે,
નહી નારીસે પ્રેમ, ભુખ નહી ભોજન ભાવે;
કહે ગિરિધર કવિરાય, સુનો સબ સજ્જન મિંતા,
સો નર કૈસે જીએ, નિશદિન જીસ મન ચિન્તા. ૭

લાઠીમેં ગુણ બહુત હે, સદા રાખીએ સંગ,
ગહિરી નદિ નાળા જહાં, તહાં બચાવે અંગ;
તહાં બચાવે અંગ, ઝપટી કુત્તાકું મારે,
દુશમન દાવાગીર, હોય તિનહુકો ઝ્યારે;
કહે ગિરિધર કવિરાય, સુનો હો પુરકે બાટી,
સબ હથીયાર ન છાંડ, હાથમેં લીજે લાઠી. ૮

કળજુગ તેરે રાજ્યમેં, ભયો અંધેર ઘોર,
ચોર દીયો કોટવાળને, ઉલટો દંડે ચોર;
ઉલટો દંડે ચોર, ઓર કોટવાળ ન ચાલે,
કાજી થાય વજીર, લાંચ લે ન્યાય ન બોલે;
કહે ગિરિધર કવિરાય, ધર્મ કો રહ્યો ન પાયો,
મારે જાત ગરીબ, રાજ કલજુગકો આયો. ૯

બનીયા વેશ્યા એક હે, તામેં ફેર ન જાન,
ખસઈરસવતરાત હે, તન મન ધનસો આન;
તન મન ધનસો આન, વાત હિતહીકી ભાખે,
નિર્ધનિયન પહેચાન, ઘડીએ કો નહિ રાખે.
કહે ગિરિધર કવિરાય, સુનો રે સબ દુનીયા,
મતલબહીકે યાર, હોત વેશ્યા ઓર બનીયા. ૧૦

પ્રિત જુ કીજે ચતુર શું, જિનકે પ્રિતકી લાજ,
સો ભોજન જલમેં રહે, પથરી તજે ન આગ;

પથરી તજે ન આગ, ચતુરકી પ્રિત જ્યું એસી,
તુટે સો સો બાર, ફેર જેસી કે તેસી;
કહે ગિરિધર કવિરાય, ચતુર શું કીજે કાજા,
જો તુટેગી પ્રિત, બહુરી આવેગી લાજા. ૧૧
બંદા બેન ન કુલીએ, ખુદા ખમેગા નાંહિ,
જોર જુલમ ન કીજીયે, મૃત્યુલોકકે માંહિ;
મૃત્યુલોકકે માંહિ, તુજરત્રોં તુર્ત દીખાવે,
જેતા કરે ગુમાંન, સોહી નર ખત્તા ખાવે;
કહે દીન દરવેશ, ભુલ મત ગાફિલ ગંદા,
ખુદા ખમેગા નાંહિ, બેન મત કુલે બંદા. ૧૨
એક નારસે કીજીએ, તોબા વાર હજાર,
કયા ન કરે કજુ કામિની, જો મિલદી દસ બાર;
જો મિલદી દસ બાર, હુકમ બિન જંગ મચાવે,
કિનકા હાસી ખેલ, કિસીકા શીર કટાવે;
કહે દીન દરવેશ, મિલન જે લાખ પ્યારસે,
તોબા વાર હજાર, કીજીયે એક નારસે. ૧૩
કોડી મિલે ન બાપ બિન, હુન્નર કરો હજાર,
હો નર પાવે નાહિના, બિના લેખ કિરતાર;
બિના લેખ કિરતાર, નાગ નાગર ફિર આવે,
બાટક મરે બે કાજ નાકકી લાજ ગુમાવે;
કહે દીન દરવેશ, દેના દિશ દેખો હોડી,
હુન્નર કરો હજાર, બાપ બિન મિલે ન કોડી, ૧૪
પાવૈયેકે શહેરમે, વેશ્યા. દિપ. દુકાન,
તેલ જલાય. નાડકા, કછુ ન પામી માન;
કછુ ન પામી માન, કેન નારી ભર ઘેર્ઈ,
ઇસ માકુકે શહેર [illegible] અંત સભ એર્ઈ;
કહે દીન દરવેશ જાત ક્યા બાવરીઆકા,
નહી જાન્યા નાયકા શહેર હે પાવૈયોકા. ૧૫

દાના નહિ ગુણ નહિ, નહિ ધરમ નહિ નેમ,
સો આયા સંસારમેં, જાણુ જનાવર જેમ;
જાણુ જનાવર જેમ, કરી નહિ સુકૃત કરણી,
આદયા નહિ જગદીશ, ભાર મારી એ જનની;
કહે દીન દરવેશ, જીવના અવગત જાતા,
નહિ ધરમ નહિ નેમ, નહિ ગુણ નહિ દાના. ૧૬
જીતનો કહીયો જીભશું, ઉતનો રખ્ખો માન,
બહેતા મિત ન કીજીયે, સુણ સુણ મિત્ર સુજાન;
સુણ સુણ મિત્ર સુજાન, બોલ દર દેખો બતિયાં,
અલિયે વાચા ચુક, પંથમેં હહે ન પનિયાં;
કહે જેઠ મુન જાન, અણુમે ગરબર રહિયો,
જીતનો પટે ન જાહ, જ્યાંસેં ઈતનો કહિયો. ૧૭

अथ श्री उपदेशी सवैया.

ગંગ તરંગ પ્રવાહ ચલે ઓર, કુપકો નીર પીયો ન પીયો,
અબ્બ હૃદે રઘુનાથ બસે તો, ઓરકો નામ લીયો ન લીયો;
કર્મ સંજોગ સુપાત્ર મિલે તો, કુપાત્રકો દાન દીયો ન દીયો,
કવિ ગંગ કહે સુણ શાહ અકબર, મુરખ મિત્ર કીયો ન કીયો. ૧
તારાકી જોતમે ચંદ્ર છુપે નહિ, શુર છુપે નહિ બાદલ છાયો,
રણ ચડયો રજપુત છુપે નહિ, દાતા છુપે નહિ માગન આયો;
ચંચલ નારકો નૈન છુપે નહિ, પ્રિત છુપે નહિ પુંઠ દેખાયો,
કવિ ગંગ કહે સુણ શાહ અકબર, કર્મ છુપે ન ભભૂત લગાયો. ૨
બાલસે ખ્યાલ બડેસેં બિરોધ, અગોચર નારસે ના હસિયે,
અન્નસે લાજ અગનસે જેર, અજાને નીરમે ના ધસિયે;
બૈલકું નાથ ઘોડેકું લગામ, હસ્તિકું અંકુશસે કસિએ,
કવિ ગંગ કહે સુણ શાહ અકબર, કુરસે દૂર સદા બસિયે. ૩
જ્ઞાન ઘટે કોઇ મૂંઢકી સંગત, ધ્યાન ઘટે બિન ધીરજ લાયે,
પ્રિત ઘટે કોઇ મુંગેકે આગે, ભાવ ઘટે નિતહી નિત જાયે;

નિષ્કપટ ન્યાયી કુડ, કપટ જેને છેડ્યો હે;
બાત ગુપ્ત રાખે દાખે, બોલ ના કહિ ઉથાપે,
પ્રકૃતિ પિછાની જાની, લાયક મન લેખ્યો હે;
કહત હે કવિ ગંગ, સુનો મેરે દિલ્લી પતિ,
સમયપેં શીશ દેવે, એસો કોઈ દેખ્યો હે. ૧

કહેતે સમજે નહિ, સમજાયે સમજે નહિ,
કવિ લોગ કહે, કહિકે અવિસારસી;
કાકકો કપુર જૈસે, મર્કટકો ભુષણ જૈસે,
ખાહાણુકો મક્કા જૈસે, મીરકો બનારસી;
બધિરકે આગે તાન, ગાયેકો સ્વાદ જૈસે,
હિજડેકે આગે નારિ, લાગત અંગારસી;
કહે કવિ ગંગ, મનમાંહિ તો વિચાર દેખો,
મુંઢ આગે વિદ્યા જૈસે, અંધ આગે આરસી. ૨

જ્યારેકો સ્વાદ સોઇ, સુનીયે પરાયે કાન,
જ્ઞાનકો સ્વાદ સોઇ, હરીગુન ગાઇએ;
જીભકો સ્વાદ બુરો, બોલીયે ન કછુ સંગ,
સંપત્તકો સ્વાદ શીશ, સબસેં નમાઇએ;
ધરકો સ્વાદ જબ, હેરી રાપ સોઈ ચલે,
દેહકો સ્વાદ સો, નીરોગ દેહ પાઇએ;
એ તો સુખકો સ્વાદ, કહત કેશવદાસ,
ખાનેકો સ્વાદ કછું, બોરકું ખવાઇએ. ૩

બારકો વિચાર કહા, ગણિકાકો લાજ કહાં,
કાયાકો પાપ કહાં, આંધળેકો આરસી;
નિર્ગુણકો ગુણ કહા, દાન કહાં દરીદ્રીકો,
સેવા કહાં સુમકી, અરંડકીસીડારકી;
મરપીકો શૌચ કહાં, લાજ કહાં લંપટકો,
નીચકો વચન કહાં, સ્યારકી પુકારસી

ટોડર સુ કવી હેસે, હદી તેં ન હાર ટલે,
ભાવે કહો શુદ્ધી બાત, ભાવે કહો ફારસી.

કાયરકો ખેત કહાં, કપટીકો હેત કહાં,
વેષ્યા વિશ્વાસ કર, કોન સુખ પાયો હે;
કાઠકી સમશેર બાંધ, કોને જગ જીત લીયે,
પથ્થરકી સુરતકો, કહાંલો સમઝાયો હે;
આંચકી ચીંગારીકો, પુસમા છુપાય દેખો,
રાગકે રૂપૈઆકો, કહાલો તપાયો હે;
ગાંડુમેં ગુલામ, ઇતલામ બાદશાહીને,
ગંગાસે ગુનીહીકો, ગજેંદ્રપે ચીરાયો હે.

પૈસે બીન બાપ કહે, પૂત તો કપુત મેરો,
પૈસે બીન ભાઈ કહે, બડો દુઃખદાઇ હે;
પૈસે બીન કાકા કહે, કોનકો ભતીજા હે તું
પૈસે બીન બેન કહે, કીસકા તું ભાઇ હે;
પૈસે બીન જોરૂ સંગ, છોડ કર ચલ જાય,
પૈસે બીન સાસ કહે, કીસકા જમાઇ હે;
પૈસે બીન પડોશી કહે, બડા ગંવાર હે તું,
આજકે જમાનેમેં, પૈસેકી બડાઈ હે.

સુરતકો સાર ગયો, લોકકો વ્યવહાર ગયો,
રોજગાર ડુબ ગયો, દયા હેસી આઇ હે;
ટુટ ગયે શાહુકાર, ઉઠ ગઈ ધીરધાર,
નહી કોઇ કીસેકે યાર, વેરી સગા ભાઇ હે;
ખાનેકું ઝેર નહી, રહેનેકું ઘેર નહી,
બાત કહા કહું યાર, સબી દુઃખદાઇ હે;
કહે તે ફકીરૂદીન, સુનો હો ચતુરસુજાન,
ટુટ ગયે તોભી ફક્કડ, સુરતી સીપાઇ હે.

રોગ કરે લોગ ત્યારે, વેદને વિશેષ લાભ,

દેવભંગ થતાં બેસે, કોળી તો કમાઈને;
પડે જે દુકાળ ત્યારે, દાણાના દુકાનદાર,
લડે જો ભૂપાલ લાભ, મોગલો સીપાઈને;
માનવીઓ મરે ત્યારે, ભલો લાભ ભંગીઆને,
જ્યારે અવતરે ત્યારે, દામ મળે દાઈને;
દાખે દલપતરામ, લટે લોક ઠામઠામ,
ભલો લાભ તે સમે, મળે વકીલ ભાઈને. ૮

સારૂ કામ સાધવાને, શુભ ન શુકન કહ્યો,
ચંદ્રને આનંદ યોગ, દંદ દાવે દેખીને;
ઘર ચણાવવામાં ઘર ધણી, ઘણો ઘેલો હોય,
પગ પગ પ્રતિ જાય, પૂછવા પાડોશીને;
ક્યારે ન્હાઉં ક્યારે ખાઉં, ક્યારે સેજ સુઈ જાઉં,
ક્યારે જાઉં કચેરી, કલમ કાને ખોસીને;
જડ્યું તે તો ગયું કામ, ભાખે દલપતરામ,
નડ્યું નહી તે તો, જઈ પુછ જાણ્યા જોશીને. ૯

શુભને રૂપૈયો લીનો, કરમેં પસીનો દેખ,
જેઠ કહી દિન્હો, ઉપદેશ યા રૂપૈયા તે;
પાછે અનુભાન આયુ, પાન કરે જારે ગાત,
દે તુ પ્રિય મીઠો, માત તાત બ્હેન ભૈયા તે;
દાતા ઘર જાતાં તો, ફુટાંતા ના વિશ્રામ પાતો,
આતો પરો મીઠે હાથ, હાર મત હૈયા તે;
ઉન કહો જ્યોતો ત્યોતો, દાટો ના બટકું તોય,
મેં જો મરજ હો તો, સિખ્યા યે હેઠો દૈયા તે. ૧૦

નામનકે ગાવનમેં પીવનકે, કહા કામ,
ખાનાકે, કહા કામ નાજરકી થાઈમેં;
હુકમ તમામ થકા, બાહુરકે કહા કામ,
કોમકોં ક્યા કામ, આજુકી બાદીમેં;

કહે જયેષ્ટલાલ હમ, યાર હે ઊદ્ધાર નરકે,
કવિયનકો કહા કામ, સુમકી કચારીમેં. ૧૧

બેઠીયે ન જહાં તહાં, કીજે ન કુસંગ સંગ,
કાયરકે સંગ શૂર, ભાગેહિ ભાગે;
કાજળકી કોટડીમેં, કેસોહી જતન કરે,
કાજળકી એક રેખ, લાગેહી લાગે;
દેખો એક બાગનમેં, ફૂલનકી બાસનમેં,
કામિનીકે સંગ કામ, જાગેહી જાગે;
કહેતે બિહારીલાલ, વૈસો હે હમારો ખ્યાલ,
ઇતનમેં એક ફંદ લાગેહી લાગે. ૧૨

યુક્તિ ઉપાઈ એતી, ઉમર ગમાઈ કછું,
કીની ન કમાઇ, કામ ભયો ન ભલાઇકું;
અઉધી જબ આઈ તબ, કોનહે સહાઇ ભાઈ,
શાઈબર કછુ ન, બશાઇ ઠકુરાઇકો;
આઇ પહુંચાઈ પછતાઇ, માઇ બાઇ જાઇ,
છુટયો નાતો તુટયો નાતો, કીશન સગાઇકો;
ઇહાં તો સહાઈ, ધામધુમકી ચલાઈ પર,
ઉહાં તો નહી હે ભાઇ, રાજ પોપાબાઇકો. ૧૩

अथ श्री उपदेशी छप्पा.

જરો રૂપ ગુન પખે, જરો બીન તેજ તુરંગમ,
જરો મીત્રશું કપટ, જરો દુરીજનશું સંગમ;
જરો અર્થ બીન બાત, જરો ભાવત બીન હાંસો,
દુઃખ બીન દારૂ જરો, જરો એકલડો બાસો;

પાંત પુલ ફલ બીન જરે, સો સોમલરૂપ અકજ ફલ,
કવી ગંગ કહેરે ગુની જનો, જસ બીન સંપત્ત જાઓ જલ. ૧
રત્તન ન દીયો નીકલંક, કાયા તેં અમર ન કીની,
લછિમ લઈ દાતાર, કૃપન કરમેં દઈ દીની;
સોનન દીયો સુગંધ, કરી કસ્તુરી કારી,
નિષ્ફળ નાગરવેલ, બોત ફલ લાગ્યા તાડી;
ચકવારે ન બિછવો દીયો, સાયર નીર ખારો કીયો,
કવી ગંગ કહે હાકુશ, તું ઠેરહેર ભુલી ગયો. ૨
બુરો પ્રીતકો પંથ, બુરો જંગલકો બાસો,
બુરો નારકો નેહ, બુરો મુરખસે હાસો;
બુરી સૂમકી સેવ, બુરો ભગિનિ ઘર ભાઈ,
બુરો પેટ પંપાળ હે, બુરો સુ રનમેં ભાગનો;
કવિ ગંગ કહે અકબર સુનો, સબસે બુરો માંગનો. ૩
નમે તુરી બહુ તેજ, નમે દાતા ધન દેતો,
નમે અંબ બહુ ફુલ્યો, નમે જરહર બરસતો;
નમે સીંહ ગુનવાન, નમે ગજવેલ સ્વારી,
નમે સો ભારી હોય, નમે કુલવંતી નારી;
કંચન પન કસીયો નમે, બ્રાહ્મ બેન સાચું ચવે;
સૂકા કાષ્ટ અજાણ નર, ભાંગ પડે પન નહિ નમે. ૪
કહાં સુમકો દાન, કહાં કાગુણકો ત્રુઠો,
કહાં મુરખકો માન, કહાં નીરધનકો તુઠો;
કહાં નીચકો સંગ, કહાં ટોદરકો ખાનો,
કહાં દીઠીદી બાત, કહાં ગાડરકો ફુગ્નો;
કવિ ગંગ કહે રે ગુણી જનો, ફુટી નાવ ના બેઠીયે,
અવગુણ ગુણજાણે નહી, ઉસ કુટલકું કહાં સેવીયે.
ચંચળ પીપળ પાંન, મન ચંચળ હાકુરકો,
ચંચળ ગજનો કાન, હાણ ચંચળ ચાકરનો;
ચંચળ સમુદ્ર તરંગ, રાગ સંધ્યાનો ચંચળ,
ચંચળ વિજળી ઝબકાર, અપર સ્વાન પણ ચંચળ;

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

કે જેનું [illegible] હેત નહીં, કોઈ ન કરે આદર;
કે, [illegible] આપશે, આવ્યું હેત તે આપે. ૩
[illegible] ન નિયમ, [illegible] હેળવ [illegible];
[illegible] કે કરી, [illegible]. ૪
[illegible] [illegible] નહિ નિભાય;
[illegible] [illegible], [illegible] આવડેલ [illegible]. ૫
[illegible], [illegible] ન [illegible];
[illegible] [illegible], [illegible] નહિ થવાય. ૬
[illegible] [illegible] વિના, કદી કાંઈ નહિ હોય;
[illegible] શું કરે, તે નહિ [illegible] ૭
નિર્મળ નિયમ પ્રમાણમાં [illegible] કરી ન શકાય;
[illegible] [illegible] [illegible] ૮
[illegible] [illegible] [illegible] ન મળી આવે;
[illegible] [illegible] [illegible] ૯

अदेखाई विषे.

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ૧
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] તે [illegible] [illegible].
[illegible] કે કે પાણી [illegible] [illegible]. ૨
[illegible] [illegible]. પરે [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]. ૩
[illegible] વિના સન્મુખ [illegible]. તે [illegible] સન્મુખ;
[illegible] [illegible] પરે [illegible]. ૪
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] નહિ [illegible]. ૫

अभाव विषे.

ગુણ દેખી દેખાં બળે, તે શાઠ ન થનાર;
અધિક કૃપાળીનો કરે, ત્યાગ અધિક તિરસ્કાર. ૧

લોભી જન ઉપકારીનું, સર્વસ્વ લેવા ચ્હાય;
જેમ ચણાના છોડને, સમૂળ ખેંચી જાય. ૭

कृतघ्नी विषे.

કૃતઘ્નીને જે ગુણ કર્યો, વસ્તુનો વણસાડ;
ગદ્દે ખાધું ખેત્ર તે, નહિ પુણ્ય નહિ પાડ. ૧
કૃતઘ્નીને જે આપીયું, ખાય ત્યાં લગી પ્રિત;
ખાતાં સુધી ભસે નહિ, શ્વાન તણી એ રીત. ૨
ગુણ જે કર્યો ગમારને, ધરી ધૂળમાં ધૂળ;
બાવળિયો બળિયો બની, સદાય આપે શૂળ. ૩
વળતે દિન ન વિસારીયે. સુખ દીધું દુઃખ કાળ;
ઉનાળે જળ આપતાં, ફળે રતે તરૂ ફાળ. ૪
દે આશ્રય જે દુષ્ટને, ઘટેજ તેનો ઘાટ;
નીરે તાર્યું કાષ્ટને, શીરપર પાડી વાટ. ૫

करकसर विषे.

કષ્ટે આવે કર વિષે, તે ઝટ નહિ વવરાય;
કષ્ટે વીંટી પહેરીયે, તે કષ્ટેજ કઢાય. ૧
યોગ્ય ખરચ કરવું ભલું, ભલું અધીક નહિ ભાઇ;
લેખણ ભરી લખવુ ભલું, નહિ રેડી રૂશનાઇ. ૨
નિજ ઘરનું પરનું વરે, ત્યાં તેવા મન રંગ;
દરજી પખતું વેતરે, મોચી વેતરે તંગ. ૩
જે ખરચે આવક વિના, તે ધન ખુટી જાય;
ટાંકું ખૂટે પણ જુઓ, કુવા અખુટ દેખાય. ૪

कशुं निरुपयोगी नथी ते विषे.

કરી જાણે ઉપયોગ તો, નિરૂપયોગી ન જણાય;
વાંકાનાં પેડાં બને, સિધે થાંભલા થાય. ૧
જો ઉપયોગ ન આવડે, અપાર ઉપજે શોક;
આંજે અંજન આંખનું, મુખપર મુરખ લોક. ૨

માલ મુદ્દલ જેમાં નહિ, તેને કોણુ ચ્હાય;
કચરો પૂંજો કાઢીને, ઉકરડે જ નખાય. ૩
જેને છે જે કામનું, ગ્રાહક તેનો થાય;
ખેડુ ખાતર નાંખવા, ઉકરડો લઇ જાય. ૪
કશીયે વસ્તુ ન કામની, કરી નથી કર્ત્તાર;
એક ગણે અપવિત્ર તે, બીજો કરે અહાર. ૫
જુક્તિ જાણે તેહને, નથી નકામું કોઇ;
કરે બેસવા કાઠડા, ઊંટે ઢેકો જોઇ. ૬

धर्म सिद्धांत विषे.

આખી પૃથ્વીમાં કદી, થાય ન રાજા એક;
તેમજ એકજ ધર્મ પણ, કદી ન ચાલે છેક. ૧
ધર્મ નિયમ પાળ્યા વિના, પ્રભુ ભજવા તે વ્યર્થ;
ઓસડ સેવ્યે શું થશે, પળાય નહિ જો પથ્ય. ૨
વેશ ફેરવીને નવા, કર્યો પંથના ગ્રંથ;
પણ કાને ખાવા તણો, કોઇએ ન કર્યો પંથ. ૩
માણસની મુઠી વિષે, વસ્તુ નહિ વરતાય;
તો જગદિશ્વરની કળા, અકળિત કેમ કળાય. ૪
એકજ નદી તળાવ નહિ, દુકાન પણ નહિ એક;
ધરણી ઉપર ધર્મના, એમજ પંથ અનેક. ૫
શાસ્ત્ર વિવિધ વાંચ્યા વિના, જ્ઞાન ન પામે કોય;
જે જન બહેરો જન્મથી, તે મુંગો પણ હોય. ૬
ચાલે બળદ ઇચ્છાસ્તે, હાંકનારની જેમ;
મુનીના નિયમો થકી, સ્વધર્મ સમજો તેમ. ૭
આપે જુંડું આપનું, કોઇ ન ચાહે ચિત્ત;
સૌ ઇચ્છે સ્વર્ગે જવા, નહિ કો નરક નિમિત્ત. ૮
મુઆ પછી ફટ ફટ કરે, સૌ જેને સંસાર;
પુરો પુરાવો એજ છે, ગયો નરક મોઝાર. ૯
મનાય છે વિશ્વાસથી, સ્વર્ગ અને વળી નર્ક;
એમાં સંશય ઉપજે, કહીયે તેજ કુતર્ક. ૧૦

કેહું હાકે ભય કરે, તેની શી પંચાત;
પ્રાણ અને અપરાધના, ફેરની શી વાત. ૧૧
કે દેવળને કે ચોકમાં, તે તેનો આધાર;
ધર્મ ગણી દેવી કને, કરે મનુષ્ય સંહાર. ૧૨
ઇસી પ્રમાણે મનુષ્યની, ઉપજ્યા ધર્મ અનેક;
એક અહિંસાને ભજે, અધર્મીને એક. ૧૩
થાય અધાથી ધર્મની, જો શુદ્ધમાંહિ ખામી;
કરે કુશળ શી રીતથી, ભૂત ભરેલું તે જાર. ૧૪
કરીયે નહી ઇશ્વર વિષે; નહીં વિનાશ અનંત;
મૂર્તિમાંની હેઠી મુકે, હારવ નીકળે અંત. ૧૫
દૂર પાપથી પ્રભુ ભજે, તે તો ધર્મી ધાર;
જેમ આગળ આવ્યે, તે બહુ શાહુકાર. ૧૬
ભાવ એકથી ધર્મના, ભાસે એક અનેક;
શુદ્ધ કરિના વાસો કુવા, નીર એકનું એક. ૧૭
અધર્મ પર પીડા વિષે, સુધર્મ પર ઉપકાર;
પયમાં માખણ જેમ તે, સર્વ ધર્મનો સાર. ૧૮
ધર્મ વૃથા ભક્તિ વિના, ભક્તિ ધર્મ રહિત;
ભીંત વિના પાયો વૃથા, પાય વિના શી ભીંત. ૧૯

नम्रता विषे.

જે રાખે નરમાશ તો, કરે શત્રુમાં વાસ;
બત્રીસ દાંત વચ્ચે વસે, જીભ રાખી નરમાશ. ૧
ઉદ્ધત દુઃખ પામે અતિ, નમ્ર બચે એ ન્યાય;
નમ્ર ઝાડ નદીમાં બચે, અનમ્ર ઉખડી જાય. ૨
એક અદેખા જન વિના, વિનય થકી વશ થાય;
જળ આગને શીતળ કરે, તાતા તેલ સિવાય. ૩
યોગ્ય નમ્રતા દાખિયે, અધિક કર્યે ઉપહાસ;
વાટે કરતા દંડવત લોક કને ચોપાસ. ૪
અતિ નમ્રને દબાવવા, ઉન્મત્તનો એ ચાલ;
નિધિને નાખ્યા અતિ નમે, તો ચાંપે પાતાળ. ૫

નમ્રપણું અતિ નિરખીને, ઝેરી ન તજે ઝેર;
અજા ધરે અતિ નમ્રતા, વાઘ તજે નહી વેર. ૬
ઉત્તમ જનપરકારણે, નમેજ ઠામોઠામ;
માથું જ્યાં ત્યાં નમે, ઉદર ભરણુને કામ. ૭
પરોપકારી હોય પણ, ધરે નમ્રતા ધીર;
ચોખે સૌના આણુ પણ, નમતું ચાલે નીર. ૮

गरज विषे.

આપ આપની ગરજથી, ગરજૂ જગત જણાય;
વગર દરદ ઘર વૈદને, જરૂર કોઈ ન જાય. ૧
તમા ન તજીયે તેહની; જેની ગરજ સદાય;
જળ સાથે રીસાઈને. કહો મત્સ ક્યાં જાય. ૨
જેની ગરજ પડે સદા, તેને કેમ તજાય;
બાળે છે ઘર આગ પણ, ઘરમાં રોજ રખાય. ૩
કદિ હલકાની ગરજ પણ, ભારે ને પડનાર;
કાષ્ટ નાવના આધારે, પથરો ઉતરે પાર. ૪
તેનો દોષ ગણાય નહિ, જે ઉપયોગી અગાધ;
એડી ખોજ ગણાય પણ, કાગળનો નહિ બાધ. ૫
એક બીજાની સહાયથી, સુખ દીસે ચોપાસ;
પોતાથી નવ બની શકે, વાસણ વસ્ત્ર નિવાસ. ૬
શીરપર શત્રુ ત્યા સુધી, ગરજ બીજાની હોય;
ટાઢ ગયે ગદડી તણો, પાડ ન પૂછે કોય. ૭
ગરજ વગરનું કોઈને, કોઈ ન ચિત્ત ચ્હાય;
ગરજે મોટા મહિપતી, પર ઘર ધક્કા ખાય. ૮

घरसुत्र विषे.

આંટી કાઢે અકલથી, ગુંચ પડે ન મુંઝાય;
તાણીને તોડે નહિ, તો ઘરસુત્ર ચલાય. ૧
ઘર સુતરને કાગડે, ઘણી ગુંચવણ વીર;
તાણી તોડે આકળો, ધીમે ઉકેલે ધીર. ૨

પૂર્વ અત્યંત ન તાણીએ, નાખે તૂટી જાય;
જે તૂટ્યો મન સાંધીએ, ગાંઠ ત્યાં પડી જાય. ૩
ખાંડીને ઘર સાંકડા, શઠ સજ્જનના નાક;
સઘળાં સરખું પોખતા, સાચું નાખે નાક. ૪
ચાખે કે ખાટે નહિ, તે જન્મે વખણાય;
સિદ્ધ છે અભ્યાસમાં, સાકર લાડુ ખાય. ૫

ચડતી પડતી વિષે.

જ્યારે રૂઠે દૈવ તો, ઓરીઆણું ન કરાય;
સમુદ્ર સરખી ખાઈ પણ, ઊંડા છીપી હાથ. ૧
શીખામણ લાગે નહી, જ્યારે વિનાશ કાળ;
સમજાવ્યો સમજ્યો નહી, લંકાનો ભૂપાળ. ૨
રૂઠે ચડતા દિવસમાં, સ્વજન પરસ્પર કાળ;
જેમ કાચના ગુણ થકી, દીસે રૂપ વિકરાળ. ૩
દિવસ ફરે તેવે ભમે, ગુમજણ સઘળી વ્યર્થ;
ધર્મરાજ જુગટું રમ્યા, એવા કર્યો અનર્થ. ૪
અવળે દિન સવળું પડે, અવળે અવળું થાય;
અણચિંતવ્યું આવી મળે, ઈચ્છિત અળગું થાય. ૫
માન અને અપમાન લે, ચડતે પડતે કાળ;
જખીખાનામાં પડે, જયે સીવાળે ચાલ. ૬
સુખ દુઃખ સરવે સાંખીયે, સુણી જુના ઈતિહાસ;
રાજ્ય મળે કોઈક દિવસ, કોઈ દિવસ વનવાસ. ૭
દિવસ ફરે તો દિલ વિષે, અવળા સુઝે ઉપાય;
કાપી વાડીનો કંથીયો, સુકાઈ સર્વસુખ જાય. ૮
દિન પલટે પલટાય છે, પૃથ્વીના પણ રંગ;
સિદ્ધ રાજ્યનું ક્યાં ગયું, સરવર સહસ્ત્ર લિંગ. ૯
શા માટે ગભરાઈએ, છે મિથ્યા ગભરાટ;
ઘણાં મુઝ્યાં મરશે ઘણાં, કેના કરીશ ઉચાટ. ૧૦
કોણ કળી શકે દૈવ ગતિ, બનશે કેમ બનાવ;
કોણ કહેતું 'કે' જશે, મહિપતિ મલ્હારરાવ. ૧૧

નમ્રપણું અતિ નિરખીને, ઝેરી ન તજે ઝેર;
અજા ધરે અતિ નમ્રતા, વાઘ તજે નહી વેર. ૬
ઉત્તમ જનપરકારણે, નમેજ ઠામોઠામ;
માથું જ્યાં ત્યાં નમે, ઉદર ભરણને કામ. ૭
પરોપકારી હોય પણ, ધરે નમ્રતા ધીર;
પોખે સૌના પ્રાણ પણ, નમતું ચાલે નીર. ૮

गरज विषे.

આપ આપની ગરજથી, ગરજૂ જગત જણાય;
વગર દરદ ઘર વૈદને, જરૂર કોઈ ન જાય. ૧
તમા ન તજીયે તેહની; જેની ગરજ સદાય;
જળ સાથે રીસાઈને. કહો મત્સ ક્યાં જાય. ૨
જેની ગરજ પડે સદા, તેને કેમ તજાય;
બાળે છે ઘર આગ પણ, ઘરમાં રોજ રખાય. ૩
કદિ હલકાની ગરજ પણ, ભારે ને પડનાર;
કાષ્ટ નાવના આશરે, પથરો ઉતરે પાર. ૪
તેનો દોષ ગણાય નહિ, જે ઉપયોગી અગાધ;
ઓછી ખેળ ગણાય પણ, કાગળનો નહિ બાધ. ૫
એક બીજાની સહાયથી, સુખ દીસે ચોપાસ;
પોતાથી નવ બની શકે, વાસણ વસ્ત્ર નિવાસ. ૬
શીરપર શત્રુ ત્યાં સુધી, ગરજ બીજાની હોય;
ટાઢ ગયે સગડી તણો, પાડ ન પૂછે કોય. ૭
ગરજ વગરનું કોઈને, કોઈ ન ચિત્ત ચ્હાય;
ગરજે મોટા મહિપતી, પર ઘર ધક્કા ખાય. ૮

घरसुत्र विषे.

આંટી કાઢે અકલથી, ઘુંચ પડે ન મુંઝાય;
તાણીને તોડે નહિ, તો ઘરસુત્ર ચલાય. ૧
ઘર સુતરને ફાળકે, ઘણી ઘુંચવણ વીર;
તાણી તોડે આકળો, ધીમે ઉકેલે ધીર. ૨

તંત અત્યંત ન તાણીયે, તાણે તૂટી જાય;
જો તૂટ્યાં મન સાંધીયે, વચે ગાંઠ પડી જાય. ૩
પરણીને ઘર માંડતાં, સદા સહનતા તાક;
પરણ્યાં પહેલું પોંખતાં, સાસુ તાણે નાક. ૪
ચાખે કે ચાટે નહિ, તે બન્ને પસ્તાય;
એવું છે સંસારસુખ, લક્કડ લાડુ માંય. ૫

चडती पडती विषे.

જ્યારે રૂઠે દૈવ તો, બંદોબસ્ત ન કરાય;
સમુદ્ર સરખી ખાઈ પણ, લંકા લીધી રામ. ૧
શીખામણ લાગે નહી, જ્યારે વિનાશ કાળ;
સમજાવ્યો સમજ્યો નહી, લંકાનો ભૂપાળ. ૨
દેખે પડતા દિવસમાં, સ્વજન પરસ્પર કાળ;
જેમ કાચના ગુણ થકી, દીસે રૂપ વિકરાળ, ૩
દિવસ ફરે તેવે સમે, સમજણ સઘળી વ્યર્થ;
ધર્મરાજ જુગટું રમ્યા, એવો કર્યો અનર્થ. ૪
સવળે દિન સવળું પડે, અવળે અવળું થાય;
અણઇચ્છ્યું આવી મળે, ઇચ્છિત અળગું થાય. ૫
માન અને અપમાન લે, ચડતે પડતે કાળ;
બપીખાનામાં પડે, ગયે શીયાળે શાલ. ૬
સુખ દુઃખ સરવે સાંખીયે, સુણી જુના ઇતિહાસ;
રાજ્ય મળે કોઇક દિવસ, કોઇ દિવસ વનવાસ. ૭
દિવસ ફરે તો દિલ વિષે, અવળા સુઝે ઉપાય;
કાપી વાદીનો કંડીયો, સુશક સર્પમુખ જાય. ૮
દિન પલટે પલટાય છે, પૃથ્વીનો પણ રંગ;
સિદ્ધ રાજ્યનું કયાં ગયુ, સરવર સહસ્ત્ર લિંગ. ૯
શા માટે ગભરાઇએ, છે મિથ્યા ગભરાટ;
ઘણાં મુઆં મરશે ઘણાં, કેના કરીશ ઉચાટ. ૧૦
કોણ કળી શકે દૈવ ગતિ, બનશે કેમ બનાવ;
કોણ કહેનું જે જશે, મહિપતિ મલ્હારાવ. ૧૧

જશ વિષે.

સુજશ રહે સદ્‌ગુણ થકી, કે ખરચ્યાથી દામ;
શ્રવણે સેવ્યા માવિતર, નિશ્ચળ રાખ્યું નામ. ૧
રૂપ રંગ કાળા ટળે, સુજશ સદા રહી જાય;
ઘડતરને જડતર ટળે, સોનું રહે સદાય. ૨
સૌ ઇચ્છે છે સુજશને, અપજશ ઇચ્છા નોય;
ન્હાય કંકુ ચાંડલો, કાજલનો નહિ કોય. ૩
ધન્ય જન્મ જો જીવતાં, કીર્તિ સુણે નિજ કાન;
સાંભળવા નથી આવવું, મુઆ પછીનું માન. ૪

કિંમત વિષે.

જળનું નિર્જળ દેશમાં; ઉપજે અગણિત મૂલ્ય;
ગંગા તટ જે જન વસે, તેને જળ તૃણ તુલ્ય. ૧
અછતે પડે અગત્ય તો, તે વસ્તુ મહા મૂલ્ય;
નિર્જળ થળ પ્રાણાંત તક, નીર લાખ ધન તુલ્ય. ૨
સૌ ખપ તે સસ્તુ છે, તે પ્રભુ કૃપા અતુલ્ય;
પંડીત પાણી ને પવન, છે નિર્ધન નિર્મૂલ્ય. ૩
સાત વેંતના સર્વ જણ, કિંમત અક્કલ તુલ્ય;
સરખા કાગળ હુંડીના, આંક પ્રમાણે મૂલ્ય. ૪
વસ્તુ પરાઈ ઘાસતાં, દીસે કોણ દીલગીર;
ધોબણનાં બાળોતિયાં, જે રાણીનાં ચીર. ૫
સોઘું મોઘું શીદ ગણે, પરધન જ્યાં વપરાય;
તેલ ગોળ ઘર પારકે, જોડા ઘોડા ખાય. ૬
અમૂલ્ય પણ નિર્મૂલ્ય છે, જેની બહુ છત હોય;
નદી કિનારે નીરનુ, મૂલ્ય ન આપે કોય. ૭
માલ જેહમાં જેટલો, અંતે સર્વ જણાય;
હીરાને જન જંગલી, કંકર કહે શું થાય. ૮
કિંમત ઘટે નહિ વસ્તુની, ભાસે પરિક્ષ ભૂલ;
જેને જેવું પારખું, કરે મણીનું મૂલ. ૯

તેને ખાસ આપે અને, જેવું મન ખચીંશ;
દક્ષકનું પાની ચાપે, પિંગળા પગચીશ. ૧૦
જેને જેવું કામ નહિ, તે નહિ આપશે લાભ;
તે કામી કામને ચાલે, બારીભને શું કામ. ૧૧
જેનો જ્યાં આદર મળે, તો ત્યાં ઉપજે મૂલ્ય;
હીરો પણ આદર વિના, રખડે કિંકર તુલ્ય. ૧૨

ક્રોધ વિષે.

દીશ ન સૂઝે દીશમાં, નહિ ગૂઝે દિન નીશ;
દશ વિસરે જગદીશને, ચઢે હૃદયમાં રીશ. ૧
ક્રુર સ્વાભાવિકનું કરી, મોત કમોતે થાય;
બાપ અજાણીમાં પડ્યો, કોણ કાઢવા જાય. ૨
અગ્નિ સંગે જલ્લન તણું, કરે સ્વાભાવિક અંગ;
પાણી પણ ઉનું બને, પડતાં તાપ પ્રસંગ. ૩
જ્યાયેં ખાટ જણાય તો, રૂદે ન ધરશો રીષ;
વાંકાપણું નિજ વદનમા, દર્પણનો શો દોષ. ૪
જો આવે મન આંગળો, સાહસ બુદ્ધી જણાય;
રૂ જેવું પોચું નથી, વળથી હાંસી થાય. ૫
પ્રતાપ પામી જે નમ્યો, વિનયે શાંતિ ધરે ન;
ચઢે દિન પથ્થર તપ્યા, નમતે તરત ઠરે ન. ૬
મગજ જેહનું પવન વશ, તેનો શો વિશ્વાસ;
પવન કરી વૃષ્ટિ કરે, કદિ વૃષ્ટિનો નાશ. ૭
ગંભિર મન આકાશમાં, પવન કહે જો કોય;
જેમ જુઓ ઊંચે સ્થળે, પવન પાતળો હોય. ૮
ચઢે જો સમે ભેસમાં, તે શું ન કરીયે તાણ;
શિખ દેતાં શેહાણીને, મેનાના ગત પ્રાણ. ૯
યોગ્ય રીતે ઉપયોગથી, દુર્ગુણ પણ વખણાય;
કરીયે ક્રોધ અસત્ય પર, તો તે ગુણ કહેવાય. ૧૦
ટેક તિવતા જે તજે, નરમાં તે ન ગણાય;
શશિ શીતળ શાણું તણું, વદન તુલ્ય વખણાય. ૧૧

નરમ ગરમ મળીને નિભે, નિભે ન સરખાં બેય;
રહે રાખમાં દેવતા, હારમાં ન રહેય. ૧૨
ક્રોધ ચડેલા ક્રોધિને, દીજે નહિ ઉપદેશ;
તેલ તપે જળ છાંટતાં, સળગી ઉઠે અશેષ. ૧૩
સદૈવ શીતળ રાખીયે, ક્રોધી જનને કેમ;
ફાસફરસને સાચવી, જળમાં રાખે જેમ. ૧૪
અધૂલ ક્રોધી હોય તો, ત્યાંઇ નહિ પેસાય;
ક્રોધી મણિધરને કહો, ઘરમાં કેમ રખાય. ૧૫
જ્યારે જન ક્રોધે તપે, ત્યારે કીંમત થાય;
પીતળ કનક તપાવતાં, જૂદી જાત જણાય. ૧૬
જન જ્યારે ક્રોધે તપે, ગુણ ત્યારે પરખાય;
જેમ લીંબુના અક્ષરો, તપાવતાં વંચાય. ૧૭

जुलम विषे.

જોરાવરના જુલમનો, કોણ કરે ફરીયાદ;
વાઘે માર્યું માનવી, એનો શો ઇન્સાફ. ૧
રાય કરે અન્યાય તો, તો કેને કહેવાય;
સૂર્ય તપે નિધિ હદ તજે, એનો નહિ ઉપાય. ૨
ન્યાય નિયમ સૌ ગરીબને, સમર્થને સૌ માફ;
વૃષ્ટી વિશ્વ પ્રલય કરે, એનો શો ઇન્સાફ. ૩
જેમ તેમ મન વાળવું, જ્યાં નવ ચાલે શસ્ત્ર;
મેં લુંટારાને દમ્યા, દેંઇ રસ્તે વસ્ત્ર. ૪
જોરાવરના જુલમમાં, ઉર ગણીએ ઉપકાર;
સૂર્ય તપે તો સમજીયે, પડશે મેઘ અપાર. ૫
સાહસ પર શૂરા સઉ, જુલ્મી આગળ રાંક;
અજા ઉપર શૂરો વરૂ, સિંહ સમીપે રાંક. ૬
નિર્બળ પર શૂરા સઉ, સબળ ઉપર નહિ ટાંક;
મની મુશકપર શૂરી પણ, શ્વાન સમીપે રાંક. ૭
જુલ્મી જુલમ કરે ઘણો, સત્રે ન કાંઈ ઉપાય;
ફરીયે ફાગરીયા તો, ક્વચિત્ ફાયદો થાય. ૮

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

વગર બુદ્ધિએ જોરથી, થતું હોત જો કાજ;
વાઘ વરૂ ને વાંદરાં, કરત જગતમાં રાજ. ૨
જે નિજ બળ જાણે નહિ, વરતે પર આધિન;
હાથી આજ્ઞાએ રહે, માવત આગળ દીન. ૩
પોતામાં પોતાપણું, હોય તો જ સૌ સ્હેલ;
હોય તોજ દીવો બળે, દીવામાં દીવેલ. ૪
મળે ખરો ઉસ્તાદ ત્યાં, કઠણ રહી ન શકાય;
હીરો હઠે ન લોહથી, પણ દવમાં બળી જાય. ૫
હિકમત ધરે હુન્નર પણ, ગજા પ્રમાણે થાય;
નખ છેદાય નરેણીયે, કંઇ કદી ન કપાય. ૬
જ્યાં જેનો જથ્થો વસે, તે સ્થળ તે બળવાન;
બજારમાં બળ શાહનું, શનીનું બળ રાન. ૭

दुर्गुण विषे.

ઉગતો અવગુણ ટાળીયે, તેજ ટાળવા જોગ;
વળે નહિ વ્યાપી ગયો, રગ રગમા જે રોગ. ૧
જાય નદી જળ પૂર પણ, જળાકાર નહીં જાય;
જાય જુવાની જન તણી, દુર્લક્ષણ દેખાય. ૨
નિજ દુર્ગુણ દેખાય નહિ, પર દુર્ગુણ દેખાય;
નિજ વાંસો દેખાય નહિ, પર વાંસો પેખાય. ૩
અલ્પ ચિન્હ ઉપર થકી, સમજી લેયે સાર;
લખતા ઉત્તર જાણીયે, મીંડુ વળે નકાર. ૪
જો દિલ મધ્યે દુષ્ટતા, તો દુર્ગુણ દેખાય,
લસણ પડેલું પેટમાં, શ્વાસ વાસ ગધાય. ૫
સદ્ગુણ શી રીતે રહે, અવગુણ જ્યાં અનેક;
જો ચારણીમા જળ ભરે, છાંટો ન રહે છેક. ૬
કરે અકર્મ જુવાનીના, વૃદ્ધપણે પસ્તાય;
જેમ કેફ ઉતર્યા પછી, સમજે તે શરમાય. ૭

દુર્જન વિષે.

દુર્જન મુખમાં દુર્વચન, સજ્જન મુખ ગીરાસ;
કોંચ મુખથી બાગમાં, ગંધાતો ગંધાસ. ૧

ઉખાડ્યો સંડાસ તો, હાકી નાક નિદાન;
એ ઉછળે નીચને, કરો બધ નિજ કાન. ૨

જગને મન સમ વિષમ નહી, ગુણી અવગુણી સમાન;
આકે ભરેલો નવ ગણે, ભસે સર્વને શ્વાન. ૩

દ્વેષ તજે નહિ દુષ્ટ જન, દેતાં જીવતદાન;
થાય જવાસા ઘન થયે, બળીને ભસ્મ સમાન. ૪

દુર્જન દાઝીને મરે, સજ્જન કીર્તિ સુણી સ્વચ્છ;
પવન મુખથી સ્પર્શતાં, મરે તરફડી મચ્છ. ૫

દિલમાં દાઝે દુર્ગુણી, પરોક્ષ કરતાં બોધ;
ચોરંતણી નિંદા કર્યે, કોળી કરે વિરોધ. ૬

સત્યપણું સાબીત થયે, દ્વેષી ન તજે દ્વેષ;
પ્રતિવાદી સાચો ઠરે, વાદી વેર વિશેષ. ૭

પાપીજન પશુ જાતિની, સરખી રીત સદાય;
ડર દેખી પાછા હઠે, આલસ પર સજ્જ થાય. ૮

જ્યાં જ્યાં દુર્જન જન વસે, ત્યાં ત્યાં ભયનો આભાસ;
ખગ જનથી ડરી પુર તજે, વનમાં વનચર ત્રાસ. ૯

દુઃખ પોકારે દુષ્ટને, દયા ન ઉપજે દીલ;
વાઘ અજ પોકાર સુણી, ધરે ન ઘડીએ ઢીલ. ૧૦

દુષ્ટ તજે નહિ દુષ્ટતા, કદી કરીયે સત્કાર;
નિત્ય દુધ પાઓ નાગને, પણ કરડે કોવાર; ૧૧

દુર્જનને ગુણ દીજીયે, કરે આપ અપકાર.
પ્રથમ કાપે દેનારને, મર્કટ કર તરવાર. ૧૨

દુર્જનને ગુણ દીજીયે, ઉલટો દુશ્મન થાય;
વાઘ પુરેલો પાંજરે, કાઢનારને ખાય. ૧૩

ચિતમાં ચાહો તેટલી, તમે કરો તદબીર;
કથીર કદી ન કનક બને, કનક ન થાય કથીર. ૧૪
દુષ્ટ ન દુષ્ટપણું તજે, કરીને તિર્થ સ્નાન;
ઝેર ઝબોળ્યું દુધમાં, ઝેરજ રહે નિદાન. ૧૫
સજ્જન સમ ગણિ સેવતાં, દુર્જન સુજન ન થાય;
એરંડે રસ નવ ચડે, શેલડી સંગ સિંચાય. ૧૬
બાથ ભરી ભેટયા થકી, કરીયે નહિ વિશ્વાસ;
ફોફલને લે બાથમાં, સૂડી કરે વિનાશ. ૧૭
કુરથી રહિયે ચેતતા, જો કદિ વસીયે સંગ;
કદીક સૂડી આપણી, આપણું કાપે અંગ. ૧૮
સદ્ગુણથી સજ્જન દીસે, ભણ્યાનણો નહિ ભેદ;
ભણ્યો તોય રાક્ષસ રહ્યો. રાવણ ચારે વેદ. ૧૯
નિર્લજ નર લાજે નહિ. કરે કોટિ ધિક્કાર;
નાક કપાયુ તો કહે, અંગે ઓછો ભાર. ૨૦
નિર્લજ જો લજ્જા ધરે, સરે ન સ્વારથ કામ;
જો વેશ્યા શરમાય તો, પેખે નહી કદી દામ. ૨૧
નિર્લજ નિર્લજતા કરી, ઉત્સાહ ધરે અપાર;
ભાંડ અધિક ભુંડું ભણી, જાણે હું હોશીયાર. ૨૨
શઠને તો શિક્ષા વિના, કદી ન આવે સાન;
કહીયે પશુને કરગરી, તો ન તજે તોફાન. ૨૩
ગુણીજનમા અવગુણ કહે, તે અવગુણી પ્રમાણ;
કડવી સાકરને કહે, જન તે રોગી જાણ. ૨૪
દુર્જન સજ્જનતા ધરે, તો તન મન મળી જાય;
ગંગામાં મળી ગટરનું, જળ ગંગાજળ થાય. ૨૫
સુણતાં કીર્તિ સુજનની, દુર્જન દિલ અકળાય;
સૌ મન રીઝે મેહથી બળી જવાસા જાય. ૨૬
દુર્જન [illegible] ન સજ્જન માન;
[illegible] ગાય જ [illegible] ૨૭

દેયે આશ્રય દુષ્ટને, પણ તે શોધે લાગ;
પય પાઈ પાળેલ પણ, કરડે કાળો નાગ. ૨૮

અધમી આગળ આપ ઘણી, ભેટે થાય બગાડ;
પ્રાણીને મીઠો થઈ, સ્પર્શે ઝેરી ઝાડ. ૨૯

સુખ શી રીતે પામીયે, સજી દુષ્ટનો સંગ;
બાવળ પાસે બેસીયે, વાગે કાંટા અંગ. ૩૦

જનમાં શોભા પામવા, કંઈક કરે છે ધર્મ;
જાત્રાએ જઈ દુર્જન કરે અનેક કુકર્મ. ૩૧

નગણાને ગુણ કીજીયે, જાય નકામો છેક;
ખાર ભુમીમા વાવીયે ઉગે નહી કણ એક. ૩૨

તજીયે દેખી દુર્ગુણી, ફરી ન કરીયે સંગ;
સર્પ તજે જે કાચળી, ફરી ધરે નહી અંગ. ૩૩

દે શીખામણ દુષ્ટને, તેને ઉપજે ત્રાસ;
સુબોધ કરતા સોહને ગ્રઘરી પામી નાશ. ૩૪

ન ગણું પર પોતા તણા, દુર્જન દેતા ત્રાસ;
કાપે સિંચે લીનડો પાન આપે કડવાશ. ૩૫

દુઃખ વિષે.

દુખ દેવુ પણ જીવનુ દયા બને કાન;
મહા દયાથી જીવને દેઈ દેદ. દાન. ૧

આવી પડે આપદા, તેને જરા ઉચરાય;
નળ પાંડવ ને રામની વાતો બહુ વચાય. ૨

સંકટની શંકા ધરે તેથી ન કાંઈ કરાય;
શીખે તરવા શી રીતે, જો જળમાં નહિ જાય. ૩

સુખ પાછળ દુખ દેખીયે દુખ પાછળ સુખ હોય;
દિવસ ગયે રાત્રી પડે રાત્રિ પછી દિન જોય. ૪

કષ્ટ સહન કીધા વિના, પર ઉન્નત ન પમાય;
પારો તાપ અધિક સહે, ઊંચો એમ જણાય. ૫

દેયે આશ્રય દુષ્ટને, પણ તે શોધે લાગ;
પય પાઈ પાળેલ પણ, કરડે કાળો નાગ. ૨૮

અધર્મી આગળ અધ ઘડી, બેઠે થાય બગાડ;
આણીને મીણો ચડે, સ્પર્શે ઝેરી ઝાડ. ૨૯

સુખ શી રીતે પામીયે, સજી દુષ્ટનો સંગ;
બાવળ પાસે બેસીયે, વાગે કાંટા અંગ. ૩૦

જનમાં શોભા પામવા, કંઇક કરે છે ધર્મ;
જાત્રાએ જઇ દુર્જન કરે અનેક કુકર્મ. ૩૧

નગણાને ગુણ કીજીયે જાય નકામો છેક;
ખાર ભુમીમાં વાવીયે ઉગે નહી કણ એક. ૩૨

તજીયે દેખી દુર્ગુણી, ફરી ન કરીયે સંગ;
સર્પ તજે જે કાચળી, ફરી ધરે નહી અંગ. ૩૩

દે શીખામણ દુષ્ટને તેને ઉપજે ત્રાસ;
સુબોધ કરતા સીહને, સુઘરી પામી નાશ. ૩૪

ન ગણે પર પોતા તણા, દુર્જન દેતા ત્રાસ;
કાપે સિંચે લાંબડો પણ આપે કડવાશ. ૩૫

દુઃખ વિષે.

દુખ દેવું પણ નિવડે દયા ભરેલ કામ;
મહા દયાથી [illegible] દેહે વૈદો ઠામ. ૧

મોટી વેઠ આપદા, તેનો જશ ઉભરાય;
નળ પાંડવ ને રામની વાત બહુ વંચાય. ૨

સંકટની [illegible] ધરે તેથી ન કાંઈ ડગાય;
શીખે તરવું શી રીતે જે જળમાં નહિ જાય. ૩

સુખ પાછળ દુખ દેખીયે દુખ પાછળ સુખ હોય;
દિવસ ગયે રાત્ર રહે રાત્રિ ગયે દિન હોય ૪

કષ્ટ સહન કીધા વિના [illegible] ન બનાય,
પારો તાપ અધિક [illegible] [illegible] [illegible] ગણાય. ૫

દેવે આપ્યા દુર્જને, પણ તે લોપે લાજ; ૨૮
જેમ પાઈ પોષેલ પય, કરડે કાળો નાગ.

આપણી આગળ આવ પડી, છેડે ઠામ અગાડ;
આંખને મીંચી અરે, ધર્યો ઝેરી ભાર. ૨૯

સુખ શી રીતે પામીયે, સંગે દુષ્ટનો સંગ;
બાવળ વાવે એળીયે, ભાગે કાંય ભંગ. ૩૦

જગમાં ગોળા ખાયવા, કોઇક કરે છે ધર્મ;
આચરે જ્યાં દુર્જન, કરે અનેક કુકર્મ. ૩૧

નગલાને શણ દીજીયે, જાય નકામો ઉછે;
ખાર ભુમીમાં વાવીયે, ઉગે નહી કણ જોર. ૩૨

વરજીયે દેખી દુર્જની, કરી ન કરીયે સંગ;
સર્પ તજે જે કાંચળી, ફરી ધરે નહી અંગ. ૩૩

દે શીખામણ દુષ્ટને, તેને ઉપજે ત્રાસ;
સુબોધ કરતાં શીકને, સુઘરી પામી નાશ. ૩૪

ન ગણે પર પોતા તણું, દુર્જન દેતાં ત્રાસ;
કાપે સિંચ લીમડો પણ આપે કડવાશ. ૩૫

દુઃખ વિષે.

દુઃખ દેવું પણ દેવનું. દયા ભરેલું કામ;
મહા દયાથી રોગીને, દેછ વેદો દામ. ૧

મોટી વેઠે આપદા, તેનો જશ ઉચરાય;
નળ પાંડવ ને રામની, વાતો બહુ વંચાય. ૨

સંકટની શંકા ધરે, તેથી ન કાંઇ કરાય;
શીખે તરવા શી રીતે, જો જળમાં નહિ જાય. ૩

સુખ પાછળ દુઃખ દેખીયે, દુઃખ પાછળ સુખ હોય;
દિવસ ગયે રાત્રી પડે, રાત્રિ પછી દિન જોય. ૪

કષ્ટ સહન કીધા વિના, પદ ઊંચુ ન પમાય;
પારો તાપ અધિક સહે, ઊંચો એમ જણાય. ૫

હરકત કરી ન હોત તો, શોભત નહિ સંસાર;
ફરી ફિકર નહિ હોત તો, બાંધત શીદ ઘરબાર. ૬
સુખ દુઃખી હરખે રૂવે, મૂઆ પછી પસ્તાય;
સ્વપ્નામાં કુટે હસે, જાગૃત થઈ શરમાય. ૭
સજ્જન પણ સંકટ સમે, રસ્તો તજી પળાય;
ચોમાસે કીચડ થયે, જગત ઉમારગ જાય. ૮
અલ્પ દિવસ આનંદના, રહે ઘણા દિન રોગ;
દહાડા પાંચ દિવાળીના, શ્રાધ પક્ષના સોળ. ૯
દુઃખ વેઠે સમજણ પડે, સમજાવે ન જણાય;
બાળક ડરે દીવા થકી, જ્યારે દીવે દઝાય. ૧૦
કોમળ અંતર પર દુઃખો, દેખી થાય દિલગીર;
અવયવને દુઃખ ઉપજે, આંખે આવે નીર. ૧૧
બહુ ઋણીયાને ઋણ નહિ, બહુ દુખીને દુઃખ નોય;
ભાર કશો પાયેરનો, હજાર મણ જ્યાં હોય. ૧૨
એક તરફનું સુખ મળે, એક તરફનું જાય;
રથ બેસી ચોટા તણી, ચીજો નહીં લેવાય. ૧૩
સુખ ભોગવવામાં વને દુખ બને ઉપવાસ;
પ્યાલાને પડવા તણું, તલભર ન મળે ગ્રાસ. ૧૪
દુઃખ પામે નિજ ભૂલથી, કરે કેનો દ્વેષ,
દાઝે ઉનું ખાઈને કરે કોઠીપર રોષ. ૧૫
જેને સહન થયું નહી, દુખ તેને ન લગાર;
ગંધ ગળીના કુંડની, ચીડે નહી ચમાર ૧૬
મુખથી દુઃખ બીજું કહે, મનમાં બીજુ હોય;
પીડા તો નિજ પેટની, કુટે માથું કોય. ૧૭
વિશ્વ પરતા જઈ વસે, પગલમી પરદેશ;
ધર્મ ચલાવ્યો ચીન જઈ, બૌધે બહુ વિશેષ. ૧૮
માત પિતા તે શું કરે, જે સુખ સરજ્યુ નોય;
આપે જન્મ જનુની પણ, કર્મ ન આપે કોય. ૧૯

દુઃખ પડે ગભરાય બહુ, પણ પાછી વિસરી જાય;
વિપતા સુખ પચ્ચાનનાં, અંગદ ગીતો ગાય. ૨૦
અતિ જેને આવી પડે, તે ન ગણે દુઃખ સુખ;
અતિ ભુખીયાને ભય નહિ, અતિ દુઃખીને નહિ દુઃખ. ૨૧
દુઃખમાં ધીરજ ધારીયે, ગભરાયે શું થાય;
ધીરજથી નગાવને, સુઝ્યો અકલ ઉપાય. ૨૨

સમજણ વિષે.

તુલસી પરઘર જાય કે, ન અપનો દુઃખ કહે રોય;
ન અપના અદબ ગુમાવીએ, જો રાજી હોય સો હોય. ૧
તુલસી આ સંસારમાં, ભાતભાતકા લોક;
સબસે હીલમીલ ચલીએ, નદી નાવ સંજોગ. ૨
જેસે જવરકે જોરસે, ભોજનકી રૂચી જાય;
તેસે કુકર્મ કે ઉદય, ધરમ વચન ન સોહાય. ૩
ઉગે સુખ જવરકે ગયે, રૂચીશું લેવે આહાર;
અશુભ દિન શુભકી ઉદય, જાને ધરમ બીચાર. ૪
બહેન ગઇ ઘોડી ચડી, ઘોડામાં ઘટ જાય;
ઇસ ઘોડેકે કારણે, મતી ચુકાવે તાન. ૫
મોહી ન માયા મરી ન મમતા, મર મર ગયે શરીર;
આશા તૃષ્ણા ના મરી, કહે ગયે દાસ કબીર. ૬
સહેજ લીયા સો દુધ બરાબર, મંગ લીયા સો પાણી;
ખેંચ લીયા સો રગત બરાબર, એહી કબીરા બાની. ૭
ચિન્તાસે ચતુરાઇ ઘટે, દુઃખસે ઘટે શરીર;
પાપસે ઘટે લક્ષ્મી, કહે ગયે દાસ કબીર. ૮
કાગા કીસકા ધન હરે, કોયલ કીસકું દેત;
એક જીભકે કારણે, જગ અપનો કર લેત. ૯
અગન પલીતા રાજ દંડ, ચોર મુશ લે જાય;
ઇતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ સહો નહિ જાય. ૧૦
તરવર સરવર સંત જન, ચોથા વરસત મેહ;
પરમારથકે કારને, ચારે ધરી છે દેહ. ૧૧

ચલતી ચક્કી દેખકે, કબીરા બેઠા રોય;
દોનું પડકે બીચમેં, સાબુત રહ્યા ન કોય. ૧૨
ચક્કી ચલે તો ચલને દીજીયે, પડે સો મેંદા હોય;
ખીલા સાથે લગ રહો, વાળ ન વાંકો હોય. ૧૩
જીનકી જીતની બુદ્ધિ હે, તિનકો દેત બતાય;
તાકો બુરો ન માનીએ, બ્હોત કહાંસે લાય. ૧૪
તુઝે બીરાની કયા પડી, તું અપની નીવેડ;
તેરી આઝ કરીયા વચે, ડુબે નહી તો બેડ. ૧૫
હાતા હાતા ચલ ગયે, રહે ગયે મખીચુસ;
દાન માન સમજે નહી, લડનેકું મજબુત. ૧૬
સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવડા, કરે કુટુંબ પ્રતિપાળ;
અંતર ગહસે ન્યારો રહે, જ્યુ ધાઈ ખેલાવે બાળ. ૧૭

देशाटन करवा विषे.

વિદેશમાં વિચર્યા વિના, પેટ ન પૂર્ણ ભરાય;
પશુઓ પણ પરભાતથી, જંગલ ચરવા જાય. ૧
ઘેર રહે લક્ષ્મિ ઘણી, હોશે કેમ હમેશ;
રાજા રાજ્ય વધારવા, વિચરે દૂર વિદેશ. ૨
વિદેશમાં વિચર્યા વિના, મળે ન મોટું માન;
સમુદ્રમાં વખણાત શું, છીપ તણાં સંતાન. ૩
સાગર પંથ વેપારથી, મળે બહુ ધન માલ;
લક્ષ્મિ માટે નિધિ મથ્યો, એહ અસલનો ચાલ. ૪
પુરૂષ ફરે પરદેશ તો, તો શ્રમ વ્યર્થ ન જાય;
પથરા પણ પરદેશ જઈ, મુલ્યવાન કહેવાય. ૫
કદી પ્રવાસ કરે નહી, હોય આળસુ રાય;
જંગલમાંનું ઝાડવું, ઉગે ત્યાંજ સુકાય. ૬
પ્રવાસથી તન મન ખીલે, પૂરણ પેટ ભરાય;
પ્રભાત ઉઠી પક્ષી પણ, ચારો ચરવા જાય. ૭

[illegible]

[illegible]
[illegible] ૨
[illegible]
[illegible] ૩
[illegible]
[illegible] ૪
[illegible]
[illegible] ૫
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible] ૭
[illegible]
[illegible] ૮
[illegible]
[illegible] ૯
[illegible]
[illegible] ૧૦
[illegible]
[illegible] ૧૧
[illegible]
[illegible] ૧૨
[illegible]
[illegible] ૧૩
[illegible]
[illegible] ૧૪

કળાથી કારજ નીપજે, બળથી તે ન કરાય;
આગગાડી દિન એકમાં, જુઓ દૂર બહુ જાય. ૧૫
અપજશ પણ શુભ કામનો, અપજશ નહિ ઉલ્લાસ;
અક્ષરમાં સો શુભ ગણે, કાજળની કાળાશ. ૧૬
પ્રતિપક્ષીને પણ ગમે, ભલો શિરસ્તો ભાળી;
પરધર્મી પ્રીતે કરે, હિંદુ તણી દીવાળી. ૧૭
નિરખે ફરિ ફરિ નિજ કૃતિ, આપે ગણી અનૂપ;
સુત નિજ જાણ્યો સિંધિયે, રાજકુંવર અનુરૂપ. ૧૮
તેને કામ ન સોંપીએ, જે દીલગીર જણાય;
આંખે પાટો બાંધીએ, જો તે દુખણી થાય. ૧૯
વગર વિચાર્યું કામ કરી, ધન મેળવવા ધાય;
તે ગમારની ગાંઠનું, ગોપીચંદન જાય. ૨૦
તરત કશું નવ આવડે, અભ્યાસે સઉ થાય;
લખતાં લહિયો નિપજે, પ્રથમ શુદ્ધ ન લખાય. ૨૧
ધીમે ધીમે જે બને, તરત બને નહિ તેમ;
કુવા કિનારે દોરના, પડે ઘસારા જેમ. ૨૨

निंदा विषे.

નરસા જનમા જે રહે, સદ્ગુણ પણ નિંદાય;
ગાન કળા ગણિકા શીખી, તે શુભ સ્ત્રીયે ન ગાય. ૧
અવગુણ ગુણ કવિજન લખે, જગમાં તે રહી જાય;
રાવણની નિંદા રહી, રામરાજ્ય વખણાય. ૨
નિંદા તેની નવ ગમે, જેમા જેને સ્વાદ;
નિંદા કીધે વ્યસનની, વ્યસની ધરે વિષાદ. ૩
રાજકાજ કરનારના, વખાણ નિંદા થાય;
જાનૈયા ગોરવ જમે, તે ગાળો પણ ખાય. ૪

निर्बळ विषे

ન્હાના પણ ઝાઝા તણા, આશ્રયથી સુખ સહેલ;
ન્હાનાં બહુ નેવા મળી, ઢાંકે મોટો મહેલ. ૧
ઘણા ગરીબની મદદથી, જબર શત્રુ જીતાય;
રામે રાંવણને હણ્યો, લઇ વાંદરાં સહાય. ૨
ઢુંઢારા નિર્ધન સહે, સહે નહી ધનવાન;
થયા રાય રણછોડજી, ગાય ચારતો કાન. ૩
બળીયાથી સહુકો બીહે, નિર્બળને જ નડાય;
વાઘ તણો માગે નહિ, ભોગ ભવાની માય. ૪
નિર્બળ જન નિંદા કરી, કાઢે મનનો રોષ;
પામે રાંડીરાંડ મન, શ્રાપ દઈ સંતોષ. ૫
જે જન જેનો થઈ રહે, તેની લાજ ગણાય;
દાઘ પડે જો લૂગડે, પહેરનાર શરમાય. ૬
કોણ વડાની વાતમાં, સુણે ગરીબનો સાદ;
ભુંગળ ભેર અવાજમાં, ક્યાં તૂતીનો નાદ. ૭
કહો ગ્રેહ શા કામનો, જેથી ન સરે અર્થ;
નાનો પણ નિશિ પતિ ભલો, શનિ ગ્રેહ પણ વ્યર્થ. ૮
નબળાથીજ બની શકે, એવા કેંક ઉપાય;
ખડગે હીર છેદાય પણ, કાંટો નહિ કઢાય. ૯
સો નિર્બળ શા કામના, એક ન જીત્યો જાય;
સર્પ સાથે સો પગ છતાં, ખસુરે નહી ચલાય. ૧૦
જાણ્યું અણજાણ્યું કરે, નિર્બળ જન અપમાન;
સપડાયો સસલો કરે, આંખો આડા કાન. ૧૧

पैसा विषे.

કોટીધ્વજ તો શહેરમાં, નહી ગામડે કોય;
મગર મહાસાગર વિષે, તળાવમાં નવ હોય.
ત્રાસ ઘણો ધનવંતને, નિર્ધનને નહિ ત્રાસ;
સાગરનું મથન થયું, રત્ન હતાં જો પાસ. ૨

કળથી કારજ નીપજે, બળથી તે ન કરાય;
આગગાડી દિન એકમાં, જુઓ દૂર બહુ જાય.
અપજશ પણ શુભ કામનો, અપજશ નહિ ઉલ્લાસ;
અક્ષરમાં સૌ શુભ ગણે, કાજળની કાળાશ.
પ્રતિપક્ષીને પણ ગમે, ભલો શિરસ્તો ભાળી;
પરધર્મી પ્રીતે કરે, હિંદુ તણી દીવાળી.
નિરખે ફરિ ફરિ નિજ કૃતિ, આપે ગણી અનૂપ;
સુત નિજ જાણ્યો સિંધિયે, રાજકુંવર અનુરૂપ.
તેને કામ ન સોંપીએ, જે હીલગીર જણાય;
આંખે પાટો બાંધીએ, જો તે દુખણી થાય.
વગર વિચાર્યું કામ કરી, ધન મેળવવા ધાય;
તે ગમારની ગાંઠનું, ગોપીચંદન જાય.
તરત કશું નવ આવડે, અભ્યાસે સઉ થાય;
લખતાં લહિયો નિપજે, પ્રથમ શુદ્ધ ન લખાય.
ધીમે ધીમે જે બને, તરત બને નહિ તેમ;
કુવા કિનારે દોરના, પડે ઘસારા જેમ.

निंदा विषे.

નરસા જનમાં જે રહે, સદ્ગુણ પણ નિંદાય;
ગાન કળા ગણિકા શીખી, તે શુભ સ્રીયે ન ગાય.
અવગુણ ગુણ કવિજન લખે, જગમાં તે રહી જાય;
રાવણની નિંદા રહી, રામરાજ્ય વખણાય.
નિંદા તેની નવ ગમે, જેમા જેને સ્વાદ;
નિંદા દીપે વ્યસનની, વ્યસની ધરે વિષાદ.
રાજકાજ કરનારનાં, વખાણ નિંદા થાય;
જાનૈયા ગૌરવ જમે, તે ગાળો પણ ખાય.

निर्बळ विषे

ન્હાના પણ ઝાઝા મળ્યા, આપસથી જુલમ કરેલ;
ન્હાનાં તાર ભેગા મળ્યાં, હાંકે મોટો મહેલ. ૧
કણ ચહીંઆની અરસથી, જગાક હાનુ છેતાય;
હાથે હોમળને હણ્યો, ક્યાં વાંદરાં બંધાય. ૨
દુખિયા નિર્ધન હોય, હોય નહીં ધનવાન;
ધમ્ય હાથ કળુકિઠ્ઠું, ભાય આપતો દાન. ૩
ઓળોયાથી મહેકે ચોંટે, નિર્બળને જ નડાય;
વાઘ નહીં મારે નહિ, બોગ બકરાની થાય. ૪
નિર્બળ જન નિંદા કરી, હાંકે મનનો દોષ;
મામે દાંડીસાદ મન, આપ થઈ સંતોષ. ૫
જે જન જેનો થઈ રહે, તેની લાજ ગણાય;
હાથ પડે જો લૂગડે, પહેરનાર શરમાય. ૬
દેણુ બહાની વાતમાં, સુણે ભરીખનો સાદ;
ગુંજન ઘેર અવાજમાં, ક્યાં તૂતીનો નાદ. ૭
કરો ઘેર આ કામનો, જેથી ન સરે અર્થ;
નાનો પણ નિશિ પતિ ભલો, શનિ ઘેર પણ વ્યર્થ. ૮
નબળાથીજ બની શકે, એવા કંઈક ઉપાય;
ખડકે શીંગ કહાય પણ, હાથી નહિ કહાય. ૯
સો નિર્બળ શા કામના, એક ન જીત્યો જાય;
સર્પ સઘે સો પગ છતા, ખજુરે નહીં ચલાય. ૧૦
જાણ્યુ અજાણ્યુ કરે, નિર્બળ જન અપમાન;
સપડાયો સસલો કરે, આખો આડા કાન. ૧૧

पैसा विषे.

કોટીધ્વજ તો શહેરમા, નહી ગામડે હોય;
મગર મહાસાગર વિષે, તળાવમાં નવ હોય.
ત્રાસ ઘણો ધનવંતને, નિર્ધનને નહિ ત્રાસ;
સાગરનું મથન થયું, રત્ન હતાં જો પાસ. ૨

કરીયે જઇ નિવાસ ત્યાં, પૈસાની પેદાશ;
જંગલમાં મંગળ કરે, પૈસા જેની પાસ. ૩
પૈસે શું નહિ પામીયે, જુઓ જગત મોઝાર;
લોચન વિણુ ગટુલાલજી, પણુ પરણ્યા બેવાર. ૪
સર્વ નડે શ્રીમંતને, નિર્ધનને નહી કોય;
આંબાને પથરા હણે, જો ફળ તેમાં હોય. ૫
ગણે ન કોઇ ગરીબને, ધનપતિ ને સૌ ધાય;
છીંક ખાય જો ધનપતિ, ખમા ખમા કહેવાય. ૬
જેની પાસે ધન નહી, તેને શેનો ત્રાસ;
જોગી બાંધીને મઢી, વનમાં કરે નિવાસ. ૭
દેવ તણું દૈવત ઘટે, જો ધન રાખે પાસ;
જુઓ જવાહીરથી થયો, સોમનાથનો નાશ. ૮
સર્વે જન શ્રીમંતની, આગળ અલ્પ જણાય;
હાથીનાં પગલાં વિષે, પગલાં સર્વ સમાય. ૯
પૈસાનો વળી પદ્વીનો, વિશેષ શ્યો વિશ્વાસ;
રાવણુ કેરી રિદ્ધિ પણુ, પળમાં પામી નાશ. ૧૦

मुर्ख विषे.

બુદ્ધિ વગરનું માનવી, સમજે પશુ સમાન;
વાનરને પણુ છે જુઓ, હાથ પાય મુખ કાન. ૧
મુરખ ન ચહે સ્વર્ગ સુખ, ખાનપાન ગુલતાન;
સીસુ શું કરે સુવર્ણને, ભક્ષ કર્યાનું ભાન. ૨
મોટા સાથે માન લૈ, ગુણુહિણુ નહિ વખણાય;
હરી સાથે પુજાય પણુ, મુર્ખ જ શંખ ગણાય. ૩
વસે ઘેર જઈ બેનને, ગણાય અવગુણુ ગુઢ;
લક્ષ્મિ વરને કર વશી, શંખ મનાયો મુઢ. ૪
અણુસમજુ ને આખલો, સમજે ગુણુ સમાન;
સમજાવ્યા સમજે નહિ, તાડનથી લે સાન. ૫

[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible] ૭
[illegible]
[illegible] ૮
[illegible]
[illegible] ૯
[illegible]
[illegible] ૧૦
[illegible]
[illegible] ૧૧
[illegible]
[illegible] ૧૨
[illegible]
[illegible] ૧૩
[illegible]
[illegible] ૧૪
[illegible]
[illegible] ૧૫
[illegible]
[illegible] ૧૬
[illegible]
[illegible] ૧૭
[illegible]
[illegible] ૧૮
[illegible]
[illegible] ૧૯

मोटा माणस विषे.

મર્યાદે મોટા રહે, ન્હાનાનો ન ઠરાવ;
સમુદ્ર હદ તોડે નહી, તોડે નદી તળાવ. ૧
છોટા જનને આશરે, નભે ન મોટા કોય;
હાથી નાની હોડીયે, તરત ડુબાવે તોય. ૨
મોટાના આશ્રય વડે, કરી શકે સહુ કામ;
પથરા પણ પાણી પરે, તર્યા રામને નામ. ૩
મોટાના આશ્રીત જનો, વગર ઉદ્યમે ખાય;
પવન ખાય વણ પંખવે, જે પર્વતપર જાય. ૪
મોટા જન જેની તરફ, ચડતી તેની થાય;
સૂર્ય તરફનુ ચંદ્રનુ, ઊંચું શીંગ જણાય. ૫
મોટાને સો માર્ગ છે, જુઓ જગતનો ચાલ;
જ્હાજ મોટા જાય છે, મણ અગણીત લે માલ. ૬
છોટાને લાંછન ચડે, મોટાને ન લગાર;
પાંચ પતિ પણ દ્રૌપદી, સતી શીરોમણી નાર. ૭
મોટા ચાહે તે કરે, ન ગણે જગ ઉપહાસ;
વર્ષા જગ પાલન કરે, કદી કરે જગ નાશ. ૮
મોટા શીર મોટા તણો, દબાવવાનો હસ્ત;
પીપો સીંધુ અગસ્ત પણ, સૂર્ય તેજમાં અસ્ત. ૯
ઉમદે ઉમદા જન મળી, પામે શોભા પ્રેમ;
શોભે સોબતમાં વસી, હીરા મોતી હેમ. ૧૦
સુખ દુઃખ સર્વ પ્રજા તણું, મોટાને ન જણાય;
ઠરીયે ઝીણી આંખ તો, દૂર ચીજ દેખાય. ૧૧
મોટાથી છોટા અધીક, ઉપયોગી દેખાય;
અધીક અનાજ કપાસના, છોડ થકી સુખ થાય. ૧૨
મોટાની સંભાળથી, છોટાં કરે નીવાસ;
ફુળ સાંઠી નવ હોય તો, વધે ન અન્ન કપાસ. ૧૩
ગરવા નરને નવ ગમે, ઉપરતણો ઉપચાર;
દીસે દીવાકર દીપનો, સજ્યા વગર શણગાર. ૧૪

નીચ પ્રદેશ ઉમદા થકી, જન્માય ઉમદા જાત;
હારતુરા કેરી ઘનીથી, પથ્થર થયા પ્રખ્યાત. ૧૫

ગરીબ પાસે ઘર ભલું, સમર્થથી ઘર દૂર;
ચંદ્ર સમીપ છે તે ભલો, ભલો દૂર છે સૂર. ૧૬

અધમ તોય અધીકાર પર, શોભે પામે માન;
વાળ મૂછથી જે પડ્યો, રખડે શ્વાનોશાન. ૧૭

ઉમદાને સાદાપણું, ડૂંગે ગમે હમેશ;
કનક હોય દઇ દાસને, ધરે ભભૂત મહેશ. ૧૮

જન્મી મોટે પેટ તે; મોટે ઘર પોષાય;
સરીતા હીમાચળ સુતા, સાગરમાં જ સમાય. ૧૯

મોટા રીઝે તો ગણે, વસ્તુ અલ્પ અમુલ્ય,
ઉમાનાથ ઉત્તમ ગણે, ધંતુરાનાં ફુલ. ૨૦

મોટાતણી લડાઈમાં, છોટા જન છુંદાય;
પાડે પાડા જ્યાં લડે, ઝાડ તણો ક્ષય થાય. ૨૧

ઉત્તમ જન હલકા પડે, તોય ઉચ્ચ તે ઉચ્ચ;
છેક ન છોટા જાણવા, ભાખ્યું તોય ભરૂચ. ૨૨

ફેરા એક સમર્થનો, અસમર્થના અનેક;
સો ફેરા ઘંટી તણા, અને ઘંટનો એક. ૨૩

સંકટ પર અધિક સહી, વડું મનુષ્ય હરખાય;
તળાય ને વિંધાય તો, વડું વિશેષ ફુલાય. ૨૪

કોઇ ન કહે સમર્થને, સજે ગમે તે સ્વાંગ;
શંભુ સભામાં સંચરે, ધરી ઉમા અર્ધાંગ. ૨૫

મોટાને કહેવાય નહિ, નાનાને કહેવાય;
સાસુમાં સો વાંક પણ, વહુનો વાંક કઢાય. ૨૬

અબળ સબળ સર્વેતણો, મોટા કરે નીભાવ;
તારે બકરી કાટને, જેમ સમુદ્રે નાવ. ૨૭

મોટાને ના ઓળખે, નાનાનું શું કામ;
સૌ જાણે શશી સૂર્યને, નહી તારાનું નામ. ૨૮

वहेम विषे.

માન્યાથી જો માનતા, દેહ દરદ દૂર જાય;
તો સઘળા શ્રીમંતને, દેહ દરદ નવ થાય. ૧
એકી બેકી ઉપરે, ભાખે ભવિષ્ય વાણુ;
એજ પ્રકારે આશરે, જ્યોતીષનું ફળ જાણુ. ૨
મૂર્ખ જોશીનો પણ કદી, સાચો શબ્દ પડેય;
જીભ સર્પની કેટલી, બકરી બોલી બેય. ૩
જ્યોતીષથી જો જોશીયો, ભવીષ્ય જાણે કોય;
તો જોશીની પુત્રીને, રંડાપો નવ હોય. ૪
મૂઠ ચોટના મંત્રથી, માણસ મારી સકાત;
પગાર સઘળા સૈન્યનો, મંત્ર શાસ્ત્રીયો ખાત. ૫
જોગાજોગ વિષે જુઓ, ખોલી હૃદય અરવિંદ;
વૈધૃતમા વિક્ટોરીયા, બની કૈસરેહીંદ. ૬
તપાશીને જોયા વીના, ન કરો નક્કી ઠરાવ;
ભૂત કહે ભોળા જનો, દેખી નવો દેખાવ. ૭
કળી શકાય ન જે કળા, મુરખ માને મંત્ર;
તાર કહે સંદેશડે, મંત્ર નહી પણ તંત્ર. ૮

विद्या महीमा त्रिपे.

ધન વિદ્યા અધીકારની, જોતાં હદ ન જણાય;
અંત નહિ આકાશનો, ગરૂડો ગોથાં ખાય. ૧
સર્વ કળાનું કોઇથી, ધરાય નહિ અભિમાન;
જુઓ કળા કુંભારની, શું જાણે વિદ્વાન. ૨
જે વિદ્યામાં જે કુશળ, તે જાણે તે મર્મ;
પંડીતજન જાણે નહી, કુંભારનું જે કર્મ. ૩
ભણીને સુધરે બાળપણ, તો જીવતર ઉત્કર્ષ;
ચોમાસું સુધર્યો થકી, સુધરે આખું વર્ષ. ૪
તૂટે દરીદ્ર તેહનું, ભણી વિધ હોય ભણેલ;
ફીફી છે તો કોઇદિન, મટે આંખનો મેલ. ૫

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

કસ્તુરી કે કેશર નથી, નથી કુસુમ કપુરજી;
અનર કે અગંજન નથી, નથી ગંધ મધુરજી. શુરે૦ ૨
આંમ રૂધિર રસ મેદને, મલ-મૂત્ર ભરેલજી;
મજ્જ અને નસ નાડિઓ, ચર્મે ચર્મ મઢેલજી. શુરે૦ ૩
અપવિત્ર એવા પદાર્થનું, એ છે અદ્ભુત ઠામજી;
પેદા થયું અપવિત્રથી, તેના લાજીએ નામજી. શુરે૦ ૪
લાજને લીંટ પરવા કરે, ધામે ધાય છે ધાતુજી;
દેખાય છે નિત્ય દ્દષ્ટિએ, ખોટી વસ્તુની ખાણુજી. શુરે૦ ૫
દુર્ગંધ ગંધાય છે, રોગ દોષનું ધામજી;
પ્રાણ ગયા પછી કોઇને, કશું આવે ન કામજી. શુરે૦ ૬
ઉત્તમ અંજાને વસ્ત્રનો, દુષ્ટ વાળે છે દાટજી;
અંતર માંહી અપાર છે, ક્રોધ કામના કાટજી. શુરે૦ ૭
હાડકાંનું હાથ પાંજરે, તેનું શું અભિમાનજી;
કેશવ તે કેમ તું થયો, ભુલી જા નહિ ભાનજી. શુરે૦ ૮

प्रभु पासे अरजी.

[શું કહું કદની મારી રાજ—એ રાગ.]

અરજી એક અમારી, ના....થ અરજી એક હમારી; અરજી૦-ટેક.
કયો અધમપણાથી ઉગારી, ના....થ.
દુષ્ટજનોની મટો દુષ્ટતા, હેય સર્વનું થાઓ;
અધમજનોની મટી અધમતા, ધર્મ પંથ તે ધાઓ. નાથ૦ ૧
સવળા મારગ સુઝે સહુને, અવળાથી અળસાઓ;
દરે કામ દોષિત કરવામાં, એ સદ્બુદ્ધિ આવો. નાથ૦ ૨
સંત શિષ્ય વ્યાધિ સહુ વિરમી, પરમાનંદ પથરાઓ;
વિષમ મતિ બદલીને બહુધા, સમરસ માંહિ સમાઓ. નાથ૦ ૩

मैत्री भावना.

(રાગ ઉપર પ્રમાણે.)

સદ્ગુણ રસથી સુધારી—નાથ.... તારક હ્યો હવે તારી.
મૈત્રીભાવ સદા રહે મનમાં, દુશ્મનતા દુર થાઓ;
નિરખી પરના ગુણ મુજ અંતર, પ્રસન્નત. પ્રસરાઓ....નાથ-તા૦ ૧

નીરખે નારી પારકી મુરખ, વચન વિષય રસ ભાંખેરે. તારી૦ ૩
ઇંદ્ર ધનુષ્ય જ્યું પલકમાં પલટે, દેહ એહ સમ દાખેરે;
ઇસીકો ગર્વ કરે કોઇ મુરખ, એમ કહે આગમ સાખેરે. તારી૦ ૪
રત્નચંદ્ર જગ દેખ અથીરતા, નાંખીયા કર્મ વીપાકેરે;
સીવપુર આસ લગી મોય સતગુરૂ,મોક્ષનણી અભિલાખારે. તારી૦ ૫

उपदेशी सज्ञाय.

(દયા ધરમ નહિ મનમેં, મુખડા ક્યા દરપનમે ૨ એ ટેક.)
જબલગ ફુલ રહે ફુલવાડી, બાર રહે તિન બનમેં;
એક દિન એસી હો જાવેગી, ધુલ ઉડેગી તનમે. (૨) મુખડા૦ ૧
ચુઆચંદન અબિર અગરજા, શોભે ગોરે તનમે (૨)
ધન જોબન ડુંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા છીનમે. (૨) મુખડા૦ ૨
નદીયાં ગેરી નાવ પુરાની, ઉતરે ચાહે સનમે (૨)
ગુરૂ મુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુગુરા બૂડે ઉનમે.. (૨) મુખડા૦ ૩
કોડી કોડી માયા જોડી, સુરત રહિ નિજ ધનમેં;(૨)
દશ દરવાજા ઘેર લીયા જબ, રહી ગઈ મનકી મનમેં.(૨) મુખડા૦ ૪
પગીયાં બાંધે પગ પગવારે, તબ ભુલા ભુલતમેં; (૨)
કહે કબીરા સુનો ભાઈ સાધુ, લપટ રહેગા મનમેં.(૨) મુખડા૦ ૫

अथ श्री श्रावकना त्रण मनोरथनी सज्ञाय.

(નીદરડી વેરણ હુઈ રહી રે—એ દેશી.)
આરંભ પરીગ્રહ છાંડીને, આદરશુંરે કેદી સંજમ ભારકે;
ભોગ થકી વિરમી કરી, બેસીશું રે કેદી ભાવની નાવકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ॥ ૧ ॥
પડીમાં મોક્ષની પાવડી, વધારૂરે મારા વૃતના અંશકે;
તે દીન હું સુખીઓ થાશું, જેમ સુખીયોરે હોવે ખગ નીર માંસકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ॥ ૨ ॥
પાસ તજી ગૃહ વાસના, કેદી હોશુંરે શોભિત અણગારકે;
સુત્ર સરોવર હંસલો, વનવાસીરે સંજમ તપધારકે;
એમ શ્રાવક મન ચિંતવે. ॥ ૩ ॥